

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

VIBORG

AMT

I

Vi har herved Fornøjelsen at fremsende 1' Bind af vort Værk
" Viborg Amts Slægtsgaarde "

Paa Grund af meget store Vanskeligheder ved, for det første at skaffe det rigtige Papir og for det andet at faa Værket trykt, har vi desværre først nu været i Stand til at fremsende 1' Bind, idet Issituationen i de første Maaneder gjorde det umuligt for os at faa Bøgerne over Store Bælt.

2' Bind vilde været blevet fremsendt samtidig med 1' Bind, hvis ikke Trykkeristrejken var kommet, men saasnart denne er afsluttet, gør Bogtrykkeren i København Værket færdig omgaaende, og det vil blive fremsendt, saasnart vi modtager det fra Trykkeriet.

Med Højagtelse
Bogforlaget " D A N A "

VIBORG-AMT

DETTE VÆRK ER KUN TRYKT I NUMMEREREDE EKSEMLARER.

HVORAF DETTE ER NR. 736

VIBORG-AMT

MEDARBEJDERE

ARKIVAR CARL LINDBERG NIELSEN, VIBORG
LÆRER EJNAR POULSEN. LØVSKAL SKOLE BJERRINGBRO
KONSULENT A. KJELDSSEN RASMUSSEN, VIBORG
LÆRER NIELS P. BJERREGAARD. SKIVE
FORSTANDER JENS FASTERUP. ASMILDKLOSTER
LANDBRUGSSKOLE

FIRMAOMTALER M. V. UNDER REDAKTION AF

FRØKEN E. ANDERSEN
H. C. FLINTHOLM

ODENSE

BOGFORLAGET „DANA“

1946.

KLICHEER :
Hammerschmidts Kliche Fabrikker. Aarhus

OMSLAGET:
Tegneren Christian Blæsbjerg, Odense

TRYK:
Nørrebros Centraltrykkeri A/S, København

FORORD

*H*ermed har vi Fornøjelsen at udsende Værket „Uiborg-Amt“.

Udsendelsen sker som Led i de forskellige lokalhistoriske Værker, som vi allerede har udgivet flere af i andre Landsdele.

Der er af de paagældende Forfattere nedlagt et stort Arbejde i de forskellige Artikler, og vi takker disse Medarbejdere hjerteligst og haaber, deres Artikler vil blive læst med Interesse af saavel denne som kommende Generationer.

En særlig Tak ønsker vi at rette til de mange Forretningsfolk, Industriadrivende og Landmænd, der har været os behjælpelig med meget værdifuldt Billedmateriale og Oplysninger fra svunden Tid. Uden deres Bistand var nærværende Bog ikke fremkommet.

BOGFORLAGET „DANA“
ODENSE

Viborg

Af Arkivar CARL LINDBERG NIELSEN, Viborg

Viborg er en af Danmarks ældste Byer. Navnet betyder det hellige, det viede Bjerg. Her i Jyllands Hjerter har der været en Centralhelligdom, ikke blot for den nærmeste Omegn, men sandsynligvis for større Dele af Jylland, hvor Folk fra mange Kanter er strømmet sammen til store Fester for at blote til Aserne.

Men samtidig med Festerne for de høje Guder har Fortidens Mennesker haft Tid ogsaa til mere verdslige Gøremaal. De unge har set mildt til hinanden, de gamle har truffet Aftaler om Forbindelser mellem deres Børn, Handeler er afsluttet, Stridigheder er opstaaet og atter udjævnet, og politiske Spørgsmaal er drøftet Mand og Mand imellem — akkurat som vi gennem de islandske Sagaer kender det fra Altinget paa Saggøen. En gammel Forfatter fra første Fjerdedel af det 12. Aarhundrede, Munken Ælnoth, fortæller saaledes: „Dér (i Viborg) samles hyppigt store Skarer fra hele Jylland, dels for at forhandle om de fælles Anliggender, dels for at drøfte, hvorvidt Love-

ne er retfærdige eller endnu gyldige, og tillige give dem Fasthed. Og hvad dér er blevet fastslaaet med enigt Samtykke af den forsamlede Mængde, kan ikke ustraffet sættes ud af Kraft i nogen Egn af Jylland.“ Med andre Ord: her var Tinget, der gav Lovene for Jylland, og hvad dermed fulgte: her blev ogsaa holdt Dom efter disse Love.

Og da her blev drøftet de vigtigste Sager, der var af Interesse for hele Landet, var det naturligt, at ogsaa Kongen valgtes og hyldedes her. Den første Kongehyldning i Viborg, man kan datere, fandt Sted 1027, den sidste 1655.

Det er Gudstjenesten, der har skabt Viborg i Oldtiden, ikke Gudstjeneste i Form af Prædikener, men virkelige Folkefester med Oftringer og Offermaaltider. Handelsmænd har slaaet sig ned paa Stedet. Viborg By og Stad blev til.

Men omkring Aartusindskiftet var det forbi med den gamle Asalære. Hvide Krist drog sejrrikt frem, og hvor Gudehovene havde staaet, rejste Missionærerne de første

Kirker. Det er derfor sandsynligt, at det er paa den gamle Helligdoms Plads, Domkirken nu staar, rejst til Guds Moder Marias Ære. Den ny Religion var en Religion for Folket som den gamle. De blodige Ofre forsvandt. Men i Stedet for Dyr i Offerlunden bragtes nu i Kirken den nye Pagts ublodige Offer. Guds Søn selv blev ofret til sin himmelske Fader, naar Præsten under Messen løftede den hvide Hostie og den blinkende Kalk. Det var den sublimeste Mystik og dog forstaaeligt for den jævne Bonde, der meget vel vidste, at man ikke kan staa tomhændet, naar man træder frem for den Allershøjeste.

Middelalderen igennem vedblev Viborg at være Jyllands Hovedstad, og mangfoldige af de Begivenheder, som takket være Sakso og Ingemann staar med en særlig Glans for enhver Dansk, er foregaaet her eller i Omegnen.

Det var ved Viborg paa Grathe Hede, det berømte Slag stod i 1157. Blodgildet i Roskilde var endt, hvor de 3 Konger *Svend*, *Knud* og *Valdemar* havde været samlet. Lumskeligt havde Svend overfaldet sine to Fæller. Knud laa tilbage i Salen med kløvet Hoved, medens Valdemar ilede til Jylland og paa Viborg Ting fremviste det Saar, han havde faaet i Roskilde. Snart fulgte Svend efter, og paa Heden ved Viborg stod det afgørende Slag. Svend blev slaet og paa Flugten dræbt af en Bonde. Valdemar den Store blev Danmarks Konge.

Det følgende Aarhundrede blev Danmarks Storhedstid baade udadtil og indadtil, i Krig og i Fred. Vendertogene, Kirkebyggeri og Lovgivningsarbejde er det, der præger Tiden. Og i dette Lovgivningsarbej-

de, Udarbejdelsen af Jydske Lov, møder os da en af Viborgs og Danmarkshistoriens store Skikkelser.

Det var i Aaret 1222. Kardinal *Gregor de Crescentio* var i Danmark som Pavens Udsending. Mens han var Gæst i Løgumkloster, spurgte han efter gamle Studiefæller fra Paris. Og han erfarede da, at hans Ungdomsven *Gunner*, der nu var 70 Aar gammel, var Abbed i Øm Kloster. Videregik Kardinalens Rejse til Viborg, hvor Domkirkens Præsteskab, Kannikerne, ikke kunde enes om, hvem der skulde være Biskop i Viborg. Han foreslog da Gunner og fik Valget sat igennem. Derefter blev der sendt Bud til Abbeden, der uden at ane noget nærmede sig Viborg. Og da Viborg dukkede op, kimedede alle Klokker fra Byens mange Kirker, og uden for Byporten kom Præster og Kanniker med Kardinalen den forbavsede Gunner i Møde og førte ham i Procession til Domkirken som Stiftets værdige Fader og Biskop. Det er denne mærkelige Mand, der var 56 Aar, før han blev Munk, og regerede som Biskop, til han var tæt ved de 100, man mener har haft en Hovedindflydelse paa Affattelsen af Jydske Lov, den Lov, hvis 800 Aars Jubilæum Danmark fejrede i 1941 under Lovløseshedens Regimente, Loven med den magtfulde Indledning: „Med Lov skal man Land bygge“.

Efter Valdemarernes Storhedstid kom urolige Tider i næsten et Aarhundrede. Og flere af Tidens store Begivenheder fandt Sted ved Viborg By.

St. Cæcilie Nat den 22. November 1286 blev *Erik Glipping* myrdet i Finderup Kirkelade. Folkeviserne ved at berette udførligt

om Begivenheden, om *Marsk Stig*, der vil hævne sin krænkede Hustrus Ære, og *Rane Jonsens* Forræderi. Med Sikkerhed ved man kun, at Kongen blev myrdet, men hverken af hvem eller hvorfor. Hans Lig førtes til Viborg og blev begravet i Domkirken.

Efter dette sidste Kongemord i Danmarks Historie følger Fejderne mellem Kong *Erik* og de fredløse, der afsluttes med Holstenervældet 1332—40. Da var der ingen Konge i Danmark, „for nu raader Tysken i Danmark“. I 1334 søgte Prins *Otto* af Danmark at bryde Holstenernes Magt, men blev slaet og fanget paa Tap Hede ved Viborg. Men i 1340 blev det atter Dag i Danmark, da hans Broder *Ualdemar* besteg Danmarks Trone.

Den Købstadret, som Viborg havde haft fra ældgamle Tider i Kraft af Sædvanen, Retten til at drive Handel og Haandværk, blev nu bekræftet af Kongen. I 1422 udstedte *Erik af Pommern*, der er den første danske Konge, der har saa at sige opdaget den danske Borgerstand, en vigtig Forordning om Købstæderne. Heri klager Kongen over, at „den Bjergning og Købmandsskab, som i Købstæderne burde at være, den har nu andre Mænd paa Landet, saasom Bønder og vornede og Forprangere; de har fuldt at haandtere alt Købmandsskab, saasom er Klæde, Humle, Staal, Sardug, Lærred og saadanne Varer; hver, der vil, farer og vander til nye Fiskelejer i Landet og køber der, hvad den lyster, og gør stort Forkøb baade paa Sild, Kvæg og alt Slags Købmandskab“. Men Byens Borgere skulde have Eneret paa Handel og Haandværk, og derfor, hedder det i Forordningen, „aflægger og forbyder vi saadant Landkøb og Haandtering og Forprang, som før er nævnt, andetsteds at øve

og haandtere uden i vore Købstæder“. For første Gang var det anerkendt, at Købstæderne havde Eneret til Handel og Haandværk.

Det gjaldt derfor for Viborg om at faa Byens hævdvundne Rettigheder som Købstad stadfæstet af Kongen. Det skete i 1440 samtidig med at *Christoffer af Bayern* blev hyldet i Viborg som Danmarks Konge. De Privilegier, som Kongen ved den Lejlighed tilstod Viborg, blev Mønsteret for tilsvarende Rettigheder, som blev tildelt en Række af andre Byer i Jylland. De blev i 1442 overført til Varde, 1443 til Ringkøbing og Privilegierne for Hjerring, Thisted, Sæby og Holstebro bygger paa de viborgske.

Men nu er vi naaet tæt hen mod Middelalderens Slutning. Det vil da være rimeligt at se lidt paa Byens Omfang i denne Tid og de vigtigste af de Bygninger, der fandtes indenfor dens Grænses.

Viborg var i Middelalderen befæstet med Volde og Grave. Nogle Gadenavne minder endnu derom (Gravene, Volden). Befæstningen begyndte ved Søen og gik derfra mod Nordvest, saaledes at den fra Krydset mellem Blichersvej og Lille St. Mikkelsgade fulgte den nuværende Blichersvej, Dumpen, Gravene og Reberbanen til det Punkt, hvor denne støder sammen med St. Mogensgade, hvorfra den gik lige ned til Søen. Og nede ved Søen paa Borgvold har ligget et Slot, der vistnok er blevet nedbrudt under *Christoffer II*.

Inden for Voldene og Gravene laa Borgernes Huse, de fleste lave Bindingsværksbygninger, der for længst er borte, men overrasket af nogle høje Stenhuse, hvoraf et enkelt er i Behold over for Anlægget Tausens Minde (Mogensgade 9).

Men højt over Borgernes Vaaninger hævede sig Domkirkens Granitmasser samt Byens 12 Sognekirker og 2 Kapeller.

Domkirken blev opført ved det 12. Aar-

Gamle Huse i Mogensgade

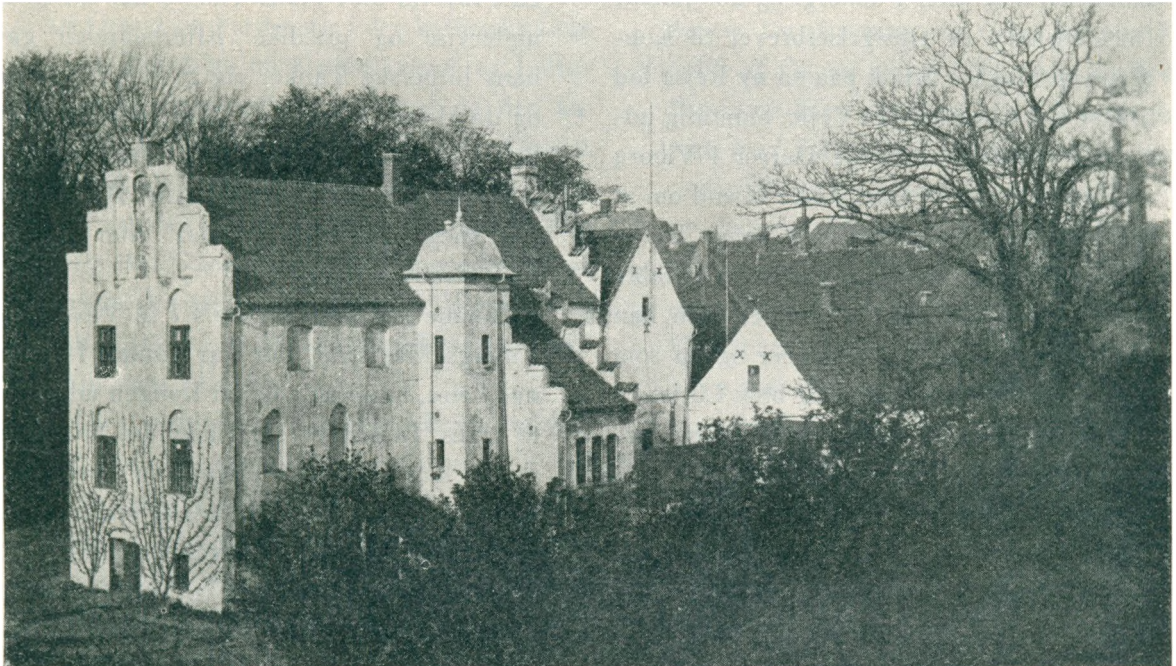
hundredes Midte. Men den Bygning, der staar nu, er ikke den oprindelige. Ved en haardhændet Ombygning i det 19. Aarhundrede, blev den gamle Kirke næsten brækket ned til Grunden og den nuværende opført, men den Bygning, der staar nu, er

opført, saaledes som Kirken sandsynligvis saa ud, da den stod færdig for omtrent 800 Aar siden.

Men det er kun det ydre, Middelalderens

Mennesker vilde kunne genkende af Domkirken. For moderne Mennesker er Kirken et Sted, der er aabent om Søndagen, og Gudstjeneste er blevet næsten ensbetydende med Prædiken. For Middelalderens Mennesker var det anderledes. Prædiken var ikke Hovedsagen, ja i Domkirken er der næppe blevet prædikeret ret meget. Prædiken var Sognepræsternes Sag, og det var Sortebrødrenes og Graabrødrenes, Dominikanernes og Franciskanernes Opgave i deres Klosterkirker. Nej, Hovedsagen i Gudstjenesten var Messeofferet, som daglig blev frembaaret paa Altrene, Kristi ublodige Opofrelse til Gud ved Præstens Haand under Brøds og Vins Skikkelser. Dagligt fornyedes dette Offer paa ethvert Alter. I Domkirken skal der have været 21, saa at 21 Præster kunde læse Messe samtidigt, om det skulde være. Messe er nemlig ikke det samme som en bestemt Maade at synge paa. Messen var et Offer. En Del af Messen kan synges; men som Regel blev og bliver en Messe

læst med hviskende Stemme — en stille Messe kaldes det — saa at den ene Præst ikke forstyrrer den anden. Det var Middelalderens Hovedgudstjeneste. Men dertil kom saa Tidebønnerne. I Koret samledes Kannikerne syv Gange i Døgnet for at recitere

Viborg Hospital (Rest af Graabrødrkloster)

eller synge den præstelige Bønnebog Breviariets Bønner, hvis Hovedindhold er Davids Psalmer. Kirken stod aaben Dagen igennem. Her søgte Menigmand ind og bad foran Mønstranshuset, hvor Kristus selv boede i Alterets Sakramente, eller foran et af de mange Altre til de gode Forbedere i Himlen, Vor Frue, St. Anna vor Frues Moder, Sct. Peder, St. Kjeld, Byens og Stiftets Værnehelgen, eller hvem det nu var, man vilde anraabe om at gaa i Forbøn hos den Almægtige selv.

Nord for Domkirken laa Graabrødrenes Kloster og Kirke, Mindebrødrene, der gik barbenede og tiggede til Føden. Hvor Kirken har staaet, ligger nu Anlægget Tausens Minde, hvis Beplantning angiver Kirkens Udstrækning, og en Del af Hospitalet ved Siden af er en Rest af Klosteret.

Syd for Domkirken hævede sig Sortebrødrenes Kloster og Kirke, hvoraf Kirken staaer endnu, Søndresogns Kirke.

De øvrige Kirker er forsvundet. Men Gadenavne bærer endnu Minde om en Del af dem, St. Hans (hvor Stiftsamtmændsboligen nu er), St. Nicolai, St. Ib, St. Villads, St. Mikkel, St. Peder, St. Matthias og St. Mogens m. fl.

I Dagene lige før Jul 1522 mødtes 18 mægtige jyske Herrer i Viborg og enedes om at opsige Kong *Christian II* Huldskab og Troskab og tilbyde hans Farbroder Hertug *Frederik* af Slesvig og Holsten den danske Trone. Landsdommer *Mogens Munk* paatog sig at skaffe Hertug Frederiks Indvilligelse i at paatage sig Regeringens Byrde. Da *Mogens Munk* var kommet tilbage fra Hertug *Frederik* med dennes *Ja*, samlede ni af de

sammensvorne atter i Viborg, og 20. Januar 1523 udstedte de Opsigelsesbrevet til Kongen, som Mogens Munk paa en ny Rejse lod tilbage hos Christian II i Vejle. Samtidig udsendtes fra de forsamlede Herrer i Viborg en Proklamation til alle jydsk Mænd om at rejse sig mod Kongen. Inden længe havde Oprøret fænget saadan, at Christian II tabte Modet og rejste bort fra Landet, som han først skulde gense 8 Aar senere og da som Fange. Paa Viborg Landsting blev Christian II's Love opbrændt „som skadelige og fordærlige mod Politik og god Regimente“.

Samtidig hyldedes *Frederik I* i Viborg som Danmarks Konge, og de følgende ti Aar, mens han stod ved Styret, blev en af de mest bevægede Perioder i Viborgs Historie.

Som Viborg i Hedenskabets Tid havde været Jyllands Midtpunkt, som Staden i den katolske Tid havde været en af Katholicismens vigtigste danske Byer, saaledes blev det nu her, den nye Religion, den lutherske Lære, først vandt Fodfæste, og herfra den udbredtes.

Den danske Reformations Hovedmand er *Hans Tausen*. Som ung blev han optaget i Antvorskov Kloster og aflagde her som 21-aarig Munkeløfterne om Fattigdom, ugift Stand og Lydighed mod Klosterets Forstander. I 1521 blev han sendt paa Studierejse til Tyskland og blev her indskrevet som studerende ved Universitetet i Wittenberg 1523, hvor han blev vundet for Luthers Lære. Efter hans Hjemkomst til Antvorskov mærkedes snart hans nye Anskuelse, og Prioren sendte ham da i 1525 til Viborg til Korsbrødreklosteret, der laa i St. Ibsgade paa Gaden Østside omtrent over for det Sted, hvor Rosenstræde udmunder i St. Ibsgade. Efter

en Prøvetid blev Hans Tausen her sat til at undervise og prædike. Efterhaanden gav hans lutherske Tanker sig tydelige Udtryk, og da Hans Tausen ikke vilde bøje sig, blev han udstødt af Ordenen. Det maa have været i 1526, da det var i det Aar, „Lutheriets Gift sneg sig gennem Jylland“, som en samtidig Krønike siger.

Samme Aar kom *Frederik I* til Viborg, og Viborgs Magistrat, der var vundet for den nye Lære, udvirkede da, at Kongen udnævnte Hans Tausen til sin Kapellan. Foreløbig skulde han prædike i Viborg, og Byens Øvrighed forpligtedes til at værne ham. Latinskolens Rektor, der tillige var Sognepræst for St. Hans Kirke, aabnede denne for Hans Tausens Prædikener. Under stigende Tilslutning prædikede Hans Tausen i St. Hans Kirke, og snart fik han en Medarbejder i Magister *Jørgen Jensen Sadolin*, der oprettede en Prædikantskole i Viborg, og snart kunde der sendes lutherske Prædikanter ogsaa til andre Byer.

I 1527 blev Tilstrømningen til Hans Tausens Prædikener saa stor, at St. Hans Kirke ikke kunde rumme Tilhørerne. Ved Sommertid maatte Hans Tausen derfor prædike paa Kirkegaarden. Men derefter forlangte Menigheden Adgang til den rummelige Graabrødrekirke og Plads i Graabrødrekloster for Magister Sadolins Præsteskole. Da Munkene sagde Nej, sprængte Borgerne Dørene til Kirken, der fra nu af maatte afgive Plads til de katholske Messer om Formiddagen og den lutherske Prædiken om Eftermiddagen. Omtrent samtidig giftede Hans Tausen, der som Munk havde aflagt Ed paa at ville leve i ugift Stand, sig med Sadolins Søster. Det var et Brud paa den kir-

kelige Disciplin, der maatte vække den største Opsigt og Forargelse i den katholske Lejr.

En Tid delte nu Katholikkerne og Lutheranerne Graabrødrekirke. Men da den katholske Gudstjeneste forargede Hans Tausen, prædikede han paa Alle Helgensdag 1528, der samtidig var Vigilien til Alle Sjæles Dag, to Gange og lod Tilhørerne synge danske Psalmer for at hindre Vesperen og Vigilierne for de afdøde, som Brødrene samtidig sang i Koret.

De protestantiske Borgere i Byen var ikke tilfreds med denne Mellemtilstand og ansøgte Kongen om at faa Lov til at faa Graabrødre- og Sortebrødrekirkerne til deres Sognekirker og nedbryde de andre. Kongen bevilgede Ansøgningen, sikkert med Glæde, da den gridske Konge selv høstede stor Fordel deraf, idet han betingede sig selv Halvdelen af Blyet og Halvdelen af Klokkerne. Borgerne skyndte sig at benytte sig af Tilladelsen, og i Løbet af en Maaned var de fleste af Kirkerne nedrevet — atter et groft Brud paa den gældende kirkelige Orden.

Hans Tausen blev Sognepræst til Graabrødrekirke, Sadolin til Sortebrødrekirken. Men da denne ikke var præsteviet, blev han ordineret af Tausen, hvilket atter var en Handling, som maatte vække den største Harmen i katholske Kredse, der kun kunde anerkende en Ordination som gyldig, der var foretaget af en Biskop.

Endnu et Aars Tid, indtil Nytaar 1530, holdt Munkene sig i Graabrødrekloster, hvor de læste Messen i et Kapel i Klosteromgangen. Men da Borgerne saa, at Brødrene ikke vilde forlade deres Kloster, indkvarterede de 4 hvervede Soldater hos dem. En Dag kom en Soldat, angreb Guardianen (Forstanderen),

slog ham med sit Sværd paa Halsen og gik senere løs paa ham, en Gang med et Krus fuldt af Øl, en anden Gang med sit Sværd. Brødrene blev imidlertid i Klosteret sammen med Soldaterne, skønt de døjede meget ondt. Til sidst voksede Antallet af de indkvarterede Soldater til 15, og de fortærede alle Spise- og Drikkevarer, saa at der til sidst intet som helst var tilbage i Klosteret. Guardianen besluttede da at rejse til København for at klage til Kongen over Uretten mod Brødrene. Han fik ogsaa et lukket Brev med tilbage. Men da Brevet var blevet læst for Borgerne i Viborg, blev Munkene jaget ud, „men med hvilken Ret og Retfærdighed maa den Højeste se og dømme om“, siger den gamle Krønike om Graabrødrenes Udjagelse af deres Klostre.

Da Hans Tausen i 1529 afsluttede sin Virksomhed i Viborg ved sin Kaldelse til København, var alene Domkirken tilbage i Katholikkernes Hænder. Men Lutheranerne var nu saa mægtige, at de vovede at bandlyse Præster ved Domkirken, som ikke vilde ophøre at fejre Messen, ja det kom endog til pøbelagtige Optrin. Ved Domkirken var der en Præst, som for sin stærke Stemmes Skyld blev kaldt Claus Raaber. En Dag, da han læste sin Messe, løb en Borger til, snappede Kalken og kastede den for hans Fødder, og straks besteg en af de lutherske Prædikanter Prædikestolen og talte over den Tekst i Bibelen: „Falden, falden er Babylon, den store, som har givet alle Folkeslagene at drikke af sin Utugts Harmes Vin“.

Det var ikke blot med aandelige Vaaben, der blev kæmpet i Reformationstiden! Men Enden paa det hele blev, at i 1530 blev ogsaa Gudstjenesten i Domkirken reformeret.

I 1533 døde Kong *Frederik I*, som efter Evne havde støttet Reformationen, „den kirkerøverske Konge“, som en gammel Krønike siger, og nu brød Uenigheden i Danmark ud i lys Lue, den sidste Borgerkrig, mellem Adelen paa den ene Side, Borger- og Bøndestanden paa den anden, og samtidig et Opgør mellem den gamle Religion og den ny, mellem Katholicisme og Protestantisme. I Jylland rejste Skipper *Clement* i 1534 Fanen for den fangne *Christian II*, og Bønderne sluttede sig villigt til ham. Det blev et forrygende Oprør, hvor Bønderne sved Herregaardene af og jog de adelige Beboere bort eller dræbte dem. I Viborg havde Skipperen en Tid sit Hovedkvarter. Men ved Aarets Slutning nærmede sig fra Syd Adelen udkaarne Konge *Christian III's* dygtige Feltherre *Johan Rantzau*. Skipper *Clement* maatte trække sig tilbage til Aalborg. Her led han Nederlag og blev fanget. I 1536 blev han henrettet ved Viborg Landsting. Hans Krop blev parteret og lagt paa Stejle og hans Hoved sat paa en Stage og kronet med en Blykrone, der indtil 1726 saas op-hængt paa et af Domkirkens Kapeller.

Johan Rantzau sejrede. *Christian III* var Danmarks Konge. Reformationen blev indført.

Det er i Virkeligheden gaadefuldt, hvordan Reformationen paa saa kort Tid kunde føres til Sejr i Danmark, i Viborg endog paa blot 5 Aar.

Vor Tid har dog set noget lignende i Rusland, hvor Revolutionen i 1917 udslettede den ortodokse Kirke.

Men nu maa det ikke overses, at i Danmark 1536 som i Rusland 1917 var det de ydre Rammer, der faldt. I den ældre Gene-

ration forblev mangfoldige trofaste i deres stille Sind over for de gamle Tanker. Først i den næste Generation slaar de nye Tanker Rod.

Men det kan dog ikke fejle, at grumme mange er blevet vundet for Reformationen. Hvad var Aarsagen hertil?

Man har peget paa, at Senmiddelalderens Mennesker tyngedes af Frygten for Skærsilden. Med Fryd greb da disse Mennesker efter en Religion, der forkastede Skærsilden og lovede Himlen til den, der blot troede.

Meget sandt er der sikkert i denne Forklaring. Følelsesbetonede Sjæle, der mere har higet efter at dulme Hjertets lønlige Frygt end søgt Forstandens Oplysning, har taget deres Tilflugt til de lutherske Tanker om Tilstrækkeligheden af Troen alene og Forkastelsen af Skærsildslæren.

Hos andre har Forstanden haft Overtaget over Følelsen, og disse har været intellektuelt overbevist om Rigtigheden af Luthers Tanker.

Og saa kommer der endelig en meget vigtig Aarsag, nemlig den Forargelse, som den gamle Kirke havde vakt hos mangfoldige gode Sjæle ved sin verdsliggørelse, ved slette Bisper og daarlige Præster. Ikke for intet peger en af Reformationstidens katholske Penneførere, *Poul Helgesen*, paa, at det var de ugifte Præsters uægte Sønner, der gik i Spidsen for Reformationen i Danmark. *Jørgen Sadolin*, Hans Tausens Medhjælper, var en saadan uægte Søn af en Præst i Viborg.

Med Reformationen var Viborgs Glansperiode til Ende. De store straalende Kirkefester, der i Middeltalderen havde samlet store Skarer i Byen, fejredes ikke mere. Man kan regne med, at der i Katholicismens Tid

har været et Par Snese Præster ved Domkirken, hvortil kommer Byens Sognepræster og Munkepræster samt Biskoppen. Efter Reformationen naaede de gejstliges Antal i Viborg næppe op paa en halv Snese. Og Gudstjenesten i Domkirken var ikke væsentlig anderledes end i enhver anden Kirke.

Det var ikke længere Gudstjenesten, der drog Menneskeskarer til det hellige Bjerg. Alligevel vedblev Strømmen at gaa ad de lange Veje til Staden paa Bjerget.

Her holdtes stadig Landstinget, der samlede store Skarer. Domhuset var fra 1639 i et gammel Augustinerkloster, der laa umiddelbart op ad Domkirkens Nordside. Landstinget var Jyllands Overret. Fra Bytingene og Herredstingene, Datidens Underretter, kunde der appelleres hertil. Mangfoldige Mennesker havde derfor Ærinde i Viborg. Men tillige skulde al Overdragelse og Pant-sættelse af Jordegods foregaa paa Landstinget, der saaledes blev Tinglæsningscentral for hele Nørrejylland. Det betød for Adelen, der før 1660 var den eneste Stand, der kunde besidde Jordegods, at den ofte maatte til Viborg. Særlig stor var Tilstrømningen til det saakaldte Snapsting, der holdtes straks efter Nytaar. Hvad det underlige Navn Snapsting betyder, ved man ikke. Man har formodet, det er dannet af Begyndelsesbogstaverne i de latinske Ord „Sessio novi anni prima“ 卍: det ny Aars første Retsmøde. Snapstinget var Datidens Termin, da Laan stiftedes og Renter betaltes. Og i Forbindelse med Tinget holdtes Snapstingsmarkedet. Endvidere holdt Adelen aarlige Standsmøder i Viborg og havde hertil Lokaler i Domhuset, bl. a. en stor Riddersal, hvor ogsaa Familiefester, særligt Bryllupper, fejredes.

Alle disse Mennesker, der strømmede til Viborg til Ting og til Marked skulde i Almindelighed bo i Byen i een eller flere Dage og maatte indlogeres hos Byens Borgere. Indtægten herved har sikkert været anselig, og Betydningen af denne Tilstrømning kan bedst sammenlignes med Betydningen af Turisterne, der nu i Sommertiden gæster Viborg for at se Joakim Skovgaard's Billeder.

Viborg beholdt saaledes endnu i lange Tider sin Stilling som Landsdelens Midtpunkt. Den holdt Stillingen — ja, men den gik ikke frem som de fleste Byer ellers gjorde det i Tiden efter Reformationen.

Thi i materiel Henseende tegnede denne Tid til at blive overmaade lykkelig. Det var en gylden Tid, gylden i alleregentligste Forstand. Amerika var lige blevet opdaget, og fra den nye Verden strømmede Guld og Sølv til Europa i saa enorme Masser, at Europas Forraad af ædle Metaller femdobledes i Løbet af det 16. Aarhundrede. Alle Varer steg derved i Pris, ganske særligt Landbrugsprodukter, Korn og Stude. For Bønderne var det gode Tider. For Herremændene betød det Rigdom. Og ogsaa Byernes Købmænd deltog med Iver og Held i den indbringende Handel. Næsten et Aarhundredes Fred dannede Betingelsen for denne lykkelige Periode, kun afbrudt af den nordiske Syvaarskrigs Rabalder, som dog kun fik en forbigaaende Indflydelse paa Jyllands Forhold, da Krigen ikke direkte berørte denne Landsdel.

Ogsaa Viborgs Købmænd var med i Storhandelen, om end Byens Beliggenhed langt inde i Landet lagde Hindringer i Vejen for et større Opsving af Engros-Handelen. Med Datidens daarlige Samfærdselsmidler maatte

Transport af større Varekvanta foregaa ad Søvejen. Men Viborg manglede en Havn. Byens nærmeste Adgang til Vandet var over Hjarbæk en halv Snes Kilometer Nord for Viborg. Men dels laa denne Ladeplads altfor langt borte fra Byen, dels var Sejlløbet lavvandet og tilbøjeligt til at sande til. Viborg maatte derfor benytte andre Byers Havne til Ind- og Udførsel, Aarhus, Aalborg, Randers, Hobro, Ringkjøbing eller det fjerne Hjerting Vest for det nuværende Esbjerg.

Det var særligt Studehandelen, der var indbringende. Det var den, Byens største Købmænd gav sig af med, og det var den der skabte Rigdommen hos de førende Købmandsslægter, Stub, Trane, Hegelund, Hvas, Bering, Ostenfeld.

Fortiden kendte dog ikke til en Arbejdsdeling som vor. Købmændene var ikke blot Eksportører af Stude og Korn. De var tillige Importører af de Varer, som var fornødne i deres Kramboder. De var baade Grossister og Detaillister. Og i Kramboderne forhandlede Varer af alle Slags, Klæde og Tømmer, Staal, Jern og Urtekramvarer. Det var i høj Grad blandede Forretninger.

Hovedparten af Byens Borgere levede dog af Haandværk. Men Haandværket arbejdede kun i det smaa. Det kunde forsyne Byen, men kunde ikke producere til Eksport. Haandværkerne levede i jævne Kaar og betød ikke noget socialt.

En tredie Næringsvej var Landbruget. Den dreves af alle, baade Købmænd, Haandværkere og Embedsmænd.

Nej, det var Købmændene, der var de førende i Byen i økonomisk og social Henseende. Og det var tillige dem, der styrede

i Byens Raad. I Spidsen for Viborg ligesom for andre Købstæder stod der 2 Borgmestre og op imod en halv Snes Raadmænd. De blev ikke valgt ved Folkeafstemning som vore Dages Byraad. Men de var heller ikke Embedsmænd, der havde faaet en bestemt Uddannelse, fik en bestemt Løn for deres Stilling og kun levede af den. Nej, Borgmestre og Raadmænd var Købmænd, der havde deres Bod og tumlede med deres Handel, og som *ved Siden af* gav sig af med Byens Sager som et Æreshverv. Haandværkere kunde ikke sidde i Raadet, og indtil 1619 supplerede Raadet sig selv. Lønnen var ikke saadan, at Borgmestre og Raadmænd kunde leve af den. Men at sidde i Raadet gav Anseelse, og Magtens Sødme har altid kunnet erstatte nogle Dalere. Og Raadets Medlemmer var nært beslægtede og besvogrede. Var en Mand Borgmester eller Raadmand, fulgte det næsten af sig selv, at hans Søn eller Svigersøn ogsaa blev det. Det var, som om Raadmandsposterne var arvelige inden for visse Familier.

Først i det 17. Aarhundrede tiltog Regeringen sig Retten til at udnævne nye Raadmænd. I Slutningen af Aarhundredet blev Antallet af Borgmestre og Raadmænd stærkt indskrænket. I Viborg skulde der saaledes kun være 1 Borgmester og 3 Raadmænd, ja fra 1750 kun 1 Borgmester og 2 Raadmænd. Kort Tid senere blev Embederne som Borgmester og Raadmænd sammenlagt med Embederne som Byfoged og Byskriver. Paa den Maade skabtes der Stillinger, hvis Indtægter var tilstrækkeligt store til, at Indehaverne kunde leve godt af dem alene. Fra at være en selvbevidst Repræsentation for Byens Borgere forvandlede Raadet paa den

Maade i Enevældetiden til underdanige kongelige Embedsmænd.

Men da var Købmændenes bedste Tid ogsaa forbi. Den heldige økonomiske Udvikling, Danmark havde været inde i i Tiden efter Grevens Fejde, blev brudt ved Landets Deltagelse i tre ulykkelige Krige, og der blev slaet Saar, som det tog mange Slægtled at hele.

Den første af disse Krige var Trediveaarskrigen. Da Christian IV uforsigtigt havde blandet sig i Legen, blev han slaet, og Jylland oversvømmedes i 1627 af Wallensteins Soldater. Viborg var Fjendens Hovedkvarter. Meget vides dog ikke om Tilstandene i Byen under den fjendtlige Besættelse. Men Nutidens Mennesker vil med de sidste Aars Begivenheder in mente ikke være i Tvivl om, at en saadan Indkvartering betød Udplyndring. Krigen sluttede 1629. Heller ikke fra de næste Krige, Torstenssonfejden 1643—45 og Svenskekrigene 1657—60, vides synderligt om Viborg ud over, at Byen atter var Hovedkvarter og afvekslende besat af Svenskere, Kejserslige (Østrigere), Polakker og Brandenburger.

Navnlig Svenskekrigene var haarde og ødelæggende. Forskellige Undersøgelser har vist, at Viborgs Indbyggerantal ikke synes at være gaaet ned i Tiden mellem Reformationen og Svenskekrigene. Men derefter kommer Nedgangen. I 1672 var der i Viborg 2704 Mennesker, men i 1769 kun 1990, d. v. s. en Nedgang paa over 25 pCt.

Der er ingen Tvivl om, at det er Krigene i det 17. Aarhundrede, der er den første Aarsag til Tilbagegangen. Men de er ikke nok som Forklaring. Væsentligere er, at samtidig med Krigene standsede Prisstignin-

gen ude i den store Verdën, for Korn omkring 1630, for Kvæg omkring 1650. De gyldne Tider for Landbrugslandet Danmark var forbi.

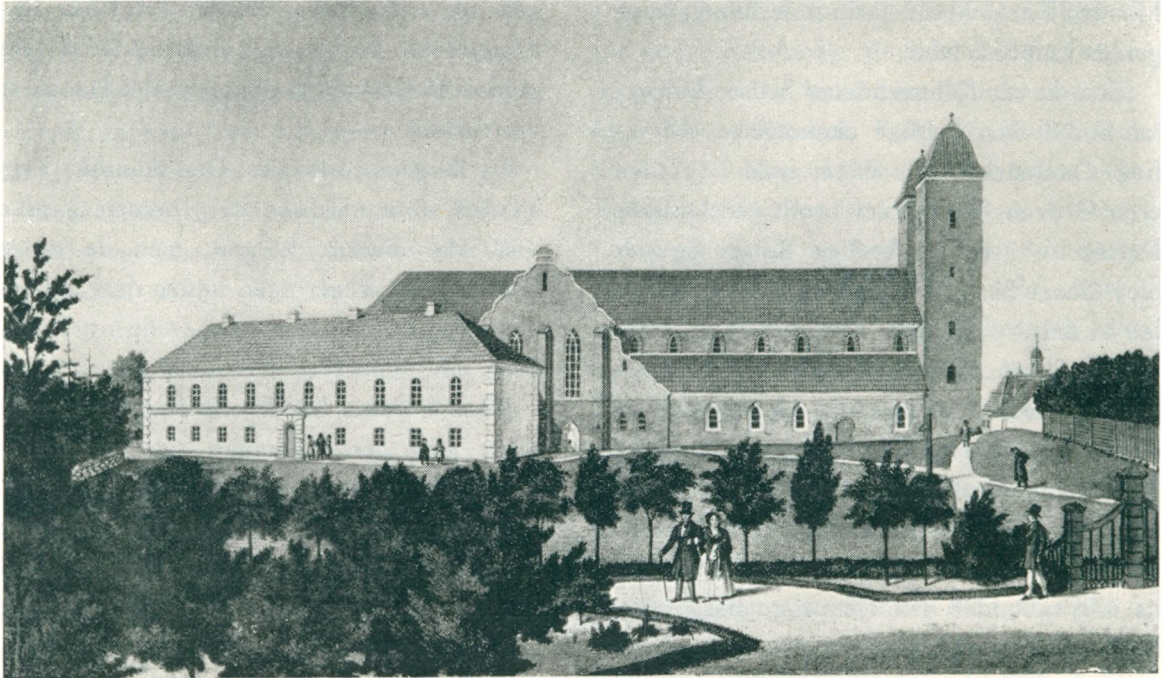
Og Krigene fortsættes. Den skaanske Krig og den store nordiske Krig berørte ganske vist ikke direkte Jylland; men de tunge Byrder, som Regeringen under dem maatte paalægge Befolkningen, hindrede ny Fremgang.

Disse Ulykker havde alle Byer at kæmpe med; men hertil kommer saa Vanskeligheder, der var særlige for Viborg.

Efter Enevældens Indførelse 1660 ophørte Adelsmøderne i Viborg. Den gamle Adel var forarmet og maatte spare eller forsvandt helt. Tilstrømningen af fremmede til Byen tog derved af.

Hertil kommer saa Brandene. Det er et Kapitel, der hører uløseligt sammen med næsten enhver dansk Købstads Historie. Men for Viborgs Vedkommende var der en af Brandene, der var en særlig stor Katastrofe, nemlig Branden i 1726.

Naar Raabet om Brand i Fortiden lød gennem Gaderne, og der klemtedes med Kirkeklokkerne, var det ingen Folkeforlystelse, det gjaldt, saaledes som det nu saa ofte er Tilfældet, naar Brandvæsenet rykker ud. De fleste Huse var straatækte og derfor yderst brandfarlige. Gennem Aarhundreder maatte Regeringen føre en næsten fortvivlet Kamp mod Straatagene i Byerne. Galede den røde Hane over en By, hoppede Luerne fra Tag til Tag og standsede ofte først, naar Snese af Huse og Gaarde laa i Aske. Alligevel vedblev Borgerne at tække med Straa. I 1821 brændte saaledes Halvdelen af Varde. Men 4 Aar efter var Byens Øvrighed frej-

Viborg Domkirke før Ombygningen

dig nok til at tække en Del af Byens Kirke med Straa.

Den 25. Juli 1726 var en Del Viborg-Købmænd til Marked i Skive. Da de sent paa Eftermiddagen naaede til Korsbakkerne mellem Højslev og Jordbromølle, undrede de sig over, at de ikke som sædvanligt kunde faa Øje paa Domkirkens Taarne. Derimod bemærkede de, at der over Byen laa en tæt Taage. Først da de kom nærmere, opdagede de, at Byen brændte.

Ilden var opstaaet ved Uforsigtighed paa den nordre Side af Hjultorvet i en Gaard, der maa have ligget omtrent paa den Plads, hvor nu Hedeselskabet har sin Bygning. En Pige havde her tændt op under Bryggekedlen og kastede fra Loftet et Knippe Lyng ned og vendte sig derefter for at tage et nyt Knippe. Men i Mellemtiden fik Ilden fat i

det første Bundt, hun havde kastet ned, og snart stod hele Gaarden i Flamme, der bredte sig til Naboejendommene. Domkirkens Taarne, der var omtrent $1\frac{1}{2}$ Gange saa høje som de nuværende, fængede og styrtede ned over Skibets Hvælvinger, der knustes. Klokkerne smeltede, de adelige Ligkister fortæredes — alt, hvad brænde kunde i Kirkerummet, blev Flammernes Rov. En Længe af Hospitalet, Bispegaarden og Raadhuset gik ogsaa op i Luer. Sortebrødrekirke og Stiftamtmandens Gaard brændte foruden 71 andre Gaarde og 78 Huse og Boder, som havde været beboet af 215 Familier. Inden for et Omraade, der strakte sig fra Lille St. Hansgade i Nord til St. Mikkelsgade i Syd og fra Lille Hjultorvgade i Vest til Søen i Øst, blev i det væsentlige alt raseret i Løbet af 34 Timer.

Det gamle Raadhus (nu Museum)

Vestre Landsret

Angaaende Genopbygningen af de offentlige Bygninger, de to Kirker, Raadhuset, Bispegaarden og en Fløj af Hospitalet, blev der sluttet Kontrakt 1727 med Bygmester *Claus Stallknecht* fra Altona.

Denne Mands Arbejde er blevet stærkt kritiseret. Men sikkert er det dog, at det Raadhus, han opførte, og som staar endnu (for Tiden brugt som Museum), er en Perle og en af Viborgs skønneste Bygninger.

Det største Arbejde var Genopførelsen af Domkirken. Dens svære Murmasser kunde ikke brænde; men de var skørnet af Ilden paa mange Steder, og i Kontrakten var det derfor foreskrevet, at de ildskørnede Sten skulde udhugges og fornys med Granit eller Teglsten. Men det tog Claus Stallknecht ikke saa nøje. Med Puds og Hvidtekalk forstod han at dække over Elendigheden, og i 1730

havde han Kirken færdig. Den gamle romanske Kirke havde da faaet et udpræget barokt Tilsnit.

Krigene og den store Brand har været forfærdelige Ulykker for Viborg. Ikke mindst ramte Branden haardt, fordi man ikke kendte til Brandforsikring. De offentlige Bygninger fik man hurtigt genopført. Men med de private Huse gik det ikke saa rask. Mange magtede slet ikke at genrejse det sunkne, og øde Pladser rundt om i Byen har lige til op imod vor Tid været et Minde om Brandens Hærgen, ja, ved Viborgs travleste Forretningsgade, St. Matthiasgade, ligger der stadig en ubebygget Plads, hvor der før Branden stod 4 Gaarde, nemlig den idylliske Latinerhave.

Folketallet sank i Viborg og synes at have været lavest omkring 1760. Den lange Fredsperiode i det 18. Aarhundrede muliggjorde

Viborg Domkirke efter Ombygningen

dog en ny Opgang, og den kom i Løbet af den sidste Menneskealder af det 18. Aarhundrede. De 1990 Indbyggere, Viborg havde i 1769, var i 1787 blevet til 2034, dog en Fremgang om end yderst beskednen. I 1801 boede der i Viborg 2379 Mennesker, stadig betydeligt færre, end der var i Byen ved Svenskekrigenes Afslutning.

I 1805 ophævedes det gamle Landsting. Af dets dobbelte Funktion som Tinglæsningscentral og Appellinstans for Nørrejylland fortsattes den sidste som Landsoverretten, hvorimod Pligten til at lade Adkomster paa Jordegods tinglæse i Viborg ophørte.

Ved Oprettelsen af de raadgivende Provsialstænder 1834 blev Viborg udset til at være Mødestedet for de nørrejydske Stænder, der traadte sammen her 1836 og holdt Møder til 1848 i det gamle Domhus lige

Nord for Domkirken. Med den fri Forfatnings Indførelse 1848—49 ophævedes Stænderinstitutionen. Det gamle minderige Domhus eller Stænderhuset blev nedrevet i 1871.

Denne Nedrivning staar i Forbindelse med en mægtig Restaurering af Domkirken. Stallknechts Kirkebygning var efterhaanden blevet saa brøstfældig, at en gennemgribende Istandsættelse var paakrævet. En Undersøgelse viste, at det vilde være nødvendigt at nedtage Størstedelen af Ydermurene lige til Grunden. I Slutningen af 1863 begyndte Nedrivningen.

Kirkens Tilstand skildres da saaledes:

„Da Stallknechts „kalkede Gravidække“ blev blottet, viste sig i Sandhed det indre som lutter Fordærvelse. Man kunde med Hænderne eller i det mindste med Skovle, uden Vanskelighed føre store Del af Mure-

Viborg Domkirkes Indre

nes og Pillernes Indre bort. Man fandt de ved Ildsvaaderne smeltede Tagdækkers Metal flydt ned mellem løst Grus og Rullesten. Man fandt Grundvoldene forvitrede. Grannitten skørnet, Hvælvingernes Buer aabnede, Revner hist og her, Skævhed og Faldefærdighed alle Vegne. Det var en Lykke, at

Kirken ikke var faldet ned af sig selv engang under Gudstjenesten, før den lukkedes“.

Ved Nedrivningen skaanedes kun Krypten og den nederste Del af Koret, saaledes at den Domkirke, der staar nu, ikke kan siges at være den middelalderlige, men er en helt ny. Planen for Genopbygningen var den, at det oprindelige, hvor det fandtes, skulde fremdrages og det manglende erstattes i Overensstemmelse hermed. Paa den Maade var det Meningen at genopføre Domkirken i en Skikkelse, der kom den oprindelige fra ca. 1150 saa nær som overhovedet muligt.

Men Nutiden har ondt ved at tilgive den forrige Generation denne haardhændede Restaurering. Ganske vist fik man bygget en Domkirke, der er saa regelmæssigt romansk som en Mødel-Karton fra „Familie-Journalen“. Men de ansvarlige oversaa, at en Kirke er ikke blot den oprindelige Bygning. Den er ogsaa alle de Tilføjelser, som de skiftende Stilarter har gjort, Gotik, Renæssance og Barok. Viborg Domkirke mangler Historiens Duft. Det mærkes ogsaa i det

indre. Næsten alt Inventaret er nyt. Af det gamle er der ikke meget andet tilbage end den næsten 3 Meter høje syvarmede Lysestage („Lyskloven“) fra 1494, der er skænket til Kirken af Kanniken Peder Poulsen.

I 1876 indviedes Domkirken paa ny. Men færdig var den ikke. De store Vægflader

stod tomme og nøgne og manglede Dekoration. Men hen imod Aarhundredskiftet fandt man endelig en Kunstner, der evnede og var villig til det kæmpemæssige Arbejde at fremstille en Billedbog paa 2 Skæpper Land. Kunstneren var *Joakim Skovgaard*. I Aarene 1901—06 malede han sine Billeder fra den bibelske Historie i Kirken.

Fremgangsmaaden var den, at Farvestoffet blev rørt ud i Kalkvand og Billederne malet paa Kalkpuds, der maatte være paaført Muren samme Dag. Billederne maatte saaledes males i Partier, som hvert for sig blev gjort færdig paa een Dag. Rettelser var det saa godt som umuligt at foretage. Det var naturligvis uhyre vanskeligt, selvom Arbejdet var grundigt forberedt. Joakim Skovgaards Malerier i Viborg Domkirke er derfor en enestaaende Præstation. Hans Værk blev straks modtaget med enstemmig Begejstring, og om deres store *kunstneriske*

Værdi hersker der ingen Tvivl. Kunstkenderen beriges ved Synet af dem, og den jævne Mand fatter dem uden Forklaring. Derimod har den senere Kritik ment, at de urolige og voldsomme Billeder ikke var *kirkelige* i Stilen. Det var *Kunst*, men ikke *Kirkekunst*.

Viborg er i vore Dage en By, der i usædvanlig Grad præges af Embedsstanden. Her er Stiftamtmand og Biskop, Stiftsprovst og Præster, Officerer, Kathedralskole, Landsret, Underret m. m. For øvrigt er Byen ret stillestaaende. Handel og Haandværk er kun lidet fremtrædende. Industri er der næsten intet af. Men der er to Centrer, hvorimod de mange Mennesker drages, der aarligt besøger Viborg. Det er de samme som for et Aartusinde siden. Det ene er Landstinget eller, som det nu siden 1919 hedder, Landsretten, det andet er Domkirken, Sancta Maria paa det viede Bjerg.

Landsarkivet i Viborg

Af Arkivar CARL LINDBERG NIELSEN, Viborg

Hvad et Arkiv er, staar vist ret uklart for adskillige Mennesker. Og dog har hver eneste dansk Borger sit Arkiv. Til Jul og Fødselsdage faar man Breve, naar man betaler sin Skat, faar man en Kvittering, har man bestaaet en Eksamen, faar man et Eksamensbevis, alle er blevet vaccineret og har faaet en Vaccinationsattest, de fleste er døbt og har derfor en Daabsattest o. s. v. Alt dette er Arkivalier, og tilsammen udgør de vedkommendes Privatarkiv, der dog sikkert i de fleste Tilfælde omfatter mange andre Arter af Papirer.

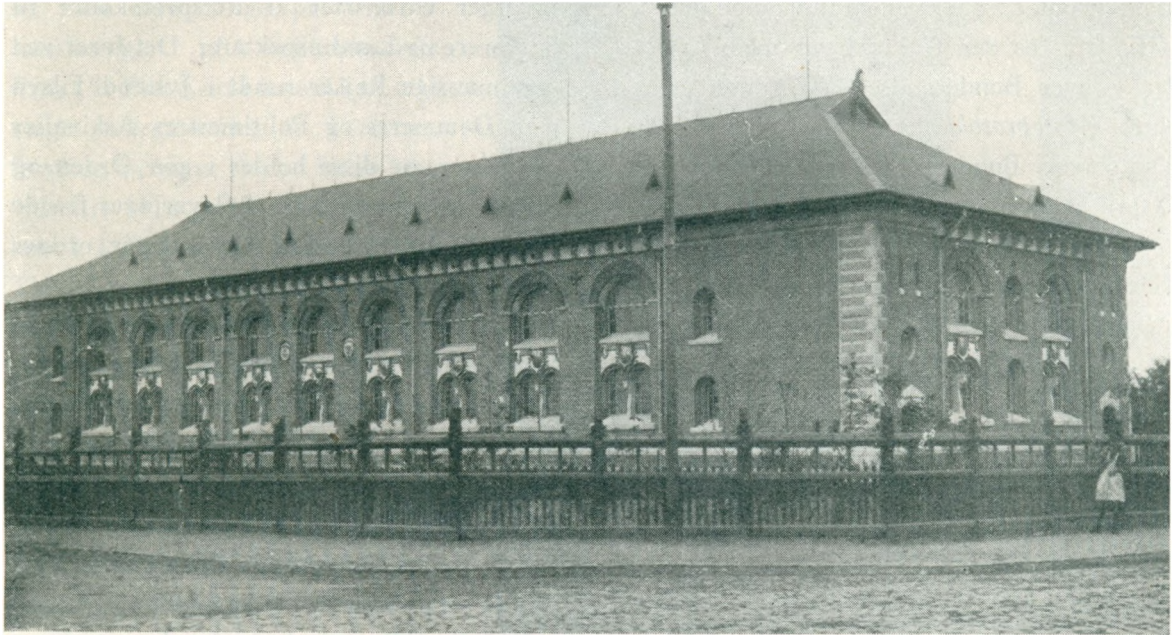
Et Arkiv vil altsaa sige en Samling af en Privatmands, en Virksomheds eller en offentlig Myndigheds Protokoller og Papirer.

Den danske Stats Arkivalier opbevares af det danske *Rigsarkiv*. Dette bestaar af et *Hovedarkiv* i København (der ofte simpelt hen kaldes Rigsarkivet) samt 4 *Landsarkiver*, nemlig i København for Sjælland, i Odense for Fyn, i Aabenraa for Sønderjylland og i Viborg for Nørrejylland, d. v. s. Landet Nord for den gamle Grænse.

I Hovedarkivet i København opbevares alle Statens Arkivalier, der er ældre end 1559, samt de forskellige Regeringsmyndigheders Sager fra nyere Tid, hvad enten disse Myndigheder har heddet Kancellier, Kollegier eller Ministerier. I Landsarkiverne gemmes de lokale Embedsmænds Protokoller og Dokumenter, som ikke længere bruges under det daglige Arbejde, og som er yngre end 1559.

Af Landsarkiverne er det i Viborg det største.

Et Arkiv er ikke indrettet som et stort Skuffedarium, hvor man blot behøver at slaa op paa E for at finde alt om Esbjerg eller paa V for at finde alt om Viborg. En saadan Ordning er ganske uigennemførlig. Nej, et Landsarkiv bestaar i Virkeligheden af en hel Række mindre Arkiver, Fonds er den tekniske Benævnelse. Arkivsagerne er ordnet efter det saakaldte Proveniensprincip eller Hjemmehørigheden, idet man holder Sagerne i den Orden, hvori de oprindelig har været anbragt i vedkommende Embedsmands

Landsarkivet

Kontor. Den, der vil benytte et Arkiv, maa derfor sætte sig ind i, hvordan Fortidens Administration har været ordnet, og først naar han har ret nøje Kendskab dertil, vil han med Udbytte kunne foretage sine Under-søgelser.

Den groveste administrative Inddeling er Amtsinddelingen. Et *Amtsarkiv* bestaar hovedsagelig af *Kopibøger* med Kopier af de Breve, Amtmanden har sendt ud i Verden, *Journaler*, der er Registre over de Breve, Amtmanden har modtaget, og endelig lange Rækker af Pakker med selve *Brevene*. Hertil kommer saa *Skifteprotokoller*, der oplyser om Arvens Fordeling efter afdøde.

Hvert Amt deles i Herreder og Købstæder. I hvert Herred var der indtil 1919 en Herredsfoged og i hver Købstad en Byfoged svarende til Dommere og Politimestre i vor

Tid. Hovedindholdet af *Herreds- og Byfogedernes Arkiver* er *Justitsprotokoller* indeholdende Retssager, *Skifteprotokoller* samt *Skøde- og Panteprotokoller*, der oplyser om Køb, Salg og Pantsættelse af fast Ejendom.

Som Appelinstant for By- og Herredstingene virkede *Landstinget* i Viborg, det, der nu kaldes Vestre Landsret. Herfra haves nogle skønne Rækker af *Justitsprotokoller* og *Dombøger*. Desuden var Landstinget indtil 1805 Tinglæsningscentral for Jordegods i Jylland, og fra Landstingets Virksomhed i denne Retning stammer en statelig Række paa et halvt Hundrede *Skøde- og Panteprotokoller*.

Fra Byerne haves i *Raadstuearkiverne* *Raadstueprotokoller* med de gamle Borgmestres og Raadmænds Forhandlinger om Stadens kommunale Anliggender, *Borger-*

skabsprotokoller over dem, der har taget Borgerskab, og Pakker med indkomne *Breve*.

Endelig er der *Godsarkiver* med *Jordbøger* over Bøndergodset, *Skifteprotokoller* samt *Fæsteprotokoller* med Kopier af de Fæstebreve, Bønderne fik, naar de fæstede Gaard af Herremanden.

Det var de vigtigste *verdslige* Arkiver. Hertil kommer de *gejstlige* Arkiver. De stærkest benyttede Arkiver er *Præstearkiverne*, hvis mest populære Indhold er *Kirkebøgerne*.

Over Præsten staar *Provsten*, og i hans Arkiv finder man de gejstlige *Justits-* og *Skifteprotokoller*.

Over baade Præst og Provst staar *Biskoppen*, i hvis Arkiv Hovedindholdet er *Kopibøger*, *Journaler* og *Brevpakker* samt *Vita-protokoller* med Selvbiografier af Præsterne, *Visitatsprotokoller* m. m.

Alle disse Arkivalier og mange flere, som Pladsen ikke tillader at nævne, tilsammen en Række paa ca. 8 Kilometer, opbevares i en Magasinbygning, der er 52 Meter lang og 17 Meter bred, opført 1890 af Arkitekt *Hack Kampmann* og prydet med de jyske Købstæders og Herreders Vaaben. For længst er Magasinet fyldt, og Opførelsen af en Sidefløj, der skal kunne rumme ca. 10 Kilometer Arkivalier, blev kun hindret af Krigen, men bliver forhaabentlig nu snart gennemført.

Men hvortil bruges nu alle disse Arkivalier?

Landsarkivet har en dobbelt Opgave. Det skal dels tjene *Administrationen*, dels *Historiens* Forskere og Dyrkere.

Som Tjener for Administrationen besvarer Arkivet Spørgsmaal fra Myndighederne, der kræver en historisk Redegørelse, f. Eks. om

Oprindelsen til en eller anden Afgift. Det besørger Udskrifter af Retsprotokoller til Sagførere og Landinspektører. Det fører ved regelmæssige Rejser rundt i Jylland Tilsyn med Dommeres og Politimestres Arkivalier og paaser, at disse holdes i god Orden og Stand, og det modtager Afleveringer fra de lokale Embedsmænd af ældre Sager, ordner og registrerer dem.

Mest kendt er dog Landsarkivet for sin Virksomhed i Historiens Tjeneste. Arkivalierne kan benyttes af hvem der ønsker det, paa Arkivets Læsesal, og Benyttelsen er gratis. Personalet er til Stadighed optaget af at udarbejde Registre til de vigtigste Protokoller, for at Benyttelsen af dem kan være saa let som mulig for de besøgende.

De allerfleste af dem, der kommer paa Landsarkivets Læsesal, ønsker at lære deres Slægts Historie at kende. Hertil benyttes først og fremmest *Kirkebøgerne*.

Det var i 1645 og 1646, Christian IV paa lagde Præsterne at føre Kirkebøger; men allerede tidligere havde dog flere af dem af egen Drift eller paa Opfordring af Stedets Biskop begyndt at føre Kirkebøger. Den ældste nørrejyske, der er i Behold, er fra Nordby paa Fanø, der begynder med Aaret 1611. De fleste er dog yngre end 1646, nogle endda meget yngre, dels fordi vedkommende Præster har siddet Kongens Bud overhørig, dels fordi mange Kirkebøger i Tidens Løb er gaaet til Grunde, ødelagt af Fugt, af Mus eller af Brand. F. Eks. begynder Kirkebøgerne fra Egvad først 1816 — de ældre er brændt.

Før 1814 førtes Kirkebøgerne i det væsentlige, som vedkommende Præst selv fandt for godt. Som Regel indeholder de Rubrik-

ker for Daab, Vielse og Begravelse, men ofte tillige private Bemærkninger af vedkommende Præst, f. Eks. Karakteristikker, ofte meget nærgaaende, af Personer, Præsten havde et Horn i Siden paa.

Indtil 1814 førtes Kirkebøgerne kun i 1 Eksemplar; men fra den Tid af er de blevet ført i 2 Eksemplarer, det ene, Hovedministerialbogen, af Sognepræsten, det andet, Kontraministerialbogen, af Degnen eller Kirkesangeren. Og for at sikre dem mod begge at gaa til Grunde ved Brand fastsattes det, at Hoved- og Kontraministerialbog aldrig maa befinde sig en Nat igennem under samme Tag.

De nye Kirkebøger fra 1814 føres paa Skema. De er mere nøjagtigt førte end deres Forgængere, men er til Gengæld ikke nær saa morsomme.

Alle Kirkebøger fra Tiden før 1814 er afleveret til Landsarkiverne, tillige Kontraministerialbøgerne indtil 1891, for nogle Sognes Vedkommende betydeligt længere ned i Tiden. Det vil sige, at hver Sognepræst har en fuldstændig Række Hovedministerialbøger fra 1814 til Dato, medens Kirkesangeren højst har Kontraministerialbøgerne efter 1891.

Ofte slaar Kirkebøgerne ikke til i Slægtsforskningen. Man griber da til *Fæsteprotokollerne*, hvor vedkommende Fæsters Fader er anført, eller til *Borgerskabsprotokollerne*, der angiver vedkommende Persons Fødested, eller til *Skifteprotokollerne*, hvor en Mands Arvinger, d. v. s. hans Børn, tropper op. Men netop Skiftevæsenet var i ældre Tid temme-

lig indviklet. Indtil 1795 er det saadan, at Skifter efter Selvejere paa Landet skal findes i Amtmandens Skifteprotokol, medens Skifte efter Fæstebønder maa søges i Godsskifteprotokollerne. I 1795 gaar Retten til at skifte efter Selvejere fra Amtmanden over til Herredsfogeden, og i Tiden mellem 1795 og 1850 gaar ogsaa Retten til at skifte efter Fæstere efterhaanden fra Godsejeren over til Herredsfogeden, hvorefter Skifte maa søges i Herredsskifteprotokollen. Indtil ca. 1812 havde Provsten Ret til at skifte efter gejstlige, og i Byerne var det Byfogeden, der skiftede. Simpelt og ligetil er det ikke.

En Mængde Ane- og Stamtavler bliver udarbejdet i Landsarkivet. Men her udføres ogsaa andet Arbejde. Her samler de flittige besøgende Materiale til Herredsbeskrivelser,

By- og Sognehistorier. Her gøres Forstudier til videnskabelige Afhandlinger og Bøger, og her samles Stof til Doktordisputatser, om dansk Købstadstyrelse, om Vandkraftens Udnyttelse gennem Tiderne, eller hvad det nu kan være.

En stor Vanskelighed volder det, at Fortiden brugte den gothiske Skrift. For at faa noget ud af sit Arkivbesøg maa Arkivgæsten

lære at læse denne Skrift. Det tager Tid, og der kræves Udholdenhed. Men lidt efter lidt opnaar den besøgende tilstrækkelig Læsefærdighed til at kunne drive sine Undersøgelser med Udbytte. De, der har overvundet Vanskeligheden med Skriften, har gennem Aarene tilbragt herlige Stunder af deres Ferie i det jydske Landsarkiv med at dykke ned i Skattene fra Jyllands Fortid.

Viborg Amts Historie

Af Lærer EJNAR POULSEN, Løvskaal pr. Bjerringbro

Midt i Jylland ligger Viborg Amt, som det eneste Amt i Danmark, der ikke beskylles af Havet; alligevel er Grænserne for største Delen Vand, idet Limfjorden med dens Bugter, Breddinger, Sunde og Fjorde samt Gudena, Skive—Karup Aa, Skals Aa og Lerkenfeld Aa med deres Slyngninger omkredser det meste af Amtet.

Limfjordens Perle, Øen Fur, og den frugtbare Halvø, Salling, er som et Rige for sig selv mod Nordvest. Den øvrige Del af Amtet har Jyllands gamle Hovedstad, Viborg, som Midtpunkt. Den vestligste Del af det tidligere Amt består af sandede Jorder og Dele af Alheden. Øst for Viborg findes Skellet mellem vest- og østjydsk Natur, og mod Syd ligger Blicher-Egnen, hvor „Mark og Hede mødes“. Amtet i sin Helhed rummer en afvekslende Natur fra: golde Sandmarker til den frugtbareste Muld, udstrakte Flader og kuperet Terrain, Alheden med store Naaletræsbeplantninger, forblæste Krat og milde Bøgeskove, frodige Enge og

Dalstrækninger, Slugter og Bakker af stor Skønhed, stille, blinkende Søer og tungt henskridende Aaer — alt i alt et Landskab af stor afvekslende Skønhed.

Viborg Amt, der er en Del af Viborg Stift, er inddelt i 12 Herreder. Salling og Fur rummer de fire smaa Herreder: Rødding, Hindborg, Nørre og Harre Herreder. Viborg ligger i Nørrelyng Herred, og rundt om dette Herred ligger: Fjends, Rinds, Sønderlyng, Middelsom og Lysgaard Herreder. Mod Syd ender Amtet i Hids Herred, der naar til Silkeborg, og mod Sydvest ligger Houbjerg Herred. De tre sidstnævnte Herreder hører i gejstlig Henseende til Aarhus Stift.

Efter en ældre Amtsinddeling omfattede Skivehus Amt Salling og Fur; Hald Amt bestod af Fjends, Rinds, Nørlyng og Middelsom Herreder; Lysgaard og Hids Herreder hørte til Silkeborg Amt og Houbjerg og Sønderlyng Herreder til Dronningborg Amt.

I Middelalderen hørte Salling og Fjends Herred til Salling Syssel, Rinds Herred til

Himmersyssel, Nørlyng, Sønderlyng og Middelsom Herreder til Ommersyssel, Lysgaard og Hids Herreder til Løversyssel og Houlbjerg Herred til Aabosyssel.

I det 16. Aarhundrede hørte Salling under Skivehus Len; Hald Len bestod af: Fjends, Nørlyng, Rinds og Middelsom Herreder; Sønderlyng og Houlbjerg Herreder hørte under Dronningborg Len og Lysgaard og Hids Herreder under Silkeborg Len. Ved Enevældens Indførelse forandredes Lenene til Amter, i 1789 lagdes Skivehus og Hald Amter sammen, og 1794 fik Viborg Amt sit nuværende Omraade med Undtagelse af Hids Herred, der først 1821 henlagdes hertil.

I juridisk Henseende hører Viborg Amt til seks Retskredse, og i gejstlig Henseende er Amtet delt i seks Provstier.

Trods Amtets Adskillelse fra Havet har det dog en Kystlinie paa ikke mindre end 233,5 km. Søer og Damme dækker 3,237 Hektar og Vandløb 562 Hektar. Landom-

raadet er 30.1967 Hektar, og Amtets samlede Areal er 3057,7 km², og her var 5' November 1940 ialt 149.580 Mennesker, hvoraf 29.857 boede i de to Købstæder Viborg og Skive, og de bymæssige Bebyggelser havde efternævnte Folketal, det sidste Tal angiver Antal af Husstande:

Aalestrup	1324	464
Balling	503	151
Bjerringbro	2089	633
Durup	550	159
Glyngøre	677	190
Højslev	564	157
Jebjerg	585	206
Karup	541	135
Kjellerup	1868	547
Langaa	1708	503
Roslev	790	221
Rødding Kirkeby	523	152
Rødkjærsbro	761	236
Skals	690	189
Stoholm	883	258
Ulstrup	637	193

Af ovennævnte Byer har de fire største et større Folketal end Danmarks mindste Købstad, Mariager.

Ved Ejendomsskyldvurderingen 1936 i Landkommunerne i Viborg Amtsradsreds var der følgende:

	Antal	Areal i ha.	Vurderingssum i 1000 Kr.	Grundværdi i 1000 Kr.
Landejendomme	14.911	268 508	264.472	144.135
Særskilt vurderede Skove	99	11.904	2.297	1.322
Gartnerier, Havebrug o. l.	55	114	510	178
Ejendomme m. Beboelse og Forretning	9.235	1.068	61.260	8.214
Andre Vurderinger	3.273	810	24.419	5.346
Ialt	27.073	289.696	352.958	159.195

De førstnævnte Landejendomme har 18.337 Tdr. Hartkorn. 38 Gaarde har over 12 Tdr. Hartkorn, og 871 Gaarde har 4—12 Tdr. Hartkorn, medens 9521 Landejendomme har under 1 Tdr. Hartkorn.

Amtets ca. 10.000 Gravhøje viser Oldtidsbebyggelsen, de er spredt over hele Amtet,

men i forskellig Mængde i de forskellige Egne; tættest ligger de i de sandede Egne, hvor Oldtidsfolket med deres primitive Redskaber lettest kunde dyrke Jorden, dog har det fede Salling ca. 2000 Gravhøje at opvise. De fleste Høje stammer fra den yngre Stenalder og fra Bronzealderen; medens frem-

dragne Bopladser fører os meget længere tilbage. I 1936 fandt man i Engesvang en Boplads, som viser, at der har levet Mennesker paa disse Egne for ca. 10.000 Aar siden. Adskillige Bopladser ved Kysten af Limfjorden og dens Indskæringer i Landet kan føres tilbage til den ældste Stenalder; en saadan fandt man for godt 100 Aar siden i Krabbesholm Skov, og dette Fund blev Aarsag til, at Forskningen blev klar over disse Bopladsers Alder.

Mange Fund fra Bronzealderen er især gjort i Salling, men ogsaa i stort Tal i den øvrige Del af Amtet, mindst i Hids Herred. Derimod findes færre Fund fra Jernalderen; dog er enkelte rige Gravfund fra den senere Jernalder gjort f. Eks. i Mammen i Middelsom Herred.

Fra Vikingetiden stammer de mange Runestene, der navnlig findes i Egnen langs Gudena og Nørreaa i Middelsom Herred, som er den Egn i Danmark, der er rigest paa disse Mindesmærker, hvor vi for første Gang faar skriftlige Meddelelser om Amtets Befolkning. Navnlig langs Gudenaens nedre Løb ligger en Række af gamle Landsbyer, alle beliggende i en saadan Afstand fra Aaen, at de var skjulte for indtrængende Fjender, som ad Vandvejen vovede sig ind i Landet.

Stednavnene fortæller adskilligt om de ældste Bebyggelser. De ældste af vore Bynavne er dannede flere Hundrede Aar før Kristi Fødsel, de yngste var som oftest til, da vore Landsbykirker blev bygget. Heden-ske Helligdomme og Offerpladses har været Samlingspladses for Oldtidsfolket, f. Eks.: Oddense (Odins viede Sted), Harre (Harg, d. e. den hellige Offerplads), Vium (viet

Sted) o. s. v., og ældgamle Vejspor viser endnu ofte hen til disse Steder. Viborg (Vi-Bjerget) var det fornemste Offersted, og „her mødes alle Veje“, denne Boplads og senere Stad blev „Jyllands Hjerter“. Jyllands fornemste Vej, Hærvejen, førte da ogsaa til Viborg og var ofte den Færdselsaare, der bragte Krigshære til Jyllands Midte, saa disse Egne blev Midtpunkt for alvorlige Opgør.

Paa Viborg Ting blev Danmarks Konger hyldet gennem Aarene op til Enevældens Indføelse. Det var her Svend Tveskæg drog Danmark ud af Harald Blaatands Haand: „Hvad her med alles Samtykke slaas fast, den kan ingen ustraffet rokke ved i hele Jylland“. Jo, det var et Sted af Betydning. Mange Kampe har staaet her, navnlig i Viborgs Nærhed. Svend, Knud og Valdemar kæmpede her, og den første befæstede Byen, men faa Aar efter fandt han sin Død paa Grathe Hede 1157, hvorefter Egnen fik en fredelig Tid i ca. 100 Aar. I denne Periode blev Jydske Lov til, skrevet af Bisp Gunner i Asmild Kloster. „Med Lov skal man Land bygge; men vilde hver Mand nøjes med sit eget og lade andre gøre det samme, da havde man ikke Lov behov. Men ingen Lov er saa god at følge som Sandheden; hvor man tvivler om Sandheden, skal Loven sige, hvad Ret er. Var ej Lov i Lande, havde den mest, som kunde gribe mest“. Disse vægtige Ord af Fortalen til Jydske Lov er blevet til her i Amtet og har lydt fra det gamle Tingsted paa Vi-Bjerget. Det er Alvorsord og Livsvisdom, som har Gyldighed ogsaa i vore Tider.

Sct. Cecilie Nat 1286 var det store Opgør mellem Adel og Konge; Erik Glipping myr-

dedes i Finderup Kirkelade efter en Jagt i Egnen. Drost Peder, der ejede Karmark i Middelsom Herred, førte de kongelige Rester til Viborg Domkirke; men „nu stander Landet i Vaade“, thi „de ere saa mange i Danmark, som alle ville Herrer være“.

I 1313 gjorde Almuen Oprør paa Grund af Erik Menveds Ødselhed, ogsaa da var Viborg-Egnen Midtpunkt; men Bønderne „trak det korte Straa“, maatte bøje Ryggen og slæbe Sten til Borgvold. Bondeoprøret under Kristoffer af Bajern bredte sig ogsaa over Viborg Amt, men blev slaet ned, hvorefter man maatte betale Bispetiende, og det forbødes Bonden at bære Vaaben. Junker Ottos Bondehær kom 1334 fra Randers mod Viborg og blev slaet ved Tapdrup af Grev Gerts øvede Soldater. 1355 belejrede Valdemar Atterdag Hald, hvor Niels Bugge „bød ham Stangen“. Sammensværgelsen mod Christian II havde sin Rod i Viborg Amt. Herren paa Bustrup i Salling, Thyge Krabbe, var Hovedmanden, og den Viborg Bisp, Jørgen Friis, samt Landsdommer Mogens Munk var virksomme Medlemmer af Sammensværgelse; sidstnævnte „afleverede“ Opsigelsesbrevet i Vejle, hvorefter der forhandlede om Forlig, hvilket skete i Sjørlev Kirke i Lysgaard Herred, men uden Resultat. Christian II.s Love brændtes paa Viborg Ting, og Frederik I hyldedes samme Sted kort efter.

Viborg var fra Begyndelsen Brændpunktet for Reformationsrøret i Jylland. Her begyndte Hans Tausen sin evangeliske Kampprædiken. Det satiriske Digt „Peder Smed og Adser Bonde“ behandler alle Reformationskampens Stridspunkter, og Handlingen og Personerne er hentet her i Amtet. Her-

ren paa Kaas, Jens Hvas, fik protestantiske Præster ansat flere Steder i Salling, ligesom han ogsaa var en Forgrundsfigur under Grevens Fejde, og det kostede ham hans Hals. Grevens Fejde 1534—36 var haard ved Amtet her, mange Herregaarde brændtes af Bønderne og bagefter straffedes Bønderne af Konge og Adel. Den stolte Herreborg, Spøttrup, staar som et Minde fra hine Tider.

Christian IV's Hylding i Viborg 15. Juni 1584 var den festligste af alle Kongehyldinger, den foregik med Pomp og Pragt; men senere fik Befolkningen andet at tænke paa, idet samme Konges Krige bragte plyndrende Hærskarer ind over Jylland, ikke mindst i Viborg Amt. Befolkningen optraadte som Partisaner, men trak det korteste Straa. Wallensteins Tropper havde stærkt medtaget Amtet 1626; værre endnu gik det til 1643—45, da Wrangels Tropper oversvømmede Halvøen, og 1657—59, da Svenskere, Polakker og Brandenburgerne skiftedes til at udplyndre den jydsk Halvø. Efter disse Krige var flere Sogne i Viborg Amt lagt øde „og de fleste bortløbne“, saaledes f. Eks. i Skjern Sogn, Middelsom Herred, hvor alle Kronens 17 Gaarde var øde; men selvste Feltmarskal Karl Gustav Wrangel boede ogsaa paa Nabogodset Ulstrup. Skovene var ophuggede eller afbrændte, og Heden bredte sig. Det er forstaaeligt, at Præsten i Vester Velling skrev i sin Kirkebog lidt før Jul 1644, da 12 Kompagnier svenske Dragoner forlod dette Sogn: „Gud bevar os ydermere for saadanne Gæster!“

Nøden var stor og varede længe. Store Ildebrande ødelagde Skive og Viborg, Kvægpest og Misvækst forarmede yderlige-

re Bondestanden ,der under Stavnsbaandet sank ned i trøstesløs Elendighed. Adskillige humane Herremænd, f. Eks. Scheelerne paa Gl. Estrup, der ejede meget Gods i Viborg Amt, gjorde meget for at ophjælpe Bondestanden der, saaledes byggede Chr. Scheel syv Skoler her 1725, altsaa 14 Aar før vort første tvungne Skolebyggeri, og Scheelerne paa Fussingø havde allerede 1640 bygget Skoler i Bjerregrav og Aalum, som sandsynligvis er Landets ældste Landsbyskoler.

Stavnsbaandets Løsning og Skoleloven 1814 gjorde Bonden „fri og kæk“. Af de fire Stænderforsamlinger, Frederik VI oprettede, fik det ene Sæde i Viborg, og her kunde Amtets Beboere frembære deres Ønsker for den enevældige Monark.

De sønderjydske Krige bragte tyske og østrigske Tropper til disse Egne som en Formag paa den langt større Belastning, Værnemagten bragte 1940—45.

Til Viborg Amts Kirker er anvendt forskelligartet Materiale: Granitkvadre, raa og kløvet Kamp, Limsten, Fraadsten, Al og Tegl; man har brugt det for Haanden værende Materiale. Granitkvadrene er dog det fremherskende, og deri har Stenmestrene med Taalmod og Flid øvet deres Kunst og gjort deres Gerning for Guds Ansigt. En stor Del af Kirkerne har massive Taarne, medens nogle er kullede eller maa nøjes med et lille Spir. Adskillige Kirker er i Tidens Løb forsvunden, f. Eks. nedreves ved Reformationen 12 Kirker i Viborg, og en Del Landsbykirker er sunket i Grus: Svingelbjerg, Hejring, Fovlum, Mindrup, Vidstrup, Enslev, Torup, en Kirke i Hjermind og een i Vorning, Njær, Engesvang, Ungstrup, Grættrup, Lund i Selde og Frue Kirke

i Harre, foruden en Del Kapeller. I Hindborg, Fjends og Nørlyng Herreder findes ingen nedbrudte Landsbykirker. Nogle af de nedbrudte Kirker er senere erstattet af nye, f. Eks. Torup og Svingelbjerg. Enkelte nye Kirkesogne er oprettet, f. Eks. Bjerringbro og Aalestrup. De fleste af Amtets Kirker ligger højt og ses viden om; men navnlig i den østlige Del af Amtet er en Del Kirker gemt i Dalstrøg mellem Bakker og Skove. I ca. 900 Aar har Kirken været Sognets Midtpunkt og det Sted, hvor man søgte Trøst i onde Dage.

I de forvildede og urolige Tider havde Klostrene Betydning som Fristeder for dem, som søgte Fred efter et uroligt Liv. Her i Amtet var foruden 5 Klostre i Viborg og Asmild Kloster lige udenfor Byen tillige Klostrene: Grinderslev Kloster i Salling, Ørslev Kloster i Fjends Herred og Alling Kloster i Hids Herred; i Hovlbjerg Herred nævnes Vejerslev Munkekloster 1203, snart efter er det ophævet; og efter Sagnet skal der have været et „Holm Kloster“ i Vellev Sogn. Munkene bragte Opsving i Haandværk, Kunst, Videnskab, Havebrug og Agerdyrkning; Klostrene var Egnens Oplysningscentre, og Munkene skabte Forbindelse med andre Lande og Folk.

Hindborg Herred.

Ved Skive gamle Bygrænse ligger Skivehus, der har været et befæstet kongeligt Slot, som i en Aarrække var Bolig for Lensmændene i Skivehus Len; nu er det omdannet til Hotel (Krabbesholm ved Skive Fjord er opstaaet af de to Gaarde Nørre- og Sønder-Skovshoved. I det 16. Aarh. byggede Iver

Krabbe og Hustru Hovedbygningen, og siden bærer Borgen hans Navn; herfra sendtes gennem mange Aar Befalinger ud over Sydsalling, og endnu lytter Egnens Befolkning til Ord herfra, men paa en anden Maa- de, idet Borgen siden 1907 har været anvendt som Højskole). I Nordskoven byggedes 1905 et Andelssanatorium, der i Aar har gennemgaaet en omfattende Restaurering. Hem Kirkeklokke er fra det 12. Aarh. og er en af Landets ældste; i Hem Præstegaard er Forfatterinden Johanne Schiørring født. Oddense havde en Højskole 1855—1908, nogle Kalkmalerier i Kirken stammer fra ca. 1550, Syd for Kirken skal Herredstinget have været. Ved Hvidbjerg Kirke findes en lille Runesten med Indskrift: „Bedre for Bo — Bo“. — Flest Gravhøje kendes i Odense, af ca. 50 i Hem er kun en enkelt bevaret, i sidstnævnte Sogn findes flere Navne sammensat med „Ulv“, der minder om vilde Dyrs Forekomst i gamle Dage.

Rødding Herred.

Et af Landets interessanteste middelalderlige Borganlæg er Spøttrup i Rødding Sogn, der nu efter Restaurering fremtræder i sin oprindelige Skikkelse, medens Jorden er udstykket. Krejbjerg havde tidligere en Borg, og Øst for Krejbjerggaard ligger Krøgeborg Voldsted. Lysen Havn var i 17. —18. Aarh. et betydeligt Udskibningssted, som voldte Skive Købstad stor Afbræk. Haasum har fire Herregaarde foruden et Voldsted af det gl. Vellumgaard. Bustrup i Ramsing er nu udstykket. Lem anselige og interessante Kirke er opbygget 1588, efter at den straatækkede Kirke var brændt ved, at

en Karl skød efter Duer paa Taget; i Sog- net ligger Hovedgaarden Hostrup. Limes betydelige Kirke var indviet til Sct. Vincentius, den har adskillige Granitrelicieffer. Hovedgaarden Kaas ved Kaas Hoved og Kaas Sø er Stamsædet for Adelslægten af samme Navn, og her boede ogsaa den fra Grevens Fejde kendte Jens Hvas. Herredstinget skal have ligget i Vejby. Flest Oldtidsmindesmærker kendes i de vestligste Sogne, f. Eks. ca. 120 i Lime og over 100 i Rødding og ligesaa i Krejbjerg.

Nørre Herred.

Axel Axelsen oprettede 1884 en Højskole i Jebjerg, som han 1907 flyttede til Krabbesholm; siden 1921 er den gamle Højskoles Bygninger, der senere er udvidet, anvendt til Ungdomsskole. I Lyby Kirke samledes Adelen og de fornemste Sallingboere 1375 og forbandt sig til at holde „Guds Kirke og Kirkens Personer“ ved deres Ret og Friheder. „Ridebanen“ er antagelig Rester af et Fæstningsanlæg fra Oldtiden. Ved Bostrup Tinghøj brændtes de „Thise Trolde“ 1686. Grinderslev Kirke har udgjort en Fløj af Grinderslev Kloster og var indviet til Sct. Peder; den anselige og rigt udstyrede Kirke er et Besøg værd; i Sognet ligger flere store Gaarde: Nørgaard, Astrup, paa hvis Mark findes et raat tilhugget Stenkors fra 12. Aarh.; Eskjær med trefløjet Hovedbygning og smuk Skov, der naar ud til Limfjorden; Langesgaard. I den udtørrede Brokholm Sø har ligget en befæstet Gaard fra Middelalderen. „Jenle“ ved Astrup Vig var Forfatteren Jeppe Aakjærs Gaard. I Grønning har forhen været en Hovedgaard, Flis-

haage. Til Thise Sogn hører de ubeboede Rotholme i Limfjorden, og ved Sundsøre er der Færgeoverfart til Himmerland; i Gaasemose er fundet et gammelt Jorddige, Borge-diget. Jungetgaard, der i mange Aar ejedes af Slægterne Scheel og Bille, er nu udstykket, lidt Nord for Gaarden ligger Urhøje — det højeste Punkt i Salling (53 m), hvorfra der er en enestaaende Udsigt over Salling, Limfjorden og Himmerland. Gretttrup Kirke blev 1552 nedbrudt, og Beboerne henvises til Junget Kirke. I det nordligste Sogn i Salling, Selde, findes en anselig Kirke med Korsarme, i Sognet er Udskibningsstedet, Branden, og Kjeldgaard ligger ved en hellig Kilde. Rybjerg Kirke har en ejendommelig Portal med seks Søjler og en Tympanon, hvori er udhugget Kirkens Skytshelgen, Bisp Nicolaus, der var saa from, at han allerede ved Ammens Bryst holdt Faste hver Onsdag og Fredag.

Harre Herred.

I Aasted laa i 14. Aarh. en fast Borg, Næsum, som Glob Krabbe nedbrød og 1516 erstattede med Østergaard; en af denne Gaards Ejere morede sig med 1789 fra sin Stol i Kirken at spytte paa Degnen; i et Kær Vest for Aasted skal Sallingholm Slot have staaet; i „Skanserne“ findes ogsaa et Voldsted. Hegnet tilhørte i ca. 200 Aar Slægterne Scheel, i Gaardens Eng findes et Voldsted, Volden. Hjerk Kirke ses viden om, i Sognet er Bojlumgaard med gammel lav Hovedbygning, og Vium Mølle, der er kendt fra 1400, ligger smukt ved sin Mølle-dam. I Lyngbakkerne Sydvest for Harre Kirke-by ligger Ruiner af Frue Kirke, og i Vigen

udenfor fandtes den første Østersbanke 1851. — „Hvis Salling var hed, som den er fed, var der ikke bedre Land i den hele Kristenhed“. — Øen Fur har haft flere Hovedgaarde; men efterhaanden kom Domkapitlet i Viborg i Besiddelse af hele Øen, og senere var det meste af Øen Krongods; kort efter 1807 blev Furboerne Selvejere. Fur har en Dal med tre Helligkilder, Røverstuen, den berømte Rødsten, og mange Sagn knyttet hertil. I hele Verden findes kun Moler flg. Steder: Mors, Salling, Fur og det vestligste Himmerland; Sten af Moler er saa lette, at de kan flyde paa Vandet, det bruges særligt som Isoleringsmateriale; fra „Lille Jenses Høj“ haves en fortrinlig Udsigt.

Fjends Herred.

Højslev anselige Kirke har adskillige Minder om Slægten Kaas, der i mange Aar herskede paa Staarupgaard, hvor Rigskansleren Niels Kaas er født. I Ørslevkloster Kirke, der er en Fløj af det gamle Kloster, er Fribytteren Mogens Heinesen begravet, den kom ved Reformationen under Kronen, indtil Frederik II mageskiftede Klostergodset med 52 Gaarde, 10 Bol, 27 Huse og en Mølle; nu er Jorderne udstykket, men Klostergaarden er restaureret og velbevaret. Ved Hjarbæk Fjord ligger Strandet og Taastrupgaard, sidstnævnte ejedes i godt 200 Aar af Kaaserne, bl. a. Rigskansler Niels Kaas, der døde 1594 ugift. Niels Kaas har opført en Del af Gaarden ;den nærliggende Kirke har adelige Begravelser m. m. af Interesse. Et overpløjet Voldsted ligger Syd for Taastrupgaard, og i Plantagen Dalgas Syd i Sognet er rejst et Mindesmærke for Hedens

Planter, E. Dalgas. Borris Kirke nedreves 1905 og erstattedes med Sparkjær Kirke. Kobberup højtliggende Kirke kan ses viden om, men den er ogsaa værd at se paa nært Hold; i dens Nærhed har Herredstinget været i det 16. Aarh. Paa Tastum Hede findes Rester af „Dronning Margrethes Vold“. Tastum Sø udtørredes 1869—72 og Arealet hører under A/S Søvang. I Kobberup Sogn findes mange Gravhøje, bl. a. et Par Langdysser. Paa Gammelstrup Hede ligger „Dronning Margrethes Skanse“, som maaske er en naturlig Dannelse. Mønsted og Daugbjerg har betydelige Kalkbrud med gamle interessante Kalkgrave; hvert af disse to Sogne har et Voldsted, Harrestrup og Rosborg. „Margrethes Vold“ eller „Margrob“, der strækker sig gennem Daugbjerg, Smollerup og ind i Vroue Sogn og maa antages at være et Fæstningsanlæg fra ældgammel Tid. Ved Kvaldersted i Mønsted Sogn var Herredstinget 1688—1779, da det flyttede til Viborg. Paa Mønsted Kirke findes Gravsten over Herredsfoged Chr. N. Cold (fh. Tordenskjolds Tjener), der døde 1762. Smollerup Kirkeklokker, der stammer fra 1100—1150, er sikkert Danmarks ældste endnu klingende Kirkeklokke, der har en latinsk Indskrift, der kan oversættes til: „Dette Kar af Malm velsign og beskyt det o Gud“. I svunden Tid sagde Røveren i Sejbæk til Hagebro Kromand: „Vi lever begge af de vejfarende“; men denne har nu tillige stor Søgning af Karupaaens Lystfiskere, og hin er en „saga blott“. Paa Fly Kirkegaard findes en middelalderlig Gravsten med Kors og to Stenkors for Enderne; Forfatteren Jeppe Aakjærs Fødested findes her i Sognet i Aakjær „ved den blanke Aa“. Kongens-

hus i Sdr. Resen er kendt fra Alhedens Opdyrkning og den under forrige Verdenskrig oprettede Renpark. I Fjends Herred kendes ca. 1600 Gravhøje, kun Lundø mangler saadanne, navnlig i Dommerby, Fly, Kobberup, Vroue og Sdr. Resen findes hele Grupper eller Rækker, der viser Fortidens Færdselsveje og Bygder. En dobbelt Jættestue findes i Iglso.

Rinds Herred.

Lerkenfeld i Vesterbølle, der blev Stamhus 1695, var oprindeligt to Gaarde Kokholm og Bonderup, den har siden 1793 været i Slægten Kjeldsens Eje. Svingelbjerg var i Middelalderen et eget Sogn; men Kirken nedbrødes efter Kongebrev 1566, i 1907 byggedes der atter en Kirke her, og samme Aar fik Østerbølle en Filialkirke i Aalestrup. Gedsted Kongsgaard besøgte 1289 af Erik Menved. Fjeldsø højtliggende Kirke har Præstestol og Degnestol fra 1634. Korsøgaard i Simsted er opført af Kampesten og er omgivet af Grave; en Rigdom af Oldtidsminder findes i Sognet. Gaarden Vesteris i Testrup var forhen en Landsby, den ejedes bl. a. af Herredsfoged Chr. Sørensen Testrup, der døde der 1761, han er Forfatter til Rinds Herreds Krønike. Testrupgaard var Hospital 1439—1699 og nød godt af Besøget ved den nærliggende Sct. Søren Kilde, omkr. 1860 fandtes Ruiner deraf Vest for Kirken. I Hvam ligger Lille Restrup og Frydenlund, sidstnævnte hed oprindeligt Østergaard og var en adelig Sædegaard. Paa Spanggaard Mark i Tostrup laa forhen Mindrup Kirke, hvis Kirkegaard der stadig er Spor af. Øst for „Skindes Bro“ paa Tostrup Mark holdtes Rinds Herreds-

ting i Slutningen af 17. Aarh. Hersumgaard blev nedbrudt 1798, da Gaarden udstykkedes, dens Voldsted ses i Nærheden af den nuværende Ny-Hersumgaard. Paa en Tange i Klejtrup Sø ligger Klejtrup Voldsted, der antagelig stammer fra den tidlige Middelalder, og hvortil knytter sig mange Sagn. Laastrup har Rester af Stolestader fra 1575 med Adelsvaaben. Holmgaard i Skals nævnes 1471, den udstykkedes 1910. Skals Højskole oprettedes 1866 og fik en ny Bygning ovenfor Byen 1914. Ved Hverrehus i Ulbjerg skal der have ligget et Slot, hvoraf man har fundet Egepæle. Lynderupgaard, der i den katolske Tid tilhørte Viborg Bispestol, er Nørrejyllands ældste og smukkeste Herregaard af Bindingsværk med omliggende Voldgrave. Rinds Herreds mange Gravhøje minder om ret tæt Bebyggelse i Oldtiden her i Cimbrernes Land.

Nørrelyng Herred.

Herredstinget holdtes i Slutningen af 17. Aarh. ved Nørgaard i Graabrødre Landdistrikt. Nonneklostret i Asmild grundlagdes ca. 1170; men allerede 20. Dec. 1132 nævnes Sct. Margrethe Kirke i Asmild, hvor Erik Emune lod Bisp Eskild af Viborg myrde, da han messede for Alteret til Ottesangen. Klosterkirken er nu Sognekirke, og paa en Parcel af Klosterjorden byggedes en Landbrugsskole 1908. Paa Taphede toges Prins Otto til Fange 6. Oktober 1334. FINDERUP er velkendt fra Kongemordet Sct. Cecilienat 1286, paa Mordstedet rejstes 1891 et Granitkors. Dollerup har mange yndede Udflugtssteder; foruden det nuværende Hald er der tre Voldsteder af ældre Borge.

I Nærheden af Hald byggedes en Lazaretlejr 1916—17, senere omdannet til Kuranstalt. Ved den højtliggende Vorde Kirke holdtes „fra Arild“ et Birketing, i Nærheden findes Galgehøj og Bavnehøj; Kølsen har en „Røverstue“ og forhen var her en Arbejdslejr for Tugthusfanger; Hjarbæk var tidligere en betydelig Ladeplads for Viborg; Navnloft Kirketomt er overpløjet. Ved Fiskbæk samledes 1085 en Del af Knud den Helliges Englandsflaade, her i Sognet fandtes 1831 i et Bronzekar 8—9000 danske Kobbermønter fra 14. Aarh. Boller i Romlund nævnes 1600 som en Hovedgaard. Rødding Kirke har en Herskabsstol fra 1590 og Stolestader fra 1649 og 1656, desuden Portrætmaleri af Anders Kjærulff og Frue til Sødal, der oprettede Skoler paa Fur 1731 og i Rødding og Løvel 1737; Sødal, der tidligere hed Stapelgaard, er nu udstykket. Ved Løvelbro, der skal være opført af Sten fra Mindrup nedbrudte Kirke, er fundet et stort, smukt Bronzesværd. I Vammen nævnes Gaardene: Dalsgaard 1392 og Hoffuetlowsen 1455. — I Nørrelyng Herred kendes over 1500 Oldtidsgrave, ved Bigum findes en Jættestue og ved Fiskebæk et Dyssekammer.

Sønderlyng Herred.

Tjele, der er velkendt fra „Den skotske Kvinde“ og „Marie Grubbe“, har sin Oprindelse i en Hovedgaard i Rise, som nævnes 1392; den ejedes i en Aarrække af Slægten Skram, Ritmester Levetzau, om hvis vilde Liv der endnu berettes, og siden 1737 af Slægten Lüttichau. I Tjele Kirke findes bl. a. Ritmesterens pragtfulde sorte Marmoriste, der bæres af seks Kvindeskikkel-

ser af hvidt Marmor; thi „ligesom Kvinderne var ham til Villie, mens han levede, skulde de ogsaa bære hans Lig efter Døden“. Præstegaarden ligger i Fovlum, der forhen havde en Kirke; men 1656 sammenlagdes Tjele og Fovlum, der er dog stadig Kirkegaard i Fovlum; i Fovlum Mose kendes et Voldsted „Gotriks Høj“. Ved Vælds Mølle i Ørum Sogn skal have været en Borg paa en vandomflydt Høj. I Viskum ligger Herregaarden af samme Navn, og Kirken ligger lige ved; i Øby har ligget en Hovedgaard, Viskumø, antagelig paa „Baarstenhøj“ i Ø Mose. Paa Vejrum Kirkegaard findes to Gravhøje; ved Vejrumbro var forhen et Vadested. Vorning har en anelig Kirke; Gaarden „Holme“ nævnes 1491 og senere; i Hvidding skal have staaet en Kirke nær ved den nuværende Skole. Kvorning Kirke har nogle udskaarne Stolestader fra 1626; i Aarup mellem Rævlingshøjene var Sønderlyng Herredsting 1583—1686. Ved den nordre Landevej mellem Randers og Viborg er Hammershøj Knudepunktet. I Nørbæk nævnes Hovedgaarden Beg 1313, senere kaldtes den Pigsgaard og var 1778 delt i to Gaarde. En middelalderlig Kiste med Jernbaand findes i Sønderbæk Kirke. Nørbæk—Sønderbæk—Læsten var 1680—1817 henlagt til Viborg Domkirke, som skulde forsyne disse Sogne med en Kapellan. Bjerregrav har et udskaaet Alterbord fra ca. 1610. Aalum anelige Kirke har adelige Begravelser fra Fussingø og smukke Mindesmærker m. m. Det gamle Gjennerup blev afbrændt i Grevens Fejde, og ca. 1555 opbyggedes Fussingø, der siden har tilhørt Slægterne Scheel og Scheel-Plessen. I Venning findes Sct. Kjelds Gaard, hvor Dom-

provst Kjeld i Viborg er født, han døde 1150 og kanoniseredes 1188. Hornbæk Kirke har en katolsk Fløjaltertavle; i Sognet var forhen Hovedgaardene: Fruerlund, Stanumgaard og Lenhøj. I Sønderlyng Herred kendes ca. 500 Gravhøje, der er gjort mange Fund i Engdraget ved Tjele, Skals Aa og Nørreaa; i Læsten Mose er fundet den betydeligste Samling Ravsmykker, som kendes fra Danmarks Stenalder. Fra samme Mose er i de sidste Aar fremdraget flere Padleaarer.

Middelsom Herred.

Vinkel har haft en gammel Hovedgaard, der nævnes 1263; Odsgaard var Hovedgaard 1325, senere hen Præstegaard en Tid, og her fødtes Digteren Hieronimus Justesen Ranch. Randrup ejedes i det 14. Aarh. af Hvide-Slægten, hele Avlsgaarden brændte 1914, Hovedbygningen er opført 1847—48. Rind har haft ca. 140 Gravhøje, der danner en smal, afgrænset Stribe, en gammel Vej, Sallingbovejen, gaar gennem Sognet. Middelhedegaard ejedes til 1391 af Niels Bugges Datter, Elisabeth. Vindum fik 1869—70 en Fialkirke i Brandstrup, som forhen var et Sogn, indtil 1653, da Kirken blev nedbrudt, Kirketomten er nu afmærket. Allerede ca. 1420 nævnes Vindum som Sædegaard, den blev ødelagt i Krigen 1628, men opbygget igen og kaldt Vindum Overgaard; Skævngaard var tidligere en lille By. I Vindum Sogn kendes fire Helligkilder: Karlsbrønd, Busnabbrønd, Enggaardskilden og en Kilde ved Brandstrup (Faldborg) gamle Kirketomt. Rødkjærsbro Stationsby er opstaaet efter 1863, da Langaa—Struer Jernbanen anlagdes, Navnet skal være hentet fra „Rø-

debro“ i Nærheden; men i daglig Tale kaldes den kun „Rødkær“; Byen fik hurtig Læge, Dyrlæge, Bank o. s. v. og blev en rigtig By, dog har Kjellerupbanen 1910 ikke været til Byens Gavn. I Bjerring nævnes Gaarden Harpendal 1664 og 1688. Mammen Kirke har en gammel Degnestol med Aarstal 1606, men den er betydelig ældre. I Hjerminde virkede Pastor H. Bjerregaard 1798—1857, som var Foregangsmand paa Plantningens Omraade, tillige uddannede han unge Mennesker til Lærergerningen og udrettede meget andet godt; Vest for Byen har ligget en mindre Kirke, Stedet kaldes endnu „Kapellet“. Paa Krog Bakke i Lee har forhen ligget en Herregaard, Restrup. Bjerringbro Stationsby blev eget Sogn 1923, men ligger i tre Kommuner. Sydligst i Hjorthede ligger Kellingbøl, som tidligere var en Hovedgaard og 1564 kaldes Hølingsholm; Øst for Gaarden ligger et middelalderligt Voldsted, Gravene. I Vester Velling Kirke findes Ligsten over Præsten Jens v. Haven, der gjorde meget godt for sit Pastorat. Skjern Kirke har en smuk katolsk Fløjaltertavle; Skjern Slot afbrændtes 1627, dets Ruiner ses endnu i Engen ved Skjern Hovedgaard; Karmark tilhørte Drost Peder Nielsen Hoseøl, død 1298; Landsbyen Løvskaal var forhen bekendt for sine mange Storke og Kirsebær. Langaa er et vigtigt Jernbane-Knudepunkt. Torup Kirke blev nedrevet 1777, den nuværende opførtes 1904—05. I Sønder Vinge Kirkemur sidder en Del Sten fra den nedbrudte Kirke i Torup. Ulstrup har været en By med tre Gaarde og nævnes i Slutningen af 14. Aarh., fra 1406 var Dronning Margrethe Ejer af Gaarden, der derefter i ca. 350 Aar tilhørte Slægten Scheel; Jorderne

er delvis udstykket; men den smukke og anselige Hovedbygning er bevaret. — Indtil 1688 var Herredstinget paa Knebbelhede mellem Mammen og Lee, da Middelsom-Sønderlyng Herreder fik fælles Tingsted i Lee. Herredet har ca. 850 Gravhøje i Grupper (Mangehøje i Lee) og i Rækker, navnlig i Rind ind i Vindum og i Hjerminde og Skjern; ved Skjern Kirke er et Dyssekammer og i Lee to Langdysser (Jynovnen).

Lysgaard Herred.

I Vium Præstegaard er Hedens Digter St. St. Blicher født 1782; Herregaarden Marsvinslund, der er opstaaet af de fire Bastrup-Gaarde og Avnsbjerg i Sjørlev er begge kendt fra hans Digtning. I Almind findes Rester af Sct. Margrethes Kapel i en Dal ved Hald Sø. Højbjerg Kirke har adelige Begravelser; Palstrup nævnes 1483, Korsgaard 1398 og Herregaarden Tange 1418; i 1918 oprettedes Elektricitetsværket Gudenaacentralen her, ved Opdæmning af Gudenaens Vandmasser, og Tange Sø dannedes. Grønbæk har en smuk Kirke med Kalkmalerier; „Kongens Gaard“ nævnes 1444, og Rester af „Erik Glippings Jagthus“ findes endnu. Levring Højskole, der oprettes 1897, er nu Efterskole. Kernen i Hørup Sogn er den blomstrende Stationsby, Kjellerup. Vinderslev Kirke har smukke Portaler med Søjler og reliefprydede Tympanon, rigtprydet Døbefont og to gamle Stenkors paa Kirkegaarden; Fialkirken i Grathe er opført 1916—17, Vinderslevgaard, der nævnes 1442, er nu udstykket; Sagn beretter om Revl Slot, som man ellers intet ved om. Kærsholm Hovedgaard i Torning var i 16.—17. Aarh.

i Slægten Sandbergs Eje, den udstykkedes 1812, og Over- og Neder Korsholm er Parceller herfra; paa en Holm findes Voldsted af en ældre Gaard. Paa Grathe Hede, hvor Graa Kapel har ligget, rejstes 1892 en Mindestøtte for Svend Grathe, som faldt her 1157, her findes ogsaa Bækmarksdiget (Kong Knaps Dige), der stammer fra Middelalderen. Ungstrup Kirke blev nedbrudt 1560; i Torning Vesterhede er fundet 7 Guldrakteaterer og en Guldknap m. m., der stammer fra Jernalderen; Kompedal Plantage anlagdes 1791; Opdragelsesanstalten Bøggildgaard er oprettet 1830. Lysgaard er kendt fra Blichers Digtning, navnlig „E Bindstouw“, der er henlagt hertil, og paa Lyshøj er rejst en Mindesten for Blicher. Frederiks er Alhedesognet, hvor indkaldte Tyskere (Kartoffeltyskere) 1759 begyndte Hedeopdyrking, og her findes store Hedeplantninger, der begyndte 1788 med Stendals Plantage. Karup Kirke er kun en Rest af den anseelige Vor Frue Kirke, som tillige med en hellig Kilde i den katolske Tid var et berømt Valfartssted. — Herredstinget menes at have været ved Marsvinslund til 1687, da Lysgaard og Hids Herredes sammenlagdes, og Tingstedet flyttedes til Hinge. I Lysgaard Herred kendes ca. 1000 Gravhøje, tildels i Grupper og Rækker, som betegner Oldtidens Bygder og Færdselsaarer, og nogle af disse er de mærkeligste i deres Art.

Hids Herred.

Sct. Peders Kirke i Serup har en smuk tresøjlet Portal. I Lemming nævnes „Nestuegaard“ 1448, hvoraf der findes Grave. Svostrup Kirke har Hvælvinger; Alling Kloster

ved Alling Sø var oprettet i 13. Aarh., det nedreves kort efter 1573, dog findes Ruiner endnu; dets Ladegaard, Allinggaard, var i ca. 150 Aar i Slægten Fischers Besiddelse; Gravballegaard, der er opstaaet af fire Gaarde, er nu delvis udstykket; Svostruplund nævnes 1432, Svostrupdal 1530, Asmildgaard 1439 og paa et Næs ved Gudenaa skal have ligget en gammel Herregaard. Gødvad blev forhen kaldt Resen Sogn og her nævnes Øster-Kejlstrup, som 1793 delvis blev udstykket. Balle Sogns sydligste Del, Alderslyst, har bymæssig Bebyggelse; Vester-Kejlstrup var oprindelig en Bondegaard, senere en adelig Sædegaard, hvis ret betydelige Gods solgtes 1804; ved den udtørrede Gubsø kendes to Voldsteder, det ene i Balle og det andet i Sejling Sogn; i sidstnævnte Sogn kendes Vester-Elkær Gaardsted 1484 og Bjellerup 1511. I Sinding nævnes Skovgaard 1512, hvis Tomt nu benævnes „Biskov“ (Bispetorp); i dette Sogn var en Højskole 1868—89. Over Kragelund Kirkedør staar i Runer: „Æse bød, Vagn ristede“; i dette Sogn nævnes: Tomesbjerg 1418, Traaslund Byggested 1452, Revshale 1459 og Hjøllundt 1610. Hedekolonierne: Christianshøj, Frederiksmose og Frederiksdal grundlagdes 1765; paa Kongehus Bakke skal Frederik II.s Jagthus have staaet, hvortil der hørte en Ladegaard, „Borregaard“; ved Stenholt er fremdraget et værdifuldt Jernalderfund: 10 Guldrakteater, Guldringe, Sølvbarrer m. m.; Bølling Sø er en gammel „Hjorte-Kirkegaard“. Funder Kirke har paa en Søjlefod Runcindskriften „Niklas“; Sejligaard var 1598 en Bondegaard, 1720—24 en Ryttergaard og derefter en Avlsgaard, som delvis udstykkedes 1912 og 1921. Engesvang

Sogn udskiltes 1896 fra Kragelund og Funder og fik da sin egen Kirke, som opførtes i Nærheden af en ældre Kirkeplads, hvor der er fundet to smaa Metalklokker og nogle Mønter fra Valdemar Sejrs, Christoffer I.s og Erik Menveds Tid og 1897 tillige en Kælderruin samt et Par Lertavler; ved Klode Mølle var forhen Udsmeltning af Myremalm; Moselund har betydelige Tørfabrikker. — I Hids Herred kendes kun ca. 600 Gravhøje og ingen Dysser eller Jættestuer.

Houlbjerg Herred.

Fra Sahl hidrører to Runesten rejst over Ingærth (Inger) og Narfo (Narve), hvoraf den første er indmuret i Kirken, og den anden findes i Aarhus Museum; Ormstrup, der er opstaaet af to Torper, Ormstrup og Simenstrup, hed 1666—1890 Frisholt, og Bredholt og Tinggaard er udparcelleret herfra 1807; Vinkelholm nævnes 1608. I Gullev nævnes Gudløffskhoff 1396 og Enggaard 1522; paa Gullev Mark er fundet Toiletgenstande fra Bronzealderen. I Gullev fødtes Jens Christensen 1761, som ved egen Hjælp blev en berømt Urmager, og han lavede mange kunstfærdige Taarnure til Kirker og Herregaarde foruden „Bornholmere“; en af hans Lærlinge og dennes Efterkommere har udøvet Kunsten til vore Dage. Hvorslev Kirke har Kalkmalerier og er forøvrigt smukt udstyret; Hochenstrorp nævnes 1345; Hvorslevgaard, der nævnes 1388, og Aldrupgaard, som blev afbrændt under Karl Gustav Krigene, var begge i mange Aar Avlsgaarde under Frijsenborg; Vidstrup var 1355 et Sogn, hvis Kirke skal have ligget, hvor Vid-

strup Skole byggedes; paa Busbjerg (92 m) har iflg. Sagnet været en Røvehule; nordligst i Sognet er Stationsbyen Ulstrup opvokset. I Gerning nævnes Digsgaard 1410 og Tregaard i Tind 1432, desuden har her været et Par Herregaarde: Hesselbjerggaard og Stærkær. Vellevs anelige Kirke har Kalkmalerier og flere Prydelser; Østergaard, der nævnes 1400, kom 1672 under Frijsenborg og afgaves til Udstykning 1920; Enslev var 1698—ca. 1700 en Hovedgaard under Frijsenborg, og desuden nævnes her i Sognet: Bjørnstrup og Kollchaffue 1442, Aarup Mølle 1501 og et Voldsted „Holm Kloster“ eller „Gaardstedet“, hvor ogsaa en hellig Kilde sprang. Vejerslev har en ejendommelig og smuk Kirke, hvor der findes en Runesten fra 12. Aarh. og to Runeligsten over Petrus og Margareta fra 13. Aarh.; et Munkekloster her nedlagdes kort efter 1203; i Sognet nævnes: Bjærgsgaard i Borg 1345, Borregaard 1407, Brendegaard 1407 samt Ilenborg. Ajdt Kirketaarn blev nedbrudt 1768. I Thorsø var 1443 en Gaard „Forte“; Thorsølund har været en adelig Sædegaard. Houlbjerg Kirke har undergaaet adskillige Ændringer; Hagsholm, som 1672 lagdes under Frijsenborg, er nu udstykket, i dens Nærhed er Voldstedet af en ældre Gaard. Granslev Kirke er ombygget 1766; Bidstrup, der nævnes 1345, har siden 1749 været i Slægten de Lichtenbergs Eje, Hovedbygningen er opført 1698 over ældre Kældere. Haurum Kirke ombyggedes 1872; Præstegaarden ligger i Njær, der forhen var et Sogn, og hvis Kirke nævnes 1524; Hovedgaarden Frijsendal oprettedes ca. 1704 og lagdes under Frijsenborg; et Voldsted fra den tidlige Middelalder findes i Haurum Skov. Sall Kirke har

en smuk Sydportal; Hovedgaarden Tulstrup nævnes 1433, den lagdes 1672 under Frijsenborg, og ca. 1704 blev den nedbrudt og Jorderne lagdes under Frijsendal i Haurum. Skjød Kirke restaureredes 1870—71 og fik sit nuværende Taarn, efter at den i nogle Aar havde været kullet; Enestegaarden Helstrup nævnes 1664 og 1688 og Gaarden

Haasager 1369; ved Lille-Skovslund, der forhen kaldtes „Knokkenborghuset“, findes en Rest af „Kongediget“. — I Houbjerg Herred kendes ca. 600 Gravhøje, og i Ajdt findes en Jættestue. Herredstinget var i ældre Tid i Velle, hvor der i Nærheden af Tinghøj findes fem (af de syv) Sandemændssten.

Landbrugets Udvikling og Historie i Viborg Amt

Af Konsulent A. KJELDSSEN RÅSMUSSEN

Af Danmarks samlede landbrugsmæssigt benyttede Areal, som udgør 3,209,865 ha. findes de 236,281 ha. i Viborg Amt.

Fra Naturens Side er der overordentlig stor Forskel paa Jordernes Beskaffenhed. I Egnene ind mod Randers og i den Del af Viborg Amt, som ligger i Nærheden af Aarhus og Skanderborg Amter findes god lermuldigt Muldjord. Og det samme er Tilfældet i Salling og i den nordlige Del af Fjends Herred og forøvrigt i enkelte Byer i hele den østlige og sydlige Del af Amtet. Derimod er Jorden af let sandmuldet Beskaffenhed omkring Amtets Hovedstad, Viborg, og de lette Jorder strækker sig derfra baade imod Nord og Syd og særlig i de sydvest for Viborg liggende Egne er Jorden let og sandet, ligesom der enkelte Steder er Alunderlag, d. v. s. at man her finder typisk dansk Hedejord og i og for sig ogsaa henliggende Hedearealer, hvis Omfang dog er reduceret stærkt ved Opdyrkning i de sidste Menneskealdr.

Som Følge af denne meget store Forskel

i Jordkvalitet maa Landbrugets Udvikling i de forskellige Omraader indenfor Amtet naturligt nok ikke have formet sig paa samme Maade, ligesom de forskellige Faser i Udviklingen ikke falder i samme Tidsperiode.

De fra Naturens Side gode lermuldede „fede“ Jorder hørende til og beliggende omkring de gamle og i de fleste Tilfælde nu store Landsbyer har ikke, set fra et landbrugsmæssigt Synspunkt været Genstand for nogen egentlig systematisk Opdyrkning. Jorderne har fra gammel Tid været benyttet i Tilknytning til de til de forskellige Tider tilstedeværende Ejendomme, dels i Fællesskab inden Udskiftningen efter Landboreformerne i Slutningen af det 18'ende Aarhundrede og siden den Tid særskilt for hver Ejendom. Man kan derfor for disse Egenes Vedkommende ikke tale om nogen egentlig Opdyrkningsperiode. Helt anderledes har Forholdene formet sig i de „magre“ Egne, hvor Jorderne i nogle Aarhundreder har henligget som uopdyrkede og ubenyttede Hede-

arealer. Her har der i det sidste Hundrede Aar eller vel særlig i de sidste 50 —75 Aar, eller siden „Det danske Hedeselskab“s Dannelse og efter, at dette havde vundet Hede-bøndernes Tillid, fundet store egentlige Opdyrkningsarbejder Sted. Skal der anføres enkelte Ting, som foruden Befolkningens hele Indstilling og Organisationernes Medvirken har haft Betydning ved denne Om-dannelse af Hedearealerne til nogenlunde frugtbar Agermark, saa maa det være Mulighederne for Anvendelse af Mergel og Kalk. Enkelte Steder tog man forholdsvis tidligt fat paa Fremskaffelse af Mergel. En Hedebonde kunde køre flere Mil for at faa fat paa mere eller mindre godt Mergel for derved at blive i Stand til at lægge en Ager mere til sit i Forvejen ikke store opdyrkede Areal. Med Aabning af Viborg—Herning og Viborg—Aalestrup Banerne i Slutningen af det 19. Aarhundrede, blev Mergeltransporten betydelig lettet, og der kom nu rigtig Fart over Hedeopdyrkningen. Samtidig blev det almindeligt at anvende Kunstgødning, og derved skabtes Betingelser for at avle anstændige Afgrøder ret hurtigt efter, at Opdyrkningen havde fundet Sted. I en Række af Aar fandt Brydningen af Lyngskjoldet Sted ved Hjælp af Hestekraft, og man maatte derfor nøjes med mindre Arealer af Gangen. I de senere Aar, i hvert Fald i Aarene inden 1940 var det derimod ved at blive almindeligt at gennemføre den første Pløjning og en grundig Bearbejdning med kraftige, findelende Redskaber med Traktorer som Trækkraft.

Viborgegnens Hede-bønder har gennem det udførte Opdyrkningsarbejde udført en fortjentsfuld Gerning. Det har — i hvert

Fald i de første mange Aar — været forbundet med megen Slid. Men Resultaterne ses ogsaa tydeligt. Landskabet har fuldstændigt skiftet Udseende. Hvor tidligere kun øde Hedestrækninger kunde øjnes, ses nu frodigt Landskab, der om Sommeren, naar denne ikke er alt for karrig med Regnmængde, bugner med kraftige Afgrøder, naar disse ganske vist er valgt under Hensyntagen til Jordernes Beskaffenhed og de Gødningmængder, som det har været muligt at anvende. For at kunne vurdere dette Opdyrkningsarbejde rigtig skal man have kunnet følge den stedfundne Udvikling ved Selvsyn. Her skal nævnes, at Egnene omkring Frederiks Præstegaard, Grønhøj og Syd paa efter Karup har undergaaet en hel Forandring i de sidste 25 Aar, men det samme er forøvrigt ogsaa Tilfældet med visse Egne omtrent midt imellem Skive og Viborg. Opdyrkningsarbejdet er maaske i mindre Grad kommet selve Opdyrkerne til gode i økonomisk Henseende, men de maa da trøste sig ved at nyde den synlige Forandring i Markernes Udseende og ved Troen paa, at næste Generation og det øvrige Samfund gennem mange Aar vil nyde godt af deres Indsats.

I den nordvestlige Del af Amtet, d. v. s. i Salling og den nordlige Del af Fjends Herred samt østlige og sydøstlige Egne af Amtet særlig i Sønderlyng, Middelsom og Houlbjerg Herreder, men ogsaa til Dels i Lysgaard Herred, i det hele taget i de Egne, hvor der findes god eller nogenlunde god Jord har der ogsaa i den landbrugsmæssigt set historiske Tid fundet en meget synlig og mærkbar Forandring Sted med Hensyn til Jordernes Beskaffenhed. Det har ikke her været egentlige Opdyrkningsarbejder, som

har været det dominerende, men derimod Kultiverings- og Grundforbedringsarbejder af forskellig Art.

Som saadanne maa vel først nævnes Dræning, som man har beskæftiget sig med i ca. 100 Aar. Enkelte Steder er alle til en Ejendom hørende Jorder bleven gennemdræned, medens man mange Steder har nøjedes med at dræne de lavere liggende Jorder, som om Foraaret ikke kunde blive saa tjenlige sammen med de øvrige tilgrænsende Arealer. Dræningsarbejder har været gennemført gennem hele Perioden fra ca. Aar 1810. I de første Aartier i et ikke særlig hurtigt Tempo, senere noget hurtigere, vel især omkring Aarhundredskiftet, men ogsaa i de allersidste Aar er der udført meget Dræningsarbejde støttende sig tildels til Beskæftigelseslovene og Landvindingsloven. Dræningsarbejdet blev gennem mange Aar gennemført af Enkeltmand og omfattede da kun Jord hørende til en enkelt Ejendom. Siden Landvindingslovens Ikrafttræden i Slutningen af 1830'erne er der derimod afvandet, — udgrøftet og drænet — flere større Mosestrækninger i Amtet. Her kan saaledes nævnes Afvandingen af de store og frodige Kjøl-sen Enge. Men ogsaa mange andre Steder i Amtet er store Strækninger af værdiløse Moser eller andre sumpede Arealer omdannet til frodige Græsfenner eller dyrkningstjenlig Agermark. Amtets landbrugsmæssige Areal er derved blevet forøget og forbedret.

Ogsaa Mergling og Kalkning maa nævnes som Arbejder, der gennem de sidste 75—100 Aar er gennemført i stor Udstrækning i Viborg Amt, og her er det ikke bestemte Egne, som har beskæftiget sig dermed frem for andre. Under den første Merg-

lingsperiode, som nærmest faldt i Midten af det 19'de Aarhundrede, brugtes sædvanligvis Mergel, som opgravedes paa selve Ejendommen eller hentedes i ikke alt for fjernt beliggende Mergelgrave. Mergelen kunde undertiden være af ret tarvelig Beskaffenhed, men i de fleste Tilfælde var Virkningen meget synlig. Efterhaanden som Kendskabet til Mergelens Virkninger blev mere kendt, og man kom ind paa at undersøge Mergelen for kulsur Kalk, inden det blev benyttet, gik man over til at transportere god Mergel over større Afstande. En Del Mergel blev fragtet paa de almindelige Jernbaner, og enkelte Steder blev der dannet Mergelselskaber og anlagt Mergelbaner. I de senere Aar før Besættelsen i 1940 blev Hovedparten af den anvendte Mergel udkørt i Lastbiler.

I en Række af Aar blev saa godt som alt Mergel- og Kalkningsarbejde gennemført uden forudgaaende Undersøgelse af Jordernes Kalktrang, men efterhaanden, som man kom ind paa at kunne bestemme denne, og i de allersidste Aar udtrykke den ved Hjælp af Reaktionstal, blev det almindeligt, at Merglingen af en Mark først blev gennemført efter, at man ved Udtagning af Jordprøver og laboratoriemæssig Bestemmelse af Reaktionstallet i disse, havde faaet Oplysninger om, i hvor høj Grad Jorden trængte til Mergel eller Kalk og hvor meget af dette, det vilde være formaalstjenlig at tilføre.

Merglingen og Kalkningen har været en meget medvirkende Aarsag til den Forøgelse i Avlens Størrelse, som har fundet Sted i Amtet, idet man ved Hjælp deraf har været i Stand til at hidbringe den Reaktion i Jorderne, som man ansaa for heldigst.

Det er ret naturligt, at det danske Hedeselskab har haft Betydning for de her i Amtet gennemførte Opdyknings- og Kultiveringsarbejder, men ogsaa andre Organisationer har været medvirkende. I Forbindelse med Omtalen af Kalkning og Mergling er der saaledes Grund til at nævne, at Foreningen „Alhedens Mergelforsyning“, der gennem en lang Aarrække lod køre meget store Mergelmængder ud fra Kjølserne Mergelleje, og at Udgravningen af Mergel i dette og Læsning i Jernbanevogne blev udført af Straffefanger fra Horsens Statsfængsel.

Til Forbedring af Jordernes Kulturtilstand og til at give Landskabet dets nuværende Udseende har Læplantningen haft stor Betydning. Paa de meget lette Arealer kan der nemlig let finde Jordfygning Sted. Det sker oftest i Foraarsmaanederne, og der kan da foraarsages betydelig Skade paa de nysaaede Marker. Læplantning er da gennemført i stor Stil, og især i Rinds Herred og den vestlige Del af Lysgaard Herred samt i den sydlige Del af Fjends Herred. Altsaa i Egnene med den lette Sandjord. De fleste Steder er der vel kun plantet Hegn i Skellene mellem de forskellige Ejendomme, men en Del dygtige Landmænd, og dem er der forøvrigt mange af, har ogsaa plantet Hegn mellem de forskellige Skifter paa Markerne.

Disse Læplantninger har i meget høj Grad bidraget til en Forandring i Egnenes landskabelige Karakter. Hvor tidligere udelukkende var nøgen, barsk Mark, ses nu et mere smilende, laaddent Landskab.

I Tilknytning til disse Bemærkninger om Læplantningens Gennemførelse i Amtet kan der være Grund til at nævne, at afdøde Konsulent N. Vester, Skals, i stor Udstrækning

virkede for Læplantning, og at han formentlig maa tildeles Hovedparten af Æren for, at Rinds Herred er saa gennemskaaret af Læhegn.

Der har aldrig været Tvivl om, at Læhegn var værdifulde, hvor der er Fare for Sandfog, derimod har der ofte været Diskussion om, hvorvidt man ogsaa skulde søge Hegnsplantninger gennemført paa Jorder af bedre Beskaffenhed. En Overgang fandt der nærmest en Rydning af Hegn Sted paa de gode Jorder i Amtet, men i den senere Tid har man dog været indstillet paa, hellere at ville have Hegnene end at undvære dem. Derfor er der overalt i Amtet i Tiden fra Aarhundredskiftet plantet flere Hegn, end der er ryddet.

Nævnes skal det vel ogsaa, at der i de sidste 75 Aar er tilplantet store Arealer, som nu udgør store sammenhængende Plantager. Saadanne findes særlig i Egnene Vest og Sydvest for Viborg. Saavel Hedeselskabet som private Personer og forøvrigt ogsaa Kommuner har været initiativtagende ved Plantagernes Anlæggelse. Man bør heller ikke undlade at nævne den Tilplantning, der har fundet Sted omkring Ejendommens Bygninger uden eller i Tilknytning til Anlæg af Haver. Fra ældre Tider har der været mere Trævækst omkring Ejendommene i den østlige Del af Amtet end i den øvrige Del af dette, men overalt er der i det sidste halve Hundrede Aar plantet meget i Tilknytning til Anlæg af saavel Frugt- og Urtehaver som Prydhaver. Plantning af Frugttræer enten i den egentlige Have eller i særlige Frugtplantager har ogsaa i Amtet fundet Sted i nogen Udstrækning i de senere Aar.

Jordernes Benyttelse er undergaaet For-

andring gennem Aarene, og der er Forskel paa de forskellige Egne med Hensyn til Valg af Afgrøder. Brakken, der for et halvt Hundrede Aar siden var en naturlig og nødvendig Ting i Egne med god Jord, medens den vel ikke i egentlig Forstand har været almindelig paa daarlig Jord, er nu afskaffet overalt.

Vintersæden har altid paa de lettere Jorder været Rug, medens der paa de svære Jorder dyrkes baade Rug og Hvede. Oprindeligt mest Rug, senere hovedsagelig Hvede, som igen i nogen Grad er bleven afløst af Rug.

Af Vaarsæd dyrkes paa Sandjordene i den midterste Del af Amtet næsten kun Havre, medens der i Salling m. m. og i de gode østlige og sydøstlige Egne dyrkes saavel Havre som Byg.

Rodfrugtdyrkningen, der tog sin Begyndelse i 1880'erne omfattede i de første Aar kun Turnips og Kaalroer, noget senere kom almindelige Runkelroer til. Selv paa de meget tarvelige Jorder sydvest for Viborg dyrkes nu ikke mere Turnips, medens man efterhaanden har optaget og udvidet Dyrkningen af tørstofrige Fodersukkerroer og Sukkerroer, saaledes at der overalt i Amtet nu dyrkes Kaalroer, almindelige Runkelroer samt de forskellige Former af tørstofrige Bederøer. Styrkeforholdet er noget forskelligt fra Egn til Egn, men formodentlig er det saadan, at Roearalet er omtrent ligeligt fordelt mellem de 3 Kategorier af Roer.

Kartoffeldyrkningen er næsten et Kapitel for sig. Paa de gode Jorder har der aldrig været dyrket ret mange Kartoffler, og disses Betydning paa disse Egne er ikke undergaet væsentlige Forandringer og har al-

drig været stor, selv om der paa enkelte Ejendomme i de sidste 30—40 Aar har været avlet en Del Kartoffler med Opfodring for Øje.

Kartoffelavlens Udvikling i Viborg Amt knytter sig til Egnene med den lette Jord, altsaa fortrinsvis Rinds Herred og Egnene Vest og Syd for Viborg. Til Frederiks og Grønhøjegnen med Kongenshus som Centrum blev der i sin Tid indkaldt nogle Tyskere, som skulde tage sig af Hedens Opdyrkning og Kultivering. Det var i det Tidsrum, da Kartoffeldyrkningen bredte sig i Europa og da ogsaa her i Landet. De indkaldte Tyskere tog fat paa Kultiveringsarbejdet paa Heden og dyrkede fortrinsvis Kartoffler, som forøvrigt ogsaa udgjorde Hovedparten af deres Føde. Navnet „Kartoffeltyskere“ stammer fra denne Tidsperiode. Paa Egnen lever forøvrigt mange Efterkommere efter de indvandrede Tyskere. De er imidlertid saa gode, dansksindede Borgere, som tænkes kan.

Siden Opdyrkningen af Hedearealerne har Kartoffelavlens indtaget en stor Plads i disse Egne. En stor Del af Befolkningens Føde har bestaaet af Kartoffler, og til Opfodring i Staldene har der været dyrket og brugt mange. En Statistik, hvis der fandtes en saadan, vilde sikkert vise, at af Foderet til Husdyrene i disse Egne har et større Kvantum været Kartoffler end i den øvrige Del af Amtet og i andre Egne af Landet.

Men ogsaa til Industribrug har der været og bliver der dyrket Kartoffler. Nogen Tilknytning til Spritfabrikationen har der dog ikke været, hvilket forøvrigt har været Tilfældet med Egnene i de nordøstlige Dele af Amtet. Fra den østlige Del af Rinds og

Nørlyngs Herreder, bliver der leveret en Del Kartoffler til Spritfabrikken i Hobro. Det vilde ellers være nærliggende at søge en Spritfabrik bygget ude i de stærkt kartoffeldyrkende Egne.

Til Fremstilling af Kartoffelmel har der fra de egentlige Kartoffelegne paa Heden været leveret Kartoffler. Under Verdenskrigen 1914—18 blev der bygget en Kartoffelmelsfabrik i Kjellerup. Den var ikke i Virksomhed mere end nogle faa Aar og blev tvunget til at standse, da der efter Krigen atter blev fri Indførsel her til Landet af Kartoffelmel. Fabrikken paaførte forøvrigt under Likvidationen dens Andelshavere store Tab. I 1930'erne blev der imidlertid bygget en Kartoffelmelsfabrik i Karup, og da den hidtil har arbejdet under Forhold, hvor Indførselen af Kartoffelmel enten har været reguleret eller umuliggjort, har Fabrikken været af stor Betydning for Egnen. Leveringsomraadet har imidlertid været ret snævert afgrænset, og det er ikke lykkedes Kartoffelavlens udenfor dette Omraade at faa Lov til at levere Kartoffler til Fabrikken.

I Aarene under og efter den første Verdenskrig, 1914—18, begyndte man at eksportere Kartoffler fra Danmark til en Række andre Lande. Denne Eksport er efterhaanden sat mere i System og har udviklet sig til at være af stor Betydning for Landbruget i store Dele af Viborg Amt. Fra Rinds Herred og den snævrere Egn omkring Viborg samt fra de vest og syd for denne By liggende Egne, eksporteres mange Kartoffler, som bliver anvendt enten som Spise- eller Læggekartofler. For øvrigt gælder det vist, at hele Viborg Amt har Andel i denne Eksport, som forestaas dels af „Kartoffelsek-

tioner“, Sammeslutninger af Kartoffelavlere, dels af private Eksportører.

I Besættelses- og Afspærringsaarene 1940—45 blev man jo her i Landet tvunget til at optage Dyrkningen af visse Industriplanter og Afgrøder med bedre Selvforsyning paa Ejendommene for Øje. I Viborg Amt er der kun dyrket egentlige Industriplanter i ringe Omfang. Derimod er Dyrkningen af Lupiner, Ærter og andre Bælgplanter med Henblik paa en bedre Proteinforsyning udvidet noget, men stort Omfang har det dog ikke faaet.

Endelig skal nævnes Græsmarkerne og Engarealerne, som altid har indtaget en stor Plads indenfor Landbruget i Viborg Amt. Paa de svære Jorder gik man for nogle Aar siden i nogen Grad over til vedvarende Græsningsarealer, medens Bevægelser i de allersidste Aar nærmest er gaaet i modsat Retning. Paa de lette Jorder har man gennem hele den nyere landbrugshistoriske Tid fortrinsvis holdt sig til kortvarige Sædskiftearealer.

Vedrørende Udviklingen indenfor Jorddyrkning og Planteavl er der vel ogsaa Grund til at anføre, at der gennem Aarene er anvendt bedre og bedre Former af de forskellige Kulturplanter, ligesom en rigeligere og mere hensigtsmæssig Kunstgødningens anvendelse og en omhyggeligere Pleje af Afgrøderne under deres Vækst og bedre Renholdelse af Markerne har bidraget til at højne Afgrødeudbyttet, som nu ligger paa et meget højere Niveau end for nogle Aar tilbage. I det hele taget har Avlens Størrelse været stigende gennem hele den landbrugshistoriske Tid, som knytter sig til det Stade, som Landbruget staar paa i Dag.

Noget stort Salg af Planteavlsprodukter har der aldrig været Tale om i Viborg Amt, og saaledes er det ogsaa i Øjeblikket. Hovedparten af Avlen maa da omsættes gennem Husdyrholdet.

Den fornødne Trækkekraft til Jordens Dyrkning leveres som bekendt af Hestene. Det har imidlertid ikke altid været Tilfældet i Viborg Amt. For et halvt Hundrede Aar siden var det ikke ualmindeligt at se Studespand, endda paa Vejene udenfor Ejendommenes egentlige Omraade, og man skal forøvrigt ikke ret mange Aar tilbage i Tiden for at kunne have truffet Stude forspændt Plov og Harve eller Vogn ved Hjemkørsel af Roer eller Udkørsel af Gødning. De egentlige Hedeopdyrkere paa gammeldags Maner brugte altid Stude eller Køer i stor Udstrækning. Men Tiden ændrer sig jo. Nu regner man med, at Stude kun hører hjemme paa fed Jord.

Som i de allerfleste andre Egne af Landet bruger man i Viborg Amt Følhopper og Plage til Arbejde, saaledes at der finder en Hesteproduktion Sted samtidig med, at man faar Landbrugsarbejdet udført. Oprindelig var det fortrinsvis Heste af jydsk Race, som man havde i Amtet. Det har imidlertid ændret sig noget i visse Egne. I Salling har Avl af belgiske Heste bredt sig stærkt, og den belgiske Hest er vel nu ved at være den dominerende der. Ogsaa i den øvrige Del af Amtet har Belgieravlen bredt sig noget, men jydsk Heste er dog talstærkest. I den sidste halve eller maaske hele Snes Aar er norske Heste kommen til at spille en Rolle, fortrinsvis paa de ikke særlig svære Jorder og paa mindre Ejendomme.

Nordbakkerne finder man da særlig

i den midterste og nordligste Del af Amtet.

Til Støtte for Hesteavl findes der i Amtet en Del Hesteavlsforeninger, hvoraf nogle er et halvt Hundrede Aar gamle, og som har haft stor Indfyldelse paa Kvaliteten af den stedlige Hestebestand og forøvrigt ogsaa Indflydelse paa Udviklingen af Hesteavl udenfor Amtet. Der er saaledes Grund til at nævne Syd-Fjends Herreds Hesteavlsforening, der flere Gange har ejet betydelige Hingste, som har været stærkt benyttet. Det samme gælder for Vesthimmerlands Hesteavlsforening, som særlig blev bekendt ved Landsudstillingen paa „Bellahøj“ i 1938, da deres Hingst „Himmerlands Eg“ blev tilkendt Kongepremie. De „jydske“ Hesteavlsforeninger er talrigest, medens der kun findes faa for „Belgisk“ og „Norsk“ Hesteavl.

Ogsaa Hestemarkedsforholdene er af Betydning for Amtets Hestehold og særlig er der Grund til at anføre, at Markederne i Viborg efterhaanden har udviklet sig til at være bekendte som gode Omsætningssteder for Heste. Til Markederne bliver sædvanlig ført et stort Antal Dyr, og der møder Hestehandlere fra hele Landet. Foruden den gode Kvalitet af Heste i Viborg Amt har en Del store Hestehandlere i selve Viborg eller nærmeste Omegn været med til at skabe det gode Omdømme, som Viborgmarkederne har. De stedlige Hestehandlere køber nemlig mange gode Heste udenfor Amtet og fører dem til Viborgmarkedet.

Kvægavl og Kvægbruget i Viborg Amt har altid været af stor Betydning for Amtets Landbrug. Det har maaske nok formet sig paa omtrent samme Maade som i den øv-

rige Del af Landet, og dog er der flere Træk, som er særegne og karakteristiske for Viborg Amt.

Der har altid været mange Ungkreaturer i Forhold til Antallet af Malkekøer, det vil sige, at der er lagt mere Flid paa Opdrætningen end paa Mælkeproduktionen og Af-sætningen af Slagtekvæg og Levekreaturer har spillet en stor økonomisk Rolle. Styrkeforholdet mellem Malkekøer paa den ene Side, og Kalve, Kvier, Tyre og Stude paa den anden Side har vel været nogenlunde uforandret gennem Tiderne. Der har altid været flere Ungkreaturer end Køer.

Alt Kvæg hørte oprindeligt til den jyske sortbrogede Race. Nogen Forskel i Kvaliteten fra Egn til Egn og fra By til By har der vel nok været, men den er nærmest blevet større med Aarene, samtidig med, at andre Racer er trængt ind. Mange Egne af Amtet er dog endnu i kvægavls-mæssig Henseende rent jyske. Det gælder først og fremmest Egnene Nord og Nordvest for Viborg med Skals og Kjølens-Vorde som Centre. Her er siden 1880'erne, da man begyndte at oprette Kvægavlsforeninger gjort et fortjenstfuldt, systematisk Avlsarbejde til Forbedring af det jyske Kvæg. Arbejdet har ogsaa baaret rige Frugter, der selvfølgelig først og fremmest er kommet Egnens Landbrug til Gode. Kvæget er brugsmæssigt bleven bedre, og der er bleven Muligheder for Salg af Levekreaturer i stor Stil fra disse Egne. Men Avlsarbejdet i de nævnte Omraader er ogsaa kommet Avlen af jysk Kvæg i andre Egne af Jylland til Gode, idet mange gode Avlstyre er udgaaet fra Skals og Vorde.

Andre Kvægracer har ogsaa haft deres Betydning for Udviklingen af Kvægavlen i

Amtet, og det ligger vel nær først at nævne Korthornet. Det er i Viborg Amt knyttet til Salling og i nogen Grad til den nordlige Del af Fjends Herred. I disse Egne var der oprindelig jysk Kvæg af meget god Beskaffenhed og nærmest bedre end de fleste andre Steder i Amtet. Det har formodentlig nærmest tilhørt det „tætte“ Slag, ligesom Kvæget paa Mors og i Thy. Da Korthornskvæget i 1850'erne og Aartierne derefter bredte sig fra de sønderjyske Marskegne nordpaa langs Vestkysten, gik Sallingboerne over til at krydse deres gode jyske Køer med Korthornstyre. Efterhaanden forsvandt saa godt som alt jysk Kvæg fra Salling, idet man vedblev at indføre Korthornstyre indtil Aarene efter Verdenskrigen 1914—18. I 1920'erne gik der imidlertid en Bevægelse gennem Salling, gaaende i Retning af Mælkeproduktion, og den foranledigede, at man begyndte at se sig om efter andre Racer. Jysk Kvæg holdt da igen sit Indtog i Salling, men maatte dog gøre Følgeskab med Kvæg af rød dansk Malke-race. Hvilken af disse 2 Racer, der har holdt sig bedst i de sidste 20 Aar er vanskeligt at afgøre, men Tiden maa jo vise, hvilken der bliver den stærkeste.

Det røde danske Malkekvæg, der i det sidste halve Aarhundrede har bredt sig saa stærkt, er ogsaa trængt noget ind i Viborg Amt. Som nævnt findes der en Del af det i Salling og i den østlige og sydlige Del af Amtet findes ligeledes meget rødt Kvæg, i enkelte Byer dominerer det endda overfor jysk Kvæg.

Endvidere bør nævnes hollandsk Kvæg, som ogsaa gennem Aarene har bidt sig fast i Viborg Amt. Af denne Race findes dog

kun enkelte spredte Besætninger, hovedsagelig paa større Gaarde. Mest bekendt er den hollandske Besætning hos Prop. Th. Aarup, Kallestrup.

Endelig kan anføres, at der findes enkelte Besætninger af Jersey Kvæg, men Antallet er meget beskedent.

Den stedfundne Udvikling indenfor Kvægavlen har været støttet af forskellige Foranstaltninger. Dyrskuerne har ydet deres Bidrag og har selvfølgelig ogsaa haft Betydning for de Udviklinger indenfor de øvrige Husdyrgrupper, som har fundet Sted.

Kvægavlsforeninger eller Tyreholdsforeninger har haft stor Betydning. Det er tidligere nævnt, at disse Foreninger har været stærkt medvirkende ved Udvikling af Kvægavlen i Skals og Vordeegnen. Kvægavlsforeningerne derude hører dog ikke til de ældste i Amtet. Saavidt vides bærer Vinkel Kvægavlsforening ved Viborg Prisen i saa Henseende. Den er oprettet i 1890 og eksisterer endnu.

I de allerseneste Aar har Oprettelse af Kvægavlsforeninger med kunstig Sædooverføring taget Fart, og der findes i Amtet 4—5 Stk. af disse. Størst og meget stor er Salling Kvægavlsforening. Den arbejder med 20 Tyre og 5—6 fastansatte Dyr læger eller specielt uddannede Inseminører.

Kontrolforeninger har ligeledes været taget i Brug til Forbedring af Kvægholdets Økonomi. De første af disse Foreninger blev oprettet i Aarene efter Aarhundredskiftet, og i Begyndelsen bredte de sig smaat, senere kom der mere Fest i Arbejdet, og nu har Kontrolforeningerne en Udbredelse, som svarer til den gennemsnitlige for Jylland.

Resultaterne fra Kontrolarbejdet viser Svingningerne i en Gennemsnitskos Mælke- og Smørmængde gennem Aarene. Disse Bevægelser har — forårsaget af 2 Krigsperioder — været store, men fraregnet Ydelsen i Krigsaarene har der fundet en meget betydelig Fremgang Sted, og en Gennemsnitsko i Viborg Amt har som Regel præsteret et Arbejde, der svarer til Gennemsnittet for hele Jylland.

I de sidste ca. 15 Aar har Kvægavlerne beskæftiget sig med Udryddelse af Kvægtuberkulosen. Arbejdet derfor kom først rigtigt i Gang efter at det var bleven organiseret af Mejerierne, men i Løbet af faa Aar skete der da betydelige Fremskridt, og mange Mejerikredse er forlængst erklæret som værende fri for Tuberkulose. Viborg Andelsmejeri kunde som det første Andelsmejeri i Amtet i 1938 erklære Tuberkulosen for udryddet.

Afsætningen af Slagtekreaturer er i Aarenes Løb vel nok undergaaet nogen Forandring. Oprindeligt skete det ved Salg til private Opkøbere, hvad enten det var paa Markeder eller hjemme i Staldene.

Senere blev oprettet Kreatureksportforeninger i Viborg og Skive, og særlig Skiveforeningen har haft stor Betydning. Noget egentlig Eksportmarked har der ikke været i Viborg Amt, men i de senere Aar, hvor Opkøbet af Kreaturer har været centraliseret, er der flere Steder i Amtet oprettet saakaldte Samlestalde, hvor Folk enten direkte eller gennem de stedlige Eksportforeninger kan fremstille deres Dyr til Salg.

Svineavlen har gennemgaaet en rig Udvikling. I Slutningen af det 19de Aarhundrede var der i Amtet kun forholdsvis faa

Svin af jævn god Beskaffenhed. Man begyndte imidlertid i forskellige Egne at tilrettelægge og gennemføre et Arbejde til Forbedring af Svinenes Kvalitet. Der blev oprettet enkelte Avlscentre. Det skal saaledes nævnes, at der i Aarene efter Aarhundredskiftet var gode Avlscentre paa Holmgaard ved Skals, Stoholmgaard midt mellem Skive og Viborg og paa Hald ved Viborg. Fra disse Avlscentre blev der spredt en Række Avlsdyr, som var med til at fremme Beskaffenheden af Svinene i det almindelige Svinehold. Senere kom man ind paa at oprette Avlscentre i stort Tal i Kjellerup-egnen. Flere af disse har nu virket i 30—40 Aar. Paa Thorning Vestergaard blev der oprettet Avlscenter i 1903, og det har været i særdeles god Drift siden. Kjellerupegnens Avlscentre har været med til at gøre Viborg Amt bekendt for dets gode Svin. Folk fra andre Egne af Landet søger ofte til disse Avlscentre eller Dyrskuer, hvor de udstiller, for at forsyne sig med Svin, der er i Besiddelse af de attraaede Egenskaber. Ogsaa andre Steder i Amtet, bl. a. i Salling, har der været og er Avlscentre af høj Værdi.

Gennem Avlscentrene er de almindelige Svinehold bleven gennemsyret saaledes, at Kvaliteten er gaaet stærkt frem, og naardertil kommer, at Antallet af Svin er forøget betydeligt, vil man forstaa, at Svineholdet i Amtet spiller en væsentlig større Rolle nu end for en Del Aar siden.

I selve Amtet er der kun 2—3 Svinestagterier, men flere saadanne ligger lige udenfor Amtets Grænser.

Faareholdet har nærmest været i Tilbagegang gennem en Række Aar. Antallet af Faar er nu ikke saa stort som tidligere, og

stor kvalitetsmæssig Fremgang har der ikke været Tale om.

I en Del Aar var Viborg Amt bekendt for dets gode og mange Geder. Det var gennem den Aarrække, hvor Dyr læge O. P. Pyndt agiterede og arbejdede for Fremme af Gedeavl og Gedehold. I den sidste Snes Aar har der imidlertid fundet en væsentlig Tilbagegang Sted i Antallet af disse Husdyr, og nogen stor økonomisk Rolle spiller de ikke længere.

Hønseholdet og Fjerkræ i det hele taget har gennem mange Aar været af stor Betydning i Amtet. For en Del Aar siden var Hønsene nærmest hjemmehørende paa de mindre Ejendomme og paa den ikke særlig gode Jord. Udviklingen har imidlertid ført med sig, at der nu ogsaa er Tale om Hønsehold i større Stil paa de store Ejendomme, og i det hele taget findes der meget Fjerkræ overalt i Amtet, og det er knyttet til Landbruget uanset Ejendomsstørrelse og Jordbonitet.

Ogsaa Kaninavlens skal vel nævnes som en Gren af Husdyrbruget, der i de første Aar af Besættelsestiden var en Del Interesse for, men i det sidste Par Aar er Kaninerne reduceret stærkt i Antal.

Landbrugsbygningerne er i Tidens Løb gennemgaaet store Forandringer. Den straa-tækte, firlængede Gaard er den oprindelige, og Grundplanerne er forøvrigt bibeholdt i ret stor Udstrækning, medens Grundmuren har afløst Bindingsværket og fast, saakaldt brandfrit Tag, har erstattet Straataget. Noget ubetinget Forbedring i skønhedsmæssig Henseende har der ikke fundet Sted, og en Overgang omkring Aarhundredskiftet opførte man i ret stor Stil Landbrugsbygninger

og forøvrigt ogsaa Beboelseshuse i de da opdukkende og stærkt voksende Stationsbyer, der i for høj Grad gjorde Indtryk af at være fremstillet paa Fabrik. I de allerseneste Aar, er der atter gjort et Arbejde for at bringe noget personligt ind i Stilen paa Bygningerne. Med Hensyn til Indretningen er der ligeledes i de senere Aar sket væsentlige Fremskridt, saaledes at de forskellige Rum kan tjene dens Formaal bedst muligt og saaledes, at de kommer til at ligge saa bekvemt som muligt i Forhold til hinanden. Sammenlignes Bygningerne i Salling med Bygningerne i den øvrige Del af Amtet, er der nogen Forskel. I Salling træffes saaledes ikke Fodergang i Kostalden nær saa hyppigt som i den østlige Del af Amtet. Ligeledes er Ladens Underdel sædvanligvis lavest i Salling.

Fordeling af Ejendommene mellem de forskellige Størrelsesgrupper har ikke i de sidste 75 Aar undergaaet væsentlige Forandringer. Af rigtig store Gaarde findes i Amtet ikke noget stort Antal. De findes hovedsagelig i Salling. En Del af disse Gaarde er bleven udstykket eller der er solgt Jord fra dem, saa deres Tilliggende er bleven væsentlig formindsket. Mest bekendt er vel den fuldstændige Udstykning af Spøttrup i Salling, medens der er frasolgt Jord fra en Del Gaarde i den østlige Del af Amtet.

Ved disses Udstykninger er der nok etableret en Del Ejendomme i mindre Størrelsesgrupper, men det har dog ikke forrykket Billedet af en jævn Fordeling af Jorden mellem mindre, middelstore og store Ejendomme. I Hedeegnene, hvor der har

fundet en udstrakt Opdyrkning Sted, blev Ejendommene i den egentlige Opdyrkningsperiode nærmest større, idet det opdyrkede Areal lagdes sammen med det oprindelige under Kultur værende Jord. Flere Hedejendomme blev da arealmæssigt set af betydelig Omfang, undertiden paa flere Hundrede Tdr. Ld. Meget almindeligt har det da været, naar Jorden var bleven bragt i tilfredsstillende Kultur og den næste Generation skulde sætte Bo, da at dele den oprindelige Gaard i 2 eller paa en eller anden Maade foretage en Udstykning.

Den rige Udvikling, som Landbruget i Viborg Amt har gennemgaaet, og af hvilken man her særlig har beskæftiget sig med, hvad der er sket i de sidste 50—75 Aar, altsaa i Tiden fra den saakaldte Landbrugs-krise i 1880erne eller fra den Tid det danske Landbrug gik fra Kornproduktion til Produktion af dyriske, forædlede Produkter, har som Aarsag forskellige Faktorer. Tiden og Forholdene har indbudt dertil, men fremhæves maa det, at Amtets Landmænd har forstaaet at bringe de forskellige formaals-tjenlige Midler i Anvendelse. Fremhæves skal det saaledes, at Organisationslivet har blomstret stærkt og saavel Landbo- og Husmandsforeninger som Andelsforeninger af forskellig Art har man forstaaet at støtte sig til og faa oprettet, naar man mente at have Brug for dem. Først og sidst skyldes Udviklingen dog Landbefolkningens Evne til at tilpasse sig under de skiftende Forhold og den Omtanke, Flid og Udholdenhed, som de har sat ind under Gennemførelse af det daglige Arbejde.

Skive By's Historie

AF NIELS P. BJERREGAARD

Gud skabte Landet, og Menneskene byggede Byerne, er en kendt international bevinget Sætning. Den engelske Forfatter, der først har formet den, maa vel have ment, at efterhaanden som Kulturen steg, indsaa Menneskene, at de maatte forbedre lidt paa Jorden for at gøre den bedre egnet til Brug for deres Formaal.

Hvor byggede Menneskene nu disse Byer? Hvad var Grunden til, at de netop lagde Byerne, hvor vi nu til Dags finder dem?

Vi ved positivt, at enkelte Byer er opstaaet som Følge af et Fyrstelune; men langt den største Del er vokset frem, hvor der var gode naturlige Betingelser for at skaffe det nødvendige til Livets Opretholdelse.

Her i Danmark finder vi mange af de ældste Bopladsler ved Inderenden af Fjorde eller ved Kysten af en Vig, der skyder sig ind i Landet. Helst skal der ogsaa være Skov. De mange Skaldynger saadanne Steder viser os, at Fjordenes og Vigenes Skal-

dyr har været en rig Næringskilde for Bopladsens Folk ;men ogsaa Skoven har ydet sit. Læ har den givet; Ved til at varme sig ved, naar Kulden satte ind, gav den i rigelig Mængde, og dens Utal af Dyr gav baade Kød til Køkkenet, naar Glædens og Sorgens Fester skulde holdes, og Skind til Klæder og Sengetøj. Bopladsernes Grunde var valgt med Omhu.

Da de bedre Baade gjorde Sørøveri muligt, var Pladserne ogsaa gode; thi mangen en Skude eller Flaade fik ikke Øje paa Bygden. Beliggenheden var delvis Skærm mod Fjender. I Tidernes Løb, da Skibene sejlede i fredelig Syssel, fandtes der ved Bopladserne som Regel Mulighed for at lave gode Havne, og mangen en Boplads voksede frem til at blive en større eller mindre Strandkøbing.

Ogsaa inde i Landet voksede der Byer frem. Hvor Vejene krydsede hinanden, var der Mulighed for at afsætte Egnens Overskudsproduktion til de vejfarende, som drog forbi, ogsaa Mulighed for at købe Varer,

som man ikke selv kunde frembringe. Vejknodepunkterne blev Handelspladser, og om disse Steder voksede de saakaldte Akselkøbinge frem.

Der fandtes endnu en Mulighed for, at en By kunde vokse frem. Over Vadesteder kunde man komme fra en Del af Landet til en anden, og den fredelige Samfærdsel vilde ingen lægge Hindringer i Vejen for; men Vadestederne kunde ogsaa bruges af Ildgerningsmænd og Fjender, og for at hindre, at den Slags vadede over, blev der lagt Vagt ved Vadestedet. Men Vagten skulde naturligvis have baade Mad og Drikke, og der blev derfor Mulighed for anden menneskelig Virksomhed end at holde Vagt, og en By kunde skyde frem.

Skive ligger paa en Skraaning, der fra den inderste Del af Skive Fjord hæver sig mod Vest og Nord. Oprindeligt har den ligget paa et Næs, idet Fjorden tidligere opfyldte den Dal, der mod Syd ligger imellem Skive og Egeris Bakker, og gennem hvis Enge Karup Aa „snor sig til Havs i en sindig Spiral, forinden den drev det til Flod“. Alle ved fra Aakjærs storslaaede Digt „Karup Aa“, at Engdalen Syd for Skive er smuk; men smuk er ogsaa Udsigten fra Bakketoppen, Kirkebakken, Nord for Dalen. Der har man en henrivende Udsigt mod Øst, Syd og Vest milevidt ud over et karakteristisk, jysk Landskab; mod Vest kan man endogsaa i klart Vejr øjne Nørre Nissum Kirke ved Lemvig.

I Skovbrynet ned mod Engen, hvor i ældre Tid et Nor gik ind fra Inderfjorden, findes en stor, fredet Køkkenmødding, og der er ogsaa fundet Skaldynger i Anlægget, bag det nye Museum. Disse Bopladser

har ligget i Læ for Norden- og Vestenvindene med fri Adgang for Lys og Sol fra Øst og Syd; men paa samme Sted, kravlet lidt længere op ad Bakken, ligger Skive af i Dag. Den gamle Boplads er altsaa vokset frem til at blive en By. Den ligger ved Fjorden, saa der er god Sejlads til den, og den ligger paa en Plads, hvor mange Veje krydser hinanden. Den har altsaa en Belliggenhed, der giver Betingelser baade for en Strandkøbing og en Akselkøbing; men den har ogsaa tidligere været en Slags Bevogningsplads. Ved Foden af Bakken, hvorpaa den ligger, var tidligere Vadestedet, der førte over til Fjendsherred, og da Salling var et fedt Land, kunde der nok være Grund til at lægge Vagt ved „Døren“, saa at Fjandboerne og andre, hvis Bygder var mindre vel udrustede fra Naturens Haand, ikke skulde have alt for let ved at trænge frem, saa de derved skulde faa Lyst til for tit at hente sig en fed Bid hos de rige Sallingboer.

Der har altsaa været tre Grunde til, at Skive er vokset frem paa den Plads, hvor vi finder den i Dag; den sidste Grund kan endogsaa ses af dens Navn.

Byens Oprindelse maa føres tilbage til den graa Oldtid, idet den maa være en Fortsættelse af de gamle Bopladser. Hvornaar den er vokset frem til en Størrelse, saa man efter vor Opfattelse kunde kalde den en By, ved vi ikke; men da Kristendommen havde faaet saa fast Tag i Byens Befolkning, at man kunde skride til at bygge en Kirke, maa den i hvert Fald være vokset frem til en Landsbys Størrelse, og Befolkningen har for den største Parts Vedkommende været Fiskere; thi de kaldte Kirken

St. Peder efter Fiskerapostlen af samme Navn.

Om Byens ældste Historie vides næsten intet. I Valdemar den Andens Jordebog kaldes den Skyuæ, og det nuværende Skivehus, som dengang var Kongsgaard, kaldes Skhiuægarthæ, Byen hørte til Krongodset, og Slottet var Kongens private Ejendom. Byen var paa det Tidspunkt kun lille; men den havde dog Købstadsrettigheder. Hvor-naar den blev ophøjet til Købstad, vides ikke, og da Byen i 1926 fejrede 600 Aars Jubilæum, var det for at mindes den ældst kendte Dag for Stadfæstelse af Byens Rettigheder, idet Valdemar den Femte den 15. August 1326 paa Danehoffet i Nyborg fornyede de Rettigheder, som Byen allerede dengang havde.

Senere er Byens Privilegier blevet stad-fæstet til følgende Tider: Af Christoffer af Bayern, da han den 22. Januar 1443 gæstede Skivehus; af Kong Hans i Aaret 1500; af Kong Frederik den Første i Aaret 1530, og han gav foruden de Rettigheder, som Byen da havde, Borgerne Ret til, „at de maatte have en fri Torvedag hver Fredag“ — endnu den Dag i Dag holdes der Torvedag om Fredagen — „at ingen Fremmed skulde gjøre Forsprang med nogen Kiøbmandskab to Mile paa alle Sider omkring Byen, og om Borgerne gjorde Borddag eller Slagsmaal i Byen, da at bøde til Kongen tre Mark og til Byen tre Mark, men skede det af udenkommende Folk, da at bøde til Kongen fire Mark og til Byen fire Mark.“ Kong Christian den Tredie fornyede Skives Privilegier i Aaret 1540, og hans Efterfølger Frederik den Anden gjorde det i Aarene 1560, 1578 og 1580. I Aaret 1567 bevillige-

de han Borgerne i Skive, at de „maatte indhegne Byens Forte (her brugt i Betydningen Gadejord) og deraf gjøre Ager og Eng, som nyttigst kan være“. Aarsagen til denne Bevilling var, at Borgerne i Byen var blevet saa fattige, at de havde maattet afhænde en Del af den Jord, som hørte til Byen, og derved var kommet til at mangle Foder til deres Kvæg.

Ogsaa Christian den Fjerde fornyede Skives Privilegier tre Gange, nemlig 1589, 1596 og 1618, og endelig blev Rettighederne stad-fæstet af Frederik den Tredie i 1648. Dertil kom saa, at Frederik den Femte den 30. Maj 1759 udvidede Byens Privilegier; saa Købstadretten kom til at omfatte Landet indtil tre Mil fra Byen „eller saa langt som Salling rekker“. Det var en Udvidelse saa stor, at ingen anden dansk Købstad kunde opvise Magen dertil.

Byen var ikke alene lille, naar man bedømte den efter Indbyggertal; men saa man hen til dens Jordtilliggende kunde man næsten kalde den en Lilleput. Paa dette bødede Christian den Tredie noget, da han i 1546 nedlagde Landsbyen Braarup, idet han lod dens tre Bøndergaarde nedbryde og lagde Jorden ind under Skive By. Braarup ligger Syd for Skive og Syd for Karup Aa. Den maa altsaa oprindelig have hørt til Fjends Herred, medens den, da den blev indlagt under Skive, kom til at høre til Hindborg Herred. Om Grunden til Kong Christian den Tredies Ædelmodighed over for Skive kan man kun gætte, og mon man gætter meget fejl, naar man gaar ud fra, at det var en Belønning, fordi Skive i Grevefejden, hvis Hære ogsaa trampede hen over Skive og Omegn, har staaet paa Kongens

Side, medens Bønderne i Braarup — maaske endogsaa aabenlyst — støttede Skipper Clement. At Braarup Gaarde blev nedbrudt, tyder i hvert Fald paa, at Braarups Indbyggere efter Kongens Opfattelse fortjente en meget haard Afstraffelse. Men hvad end Grunden har været, var det en klækkelig Udvidelse af Byens i Forvejen smaa Jorder, selv om Tilvæksten var Jord af den Beskaffenhed, der, naar Vestenvinden dansede en barsk Reel hen over Eggen, kunde hvirvles op i Luften i saa store Masser, at Eggen kunde se ud som en Taagesky. Byen blev dog ikke fri for at svare de Afgifter, som hvilede paa Braarup.

„Det kan se graat og blive godt“, siger en gammel, jysk Talemaade, og det kan for de magre Braarupjorder omtydes til, at selv magre Jorder kan ved hensigtsmæssig Læplantning, Indsigt og Omhu ved Behandlingen gøres frugtbringende. Den, der i Dag fra Skive kører ud ad Vejlevej, kommer gennem Forstaden Braarup, og han vil glæde sig over de pæne Huse og de velplejede Haver, der rander Vejen, og han vil, hvis han ikke kender det fra Historien, mindst af alt tænke paa, at Jorden her for et Par Menneskealder siden havde Tilbøjelighed til at flyve bort, naar Vestenvinden rigtig spillede op til Storm.

Ogsaa mod Nord og Vest er Byen skudt ud over de gamle Grænser. Byens egne Arealer rakte ikke til; thi Byens Folketal blev større og større. Udvidelser maatte altsaa foregaa paa Nabosognenes, Resens og Skive Landsogns, Grunde; men efterhaanden blev saa det ene Kvarter efter det andet indlemmet i Skive. Den sidste og største Indlemmelse fandt Sted med Skæringsdag 1. April

1925; men allerede nu er de dengang indlemmede Arealer næsten helt taget i Brug til Byggepladser, og der forhandles for Tiden om en ny Indlemmelse.

At Byen kræver mere og mere Plads kan man overbevise sig om ved at betragte Stigningen i Indbyggertal. I Begyndelsen af det 18. Aarhundredes sidste Halvdel var dette kun godt 400 for saa at stige til 520 i 1801; 1850 var det naaet op til 1256 og 1901 til 4591; men det er nu naaet op paa 12¹/₂ Tusinde.

Byen grupperer sig om de gamle Færdselsaarer: Resenvej, der mod Nord fortsætter ad Nykøbing til, men inde i Byen fortsætter i Nørregade og Adelgade, hvis Forlængelse, Søndergade, gaar ind i den gamle By, nu kaldet Sønderbyen, Holstebrovej, der fortsætter gennem Byen under Navnene: Møllegade, Vestergade og Slotsgade, Viborgvej, der gennem Jernbanegade og over Østertorv staar i Forbindelse med Slotsgade og gennem Tinggade og Østergade fører frem til Byens Raadhus, beliggende ved det gamle Torv, og Vejlevej, der under Navnene Braarupgade og Braarupvej fører ud gennem Forstaden Braarup. Endelig skal nævnes Havnevej, der fra Resenvej fører til Havnen. Fra sidst nævnte Færdselsaare blev der efter Verdenskrigen 1914—18 anlagt en Tværvej over Engen Øst for Byen, saa man kan komme fra Havnen til Banegaarden, der ligger i den østlige Udkant af Købstaden, uden at maatte gøre den store Omvej op gennem selve Skive.

Selv om Skive trods de forskellige Indlemmelser stadig har for lidt Areal til at optage Byens Fødselsoverskud samt de fra andre Egne og det omliggende Opland til-

flyttede Indbyggere, har man dog sørgt for, at der er nogle saakaldte „Lunger“ i Byen.

Ved Havnevej ligger saaledes et Anlæg, godt fire ha. Land stort. Grunden til det blev erhvervet i 1874, og i Aarene derefter blev Arealet reguleret og beplantet; men samtidig skar ganske vist Skive—Glyngøre Banen igennem Grunden. De to Dele af Anlægget blev forbundet ved en Bro over Banen. Som Tiden gaar, ændres Smagen, og saa faar et saadant Anlæg en ny Gennemgang, for at det kan tage sig ud, være tillokkende baade for Byens Borgere og Turister, der besøger Byen. Dette har da ogsaa ført til, at Skive Anlæg udmærket kan staa sig ved at sammenlignes med Anlæg i Byer af samme Størrelse. I Anlægget findes en Bronzebuste af Christian den Niende. Busten er modelleret af V. Bissen, medens Sokkelen, der er af Granit, er tegnet af Arkitekt Magdahl-Nielsen. I Begyndelsen af den lige afsluttede Krig blev der bygget et Museum i den østre Del af Anlægget, og hele den Del af Arealet, som ligger Øst for Banen til Glyngøre er blevet indtaget til Museumspark. Tegningen til Parken er udformet af Kommunegartner Claus Petersen, der ogsaa har forestaaet den praktiske Udformning af Planen. Imellem denne Park og Karup Aa — med Havnebanen som Skillelinie — er der anlagt et nyt, stort Stadion, som blev indviet i Forsommeren 1944, men maatte, da Tyskerne tiltvang sig Raaderet over Pladsen, til Dels ligge ubrugt hen; men nu, da Tyskerne er borte, er denne storslaaede Idrætsplads atter taget i Brug af rette vedkommende.

Nord for Havnevej ligger den gamle

Krabbesholm Skov, der ogsaa tilhører Byen, og som er gjort tilgængelig for alle, der ønsker at gaa sig en Tur i det grønne for at pumpe Lungerne læns for Asfaltens Støv. Skoven, der vist oprindeligt var ene Egeskov, har nu ogsaa en Del Bøgetræer, og den standende Strid mellem disse to Træarter, hvor de kommer hinanden nær ind paa Livet, foregaar ogsaa her. Paa de Steder, hvor Egen endnu har Overtaget, er der yppig Underskov, ligesom man om Foraaret har en særdeles pragtfuld Skovbund, overstrøet med Millioner af Anemoner, der paa Skovskrænterne, der mod Øst og Syd falder ned mod den gamle Fjordbund, der nu er omdannet til Eng, faar saa rigeligt med Foraarssol, at Foraarsblomsterne spirer frem paa et Tidspunkt, da man i andre Egne af Landet forgæves spejder efter Foraarsbebuerne blandt Blomsterne.

Paa Kirkebakken, mod Sydvest i Byen, er der som før nævnt en henrivende Udsigt; men indtil for faa Aar siden var Bakken overvokset med Træer, der stod saa tæt, at de ikke kunde faa Plads til at brede Kronerne, og de lignede derfor mest af alt de gamle, jyske Limer, eller som man populært siger: Det var Kosterkaft og ikke ordentlige Træer.

Da Komitéen, der var nedsat med det Formaal at søge rejst et Minde for Aakjær og hans lyriske Digtning, ved Ny Carlsbergfondets Hjælp var naaet saa vidt at den kunde faa Mindet rejst, henvendte den sig til Skive Byraad og tilbød at lade Mindet rejse paa Skive Kirkebakke, saafremt Byraadet vilde modtage det, værne og vedligeholde det i Fremtiden. Skive Byraad modtog beredvilligt Mindet og tilbød at istand-

sætte Kirkebakken, saa den kunde danne en værdig Ramme om Mindet, der skulde rejses. Reguleringsplanen, som ogsaa kom til at omfatte Pladsen omkring Skive Kirke, blev lavet af kongelig Bygningsinspektør, Arkitekt Einar Packness, Aalborg, og Arbejdet blev udført med Byens Stadsingeniør og hans Hjælpere som Ledere. Der blev ryddet godt op i de tætte Trægrupper, og de solitære Træer, der blev tilbage, breder nu deres Kroner ud til Siderne og tager sig godt ud. Sent paa Foraaret i 1942 var Pladsen færdig, og en af de første Dage i August samme Aar blev Mindet afsløret. Dette er lavet af Billedhugger Anker Hoffmann og er — ud over det at være et Minde for Jeppe Aakjær — et Symbol paa Digterens lyriske Produktion, specielt hans banebrydende Digtsamling „Rugens Sange“.

Mindet, der er udført i bornholmsk Granit, forestiller en Høstpige, der ligger i Rugskellet, og over hende duver de svangre Rugaks i Jyllands Nationalvind, Vestenvinden.

Høstpigen støtter Hovedet til den ene Arm og vender i lyttende Stilling Hovedet mod Rugen. Nedenunder staar de to første Linier af Forspillet til Rugens Sange:

„Jeg lægger mig i Læet her ved Storrugens Rod, jeg lytter, og jeg lytter, til det synger i mit Blod“.

Første Linie giver Situationen, anden Linie giver Stemningen.

Mindet, der staar i en halvrund Niche ind i Kirkebakken, vender Forsiden mod Syd ud mod Karup Aa, der, som Digteren selv siger, er tvundet som en Traad ind i hans Livsvæv.

Baade Arkitekt og Billedhugger har løst

Opgaven paa en saadan Maade, at Skive Kirkebakke er blevet et Sted, hvor enhver fremmed, der kommer gennem Byen, gaar hen baade for at nyde den storslaaede, jyske Udsigt og for at mindes Aakjær som den stoute Jyde og som den glimrende Lyriker, der ved sine Sange fik alle til at glæde sig over den jyske Natur, ja, selv de gamle Slidere, som egentligt mente, at Livet var Slid og Slæb for at faa det nødvendige Brød til at putte i Munden, fik ved hans varmfølte Lovprisning Øjet op for, at den jyske Halvø er andet og mere end karrig Sandmuld, som man maa slide haardt med for at faa den til at yde lidt til Gavn for de Bønder, der befolker Halvøen.

Ved mange af de danske Byer er det muligt ved at studere Byggeforholdene at slutte sig til en Del af Byens Historie. Dette er ikke muligt i ret stor Udstrækning for Skives Vedkommende, da der kun findes faa Bygninger, hvis Oprindelse ligger blot et Par Aarhundreder tilbage; thi Byen har lidt under mange og store Brande, og den altfortærende Ild, især naar den blev næret af en frisk Vestenvind, der uden Hindring af Skov eller andet, der gav Læ, for ind over Byen, levnede intet, der for senere Slægter kunde vidne om Byens Pragt. Den Slags maa man nu slutte sig til, og noget kan man slutte.

Den oprindelige Bebyggelse maa have ligget Nord og Øst for den Bakke, hvorpaa Frue Kirke nu i snart otte Hundrede Aar har været Samlingspunkt for Skives Indbyggere. De oprindelige Huse har været opført af lerklinede Vægge og har haft Straetag; de har altsaa været lette for den „røde

Hane“ at faa Bugt med. Bakken, som Kirken ligger paa, har aabenbart været en Slags Forsvarsstilling, en Borg, som man kaldte en saadan Plads før i Tiden, selv om der overhovedet ikke var Spor af Bygning paa den. Bakkeknolden var aabenbart ogsaa som lavet til Forsvar. Den faldt stejlt ned til alle Sider, og der kunde let laves Brystværn ved Yderkanterne, saa den blev endnu værre for mulige Fjender at naa op paa, og selv om det i Dag naturligvis ikke kan bevises, er det dog maaske ret sandsynligt, at en Del af det gamle Kirkedige omkring Bakketoppen stammer fra et ældre Brystværn. Bakketoppen var ogsaa saa stor i Omfang, at Byens samlede Indbyggere kunde faa Plads derpaa, naar Fjender og Ildgerningsmænd gæstede Bebyggelsen med Ild og Sværd.

Da man var naaet frem til, at Kristendommen blev Egnens herskende Religion, var det naturligt, at man lagde Byens Kirke paa „Borgen“. Det gjorde man mange Steder, og Kirkerne tjente i ældre Tid ikke alene det Formaal at være et Sted, hvor man dyrkede Gud efter de til enhver Tid foreskrevne Ritualer, men ogsaa en Bygning, hvor man kunde samles i Ufredstider, og hvor man i Kraft af Kirkebygningernes tykke Mure og de mindre kraftigt virkende Vaaben, man havde paa den Tid, havde gode Muligheder for at forsvare sig.

Frue Kirke i Skive har sikkert været baade Guds Hus og Fæstning, en sidste Skanse, som man, naar Fjenderne havde erobret selve Byen og var trængt op paa den gamle „Borg“, kunde trække sig tilbage til, og hvorfra man kunde forsvare sig i lang Tid. Derved vandt man i hvert Fald Tid, og

den, der vinder Tid, vinder mere, og han gaar tit af med Sejren.

Den første Kirke, der blev rejst i Skive, kaldte man St. Peder. Om det er den samme, der nu bærer Navnet Frue Kirke, er ikke til at afgøre. I Aaret 1304 nævnes St. Peder i et Testamente, idet en Dame skænkede Kirken den ikke overvættede store Sum Penge, 3 Mark. Dengang laa imidlertid Frue Kirke, hvor den ligger den Dag i Dag, og enten maa Kirken da i Tidernes Løb have faaet Navneforandring, eller der maa paa dette Tidspunkt have været to Kirker i Skive. For den sidste Antagelse taler den Kendsgerning, at der mod Nordøst for den nuværende Frue Kirke er fundet Murrester og et Fundament, der nok kunde vidne om, at den Bygning, der er sunket i Grus, kunde have været en Kirke.

Et Vandresagn er blevet knyttet til Frue Kirkes Rejsning. Sagnet fortæller, at Kirken er rejst af en højtstaaende Dame, der var kommet i Havsnød paa Karup Aa, der dengang var en bred Strøm, som udfyldte Dalen mellem Skive Kirkebakke og Egeris Bakker. Damen blev frelst af de Fiskere, som boede i Skive. Hun blev trukket op ved Hjælp af et Tov, som hun lod indmure i Kirken; dette findes der endnu, men er naturligvis „forstenet“. Ser man nærmere paa Tovet, opdager man, at det er en Ligsten med en indhugget Præstestav, og man har saaledes her et Vidnesbyrd om, hvor lidt der skal til for at stedfæste et Sagn. Frue Kirke stammer fra det 12. Aarhundrede, sikkert fra Valdemar den Stores Tid, og den ærværdige Gamling har saaledes op mod 800 Aar paa sin Bag.

Da Kirken blev rejst, var Skive kun en

lille By; thi Kirken adskilte sig ikke fra de omliggende Landsbykirker, ja, der er endogsaa i Salling flere Landsbykirker, der overgaar den baade i Størrelse og arkitektonisk Skønhed.

Den oprindelige Kirke, der kun bestod af Skib og Kor, var opført i romansk Stil, og Materialet var Granitkvadre som i de fleste af Sallinglands Kirker. Tagafdækningen er nu Bly; men om den oprindeligt har været tækket med dette Materiale, vides ikke. Den har naturligvis undergaaet mange Ændringer gennem Tiderne, og af den oprindelige Kirke findes kun faa Spor. En Tympanon over Døren mellem Vaabenhus og Skib er dog sikkert fra den oprindelige Kirke. Op gennem Middelalderen blev Kirken udvidet, og disse Udvidelser maa vel tages som et Bevis for, at Byen paa den Tid var i Fremdrift. Korets Størrelse blev fordoblet mod Øst, og der blev tilføjet fremsidet Apsis, hvori der blev indrettet Præsteværelse. En Fløj blev fra Skibet bygget ud mod Syd, og endelig blev Udvidelserne fuldendt med Tilbygning i Vest af et Taarn, der er ligesaa bredt som Kirken, og hvis nederste Rum blev lavet som en Udvidelse til Skibet. Alle disse Tilbygninger, der fandt Sted i den sene Middelalder, har sentgotisk Præg. Endnu findes paa Taarnet, der har Sadeltag med Gavle mod Nord og Syd, oprindelige Blindinger paa Nordgavlen. Af de to Døre er den søndre muret til, og om Nordindgangen er der opført Vaabenhus, rimeligvis af den Grund, at Byen laa Nord for Kirken, og Borgerne derfor havde lettest Adgang gennem denne Dør. Vaabenhuset er ombygget i det 18. Aarhundrede, og dets Gavl mod Nord har nu Renaissancepræg.

Medens den romanske Kirke fra første Færd sikkert har haft Bjælkeloft, blev der i den sene Middelalder indbygget Hvælvinger baade i den oprindelige Kirke og de senere Udvidelser; men Vaabenhuset har bevaret sit Bjælkeloft. Hvælvingerne, der er sentgotiske, er hver delt i otte Kapper.

Under det Røre, der kort før Reformationen fandt Sted inden for Kirken, har de bevarende Kredse aabenbart haft den Tanke, at det kunde være en Støtte for den katolske Tro, hvis Menigheden fik andet og mere at holde sig til end Præstens latinske Messer. Og hvad kunde vel gøre Menigheden mere trofast over for den katolske Lære end til Beskuelse at fremstille saadanne Scener af Menighedens Liv, som baade kunde vække Følelse og give Oplysning, og for Skive Kirkes Vedkommende spores disse Tanker gennem de Kalkmalerier, som pryder hele Kirken, og som netop stammer fra Tiden kort før Reformationen. Aarstallet 1522 findes ikke mindre end tre Steder paa Hvælvingerne, og man maa da gaa ud fra, at Kalkmalerierne er blevet gjort færdige i dette Aar. Man finder ogsaa paa den oprindelige Triumfbues Sidepiller nogle Vaabenskjolde, hvorimellem et, der gengiver Høgernes Vaabenmærke, og det var da ogsaa en Høg, der 1522 sad som Lensmand paa Skivehus. Det var nemlig Rigsraad Niels Høg, der ejede Eskjær, og som fra 1520 til sin Død 1524 var Indehaver af Skivehus Len. At hans Vaabenmærke er malet paa Triumfbuen, maa vel betyde, at han har været stærkt medvirkende til at faa disse Malerier lavet, ja, at han maaske har ladet dem male paa egen Bekostning. Høgerne havde nogen Interesse for Kirkeud-

smykning. En Gren af Slægten har saaledes ladet Sulsted Kirke i Vendsyssel forsyne med Kalkmalerier.

Ved Udførelsen af Kalkmalerierne fik Frue Kirke endelig et vist Præg, der ligesom gjorde den fornemmere end de omliggende Landsbykirker.

Hele Kirkens Billedværk er indrammet af sentgotiske Blomsterranker, af hvis Bægre de enkelte Figurer ligesom vokser op. Billedernes Indhold viser, at der maa have været en Præst med ved Planlæggelsen. Indholdet er iøvrigt følgende:

Paa Pillerne, der bærer Hvælvingerne, findes Billeder af de første Menigheders Ledere, altsaa paa en Maade den kristne Kirkes Piller, og oven over disse Billeder findes der Rester af Indskrifter, der maa have været de tre Trosartikler paa Latin, altsaa den aandelige Kirkes Piller.

I den østre Hvælving Kapper findes Billeder af Faderen og Sønnen samt i Krydsningspunktet den Hellig Aand i en Dues Skikkelse. Endvidere findes en Del Engle med Overskrifter fra Menighedens ældste Lovsange. Serafsangen, Julenatssangen og Palmesøndagssangen.

Gaar man nu mod Vest, findes i næste Hvælving Billeder af Jomfru Marie og Marie Magdalena samt de elleve Apostle. Judas er naturligvis ikke taget med.

I næste Hvælving findes Billeder af Jesu Slægt paa Jorden, hvad der straks fører Tanken hen paa, at anden Hvælving Billeder skal forestille Jesu aandelige Slægt paa Jorden. Tredie Hvælving Billeder er formet efter et katolsk Sagn.

I fjerde Hvælving findes en Del Martyrer; de er alle afbildede med de Vaaben

eller andet, hvorved de kom af Dage, og naar man blandt disse Martyrer finder Olaf den Hellige, Knud den Hellige og Knud Lavard, kan man ikke frigøre sig fra den Tanke, at de gæve Skiveboere paa den Tid, da Billederne blev malet, egentlig syntes, at det hele var noget fjernt, og man har da gennem hjemlige Martyrer villet bringe dem til at se anderledes paa Sagerne.

I femte Hvælving, altsaa det oprindelige Skibs Vesthvælving, findes Billeder af nogle af Munkekirkens fremtrædende Repræsentanter: Vestens fire store Kirkefædre og de Munke, der har stiftet Ordener. Ogsaa der har man søgt at knytte Traade til de hjemlige Egne ved Billeder af Ansgar, Nordens Apostel, St. Thøger, Skytshelgen for Thy, St. Kjeld, Værnehelgen for Viborg Stift.

Paa Skibets Vestvæg findes et Billede af St. Kristoffer, bærende et lille Barn med Helgenglorie. Ved Siden af Kristoffer ses Hovedet af et Rovdyr, Middelalderens Maade at fremstille det onde, det hedenske paa.

Den teologiske Idé i Billedværket er da, at denne Vestvæg forestiller det hedenske Mørke, hvorfra Kristoffer, en af de fjorten Nødhjælpere, fører Folk over Grænsefloden ind i Kristendommens Regioner, hvor der findes flere Afdelinger, der dog alle er fælles om Martyriet, Jesu Slægt, baade den legemlige og den aandelige, og Paradis med Treenigheden.

Kirkens Inventar stammede fra Renæssancetiden. Prædikestolen, snedkret af Eg, stammer fra Slutningen af det 16. Aarhundrede. Altertavlen med Billeder af Nadverindstiftelsen, Korsfæstelsen og Opstandelsen er skænket i Aaret 1600 af Lensmanden Jacob Høg, der ellers havde Ommersyssel

som Hjemstavn, hvor han ejede Herregaarden Trudsholm.

Efterhaanden som Indbyggertallet voksede, blev Kirken for lille, og i Slutningen af det 19. Aarhundrede maatte man bygge en ny Kirke, der bærer Navnet Skive Kirke.

Den blev skænket Byen af Apoteker Norgaard og Frue, og efter deres Ønske blev den lagt ved Siden af Frue Kirke ud mod Møllegade. Professor Hans Jørgen Holm udarbejdede Tegningen .Kirken, der er opført i Renaissancestil, er bygget af røde Mursten, og Tagdækningen er Skifer, dog er Spiret tækket med Kobber. Vasa sacra, Prædikestol, Døbefont, et Par Lysekroner og to Klokker blev overført fra Frue Kirke, der saaledes blev ribbet for det meste af sit Inventar.

Skive Kirke blev indviet den 15. Maj 1898, og derefter blev Frue Kirke efter en Restaurering under Ledelse af Arkitekt H. Kampmann taget i Brug som Ligkapel. Kalkmalerierne, der naturligvis var blevet overhvidtede efter Reformationen, var blevet genfundet i 1887, og de blev nu ved Nationalmuseets Foranstaltning gennemgaaet og udbedret.

Midt i Trediverne var Byens Indbyggertal vokset saa stærkt, at Skive Kirke — i hvert Fald til Højtiderne — ikke kunde rumme den Del af Menigheden, som mødte frem, og derfor blev der foretaget en Omlavning af Frue Kirke fra Kapel og til almindelig Kirke. Arbejdet blev foretaget under Ledelse af Arkitekt Toft-Hansen, Skive, og kongelig Bygningsinspektør, Arkitekt Einar Packness, Aalborg. Kirken blev ført saa nær op til dens oprindelige Udseende som gør ligt; dog blev der — af Hensyn til Kalk-

malerierne — bygget en lav Prædikestol. Samtidig blev der anskaffet tre nye Kirkeklokker, der blev støbt paa en saadan Maa- de, at de kunde harmonere med Kirkens gamle Klokke fra 1511. Den anden gamle Klokke blev taget ned. Der hænger nu to Klokker i hver af Kirkerne. Af det nye Inventar, som blev anbragt i Frue Kirke er vasa sacra og Døbefont med Daabsfad lavet af Billedhugger Arno Malinowski, Altergælender samt Lysekroner m. m. er lavet af Kunstsmidemester Knud Eibye.

Byens Indbyggere var svært ivrige for at faa Kirken gjort anvendelig igen til Brug ved Gudstjenesterne, og flere af dem, deriblandt Konsul Andreas Andersen, viste deres Interesse ved rundelige Tilskud til Arbejdet. Men det er naturligvis ikke alene Rammen om Arbejdet, der er blevet udvidet; men ogsaa Betjeningen af Menigheden kræver mere Arbejdskraft, og medens man ved Aarhundredskiftet kun havde een Præst med lidt Hjælp fra en Kateket, er der nu ansat en Sognepræst, en residerende Kapellan og en Kaldskapellan.

Af andre offentlige Bygninger kan nævnes Skolerne. Skive havde som Købstad naturligvis ogsaa sin Latinskole paa den Tid, da hver Købstad flottede sig med en saadan Institution. Disse Skoler blev oprettet 1540; men i Skive blev den dog først taget i Brug 1545. Der var kun faa Elever; flere Aar i Træk fandtes der kun een Elev i øverste Klasse. Ved de smaa Skolers Reduktion 1739 var Skive Skole en af dem, der gik i Spaankurven. Skolen laa lidt Nord for Frue Kirke; men der vides ellers intet væsentligt om dens Bygningshistorie. Der blev saa holdt dansk Skole i lejede Lokaler; men kort efter

Skoleforordningen af 1814 blev der oprettet Skole i en Bygning i Adelgade. Bygningen var ikke rejst til det Formaal at være Skole, og trods Tilbygning og Omlavning var den stadig utilfredsstillende, hvorfor Byraadet 1852 byggede en ny Borgerskole i Østergade. Der var foruden Skolelokaler Lejligheder til Lærerne. I Aarenes Løb maatte disse Lejligheder nedlægges for at skaffe Skolestuer til det voksende Børnetal. I 1887 overtog Kommunen den private Realskole i Frederiksgade. Et Par Aar efter udvidede man denne med en Vestfløj. Den sydlige Del af Byen, Braarup, blev skilt fra som særligt Skoledistrikt, og dette fik i 1899 sin egen Bygning. Det stadig stigende Børnetal sprængte Rammerne igen, og i 1906—07 blev der bygget en ny Skole ud mod Asylgade, men saadan, at den sammen med den gamle Realskole og de ved denne foretagne Nybygninger omslutter en stor Gaardsplads, der nu anvendes som Legeplads. Senere Nybygninger omkring denne Gaard er foretaget paa en saadan Maade, at Komplekset virker som en Helhed. Den store Bygning mod Asylgade virker ret dominerende ind i Omgivelserne og tager sig næsten ud som en Borg, hvorom Byens andre Bygninger er grupperet. I Begyndelsen af Trediverne opførtes en ny og større Skole i Braarup.

Ved den store Indlemmelse i 1925 af Distrikter fra Landsognet blev Byen Ejer af Skivehus Skole. Der er ved denne ogsaa foretaget flere Udvidelser og Nyopførelser.

Det kommunale Skolevæsen — der findes ingen Privatskoler — bestaar af tre Afdelinger: Grundskole, eksamensfri Mellemskole samt Mellem- og Realskole. Der er ved disse Afdelinger ansat en Skoleinspektør, to

Overlærere og 52 Lærere og Lærerinder.

I 1878 opstod som en Slags Tilvækst til Skolevæsenet, men beregnet for dem, der var over den skolepligtige Alder, et Bibliotek. Det begyndte under meget beskedne Forhold og havde til Huse i et Værelse paa Skolen. Først i 1921 blev Biblioteket reorganiseret, og der blev oprettet Læsestue. Det blev flyttet et Par Gange, men blev saa i 1927 installeret i de nuværende Lokaler ved Torvet, og fra det Tidspunkt gik det rask fremad med Virksomheden. I 1939 blev Biblioteket ophøjet til Centralbibliotek. Da det i 1927 flyttede ind i dets nuværende Lokaler, blev der for første Gang antaget en biblioteksuddannet Mand til at forestaa Arbejdet. Nu er der ansat en Overbibliotekar, to Bibliotekarer og to Elever, og der maa desuden til Tider holdes ekstra Hjælp, og dette til trods for at Børnebiblioteket er udskilt og findes paa Skolen, hvor det passes af et Par af Lærerne. Bibliotekets historiske Udvikling maales maaske bedst ved det kommunale Tilskud; dette var i 1878 ti Kroner om Aaret; men nu er det 18.000 Kroner, og dertil kommer saa, hvad der gives i Tilskud for at opretholde Børnebiblioteket.

Af andre offentlige Bygninger findes der som i de fleste andre Byer et Museum. Det var „Historisk Samfund for Skive og Omegn“, der ved dets Start i 1909 satte Rejsning af et Museum som et af dets Formaal. Mens Aarene svandt samlede man paa Genstande til at sætte ind i et Museum og Penge til at bygge et saadant for; men det var først hen mod 1940, at der kom rigtig Gang i Arbejdet, idet forskellige andre Faktorer traadte til og virkede med, og der blev ved en Indsamling bragt Penge til Veje til Op-

førelse af Bygningen. Skive Kommune skænkede Grunden, men afholdt ogsaa forskellige andre Udgifter.

Museet blev saa endelig rejst i 1941—42 og indviet ved Midsommertid sidstnævnte Aar. Det ligger som før omtalt i Anlægget Nordøst for Byen — paa en Bakke, hvis Skrænter fører ned til den flade Eng, som ligger paa begge Sider af Karup Aa. Bygningen er en firelænget Gaard med to Sidefløje, den ene beregnet til en særlig Grønlandssamling, den anden til Plads for Kunst. Bygningen, som er tegnet af Arkitekt Toft-Hansen, er ret moderne i sin Udformning; den har fladt Tag og Ovenlys, og udvendig er den beklædt med hvide Hasle-Fliser. Den ligger smukt paa Bakken ud imod Aadalen, og hvis man staar foran den, har man den prægtigste Udsigt, der kan tænkes, ud over Karup Aa og den foran liggende Idrætsplads, lidt længere borte det inderste af Skive Fjord med det bakkede Fjends Herred som Baggrund. Mod Nord begrænses Udsigten af Krabbesholm Skov.

Byernes Raadhuse er som Regel Bygninger, der er værd at lægge Mærke til, hvad enten det nu er nye moderne Bygninger, der indeholder Administrationslokaler til de stærkt voksende Købstæder, eller det er ældre Bygninger, der har en historisk Patina over sig, og som er blevet staaende, fordi de Byer, hvori de findes, ikke har faaet saa stor Del i den mægtige Indvandring fra Land til By, at de har haft nødig at udvide deres Administrationsbygninger mere, end de gamle Raadhuse kunde taale uden at miste deres Præg.

Om Skives ældste Raadhus ved man kun, at det styrtede sammen om Natten den 31.

December 1685. Byfoged Kierulf og Raadmændene afsluttede saa Overenskomst med en Mand, der hed Niels Pedersen Lejrskov, om at rejse et nyt Raadhus, der skulde staa færdigt inden følgende Pinse. Huset skulde bestaa af seks Bindinger forsvarligt Hus med 12 Alens Bjælker og 10 Alens Sparretræer, 4 $\frac{1}{2}$ Alens Egestolper og 3 Karm Vinduer. Taget skulde dækkes med Halm, Gavlene være af Fjæl, og Væggene af Ler, dog ikke til Gaden. Husets ene Halvdel blev indrettet til at holde Ting i; men Borgerne kunde ogsaa holde deres Forsamlinger der, naar de havde noget at drøfte. Den anden Halvdel blev indrettet til Arrest. Den havde to Kamre; den ene for ærlige Mennesker, der havde forset sig, det andet for Misdædere. Det kostede ni Daler at faa Huset stablet op; men saa havde Niels Lejrskov Lov til at tage Resterne af det gamle Raadhus som sin Ejendom.

Raadhuset brændte i 1715, og paa det Tidspunkt var Borgerne saa forarmede som Følge af de mange Brande, der var overgaaet Byen, at de ikke magtede at rejse et nyt, men maatte nøjes med at leje en Stue til at holde Møderne i, og denne Tilstand varede til Aar 1770, da man købte et seks Fag Hus af en Bedemand Mikkelt Sørensen. Der var ikke megen Plads i dette Hus, en Stue til at holde Ting i og et Kammer til „ærlige“ Arrestanter. Forbrydere maatte anbringes i Bygningens Kælder. Det var en daarlig Bygning; men den maatte alligevel gøre det ud for Raadhus i $\frac{3}{4}$ Aarhundrede. Det var først i Aaret 1846, at man efter mange, lange og svære Drøftelser fik rejst det Raadhus, som Byen har den Dag i Dag. Det er opført i nyklassisk Stil, har to Stokværk, hvoraf det ne-

derste bruges af Politiet, det øverste indeholder Retssal og Raadhussal. I 1902 blev et Par Grunde øst for Raadhuset tilkøbt, og den endnu eksisterende Arrest blev opført. Til Byens Administration har dette Raadhus ingen Plads, og da man endnu ingen Administrationsbygning har faaet rejst, maa man leje Lokaler til de mange for en By nødvendige Kontorer.

Det almindelige Indtryk, man fik af Byens Huse i ældre Tid, maa sikkert have været, at Byen var velbygget; thi i det 17. og 18. Aarhundrede brændte Byen eller Dele af den saa ofte, at der ikke kunde være gamle Huse tilbage. Der var en ikke saa lille Brand i 1699. 1715 brændte 50 Gaarde og ti Aar senere 32, hvilket var „al den Del, som var tilbage og ikke brændte i 1715“. Efter disse to store Brande fik Borgerne hver Gang ti Aars Fritagelse for forskellige Skatter og Afgifter, og efter Branden i 1725 blev der tillige befalet en Indsamling i Kirkerne til de brandlidte i Skive. Ved Bedømmelsen af disse Forhold maa man naturligvis huske, at der dengang ingen Brandforsikringer fandtes.

Byen havde ikke faaet Saarene helet fra de foregaaende Brande — der laa stadig Hustomter ubebygget hen, fordi deres Ejere ikke evnede at rejse Bygninger paa dem — da der overgik Byen en ny Brand i 1748, hvorunder 24 Gaarde brændte, og Nøden var saa stor, at det offentlige maatte træde til med en Hjælp paa 3500 Rd. af Konsumptionen; men allerede Aaret efter galede den røde Hane atter over Skive, og alt, hvad der paa nær tre smaa Steder ikke var brændt Aaret i Forvejen, gik op i Luer, og Borgerne fik Tilladelse til en Kollekt i alle

Jyllands Kirker. Det siger sig selv, at der ikke kunde være nogen Fremdrift i en By, der var saa stærkt ramt af Ulykker, og Skive var da ogsaa i 1769 sunket ned til at være den tredje mindste Købstad i Jylland. Til Sammenligning tjener, at Byen efter Folketællingen den 5te November 1835 var rykket op, saa kun 25 Byer i Danmark var større. I Slutningen af det 18. Aarhundrede boede der i mange Byer velhavende Borgere i gamle, næsten faldefærdige Rønner; men i Skive var det omvendt; der boede fattige Folk i nye og stærke Huse. Den, der kom gennem Byen og ikke saa alt for nøje efter, kunde let faa den Tro, at her var Røre og Fremdrift; men saa han nøjere til og opdagede de mange Brandtomter, der laa øde hen uden at være taget i Brug efter den røde Hanes Besøg, kunde han naturligvis nok se, hvordan Stillingen var.

Omsætning, Udveksling af Varer, det, som vi nu kalder Handel, var vel nok det, der paa et ret tidligt Tidspunkt udskilte Skive fra de omliggende Landsbyer. Her kom Folk vestfra og nordfra og rejste østpaa og sydpaa og omvendt. Her var Lejlighed til at mødes, at tiltuske sig Varer, man havde Brug for, ved at tilbyde Varer, man havde i Overflod eller i hvert Fald kunde undvære. Højvande og Storm kunde i Dagevis standse Færdslen over Vadedstedet, og vejfarende Folk maatte da blive liggende i Byen, til Vandet sank, og man atter kunde færdes. Dette førte til, at der maatte være Steder, hvor fremmede kunde bo og spise, mens de var Byens tvungne Gæster, og det gav saaledes Mulighed for Levebrød til nogle af Borgerne.

Ved Handelen omsatte man dels de Varer,

som de omboende Bønder frembragte, og dels indførte man, hvad By og Egn ikke selv kunde producere. Den ældste Beretning om, hvad der handlede med, har vi i Holger Jacobæus' Rejsebog fra 1692, hvori han skriver, at Skive er kendt for sine „Gryder og Tingstude“. Men $\frac{3}{4}$ Aarhundrede senere oplyser Pontoppidan, at de Varer, der udførtes over Skive, var de Produkter, som frembragtes af de omboende Bønder, og man indførte: Tømmer, Jern, Hør, Hamp, Salt, Tjære, Humle, Kul, Kalk, Sæbe, Sukker, Specerier og andet, som Bønderne havde Brug for, og som kunde sælges til dem.“

Det skadede Handelen, at Byen laa midt inde i Landet, og der var langt at føre Varerne. Man havde naturligvis Fjorden, saa der kunde sejles til Byen; men Grundene ved Løgstør hindrede større Skibe i at løbe ind i Skive Fjord, og man havde ingen Havn. Ganske vist kunde i ældre Tid Skibe af den Størrelse, som kunde komme over Løgstør Grunde, sejle op ad Karup Aa og losse ved selve Byen; men efterhaanden groede Aaen til, og Skibene maatte ankre op i Fjorden ved Krabbesholm. Naar Varerne saa sendtes i Land, krævede Herremanden Afgift, hvilket naturligvis gjorde Omkostningerne større, og dette gav Aalborg Købmænd, der lagde til ved Sallings Kyster, god Lejlighed til paa uretmæssig Vis at tilrive sig en Del af Handelen i Skives Omraade.

I det 19. Aarhundrede bedredes Forholdene for de Byer, som ligger lidt afsides. Banerne forkortede Afstandene. I Aaret 1864 naaede Tværbanen fra Langaa over Viborg frem til Skive, og Aaret efter aabnedes Strækningen helt til Struer, og dette gav naturligvis de handlende i Skive større Mu-

ligheder for at konkurrere. Men allerede paa det Tidspunkt var man i Færd med at forberede det næste Fremstød — man vilde bygge en Havn. Denne kom til at ligge ved Krabbesholm, 1,5 km fra Byens Hjerte, og den blev ved en Havnebane forbundet med Banegaarden. Havneplanerne var udarbejdet af Havneingeniør Reimers, Frederikshavn, og Arbejdet blev ledet af Stadsingeniør Obel, Aarhus. Hen paa Efteraaret 1869 var Havnen færdig, og Skive Handelsstand havde nu faaet en virkelig Hjælp til at konkurrere med omliggende Byers Forretningsmænd; man havde nemlig, skønt man boede midt i Jylland, opnaaet den Fordel at være Havneby, at kunne faa Varerne bragt til Købmandens Lager i Byen uden at maatte lade foretage bekostelige Omladninger; thi Sejlløbet ved Løgstør var blevet uddybet. Den daværende Handelsstand i Skive gik da ogsaa straks i Gang med energisk Udnyttelse af de Fordele, som Havnen gav, og de senere Kuld af Købmænd har ikke givet deres Forgængere noget efter. Havnen maatte da ogsaa udvides i 1902. Allerede kort Tid efter den første Verdenskrig maatte man atter gaa i Gang med en ny Udvidelse, der var tilendebragt i 1924. Ved denne sidste Udvidelse blev der lavet et nyt Havnebassin, saa der nu er to. Det samlede Areal af de to Bassiner er 25.600 m², og den samlede Bolværkslængde er 640 m. Men heller ikke denne Udvidelse slaar til. Det nuværende Byraad har et nyt Projekt færdigt til Udvidelse af Havnen. Dette er beregnet til at skulle koste 1,8 Millioner Kroner; men den nu lige afsluttede Krig har forsinket Arbejdet.

At Havnen har sat Fart i Handelen, kan man ogsaa se, naar man sammenligner Hav-

nens Indtægter fra forskellige Aar. I 1888 var den samlede Indtægt 9135 Kr.; men den var til Aaret før forrige Verdenskrig, altsaa 1913—14, steget til 30.160 Kr., og Aaret før den nu afsluttede Krig, altsaa 1938—39, var Havnens Indtægter oppe paa 157.109 Kr. Selvom man maa regne med Pengenes mindre Værdi, er det en stor Stigning, der i høj Grad vidner om Skive Købmænds Foretag-somhed og Dygtighed. Ikke alene Banen fra Langaa til Struer med Forbindelse videre ud til det øvrige Land, men ogsaa et Par lokale Båner: Skive—Nykøbing, der blev aabnet 1884, og Skive—Spøttrup, der blev aabnet 1924, har bidraget til at støtte Handelen, og sidst, men ikke mindst har de efter forrige Verdenskrig etablerede Bilruter, hvad enten de beforder Varer eller Personer, bidraget til Handelens Fremme.

Byens største Forretning driver Byen selv, idet den er Indehaver af de Værker, der forsyner Byens Borgere med Vand, Gas og Elektricitet. Hvor stor denne Forretning er, faar man en Ide om, naar man ser, at disse Værker i 1942—43 havde en Omsætning paa 1.059.000 Kr. Det første Gasværk blev anlagt i 1896. Det laa i Braarupsgade ved Banegaarden; men i Trediverne nedlagde man det og byggede et nyt ved Havnen, saa man nu er fri for den bekostelige Transport af Kullene fra Havnen og til Værket. Elektricitetsværket blev anlagt i 1906. Det er udvidet adskillige Gange. Og Byen har samtidig Andele i Tangeværket. Vandværket blev anlagt af et Konsortium i 1905; men 1910 blev det overtaget af Kommunen.

Selv om Handelen maa siges at være det bærende Erhverv for Skive, er der dog ogsaa nogen industriel Virksomhed. Skive

Jernstøberi og Manskinfabrik, grundlagt 1881, har ved sin Gyro-Kværn, der er kendt over hele Landet og langt ud over dets Grænser, gjort meget til, at Byen er blevet omtalt i videre Kredse. Vestjyllands Papirposefabrik, grundlagt 1897 i Nykøbing paa Mors, men senere overflyttet til Skive, og Schades Rullepapirsindustri fra 1915 er ogsaa Virksomheder af antageligt Omfang. Skive har ogsaa sit lokale Ølbryggeri, Bryggeriet Thordal. Det blev grundlagt i 1876 som Hvidtølsbryggeri, senere optog man ogsaa Fabrikation af Mineralvande; i 1935 udvidedes Driften atter, idet man optog Produktion af Pilsnerøl, og i 1936 begyndte man at brygge en endnu stærkere Art af Øl, Münchener Øl. En Børstefabrik, grundlagt 1898, er ved flere Udvidelser i Aarenes Løb naaet frem til at være en af de største Virksomheder i sin Art, hvis Fabrikata er kendt og søgt i det meste af Landet.

Af yderligere Industrivirksomheder skal nævnes: en Tærskværksfabrik, en Tagpapfabrik, et Par Trævarefabrikker, et Teglværk, en Tobaksfabrik, et Baadebyggeri o fl. a., hvis Salgsomraader ogsaa strækker sig langt ud over Byens Opland. Endnu bør nævnes et Par Lervarefabrikker; thi Lervareindustrien har sine Rødder langt tilbage i Skives Fortid. Allerede Holger Jacobæus fortæller i sin før omtalte Rejsebog, at Byen handler med Gryder, d. v. s. Jydepotter, og en Del Smaahuse, som for længst er sunket i Grus eller brændt, kaldtes da ogsaa Grydeboderne. Selv om Handelen er det mest dominerende Erhverv i Skive, er Industrien dog ret betydelig, hvad naturligvis i første Række skyldes de Mænd, som med Omhu og Forstaaelse leder denne.

For yderligere at anskueliggøre, hvordan Byens Borgere er stillet, og hvad der er blevet Frugten af deres Arbejde, kan oplyses, at Byens Ejendomme før Krigen var ansat til 50,8 Mill. Kr. i Ejendomsskyld; den skattemæssige Formue er opgjort til 23,9 Mill. Kr., og Indkomsten til 19 Mill. Kr.

Hvad Retsvæsenet angaar, maa Skive engang have været fælles med de omliggende Landsbyer i Hindborg Herred. Men som Kongelev blev det et selstændigt Birk, og som Købstad maa Byen have haft sin egen Stadsret, selv om man ikke kender en saadan; men de Tilføjelser eller rettere Udvidelser, som fandtes i Frederik den Førstes Stadfæstelse af Skives Privilegier, er netop ret typiske Ting for en Stadsret. Den Tilføjelse, at det var billigere for Byens Borgere at yppe Slagsmaal end for udefra kommende Folk, kunde naturligvis have været et Privilegium, men har dog næppe været det. Vi faar vist antage, at denne Tilføjelse var til Stadsretten. At man endnu har en Galgebakke, altsaa et Rettersted, er vel ogsaa et Vidnesbyrd om, at Byen har haft sin egen Stadsret.

I 1678 blev Sallings fire Herreder og tre Birker slaaet sammen, og Aaret efter blev Stillingerne som Byfoged og Herredsfoged i Salling sammenlagt. Salling Herreders Tingsted blev dog bevaret i en Række Aar efter den Tid, idet det først var i Aaret 1727, at Skive blev Tingsted for hele Halvøen. Ved Ændringen i vort Retsvæsen 1919 blev Skive Sæde for Dommeren i Retskreds Nr. 77, Skive Købstad og Sallinglands Herreder, og samtidig blev Byen Sæde for Politimesteren i Poltikreds Nr. 56, ogsaa omfattende Skive Købstad og Sallinglands Herreder.

Før 1660 hørte Skive til Skivehus Len, og Lensmanden havde sin Bolig i Byen, idet han boede paa Kongsgaarden Skivehus. Da Lensordningen hørte op ved Enevoldsmagtens Indførelse, afhændede Kongen sin Gaard, der derefter gik over i Privateje; men Amtsstuen for Skivehus og Halds Amt blev henlagt til Skive, hvor den opretholdtes, til Viborg Amt blev oprettet i 1794. Skive har ingen større Statsinstitutioner, dog har den som andre Byer Repræsentanter for de fire Etater. Postvæsenet og Telegrafvæsenet har midt i Trediverne faaet deres egen Bygning, liggende hvor Adelgade, Vestergade, Slotsgade og Søndergade løber sammen. Toldvæsenet har sit Hovedkontor i en Bygning paa Banegaardsterrænet ved Viborgvej og et mindre Kontor, bygget for faa Aar siden, ved Havnen. Jernbaneetaten har sine Virkepladser dels paa Hovedbanegaarden ved Viborgvej og dels paa Skive Nord, liggende i Brynet af Anlægget.

Da Bysamfundene i Middelalderen, i hvert Fald den sene Middelalder, var afgrænsede Retsenheder, der havde deres egne Stadsretter, stadfæstede af Kongen, maatte der følgelig i Byerne være en Styrelse. Det var et Raad, der havde Magten, og det bestod af Borgmestre og Raadmænd samt en Byfoged, der blev udnævnt af Raadet; men Udnævnelsen blev som Regel stadfæstet af Kongen. Raadene var en aristokratisk Indretning. Udtraadte en eller afgik ved Døden, valgte Raadet selv vedkommendes Efterfølger. Valgene gjaldt for Livstid. Raadene valgte en Skriver, som blev Øvrighedens Medhjælper, og en Kæmner, som passede Regnskabet. Raadene var ansvarlige for, at Staten fik, hvad den skulde have.

Efter Reformationen blev det Skik at tage Borgerne med paa Raad. Christian den Fjerde udsendte 7. April 1619 en Forordning om Købstædernes Styrelse. Deri bestemmes, at Borgmestre og Raadmænd i Byerne skal udnævnes af Kongen eller af Lensmændene, som skal revidere Regnskaberne.

Ved denne Forordning blev de styrende Klikere i Byerne berøvet det meste af deres Indflydelse, og den jævne Borger fik Lov til at tale med om Sagerne; men samtidig tilrev Staten sig en Del af Magten. Der skulde efter Forordningen af Borgerne vælges Ligningsmænd, der lavede en Skatteligning, som Borgerne dog kunde klage over, hvis de fandt Anledning dertil.

Ved Enevældens Indførelse blev Kongen enebestemmende. Han forordnede, at i mindre Byer som Skive skulde Byfoged, Borgmester og Raad være samme Person. Flere Embedsmænd tærede for meget paa Byens Indtægter. Det var vel i Skive som i andre Byer aldrig gaaet helt af Mode at spørge Borgerne til Raads i visse Tilfælde; men ved kongelig Befaling af 3. Februar 1774 blev det anordnet, at der i Skive skulde vælges seks Borgere (eligerede Mænd) som en Slags Raadgivere. Ved Reskript af 19. Juli 1793 blev Tallet nedsat til fire. De senere Love for Købstæderne gennemførtes i Skive ligesom i andre Byer. Fra 1869 havde Byraadet ni Medlemmer, fra 1907 tretten Medlemmer og har siden 1925 sytten Medlemmer.

Skive var den første By i Danmark, der havde folkevalgt Borgmester, idet man 5. Marts 1914 ved almindelig Afstemning blandt Vælgerne udpegede en Mand, som Ministeriet derefter godkendte.

Ved sidste Indlemmelse af Dele af Landsognet kom ogsaa den tidligere Herregaard Krabbesholm ind under Byen. Den er oprindelig grundlagt af Niels Høg, Lensmand paa Skivehus 1520—1524. Han sammenlagde de to Gaarde, Sønder- og Nørre-Skovshoved, som han havde tilskiftet sig af Kong Hans, og dannede en Hovedgaard. Hans Sønnedatter var gift med Iver Krabbe til Østergaard, og hun bragte ham den nye Hovedgaard, der var tilfaldet hende som Arv. Efter Iver Krabbe fik Gaarden Navnet Krabbesholm. Den ligger lige Nord for Skive Havn, mellem Skoven og Fjorden. Den er endnu delvis omgivet af Skove. Ladegaarden er borte; Borggaarden bestaar af tre Fløje; Hovedfløjen ligger mod Nord; den er to Stokværk høj og er bygget af Grundmur; den har en kvaderklædt Sokkel, men er ellers opført af Munkesten. De bindingsprydede Trappegavle er rent gotiske. Ind mod Borggaarden har Hovedbygningen en firkantet Udbygning, sammenbygget med et rundt Trappetaarn, ligesom der findes et manglekantet Hjørnetaarn ud mod Haven. Riddersalen er prydet med Tapetmalerier af O. C. Wassmann. De to Sidefløje er af Bindingsværk og har kun eet Stokværk.

I Slutningen af sidste Aarhundrede, da saa mange gæve Landmænd trods ihærdigt Slid og gennemført Sparsommelighed maatte opgive Ævret, gik det ogsaa galt for Herremændene paa Krabbesholm, og i 1906 maatte den sidste Ejer afstaa Gaarden til et Konsortium, der straks afhændede Skoven og Hovedbygningen til Skive By. Byens Borgere var nemlig stærkt interesseret i at faa Adgang til Skoven, som det før den Tid kun

var tilladt at betræde, naar man ved Indbetaling af et Aarsbeløb havde erhvervet sig Ret til at faa en Nøgle udleveret.

Skive solgte Aaret efter Hovedbygningen til Forstander A. Axelsen, der flyttede Højskolen fra Jebjerg dertil, og til Højskole bruges Bygningen den Dag i Dag. Den er ikke saa godt egnet til Skole, som en Bygning, opført til Formaalet, vilde være; men til Gengæld er det for de unge noget vist romantisk ved til Høresal at bruge den gamle Riddersal, hvor forhen de gamle Riddere sad bænkedede og drak af Stoben eller svang Damerne i Dans.

Skive er blevet en By, ikke stor, men dog nærmere øverste end nederste Ende af Skalaen, naar man opregner danske Byer efter deres Folketal. Den har dog ikke faaet det „Byansigt“, som de fleste andre Byer har faaet; men naturligvis har den i Tidernes Løb fjernet sig meget fra det at være en Landsby, og man kan vist sige, at Skive har sit eget Ansigt. Dette skyldes, at Byen er fremgaaet af en Landsby, og Beliggenheden er en saadan, at Folkene i det omliggende Opland tit har Ærinde i Byen, og derved skabes der et solidt Bekendtskab mellem

Skive Bys Borgere og de omliggende Landdistrikters Beboere.

Der er en vis demokratisk Indstilling i Byen. Man agter ingen Borger efter Titel og Rang, men efter Dygtighed, og denne Indstilling har ganske naturligt ført med sig, at der er fremvokset sociale Institutioner, som træder hjælpende til, naar Borgerne grundet paa Sygdom eller Alder ikke er i Stand til at tjene nok til Livets Ophold eller at leve uden andres Hjælp. Byen har sammen med Amtet et stort og velindrettet Sygehus, der drives paa en helt igennem over for mindre bemidlede forstaaende Maade, og for at hjælpe de gamle er der bygget et Hjem til at optage disse, naar de ikke mere er i Stand til at undvære Pasning eller Pleje paa en eller anden Maade, ligesom der er bygget en Del Lejligheder til Aldersrentenydere, hvis Indtægter ikke er tilstrækkelige til at leje en af de Lejligheder, der staar til Raadighed paa det frie Marked.

Det er klart, at de styrendes Omsorg for paa disse Maader at skabe trygge og gode Forhold har fremkaldt en vis Tilfredshed mellem Byens Borgere i al Almindelighed og de mindre bemidlede i Særdeleshed.

Asmildkloster Landbrugsskole og dens Virksomhed

AF FORSTANDER JENS FISTRUP

Asmildkloster Landbrugsskole er bygget i 1908, men forud for det gik meget Arbejde, mange Drøftelser og Overvejelser. Da Rigsdagen i 1902 stillede et Beløb til Raadighed for Oprettelse af 2 Husmandsskoler, een paa Øerne og eet i Jylland, blev det drøftet, om ikke man paa Viborgeggen skulde forsøge at faa den jydsk Husmandsskole hertil. En Tid blev der arbejdet paa at oprette en Landbrugsskole sammen med Ringkøbing Amt. Skolen skulde da bygges ved Karup, men dette blev igen opgivet, og Sagen henlagt. 1906 oprettedes den jydsk Husmandsskole ved Borris, og dette gav sammen med forskellige andre Forhold Anledning til, at Landbrugsskole-spørgsmaalet igen blev taget op baade af Viborg Amts landøkonomiske Forening ved dets Formand Jægermester Krabbe, Hald, og af Viborg Byraad. 11. November 1906 nedsattes et Udvalg inden for Viborg Amts landøkonomiske Forening til at tage sig af Spørgsmaalet. Dette Udvalg kom kun til at bestaa af 2 Medlemmer, nemlig Jægermester Krabbe og

Dyrlæge Pyndt og fik til Opgave at søge nærmere Oplysninger om Mulighederne for Oprettelse af en Landbrugsskole paa Viborgeggen. Det er forbavsende at se, at allerede 6 Dage efter har Udvalget en Plan færdig, og den forelægges 17. November ved Landboforeningens Generalforsamling. Planen gik ud paa at bygge en Landbrugsskole paa Asmildklostergaardens Jorder, beliggende nær Viborg By Øst for den. I Forbindelse med Skolen skulde der efter Planen oprettes en Forsøgsstation. Adskillige Forhold talte for den Beliggenhed. Gaarden ejedes af Viborg By, og man var viden om, at Byen gerne saa en Landbrugsskole paa det Sted. Dertil kom, at man vanskeligt kunde tænke sig en smukkere Beliggenhed for en Skole med Udsigt over Viborg Søerne mod Borgvold og den gamle Del af Byen.

Generalforsamlingen gik stærkt ind for Tanken. Et større Udvalg blev straks nedsat med Krabbe som Formand, og faa Maaneder efter blev Planen for Aktietegning fo-

relagt paa et Møde med Landboforeningens Sognekasserer, hvem man vilde interessere for Tegning af Aktier. Igennem de lokale Blade henvendte man sig til Offentligheden om Tegning af Aktier i den paatænkte Landbrugsskole, og Henvendelsen var underskrevet af ca. 200 Mænd fra Viborg By og Omegn.

Aktietegningen gik godt. I Forsommeren 1907 naaede Tegningen 41.000 Kr., hvad der maalt med den Tids Penge maatte siges at være et godt Resultat. Ialt var der 1257 Aktionærer.

Naaet saa vidt gik man i Forhandling med Viborg Byraad om Køb af Jord fra Asmildklostergaarden. En Ildebrand paa denne Gaard i Marts Maaned gav iøvrigt Anledning til et Forslag om, at Byen overførte en Del af Brandforsikringssummen til den nye Landbrugsskole sammen med Køb af Jorden. Begge Dele blev tiltraadt af Viborg Byraad, og der blev købt 38 Tdr. Ld. Agerjord til en Pris af 650 Kr. pr. Td. Ld. og 7 Td. Ld. Eng a 1000 Kr., samtidig med at Byen lovede at overføre 10,000 Kr. af Brandforsikringssummen til den nye Landbrugsskole.

Ved en konstituerende Generalforsamling d. 12. Oktober 1907 i det nye Aktieselskab blev en Bestyrelse valgt. Krabbe blev Formand, Ingeniør Claudi Westh Næstformand og Gdr. Jens Nørgaard Sekretær. Bestyrelsens Opgaver blev dels at finde en Forstander til Skolen og dels at faa Bygearbejdet i Gang. Allerede i nogen Tid havde det været drøftet at henvende sig til daværende Landbrugslærer H. Hauch, Lyngby Landboskole. Dette skete nu, og efter en Forhandling med Hauch og hans Hustru, der var

Datter af Forstander Rosendahl, Lyngby, blev det besluttet, at disse to skulde overtage Ledelsen af Skolen. Sammen med Bestyrelsen antog Forstander Hauch Landbrugskandidaterne Morten Nielsen og P. Vesterby som Skolens faste Lærere.

Bestyrelsen var stærkt optaget af, at der skulde bygges en smuk Skole. Man henvendte sig derfor til „Akademisk Arkitektforenings Udvalg for bedre Byggesæt paa Landet“. Af denne Forenings Formand, Professor Nyrup, blev man tilraadet at henvende sig til Arkitekt Plesner, der havde nogen Erfaring i at bygge Skoler af denne Art, idet han kort forinden havde bygget Roskilde Højskole. Plesner blev antaget og gik straks i Gang med Arbejdet. Det var forinden vedtaget, at Skolen skulde bygges med Plads til 72 Elever.

I Oktober 1908 kunde Skolen indvies. Den stod nu i 154.000 Kr., og Aktiekapitalen var paa ca. 60.000 Kr. Resten blev optaget som Laan. For Jægermester Krabbe var Skolens Indvielse en stolt Dag. Mange havde arbejdet med paa Rejsningen af Skolen, men uden at forklejne andre kan det siges, at Krabbes Initiativ, hans næsten enestaaende Forhandlingsevne, hans utrættelige Arbejde for Skolen var afgørende for det gode Resultat. Viborgegneren hører ikke til de rige Egne. Saa meget mere beundringsværdigt er det, at denne Egn paa saa kort Tid og paa et saa solidt Grundlag rejste en Skole af den Størrelse.

Det fortjener ogsaa at nævnes, at Viborg Amts landøkonomiske Forening i ca. 15 Aar fra Skolens Start i 1908 gav et Tilskud paa 2000 Kr. aarligt til Nedbringelse af Gælden paa Asmildkloster Landbrugsskole. Landbo-

foreningen vælger da ogsaa stadig eet Medlem af Bestyrelsen for Asmildkloster Landbrugsskole.

Hofjægermester Krabbe var Formand for Skolens Bestyrelse indtil sin Død 1933, hvorefter Folketingsmand Laust Nørskov blev valgt til Formand og er det endnu. Skolen ejes stadigt af et Aktieselskab, men i de snart mange Aar er der aldrig udbetalt Aktionærerne noget Udbytte, og det vil sikkert ogsaa i Dag volde Vanskeligheder at finde Navnene paa Aktionærerne. Det har været overvejet, om ikke Skolens Besiddelsesform skulde ændres til selvejende Institution, men indtil nu er man blevet ved det gamle, selv om det muligvis for Skolen i Øjeblikket skattemæssigt kunde være en Fordel at omdanne den til en selvejende Institution.

Faa Dage efter Skolens Indvielse mødte det første Hold Elever, 61 ialt, og allerede næste Aar var der fuldt Hus, idet der var tilmeldt 73 Elever. Under Krigen 1914—18 og Aarene derefter var Elevantallet oppe paa godt 100, men for at skaffe Plads til saa mange, maatte en Del Elever indkvarteres i Viborg og Overlund.

Gennem 25 Aar var Hauch Leder af Skolen og fratraadte først i Foraaret 1934, hvorefter Jens Fastrup blev antaget som Leder af Skolen. I de 37 Aar, Skolen har undervist, har den været besøgt af ca. 3200 Landbrugselever eller gennemsnitlig 85 Elever om Aaret. Dertil kommer 3—400 Elever, der 1—2 Maaneder har besøgt Skolens Kontrolkursus. En meget stor Del af disse Elever er kommet fra Viborg Amt. I de første 5 Aar var over 60 % af Eleverne fra dette Amt. Senere har Tallet ligget mellem 40 og 60 %. Næst Viborg Amt kommer Aalborg Amt med

mellem 10—20 %, Ringkøbing med ca. 10 % og Randers, Thisted, Skanderborg og Hjørring med hver 5—8 %. Af Sønderjyder og Øboer har der kun været ganske faa Elever.

Indtil 1921 var der paa Skolen 9 Maaneders Landbrugskursus, der strakte sig fra November til sidst i Juli. I 1921 blev der oprettet et forberedende Kursus for Skovfogedelever. Dette Kursus strakte sig over 5 Maaneder, begyndte først i Maj og sluttede sidst i September. Senere blev det til et 7 Maaneders Kursus og begynder nu først i April og slutter sidst i Oktober, hvad der har medført, at Skolen har Undervisning i alle Aarets 12 Maaneder — antageligt den eneste Landbrugsskole eller Højskole her i Landet, der har det. De vordende Skovfogeders Uddannelse begynder nu med eet Aars Praksis i Skoven, dernæst 7 Maaneders Kursus paa Asmildkloster og med afsluttende Prøve. Er denne Prøve bestaaet, fortsættes der 3 Aar paa forskellige, men godkendte Skovdistrikter (Læresteder); det sidste af disse 3 Aar maa være paa en Skovfoged-skole, hvoraf der findes 3 her i Landet. Paa Skovfogedskolen slutes af med Eksamen.

Da Asmildkloster er den eneste Skole, der er autoriseret til at afholde forberedende Kursus for Skovfogedelever, kommer der Elever fra hele Landet. Gennem Aarene har det vist sig, at ca. Halvdelen af Eleverne er fra Jylland og ca. Halvdelen fra Øerne. Optegnelserne vedrørende Eleverne viser endvidere, at de fleste Elever kommer fra Byerne (Landsbyer iberegnet). Det er forstaaeligt, at en forholdsvis stor Part af Eleverne kommer fra Skovene. Derimod er det mindre forstaaeligt, at det kun er et lille Antal Elever, der kommer fra Landbruget. Dels

er der til mange Landbrug knyttet Skov, hvad jo let kunde medføre, at en eller anden Landmandssøn fik Lyst til at gaa Forstvejen. Og dels er der fra Landbruget en ret stor Afgang af Unge, som søger inden for andre Erhverv at finde en Plads. Men i Skovbruget mærkes de kun lidt.

I Aarene 1921—45 har Kursus for Skovfogedelever været besøgt af ialt 1145 Elever eller pr. Aar 46 Elever. Der har ikke mindst i de sidste 6—8 Aar været en Stigning i Antal Elever. For at begrænse Tilgangen af Skovfogedelever blev for et Par Aar siden fastsat, at kun ca. 30 Elever efter bestaaet Prøve paa Asmildkloster Landbrugsskole maa fortsætte den 3-aarige Uddannelse paa Skovdistrikterne.

Kursus for Skovfogedelevs Uddannelse sorterer under Kommissionen for Skovfogedelevs Uddannelse. Kommissionens Formand er Statsskovrider A. S. Sabroe.

— — —

Ingen kan sige, hvordan Landbrugets Udvikling vil forme sig i kommende Tid, men den unge Mand, der er i Besiddelse af en god, solid praktisk Uddannelse, parret med grundig landbrugsfaglig Viden, har de bedste Betingelser for at kunne indrette sin Bedrift efter Tidens Krav. Mange Forhold vedrørende Virksomheden i en Landbrugsbedrift er blevet klarlagt gennem et omfattende Forsøgsarbejde i de senere Aar, og

andre Spørgsmaal er taget op til Undersøgelse. Alt saadant maa den unge Landmand følge med i. Det vil ikke være for meget at sige, at det er hans Pligt som Landmand at følge med her. Men sker det, saa vil den unge Landmand ogsaa opdage, at med Viden og Forstaaelse følger en større Interesse for Landmandsgerning og dermed en større Tilfredshed ved Arbejdet.

Det er denne Interesse gennem en øget Viden og Forstaaelse, som Landbrugsskolen i sin Undervisning vil søge fremmet hos Eleverne. Men et Skoleophold maa ikke betragtes som noget afsluttende for en Landmands Uddannelse, kun som et Afsnit af Læretiden. For en Landmand gælder det gamle Ord „Man skal lære, saa længe man lever“.

Det vil altid være vanskeligt for ikke at bruge stærkere Ord, at vurdere en Skoles Betydning for den Egn, hvortil den er knyttet, eller dens Betydning ud i videre Kredse, da en saadan Vurdering i høj Grad hviler paa et personligt Skøn. Det skal heller ikke forsøges her at gøre Asmildkloster Landbrugsskoles Betydning op, men vi, der har arbejdet her ved Skolen, vil helst tro, at de Unge er rejst fra Skolen med større Forstaaelse af deres Arbejde, med større Interesse for det og med mere Lyst til det. Er dette sket, da har denne Skoles Virksomhed ikke været forgæves.

ERHVERVSLIVET

INDUSTRI, HANDEL, HAANDVÆRK
OG LANDBRUG

„MØBELHUSET“, v. Snedkermester S. C. Christensen.

En af Byens yngre og driftige Forretningsfolk er Indehaver af »Møbelhuset«. Snedkermester S. C. Christensen er født den 5. April 1907 paa Fuur, hvor han fik sin Uddannelse hos Snedkermester Martinus Christensen; tog derefter Uddannelse ved Handelen og var i 5 Aar Værkfører paa Viborg Møbelfabrik, indtil han i 1936 paabegyndte sin egen Virksomhed i St. Hansgade. Allerede i 1938 aabnedes den første Filial paa Hjultorvet Nr. 4 under Navnet »Hjultorvets Møbelhandel« og samtidig blev Forretningsfører Leo Møller Leder af Detailsalget og Prokurist i Firmaet, og det Udmærkede Samarbejde mellem Chef og Prokurist har haft en stor Betydning for Forretningens Trivsel. I 1939 indrettede Virksomheden sit eget Møbepolstrer- og

Malerværksted, og i 1940 flyttedes Hovedforretningen til Firmaets egen Bygning i Sct. Mathiasgade 80—84. I 1941 oprettedes en ny Filial i Vestergade 4 under Navnet »Landboernes Møbelmagasin«, og den 2. November 1945 er Hovedkontor og Forretning flyttet til Firmaets ny erhvervede Ejendom »Det nye Afholdshotel«, Gravene 45, hvor der er Møbler i tre Etager. Virksomheden har specialiseret sig i Fremstilling af fikse og solidt forarbejdede Soveværelser og Spisestuer samt Dagligstuer til almindelige, borgerlige Hjem.

Snedkermester Christensen er i sin Fritid en ivrig Brevduemand og er Sekretær og Næstformand i Viborg Brevdueforening.

Viborg Møbelfabrik v/ Malthe Nielsen & Søn.

Viborg Møbelfabrik indehaves nu af Ejler Nielsen, der er født den 15. September 1910 i Rødkjærsgade, og som er uddannet paa Fabrikken og videreuddannet i Aarhus som Møbeltegner.

Virksomheden etableredes i 1914 under Navnet Viborg Møbelfabrik v/ Malthe Nielsen, og efter at Virksomheden i nogen Tid havde været ledet af den nuværende Indehaver som Værkfører, blev Firma-navnet i 1942 ændret til det nuværende.

Virksomheden fremstiller Møbler af alle Sorter, men er de senere Aar gaaet over til at fremstille dyrere og særprægede Møbler, og Virksomheden beskæftiger ialt ca. 10 Mand.

Virksomheden har udført adskillige Tillidsarbejder paa Skoler og Hoteller og leverede i sin Tid en Del af Inventaret til den nye danske Kaserne. Den gamle Fabrik brændte i 1936, og Fabrikken blev derefter genopført i en ny og tidsvarende Bygning der er beliggende i Grønnegade 9.

Automobilforhandler Jørgen Kristian Pedersen, Viborg.

Automobilforhandler Jørgen Kristian Pedersen er født den 2. Februar 1894 i Viborg Vestermark og har siden 1912 arbejdet i Autobranchen. Førstehvis til Automobil og Motorcykle udstedtes i 1913.

Den 6. Juni 1919 oprettede Automobilforhandler Jørgen Kr. Pedersen sit mekaniske Værksted til Reparation af Automobiler og Motorcykler. I 1922 lejedes et større Værkstedsløkale. I 1923 købtes Ejendommen Vesterbrogade 12, Viborg. Samme Aar optoges Forhandlingen af Motorcykler og 1924 Forhandlingen af Overland Automobiler. I 1932 byggedes et stort moderne Værksted med moderne Maskiner. Ligeledes er optaget Forhandlingen af Chrysler, Plymouth, Mercedes, Benz og DKW Au-

tomobiler af alle Arter. Forretningen har et stort Reservedelslager til ovennævnte Mærker og har oparbejdet et betydeligt Salg af disse Dele til Automobilforhandlere og Mekanikere i Jylland. I 1936 købtes en Grund, der støder op til Værkstedet.

Forretningen begyndte med 1 Svend som Medhjælp og beskæftiger nu en Medhjælperstab paa 25 Personer.

Automobilforhandler Jørgen Kr. Pedersen er Formand i »Foreningen af Autoreparatører for Viborg og Opland« samt siden 1933 Medlem af »Jydsk Automobilforhandler Forening«.

**Vognmand Jens Aage Christensen, Vesterbro-
gade 14, Viborg. Telf. 1051.**

Vognmand Jens Aage Christensen er født den 18. Maj 1906 i Vinkel.

Vognmand Christensen overtog den 1. Februar 1938 den af Vognmand Marius Pedersen gennem mange Aar i Viborg drevne Vognmandsforretning.

**Fru Ingeborg Andersens Iskonditori
og Pølsebod.**

Fru Ingeborg Andersens Iskonditori blev etableret i 1941 og har tilhuse i Ejendommen, Mathiasgade 45, Viborg.

Forretningen forhandler Isvafler og Pølser og har indrettet en særlig Pølsebar, men den er særlig baseret paa Vaffelbageriet, og den har en rivende Om-sætning inden for denne Branche.

Bagermester P. Appel, Viborg.

Bagermester P. Appel er født den 4. Marts 1901 i Givé og har ud-staaet sin Læretid i Herning hos Konditor og Bager Fischer, hvor-efter han fortsatte sin Uddannelse i Firmaet Otto Holle i Aarhus, in-den han den 24. Oktober 1926 nedsatte sig som Bagermester i Viborg.

Bagermester Appel sidder i Bestyrelsen for Viborg Bagermester-forening.

Viborg Trikotagefabrik „VIBO“ v. A. Damgaard Jensen.

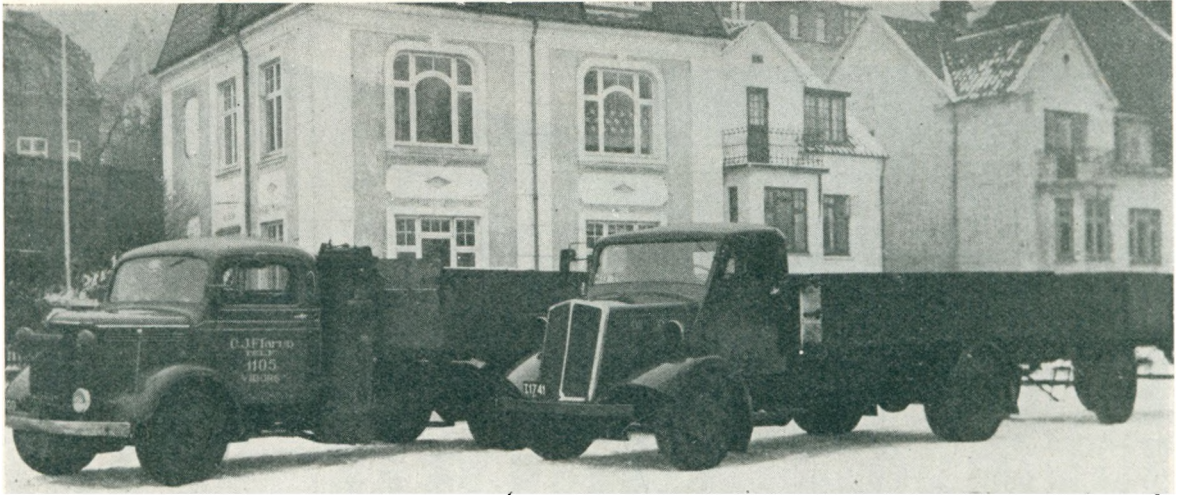
Indehaveren af Viborg Trikotagefabrik er født den 29. Juli 1909 og er uddannet i Manufakturbranchen.

Fabriken blev etableret i 1933 af Fabrikant Holger Øhland Christensen, og den nuværende Ejer overtog Virksomheden i Efteråret 1934. Virksomheden blev i 1939 flyttet til sin nuværende Plads i Jern-

banegade 6 lige for Banegaarden, hvor et tidligere Garageanlæg er blevet inddraget under Virksomheden og indrettet til Væveri og Lager.

Fabriken fremstiller udelukkende Trikotagevarer, og dens Specialitet er Børne- og Dameundertøj. Alle Varer, der udgaar fra Fabriken, er mærket »Vibo«.

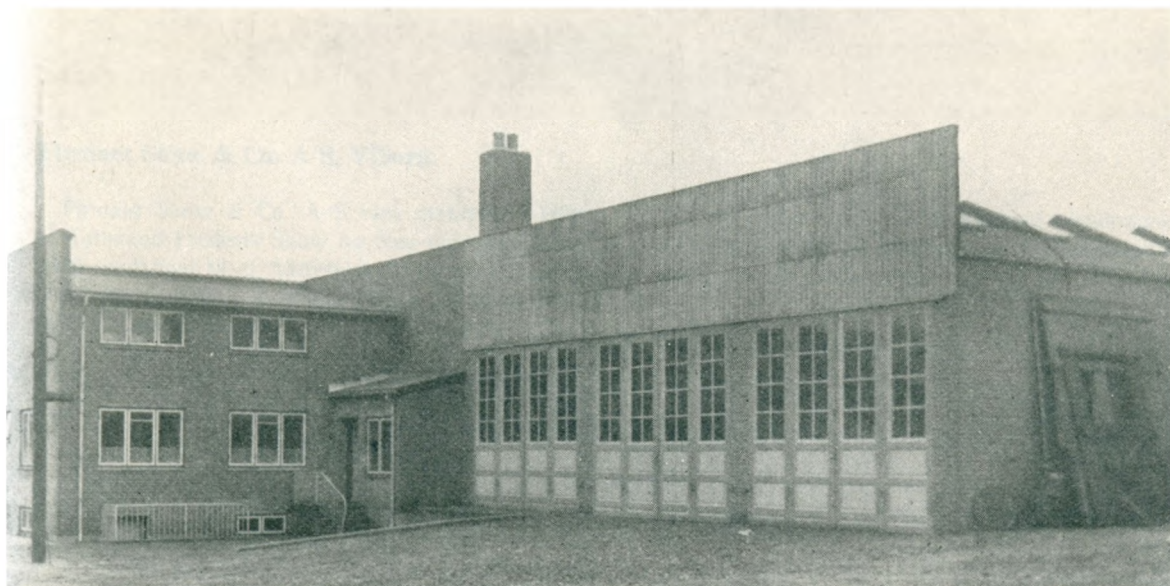

Vognmand Flarup, Viborg.

Vognmand Chr. J. Flarup er født den 1. Juli 1898 i Tjele og har overtaget sin Forretning i 1937 efter Vognmand Hedehus, der har startet Forretningen i Tyverne, hvor han begyndte Eksportkørsel til Esbjerg fra Slagterier og Eksportfirmaer i Æg og Smør i Viborg, Skive, Løgstør og Mariager. Fra Esbjerg hjemtages Importvarer til Thy og Vendsyssel samt Himmerland.

Til disse Transporter bruges de største og mest moderne Lastvogne med Paahængsvogne. Vognmand Flarup har eget Garageanlæg med Plads til 14 Vogne og Værksted.

Vognmand Flarup er Næstformand i Viborg Vognmandsforening.

Brdr. Christensens Maskin- og Beholderfabrik, Viborg.

I 1928 etablerede Brdr. Christensen i Grønnegade 9 en Maskin- og Beholderfabrik; senere udtraadte imidlertid den ene Broder, og Virksomheden ledes nu af Indehaveren Gunnar Christensen, der er født den 18. Mai 1905 i Sjørslev, og som har faaet sin Uddannelse i Firmaet Lund & Christensen, Viborg.

Virksomheden, der begyndte med en Lærling, har haft en god og støt Fremgang og beskæftiger nu 22 Mand daglig. Dens Hovedvirksomhed er

Fremstilling af Varmtvandsbeholdere og Kedler, og er nu ogsaa gaaet over til at fremstille smaa Landbrugsredskaber og har indført Elektrosvejsning. Virksomheden var den første i Viborg, der indførte denne Form for Svejsning.

Virksomheden har nu tilhuse paa Slagterivej ved Siden af Andels-Svineslagteriet og har i 1944 faaet opført et splinternyt Bygningskompleks.

R. Schneevoigts Maskinfabrik, Viborg.

R. Schneevoigts Maskinfabrik indehaves af Fabrikant R. Schneevoigts Enke, Fru Karen Scheevoigt, der driver Virksomheden ved Hjælp af sin Søn, Maskiningeniør Frantz Schneevoigt, der har faaet sin Uddannelse paa Odense Teknikum.

Forretningen blev etableret i 1852 af Fabrikant R. Schneevoigt og er gaaet i Arv til Søn og Sønnesøn. Forretningen startede med Fabrikation af Tex-

tilmaskiner, ligesom den paatager sig Reparationer af alle forskellige Maskiner. I Tidernes Løb har Forretningen optaget Vand- og Gasmestervirksomheden og har opnaaet Autorisation som Vand- og Gasmester. Forretningen beskæftiger 22 Mand.

Forretningen blev i sin Tid startet i Dumpen, men blev i 1938 flyttet til sin nuværende Beliggenhed, Jyllandsgade 23, lige ved Banegaarden.

Firmaet Skow & Co. A/S, Viborg.

Firmaet Skow & Co. A/S blev etableret i 1880 af Købmand Frederik Skow og blev den 1. Oktober 1936 omdannet til et Aktieselskab. Firmaet handler med alt indenfor Kolonial, Korn, Foderstoffer, Markfrø og Brændsel.

Firmaet har tilhuse i en gammel ejendommelig Bygning, der sætter sit Præg paa Gaden, hvor Firmaet har sin Virksomhed.

Viborg Blikkenslageri v. Johansson og Bak.

Viborg Blikkenslageri indehaves af N. J. Johansson og C. H. Bak og blev etableret i 1938 af C. H. Bak, og Ingeniør N. J. Johansson blev i 1943 optaget i Forretningen som Kompagnon.

Virksomheden udfører alt Arbejde indenfor Vand,

Gas, Sanitet og Centralvarmeanlægbranchen og har tilhuse i Nytorv 5. I 1944 har Forretningen en Galvaniseringsanstalt paa Koldingvej, og Virksomheden beskæftiger ialt 16 Mand, deraf 4 i Galvaniseringsanstalten.

Viborg Stolefabrik v. Peter Skou.

Viborg Stolefabrik har tilhuse i Ejendommen Vesterbrogade 32 og blev etableret i 1919 af Snedkermester Peter Mikael Skou, der drev Virksomheden som Maskinsnedkeri med Speciale i Fremstilling af Rokokoben.

I 1942 indregistreredes Navnet »Viborg Stolefabrik«, og Virksomheden er den eneste Specialfa-

brik for Stole i Viborg Amt og fremstiller især Spisestuestole og Salonstole. Virksomheden har anskaffet helt nye Maskiner i 1944 og beskæftiger ialt 6 Mand. Virksomhedens Indehaver er Snedkermester Peter Skou, der har faaet sin Uddannelse hos Faderen og er født den 19. December 1912 i Viborg.

Viborg Flytteforretning v. Ditlev Petersen.

Viborg Flytteforretning indehaves af Chr. Ditlev Petersen, der er født den 26. Oktober 1883 i Viborg, og som i sin Tid blev uddannet i Snedkerfaget, hvorefter han som rejsende Svend opholdt sig i 4 Aar i Udlandet, bl. a. Schweiz og Italien.

I 1920 startede han Viborg Flytteforretning, idet han lod en af Faderen i 1912 etableret Vognmandsforretning gaa over i sin Virksomhed, og denne er nu den eneste Special-Flytteforretning i Viborg

Amt. Virksomheden, der fast beskæftiger 4 Mand, har 5 store specielle Flyttevogne, der kan laste indtil 10 Tons, og som er de bedste Flyttevogne uden for København.

Chr. Ditlev Petersen har i Tiden fra 1918 til 1924 været Formand for Viborg Vognmandsforening og Arbejdsgiverforeningen og havde fra 1923 til 1940 al Kørsel for 3. Regiment, der var stationeret i Viborg.

Galsgaards Farvehandel, Viborg.

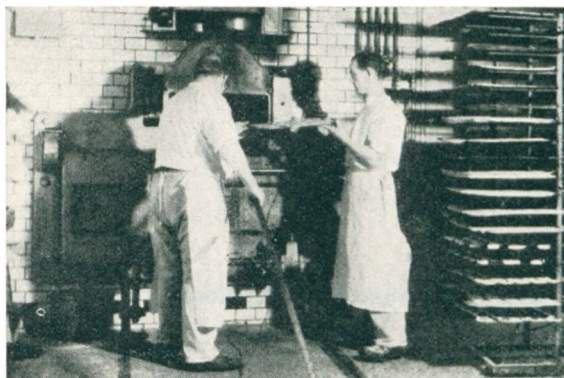
Forretningen blev startet i 1905 i Gravene 7 c. af Malermester Carl F. Sørensen, der i 1924 overdrog den til Farvehandler P. Kjær. I 1932 skiftede den igen Indehaver og overtoges af Farvehandler I. Galsgaard Jensen.

Forretningen flyttede i Foråret 1939 over Gaden i større og bedre Lokaler i Afholdshotellets store Ejendom, Gravene 18, og den forhandler Farver, Lakker, Tapeter, Rullegardiner, Linoleum og Voxdug.

Perfekt-Service, Dumpen 1 B, Viborg.

Indehaveren af »Perfekt-Service«, Hr. P. W. Lauridsen, der er født 1. Oktober 1910 i Siig, har en lang og grundig Uddannelse inden for Finmekaniken bag sig. Han er udlært paa Schnevoigts Maskinfabrik i Viborg, kom senere til Køge, og har derefter haft Ansættelse paa en Maskinfabrik i Canada, Siemens Fabrikker ved Berlin, Flensborg Me-

jerimaskinfabrik samt de verdensberømte Remingtonfabrikker (Skrivemaskiner etc.). I 1941 grundlag Hr. Lauridsen sin Virksomhed i Viborg. Den har forlængst vundet et godt Ry. Forretningens Speciale er Reparation af alle Slags mindre Maskiner, f. Eks. Kontormaskiner, Støvsugere, Plæneklippere, Laase, Pengeskabe og Havesprøjter.

Wienerbageriet, Viborg.

Bagermester Otto P. Westergaard er født den 30. April 1899 i Hammel og har faaet sin Uddannelse hos Bagermester Kjærgaard Olesen, Ry, og M. Thomsen, Aarhus, og var i 8 Aar ansat i Arbejdernes Fintbrødsbageri i Aarhus, indtil han den 3. Mai 1930 etablerede Wienerbageriet i Viborg i Jernbanegade 18. Forretningen er siden gaaet støt fremad, og i 1939 købte Bagermester Westergaard en gammel Bageriejendom i St. Hansgade 5, der havde ligget stille i 3 Aar, moderniserede denne og

aabnede den 1. September 1939 her sin Hovedforretning. Forretningen i Jernbanegade 18 opretholdes som Filial, og den 1. November 1944 er der aabnet en ny Filial i Gothersgade 29. Wienerbageriet beskæftiger i alt 8 Mand og fremstiller alt indenfor Branchen lige fra Rugbrød til Kager og Konfekturer.

Bagermester Westergaard har siden 1940 været formand for Viborg Bagermesterforening.

Farver Svend Aage Fagervold, Viborg.

Farver Svend Aage Fagervold, der er født 21. April 1901 i København og har faaet sin Uddannelse hos Emil Meyer, Hannibal Sander og Landets store og mindre Farverier, Førstesvend 10 Aar hos Fabrikant Becker, Aalborg Dampvaskeri, Farveri og Renseri, overtog 6. Maj 1939 den af Farver Nedergaard siden 1920 drevne Forretning i St. Sct. Mikkelsgade 18, hvor Butikken og Strygestuen lig-

ger. Farveri og Renseri har Beliggenhed i Skottenborg 6.

I St. Sct. Mikkelsgade 29 har Forretningen indrettet et Tri-Kohl-Renseri, der er blevet aabnet efter Krigen med helt nye og moderne Maskiner, ligesom Virksomheden i det hele har anskaffet nye Kedler og Damppresse.

**Vognmand Thorvald Petersen,
Skottenborg 25, Viborg.**

Vognmand Thorvald Petersen er født den 3. September 1888 og begyndte som Kusk hos Fragtmand A. Jensen; han blev derefter Kusk hos Speditør Henrik Lauritzen, og den 30. November 1919 overtog han selv Vogne og Heste for at paabegynde sin egen Forretning. Ved Speditør Lauritzens Død i 1935 overtog Vognmand Petersen Stillingen som Speditør for »Det forenede Dampskibsselskab«. Vognmand Petersen var en af de første, der, da Bilerne efter sidste Verdenskrig rykkede

ind paa Hestekøretøjernes Plads, anskaffede sig Lastbiler. Bilkørselen bevirkede, at han nu kunde hente Dampskibsgodset i Randers og undgik derved den besværlige Jernbanetransport, indtil denne Verdenskrig satte Punktum herfor, da den saakaldte 30 Kilometer-Grænse blev paabudt.

Vognmand Petersen er Medlem af Vognmandsforeningen, i hvis Bestyrelse han flere Gange har haft Sæde.

A/S Jydsk Hammerværk, Viborg.

A/S Jydsk Hammerværk (Fabriken Hola), Viborg, der ledes af Direktør G. Krohn Jensen, er en meget gammel Virksomhed, der dog først i 1938 omdannedes til Aktieselskab med ovennævnte Firmanavn.

Virksomheden drives i Ejendommen Mogensgade 25—27 og fremtræder efter Fornyelse af de fleste Maskiner som en tip-top moderne og fuldtud tids-

svarende Fabrik, der fremstiller alt indenfor Mark- og Haveredskaber.

Een af Fabrikens største Artikler er dog de landskendte oliehærdede Skovle, der har den særlige Egenskab, at naar de først een Gang er slidt blanke stadig holder sig blanke og saaledes er betydelig lettere at arbejde med end almindelige Skovle.

Vognmand Poul Chr. Jensen, Viborg.

Vognmand Poul Chr. Jensen er født den 13. September 1887 i Viborg og blev i sin Tid uddannet som Tømrer. Forretningen, der har til Huse i St. Nicolajgade 38, blev etableret i 1853 af Indehaverens Bedstefader, og i 1908 blev Vognmand Jensen Bestyrer af Forretningen for sin Moder og overtog selv Forretningen i 1910. Vognmand Jensen har

været Bestyrelsesmedlem og Næstformand i Viborg Vognmandsforening i en lang Aarrække.

Modesalon „Marie Louise“, Viborg.

Modesalon »Marie Louise« blev etableret i 1933 af Frk. Marie Louise Ørntoft, og ved dennes Død i September 1935 overgik Forretningen til den nuværende Indehaver, Frk. Dagmar Petersen. Forretningen, der har til Huse i Vestergade 15, er en

Specialforening, der kun fremstiller og forhandler Hatte.

Hjemmebageriet v/ Fru L. Kirkegaard.

Fru L. Kirkegaard, der er født den 10. December 1903 i Sahl Sogn og har lært sit Haandværk i Markedsgades Hjemmebageri i Randers, overtog

den 1. Maj 1934 det af Bager C. Clausen siden 1930 drevne Bageri i Sct. Mathiasgade 53, og Forretningen fremstiller alle forskellige Bagerivarer.

Guldsmed Johannes Stampe, Sct. Mathiasgade 37, Viborg. Tlf. 181.

S. V. Bode, Bageri og Conditori, Dumpen 9, Viborg. Tlf. 1162.

Chr. Pedersen, Handelsgartner, Jernbanegade 14, Viborg.

Viborg og Kjellerup Destruktionsanstalter.

Viborg & Kjellerups Destruktionsanstalter indehaves af Magnus Ehlert, der er født den 12. August 1898 i Romstrup.

Forretningen blev etableret i 1925 af Indehaverens Fader, Niels Ehlert, der anlagde Forretningen paa Viborg Søndermark. I 1934 er Forretningen imidlertid blevet flyttet ud til sin nuværende Plads i Midalslund. Forretningens Navn var dengang Viborg Destruktionsanstalt.

I Oktober Maaned 1935 overtog Magnus Ehlert Forretningen, og efter at han i 1940 har købt og

lagt Kjellerup Destruktionsanstalt ind under Virksomheden, har Virksomheden derefter skiftet Navn til sit nuværende Firmanavn, hvorefter Virksomheden tillige blev Landets største private Virksomhed inden for Branchen.

Forretningen nedbrændte delvis i 1945, hvilket gav Anledning til en fuldstændig Ombygning af Virksomheden, der endvidere nu har anskaffet de mest moderne Maskiner til Fremstilling af Kød-foder.

Viborg Andels-Svineslagteri, Viborg.

I Aaret 1897 grundlagdes A/S Viborg Svineslagteri; denne Virksomhed overdroges allerede i 1902 til J. D. Koopmanns Svineslagterier, der i 1912 solgte Etablissementet til Viborg Andels-Svineslagteri. Det var navnlig efter, at Andelsselskabet havde overtaget Svineslagteriet, at de store Slagtninger tog Fart. Siden 1912 har Stigningen

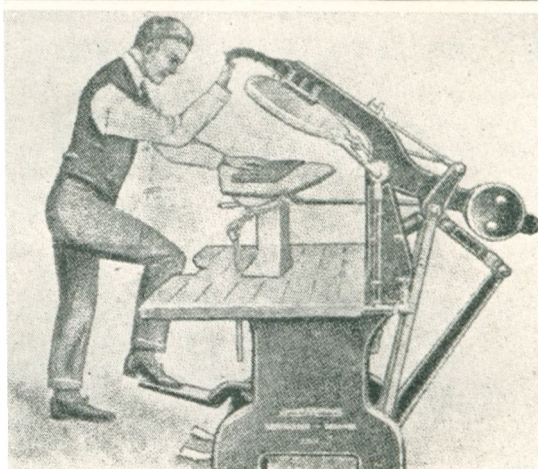
udgjort fra 1½ Mill. kg til 9 Mill. kg aarlig. I 1920 paabegyndtes Kreaturslagtning, og samme Aar oprettedes et Pøsemageri. Der er foretaget adskillige Forandringer, Tilbygninger og Moderniseringer gennem Aarene. Andels-Svineslagteriet er hensigtsmæssigt beliggende nær Banegaarden.

Virksomheden beskæftiger fra 30—40 Mand.

N. P. Nielsens Damppresseforretning, Viborg.

N. P. Nielsen er født i Løvel i 1887 og blev i sin Tid uddannet som Skræder og arbejdede i nogle Aar paa Holstebroegnen som Skræder, inden han i 1926 startede Forretningen »Damppressen« i Viborg som den første af sin Art der i Byen med Lokaler paa Hjørnet af lille Sct. Hansgade og Mogensgade. Da Forretningen kom godt i Start og fik en god Omsætning, blev Lokalerne hurtigt for smaa, og den 1. Maj 1935 flyttedes Forretningen til sine nuværende Lokaler, Hjultorvet 1. Foruden Indehaveren og hans Hustru beskæftiger Forretningen yderligere to Mand og en Bydreng.

Fiskehandler Smidt Jensen, St. Mikkelsgade 20, Viborg.

Fiskehandler Jens Christian Smidt Jensen er født den 4. Marts 1890 i Kvols. Fra sit 14. til 30. Aar fiskede Smidt Jensen i Limfjorden, og samtidig drev han Fiskeeksportforretning. En Overgang var Fiskehandleren Elev paa Fiskerhøjskolen. Egentlig selvstændig Virksomhed begyndte Fiskehandler Smidt Jensen i 1913. Forretningen i St. Mikkelsgade er etableret den 2. Februar 1919. Virksom-

heden omfatter tillige Handel med al Slags Vildt og Fjerkræ. Et Køleanlæg garanterer altid friske Varer; iøvrigt er Forretningen moderne indrettet. I 1944 oprettede Fiskehandleren et Røgeri. Personalet bestaar af 5 Mand. Fiskehandler Smidt Jensen er Formand for Viborg og Omegns Fiskehandlerforening og Næstformand for Landsorganisationen Danmarks Detailfiskehandlere.

H. P. Hagn, Vestergade 18, Viborg.

V. A. Jørgensen, Karosserifabrik, Rams Tværvej, Viborg. Tlf. 1268.

Peter Henriksen, Automobilforhandler, Viborg.

John Lindquist, Skrædderforretning, Gravene 7 C, Viborg.

K. B. Eriksen, Fiskehandler, Gravene 7, Viborg. Tlf. 585.

Bestyrer Kristen Aagaard, „Elmelund“, Vejerslev Mark pr. Thorsø.

Bestyrer Kristen Aagaard er født den 10. April 1909 som Søn af Martin Aagaard og Hustru, Mette Marie Aagaard. Hans Hustru, Fru Anna Aagaard, er født den 8. August 1921 som Datter af Mads Peder Madsen og Hustru, Kirstine Madsen.

»Elmelund« blev drevet af Martin Aagaard fra 1912 til 1942, hvor Kristen Aagaard blev Bestyrer paa Gaarden. Den har i 3 Generationer været Slægtsgaard, og den har et Jordtilliggende paa 35 Tdr. Land samt en Besætning paa 3 Heste, 14 Køer, 12 Stk. Ungkvæg og 15 Svin.

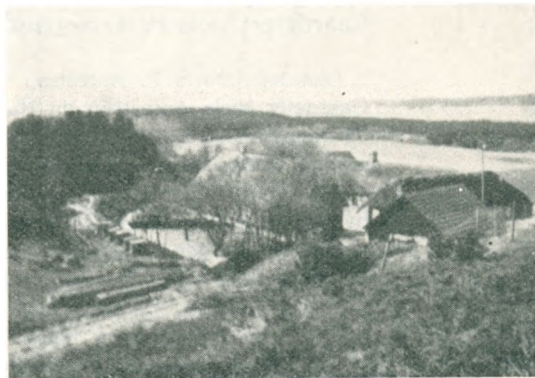
Gaardejer Chr. Aagaard, „Maagaard“, Sdr. Vinge pr. Ulstrup.

Gaardejer Chr. Aagaard er født den 16. Juli 1895 som Søn af Gaardejer Jens Aagaard og Hustru i Nøddelund og har overtaget »Maagaard«, der er opført i 1859, i 1922 med et Jordtilliggende paa 38 Tdr. Land. Gaardens Besætning bestaar af 3 Heste, 14 Køer, 14 Ungkvæg og 12 Svin.

Gaardejer Peter Aarestrup, „Engdalgaard“, Vinkel pr. Viborg.

Gaardejer Peter Aarestrup er født den 12. Oktober 1891 som Søn af Gaardejer Kristian Aarestrup og Hustru, Kirsten Marie Aarestrup, og er gift med Fru Sofie Aarestrup, Datter af Laust Christoffersen og Hustru, Nielsine Christoffersen. »Engdalgaard« er fra omkring Aaret 1700 og har i mange Slægtled været i Familien Aarestrups Besiddelse. Den blev overtaget i 1917 med et Jordtilliggende paa 94 Tdr. Land, hvoraf nu 52 Tdr. Land er under Plov. Gaardens Besætning er paa 5 Heste, 16 Køer, 26 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Niels P. Aarestrup, „Dalsgaard“, Vinkel pr. Viborg.

Gaardejer Niels P. Aarestrup er født den 26. Januar 1893 som Søn af Gaardejer Niels Aarestrup og Hustru, Mette Katrine Aarestrup, f. Laursen, og hans Hustru er Fru Martha Marie Aarestrup, Datter af Jens Chr. Jespersen og Hustru Anna Jespersen, Rind.

»Dalsgaard er fra 1876, men nedbrændte i 1917 og er derefter genopbygget, og Udbygningerne er ombyggede i 1942. Gaardejer Aarestrup har overtaget Gaarden i 1921 efter sin Fader med et Jordtilliggende paa 35 Tdr. Land Agerjord og 3 Tdr. Land Plantage. Ejendommens Besætning er paa 3 Heste, 12 Køer, 12 Stk. Ungkvæg og 12 Svin.

Gaardejer Aarestrup er tillige Ejer af »Horsdal Hedegaard«, der er paa 42 Tdr. Land og har en Besætning paa 3 Heste, 12 Køer, 12 Stk. Ungkvæg og 20 Svin, og Gaardejer Aarestrups Svigersøn bestyrer Gaarden for ham.

Gaardejer Aarestrup er Tillidsmand for Husmandsbrandkassen.

Proprietær Ths. Schmidt Aarup, „Kallestrup“ pr. Hvam.

Proprietær Thomas Schmidt Aarup er født den 7. September 1896 paa »Kallestrup«. Forældrene var Proprietær Jens Christian Nicolaj Aarup og Hustru, Fru Mette Marie Christine Aarup, født Schmidt. Proprietær Aarup er ugift. »Kallestrup«, Matr. Nr. 1 a m. fl., kan føres tilbage til ca. 1600, dog er Hovedbygningen opført i Aaret 1870, Kostalden er fra 1929, medens Lade og Hestestald er bygget henholdsvis 1908 og 1933. Proprietær Ths. Aarup hører til 4. Slægtled af Gaardens Besiddere.

Han har i sin Tid været Elev paa Asmild Kloster Landbrugsskole. »Kallestrup« har et Jordtilliggende paa 355 Tdr. Land og en Besætning paa 20 Heste, 50 Køer, 130 Stk. Ungkvæg og 100 Svin. Gaarden har hollandsk Malkekvæg, Stambesætning med »gul Attest«. To Tdr. Land er beplantet med Tobak, medens 2 Tdr. Land er udlagt til Frugtplantage.

Ths. Aarup er Formand for Foreningen til Fremme af hollandsk Malkekvæg.

Gaardejer Anders Abrahamsen, „Jærgaarden“, Rødding pr. Viborg.

Gaardejer Anders Abrahamsen er født den 22. Maj 1903 i Daubjerg som Søn af Kresten Abrahamsen og Hustru, Agathe Ane Marie Abrahamsen, f. Jensen Dahl, og han er gift med Fru Agnes Valborg Abrahamsen, Datter af Niels Kristian Nielsen og Hustru, Johanne Marie Nielsen. »Jærgaarden« er

en Ejendom paa 35 Tdr. Land, hvoraf 3 Tdr. Land er Eng og 6 Tdr. Land er Bakker og Plantage. Ejendommens Udbygninger er omforandret i 1914, og Gaardejer Abrahamsen overtog Ejendommen, der har en Besætning paa 4 Heste, 10 Køer, 12 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 5 Faar, i 1932.

**Gaardejer Niels Chr. Albertsen, „Enghave“,
Otting pr. Balling.**

Gaardejer Niels Chr. Albertsen er født den 14. December 1885 som Søn af Niels Albertsen og Hustru, Petrine Albertsen, og er gift med Fru Marie Albertsen, Datter af Ludvig Carstensen og Hustru.

»Enghave«, der er en flere Hundrede Aar gammel Ejendom, overtog Gaardejer Albertsen i 1913 med et Jordtilliggende paa 53 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 3 Heste, 18 Køer, 26 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 1 Faar og 2 Lam.

Gaardejer Albertsen har siddet i Menighedsraadet i 8 Aar.

Gaardejer Thomas Andersen, „Taanum Østergaard“ pr. Randers.

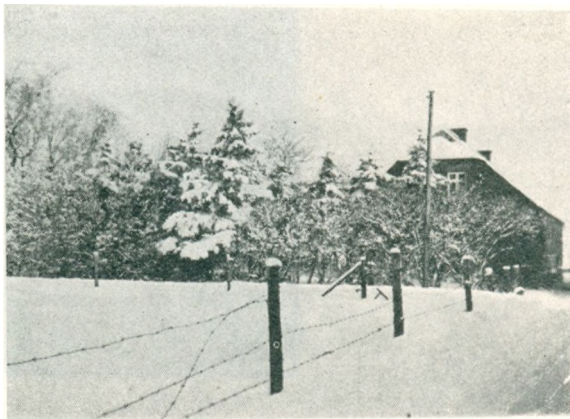
Gaardejer Thomas Andersen er født den 7. Juli 1895. Han overtog sin Gaard i 1929. »Taanum Østergaard« er paa 60 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 5 Heste, 3—4 Plage, 16 Køer, 16 Stk. Ungkvæg, 2 Svin og 12 Faar. Gaardejer Andersen er Ejer af en af Landets betydeligste Hopper »Valgerda«.

Forpagter Karl Andersen, „Myrkærgaard“, Batun pr. Viborg.

**Gaardejer Morten Andersen,
„Skæragergaard“, Hvilsom pr. Hobro.**

Gaardejer Morten Andersen er iødt den 27. Marts 1886 som Søn af Andreas Andersen og Hustru, Kirstine Andersen. Hans Hustru, Fru Marie Andersen, er født den 16. Februar 1884 som Datter af Ejler Andersen og Hustru.

Gaardejer Andersen og hans Hustru overtog »Skæragergaard« i 1918, og siden Gaardejer Andersens Død i 1942 har Fru Andersen drevet Gaarden med en Søn som Bestyrer. Til Gaarden hører et Jordtilliggende paa 58 Tdr. Land samt en Besætning paa 6 Heste, 18 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 25 Svin og 10 Faar.

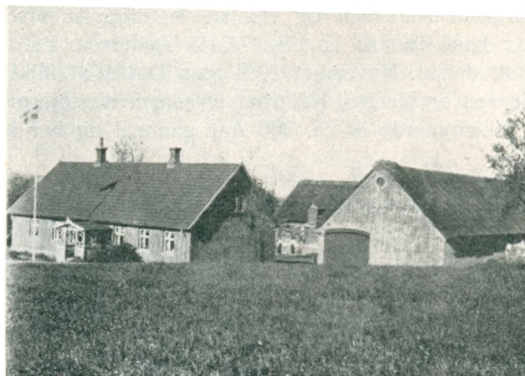

**Gaardejer Niels Peder Andersen, „Aagaard“,
Vejslev pr. Thorsø.**

Gaardejer Niels Peder Andersen er født den 3. Februar 1908 som Søn af Anders Andersen, Vinkelholm, og Hustru, Ane Kirstine Andersen. Hans Hustru, Fru Ane Kirstine, er født den 5. September 1911 som Datter af Andreas Kristiansen, Tunge-
lund, og Hustru, Kirsten Kristiansen.

»Aagaard« blev overtaget af Gaardejer Andersen den 4. December 1933 med et Jordtilliggende paa 40 Tdr. Land. Besætningen er paa 5 Heste, 14 Køer, 18 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

Gaardejer Andersen har fra 1927—28 frekventeret Hadsten Højskole.

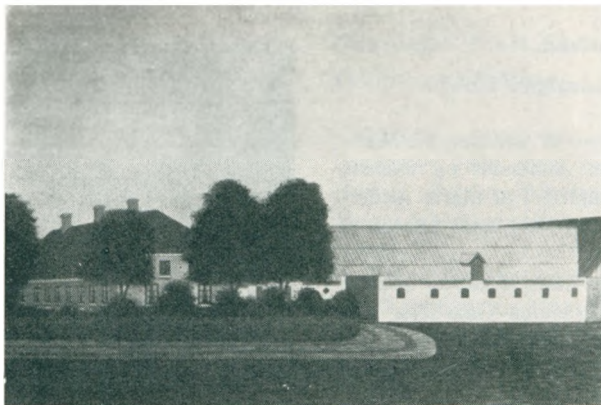
**Gaardejer Niels Holm Andersen,
„Ans Overgaard“, Ans.**

Gaardejer Niels Holm Andersen er født den 20. Marts 1902 som Søn af Sognefoged Magnus Andersen og Hustru, Juliane Andersen, og er gift med Fru Anna Katrine Holm Andersen, Datter af Kristen Sloth og Hustru, Kirsten Sloth.

»Ans Overgaard« har været Slægtseje, lige siden Gaarden blev opført omkring Aaret 1765, og Gaardejer Andersen overtog den i 1930 med et Jordtilliggende paa 30 Tdr. Land. Gaardens Besætning er paa 3 Heste, 11 Køer, 14 Stk. Ungkvæg og 70 Svin.

Gaardejer Andersen har været Sognefoged i 6 Aar og Sogneraadsmlem i 12 Aar.

Gaardejer Søren K. Andersen, „Lienggaard“, Klotrup pr. Aalestrup.

Gaardejer Søren Kristian Andersen er født i Hvam den 11. Januar 1898 som Søn af Anders Kristian Andersen og Hustru, Kristine Andersen, og hans Hustru er Else Marie Andersen, der er født den 4. November 1901 som Datter af Mikkel Jensen og Hustru, Kathrine Jensen, f. Kastbjerg.

»Lienggaard« er ca. 300 Aar gammel og har i 7

Generationer været Slægtseje, siden 1683. Gaardens Stuehus er opført i 1874 og Laden i 1917, da der samtidig byggedes til Sidebygningerne, der ellers er opført 1864. Gaardejer Andersen har overtaget Ejendommen i 1941 med et Jordtilliggende paa 63 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 6 Heste, 15 Køer, 18 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

Gaardejer Holger Iver Andersen, „Granly“, Loldrup pr. Viborg.

Gaardejer Holger Iver Andersen er født den 11. Oktober 1901 som Søn af Gaardejer Svend Andersen og Hustru, Mariane Andersen, og er gift med Fru Signe Kirstine Andersen, Datter af Søren Krogh og Hustru, Petrine Krogh, f. Kramer.

»Granly« er ca. 100 Aar gammel, Stalden er ombygget i 1895, Laden i 1913 og Stuehuset i 1929. Gaardejer Andersen overtog Ejendommen i 1934 efter sin Fader, der begyndte i 1909 med en Be-

sætning paa 2 smaa Heste, 4 Køer og en Kalv — en Besætning, som Jorden ikke kunde føde — men forbedrede Ejendommen i Aarenes Løb ved egen Hjælp og kunde efterlade sig en Gaard paa 42 Tdr. Land med en Besætning paa 3 Heste, 14 Køer, 14 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

Gaardejer Andersen er Sognefoged og Lægdsmand og Medlem af Sogneraadet.

Gaardejer Villiam Andersen, „Kirstinelyst“, Ulbjerg pr. Viborg.

Gaardejer Villiam Andersen er født paa Ejendommen som Søn af Gaardejer Anders Andersen og Hustru Birthe Andersen, og hans Hustru er Fru Edel Andersen, der er født den 11. Marts 1912 som Datter af Gaardejer Søren Peter Nielsen-Grøn og Hustru Karen Nielsen-Grøn.

»Kirstinelyst« er ca. 150 Aar gammel; dens Heste-

stald er ombygget i 1875, Stuehuset i 1879 og de øvrige Bygninger i 1907—08. Gaardejer Andersen har overtaget Ejendommen, der har været Slægts-eje i 4 Generationer, i 1942 med et Jordtilliggende paa 46 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 4 Heste, 10 Køer, 20 Ungkvæg, 15 Svin og 6 Faar.

Gaardejer Anders Møller Andersen, „Østergaard“, Pederstrup pr. Viborg.

Gaardejer Anders Møller Andersen er født paa »Østergaard« i 1887 som Søn af Gaardejer Anton Andersen og Hustru Kirstine Andersen, f. Petersen. Han har været gift med Fru Marie Andersen, f. Nyrup, der er afgaaet ved Døden i 1943.

»Østergaard«s Bygninger er alle ombygget i Aarene fra 1910 til 1925, og den har et Jordtilliggende paa 106 Tdr. Land, hvoraf de 31 Tdr. Land

er Eng, 5 Tdr. Land Plantage og 4 Tdr. Land Bakker. Gaarden har i 3 Generationer været i Slægtens Eje, og Gaardejer Andersen har overtaget Gaarden i 1905. Den har en Besætning paa 6 Heste, 16 Køer, 28 Ungkvæg, 40 Svin og 4 Faar. Gaardejer Andersen har været Formand for Havris, Løvel og Pederstrup Mergelselskab siden Starten i 1936 og har været Medlem af Menighedsraad og Sogneraad.

Gaardejer Jørgen Marinus Andersen, „Grandgaarden“ pr. Simested.

Gaardejer Jørgen Marinus Andersen er født den 18. December 1888 som Søn af Andreas Andersen og Hustru Karen Kerstine Andersen. Hans Hustru Fru Berta Andersen er født den 7. Marts 1898 som Datter af Marius Westergaard og Hustru Dorthea Westergaard.

Gaardejer Marinus Andersen overtog sin Fødegård »Grandgaard« i 1927, efter at den i mange Generationer har tilhørt hans Slægt. »Grandgaard-

den« stammer fra det 17. Aarhundrede. Stuehuset er opført i 1882, Laden 1902, Kostalden 1928 og Hestestalden 1935. Dens Tilliggende er 160 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 20 Heste, 40 Køer, 60 Stk. Ungkvæg, 75 Svin og 6 Faar.

Gaardejer Marinus Andersen er Formand i Mejeriet paa 11. Aar og har i 6 Aar været Sogneraadformand.

Gaardejer Hans Christian Andersen, „Thorup Østergaard“, pr. Nørager St.

Gaardejer Hans Christian Andersen er født den 2. November 1872 som Søn af Gaardejer Niels Christian Andersen og Hustru Dorthea Andersen. Hans Hustru Petrine Kirstine Andersen er født den 11. Marts 1894 som Datter af Christian Peter Knudsen og Hustru Mariane Knudsen.

I 1876 købte Gaardejer Andersens Fader »Thorup Østergaard«, og Andersen selv overtog den i 1906. Dens Stuehus og Lade er opført i 1869, medens

Fløjhusene er opført i 1902. Gaardens Jordtilliggende er ca. 100 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 7 Heste, 20 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Andersen er Formand for Aalestrup og Omegns Sparekasse, Formand for Løsørebrandkassen »Vesthimmerland« og Bygningsbrandkassen »Himmerland« samt har flere andre Tillidshverv.

Gaardejer Anders Andersen, Jebjerg.

Gaardejer Anders Andersen er født den 8. Oktober 1877 paa Ejendommen som Søn af Gaardejer Laust Chr. Andersen og Hustru og er gift med Fru Oline Andersen, Datter af Laust Olesen og Hustru.

Gaardejer Anders Andersens Ejendom er meget gammel og har været i Slægtens Eje fra omkring Aaret 1760. Gaardejer Andersen overtog Ejendommen den 12. Januar 1910 med et Jordtilliggende paa 78 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 6 Heste, 17 Køer, 30 Ungkvæg, 40 Svin og 1 Faar og 2 Lam.

Reserveret

Gaardejer Christen Andersen, „Ungstrup Nørgaard“, pr. Kjellerup.

Gaardejer Christen Andersen er født i Them Sogn den 1. Februar 1907 som Søn af Niels Andersen og Hustru Karoline Amalie Andersen og er gift med Fru Anna Andersen, Datter af Peder Pedersen og Hustru Katrine Pedersen. Gaardejer Andersen overtog »Ungstrup Nørgaard« i 1938, og Ejendommen har et Jordtilliggende paa 40 Tdr. Land og en Besætning paa 3—4 Heste, 16 Køer, 15—16 Ungkvæg og 25 Svin. Gaardejer Andersen er Bestyrelsesmedlem af Ungstrup Brugsforening og Formand for Kjellerup Ægtsalgskreds.

Statshusmand Karl Christian Andersen, „Nørrehedegaard“ pr. Viborg.

Statshusmand Karl Christian Andersen er født den 2. Maj 1911 i Asmild Tapdrup Sogn som Søn af Jens Andersen og Hustru Maren Andersen, Thisted, og er gift med Fru Marie Magdalene Andersen, f. Nielsen.

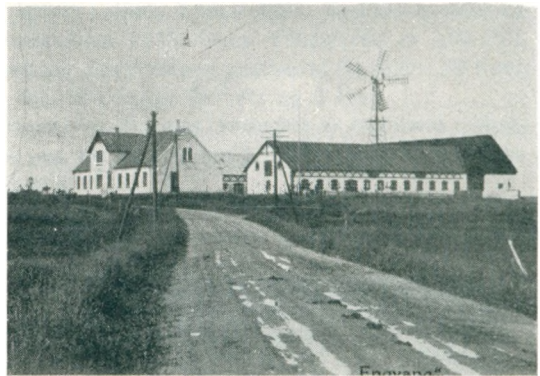
»Nørrehedegaard« stammer fra 1866, hvor der paahegyndtes Opdyrking af 200 Tdr. Land Hede.

Dens Bygninger er opført i 1889, og Statshusmand Andersen overtog Ejendommen i 1925 med et Jordtilliggende paa 14 Tdr. Land. Ejendommen har en Besætning paa 2 Heste, 7 Køer, 5 Ungkvæg og 20 Svin. Statshusmand Andersen er Dommer for Afkomstsamlinger af jyske Tyre i Viborg og Thisted Amter.

Gaardejer Anders Andersen, „Engvang“, Bygum pr. Aalestrup.

Gaardejer Anders Andersen er født den 25. Januar 1885 i Tobberup som Søn af Otto Andreas Markus Andersen og Hustru Maren Andersen. Gift 14. Maj 1910 med Kirstine Andersen, Datter af Gaardejer Niels Chr. Jensen og Hustru Karen Jensen, »Marientorp« pr. Nørager. Han købte i 1910 Bygum gamle Kro, hvor Bygningerne var faldefærdige, og begyndte i 1911 at flytte Gaarden, hvilket han var færdig med i 1914. Jordtilliggendet var 55 Tdr. Land, og i 1921 tilkøbtes 17 Tdr. Land, saaledes at der nu er 72 Tdr. Land samt en Besætning paa 7 Heste, 20 Køer, 25 Stk. Ungkvæg, 35 Svin og 5 Faar.

Gaardejer Andersen har været Medlem af Sogneraadet i 12 Aar, af Menighedsraadet 19 Aar, dets

Formand i 12 Aar, Bestyrelsesmedlem i Brugsforeningen, Hesteforsikringen, Kvægavlsforeningen, Formand for Kornnævnet og Vurderingsmand for den alm. Brandforsikring for Landbygninger.

Gaardejer Hans Karl Chr. Andersen, Tostrup pr. Ulstrup.

Gaardejer Hans Karl Chr. Andersen er født den 28. August 1906 som Søn af Marius Andersen og Hustru Marie Andersen. Hans Hustru, Fru Marie Andersen er født den 11. December 1905 som Datter af Jens Pedersen Rask og Hustru Anna Pedersen Rask.

Gaardejer Andersen overtog sin Gaard i 1935 med et Jordtilliggende paa 32 Tdr. Land samt en Besætning paa 2 Heste, 12 Køer, 12 Stk. Ungkvæg og 10—15 Svin.

Gaardejer Andersen er Sogneraadetsmedlem og har desuden flere andre Tillidshverv.

Smedemester Søren Andersen, Overlund pr. Viborg.

Smedemester Søren Andreas Andersen er født den 29. November 1879 i Faarup. Han har i sin Tid lært sit Fag i Overlund, senere i Viborg; desuden har han deltaget i Kursus for Haandværkere. Smedemester Andersen grundlagde sin Forretning den 1. September 1902; Bygningerne har han selv ladet opføre, saa hele Bedriften er saaledes hans eget Værk. Smedien er forsynet med moderne Hjælpe midler, bl. a. Drejebænk og andre elektrisk

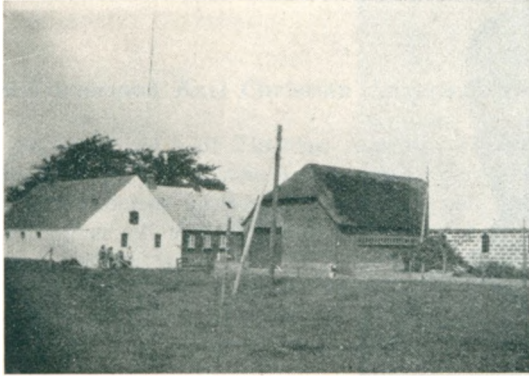
drevne Maskiner. Foruden Smedien har Smedemesteren Forhandling af Landbrugsmaskiner, bl. a. af den berømte Deering Selvbinder og Dronningborg Tærskværker. Søren Andersen er en anset og dygtig Haandværksmester. Han har været Formand for Viborg og Omegns Smedemesterforening og er Æresmedlem af Husmandsforeningen. Sønnen Harald Overgaard Andersen, der har arbejdet i Frankrig i 6½ Aar, er nu ansat i Faderens Forretning.

Gaardejer Anton Andersen, „Thougaarddal“, pr. Viborg.

Gaardejer Anton Andersen er født i Vammen som Søn af Johan Pedersen og Hustru Ane Marie Pedersen og er gift med Fru Hansine Andersen, Datter af Laurits Jensen og Hustru Bertulin Jensen.

»Thougaarddal« er fra 1850, og Gaardejer Andersen overtog Ejendommen i 1918 med et Jordtilliggende paa 35 Tdr. Land. Til Ejendommen hører nu 24 Tdr. Land og en Besætning paa 2 Heste, 4 Køer, 7 Ungkvæg og 2 Svin.

**Gaardejer Anders Andersen, „Lille Thorup“,
Ulbjerg pr. Viborg.**

Gaardejer Anders Andersen er født i Lille Thorup den 3. April 1873 som Søn af Jens Andersen og Hustru og er gift med Fru Maren Kathrine Andersen, Datter af Søren Andersen og Hustru.

Gaardejer Andersens Ejendom er ca. 120 Aar gammel, og Andersen har i Tidernes Løb siden Overtagelsen i 1894 opbygget Gaarden til sin nuværende Skikkelse. Ejendommen havde ved Overtagelsen et Jordtilliggende paa 8 Tdr. Land, men nu hører til Ejendommen 53 Tdr. Land og en Besætning paa 5 Heste, 14 Køer, 16 Ungkvæg, 20 Svin og 3 Faar.

**Gaardejer Anders Martin Andersen,
„Lejdagergaard“, Vammen pr. Viborg.**

Gaardejer Anders Martin Andersen er født den 7. September 1899 som Søn af Gaardejer Jens Andersen og Hustru Kirsten Marie Andersen, og hans Hustru er Fru Olga Kristine Andersen, Datter af Kristen Verner og Hustru.

»Lejdagergaard« blev for ca. 200 Aar siden afkøbt Herregaarden »Hald« og har siden været i Slægten Andersens Eje, og den nuværende Ejer overtog Ejendommen i 1927 med et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land. Gaardens Besætning er paa 6 Heste, 12 Køer, 18 Ungkvæg og 30 Svin. Gaardejer Andersen er Vurderingsmand for den almindelige Brandforsikring.

**Gaardejer Lauritz Toft Andersen,
„Søndergaard“, Fur.**

Gaardejer Lauritz Toft Andersen er født den 9. Juli 1900 som Søn af Gaardejer Niels Toft Andersen og Hustru Maren Andersen.

Gaardejer Andersen overtog sin Gaard i 1939 med et Jordtilliggende paa 25 Tdr. Land. Besættningens Størrelse andrager 3 Heste, 8 Køer, 18 Stk. Ungkvæg, 12 Svin og 7 Faar. Gaardens Bygninger er opført i 1908.

Gaardejer Andersen har frekventeret Børkop Højskole.

Gaardejer Viktor Emanuel Andersen, „Lindegaarden“, Sahl p. Bjerringbro.

Gaardejer Viktor Emanuel Andersen er født den 16. September 1913 i Thostrup og overtog Lindegaarden den 24. August 1938 med et Jordtilliggende paa 28 Tdr. Land. Gaarden er opført omkring Aaret 1870 og er omforandret i 1944; den har en Besætning paa 3 Heste, 12 Køer, 14 Ungkvæg og 25 Svin.

Gaardejer Andersen er i Bestyrelsen for Landboforeningen og Kvægalvsforeningen, Formand for Kloaktilsynet og i Kommunevandsynet samt udnævnt til Brandfoged.

Gaardejer Simon Andersen, „Gadebjerggaard“, Skals Mark.

Gaardejer Simon Andersen er født den 14. Januar 1900, og hans Hustru Kirstine Gade Andersen er født den 14. September 1900.

Gaardejer Andersen overtog i 1934 »Gadebjerggaard« efter sin Svigerfader, i hvis Slægts Eje den har været i ca. 200 Aar. I tidligere Tid har Gaarden ligget i Skals By, men er blevet udstykket og flyttet til sin nuværende Plads. Gaarden nedbrændte i 1934, men Bygningerne blev samme Aar opført af Niels Gade. Jordtilliggendet er 28 Tdr. Land, Kær og Eng og 10 Tdr. Land Plantage og Tørvegrav. Besætningen er 7 Heste, 12 Køer, 21 Stk. Ungkvæg, 15 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Anders Andersen, „Langagergaard“, Gjandrup pr. Randers.

Gaardejer Anders Andersen er født den 17. September 1904 som Søn af Gaardejer Lars Andersen og Hustru Jensine Andersen.

»Langagergaard« er fra omkring Aaret 1700, og dens Bygninger opførtes i 1865 med Undtagelse af Kostalden, der er ombygget i 1924 og 1936. Gaar-

den er nu Slægtsejendom paa 3. Generation og blev overtaget af Gaardejer Andersen i 1934 med et Jordtilliggende paa 75 Tdr. Land. Gaardens Besætning er paa 10 Heste, 20 Køer, 20 Ungkvæg, 30 Svin og 6 Faar.

**Gaardejer Anders Andersen,
„Hvidmosegaard“, Lee pr. Bjerringbro.**

Gaardejer Anders Andersen er født den 4. November 1907 som Søn af Gaardejer Harald Andersen og Hustru Marie Andersen. Hans Hustru, Anna Madsen er født den 10. Maj 1911 som Datter af Gaardejer Peder Møller og Hustru Margrethe Møller.

Gaardejer Andersen overtog i 1935 »Hvidmosegaard« efter Enkefru Mette Nielsen. Gaarden er oprettet i 1912, fra hvilket Aar ogsaa Bygningerne stammer. Jordtilliggendet er 45 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 5 Heste, 14 Køer, 15 Stk. Ungkvæg og 16 Svin.

Gaardejer Andersen har frekventeret Malling Landbrugsskole.

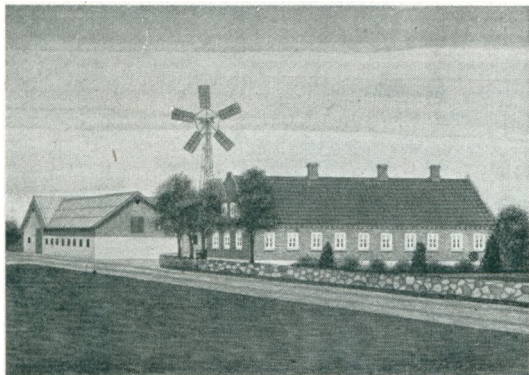

**Gaardejer Flarup Andersen,
„Kirke Skovgaard“, Krog pr. Bjerringbro.**

Gaardejer Flarup Andersen er født den 28. April 1911 som Søn af Gaardejer Mikkel Andersen og Hustru Jørgine Andersen, f. Velling.

Gaardejer Andersen overtog »Kirke Skovgaard« i 1937 efter sin Fader med et Jordtilliggende paa 50 Tdr. Land Agerjord og 40 Tdr. Land Skov. Gaardens Stuehus er opført i 1877, og Kostalden er ombygget i 1944.

Gaarden har en Besætning paa 4 Heste, 12 Køer, 18 Ungkvæg og 30 Svin.

**Gaardejer Anders Madsen Andersen,
„Rejstrupkrog“, Lee pr. Bjerringbro.**

Gaardejer Anders Madsen Andersen er født den 10. December 1874 som Søn af Gaardejer Mads Chr. Andersen og Hustru Jensine Andersen. Hans Hustru Rasmine Andersen er født den 6. Juli 1882 som Datter af Anders Rasmussen og Hustru Kirstine Rasmussen.

Gaardejer Andersen overtog »Rejstrupkrog«, som i 4 eller 5 Generationer har tilhørt Slægten, i 1910. Jordtilliggendet er 55 Tdr. Land Ager og Skov, og Besætningens Størrelse andrager 5 Heste, 16 Køer, 24 Stk. Ungkvæg, 75 Svin og 14 Faar.

To Sønner, Jens Marius Fisker og Anker Fisker har under Faderens Sygdom ført Gaarden videre og skal senere overtage den.

**Gaardejer Agner Andersen, „Bakkegaarden“,
Gammelstrup pr. Stoholm.**

Gaardejer Agner Østergaard Andersen er født den 7. August 1905 som Søn af Gaardejer Jens Chr. Andersen og Hustru Kristiane Andersen og er gift med Fru Rigmor Andersen, Datter af Peter Hvall Jensen og Hustru, Thisted.

»Bakkegaarden« har været i Slægtens Eje siden 1904 og blev overtaget af sin nuværende Ejer i 1935 med et Jordtilliggende paa 102 Tdr. Land, hvoraf 52 Tdr. Land er under Plov. Den har en god Besætning paa 6 Heste, 14 Køer, 19 Ungkvæg og 30 Svin. Gaardejer Andersen har været Medlem af Mejeribestyrelsen og er Tillidsmedlem i Hede-selskabet i Sognet.

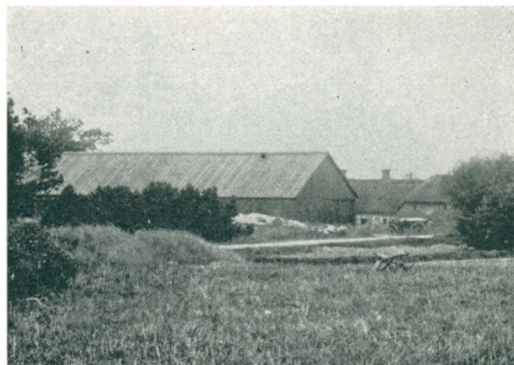

**Forpagter Jørgen Karl Andersen,
„Bækgaard“, Tastum pr. Stoholm.**

Forpagter Karl Andersen er født den 2. Juni 1904, og hans Hustru Sigrid Andersen er født den 16. Marts 1904.

Jørgen K. Andersen forpagtede i 1940 Gaarden af sin Fader, Gaardejer Anders Andersen, der overtog »Bækgaard« efter sine Forældre i 1896. Den har siden 1866 været Slægtseje. Jordtilliggendet er 65 Tdr. Land Ager og 72 Tdr. Land Hede, Skov og Eng. Grundskyld: 28.000 Kr. og Bygningsskyld: 11.600 Kr. Besætningen andrager 6—7 Heste, 16 Køer og 30 Ungkreaturer, 10—20 Svin og 5—6 Faar.

Gaardejer Anders Andersen har været Sogneraadsformand i 2 Perioder og Amtraadsmedlem i 1 Periode.

**Gaardejer Anders P. Andersen,
„Højgaard“ pr. Løgstrup.**

Gaardejer Anders Andersen er født den 28. Juli 1886 og er gift med Fru Sine Adamine Andersen, f. Sørensen. »Højgaard« er opført omkring Aaret 1800, og Gaardejer Andersen overtog Ejendommen den 1. Februar 1925 med et Jordtilliggende paa 82 Tdr. Land Agerjord og 20 Tdr. Land Skov. Gaardejer Andersen er Medlem af Sogneraadet, Formand for Menighedsraadet, i Bestyrelsen for Viborg Andelssvineslagteri og er Vurderingsmand for Ejendomsskyld i Faarup—Kvols Kommune m. m.

Gaardejer Jens Peter Andersen, „Durupgaard“ pr. Durup.

Gaardejer Jens Peter Andersen er født den 19. Maj 1898 som Søn af Gaardejer Ib Kristian Andersen og Hustru, Nanrup, Durup.

Gaardejer Andersen overtog »Durupgaard« i 1934. Stuehuset er opført i 1914, Udbygningerne i 1912. Jordtilliggendet er 53½ Tdr. Land Ager, idet de 3½ Tdr. Land Eng, som der var ved Overtagelsen, er blevet opdyrket. Besætningens Størrelse andrager 4 Heste, 14 Køer, 31 Stk. Ungkvæg, 14 Svin og 3 Faar.

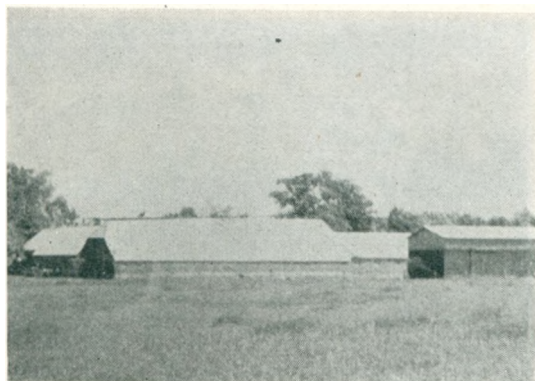
I 1942 blev der foretaget et større Dæmningsarbejde paa Ejendommen, hvor der blandt andet i et aabent Vandløb blev nedlagt Rør og tildækket.

Gaardejer Laurids Johan Andersen, Finderup pr. Viborg.

Gaardejer Laurits Johan Andersen er født den 17. Juni 1903 i Løvel som Søn af Jens P. Andersen, Løvel, og Hustru Sine Andersen. Han er gift med Fru Agnes Gaardsdal, Datter af Sognefoged Chr. Gaardsdal og Hustru, Kristiane Gaardsdal.

Ægteparret overtog Sognefoged Gaardsdals Gaard i 1942. Den er paa 57 Tdr. Land og har en Besætning paa 3 Heste, 13 Køer, 14, Stk. Ungkvæg og 10 Svin. — Stuehuset er fra 1930, Laden og Stalden er opført henholdsvis 1900 og 1914. Vestre Længde 1926. Gaarden har været i Slægtens Eje i flere Generationer.

Gaardejer Karl Marius Andersen, „Højvang“, Tastum pr. Stoholm.

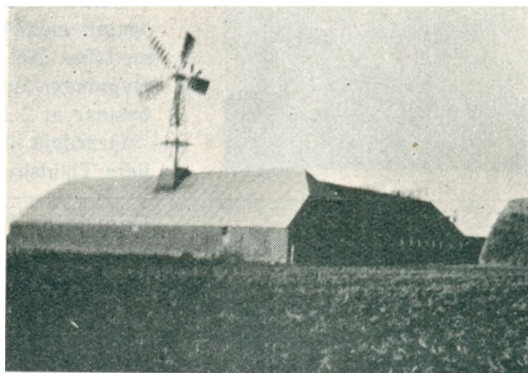
Gaardejer Karl Marius Andersen er født den 10. Marts 1881 som Søn af Anders Larsen og Hustru Margrethe Larsen. Hans Hustru Karen Andersen er født den 11. Juli 1885 som Datter af Peder Sørensen og Hustru Else Sørensen.

Gaardejer Andersen overtog »Højvang« i 1906 med et Jordtilliggende paa 50 Tdr. Land Ager, 24 Tdr. Land Plantage og købte i 1917 14 Tdr. Land af den udtørrede Tastum Sø. Ejendomsskyld: Kr. 40.000. Besætningen andrager 5 Heste, 18 Køer, 30 Stk. Ungkvæg og 50 Svin. Gaarden er udflyttet 1882; Kostalden ombygget 1922 og Hestestalden 1925.

**Gaardejerske Inger Andersen,
Hinnerup pr. Roslev.**

Gaardejerske Inger Andersen er født den 4. November 1900 som Datter af Gaardejer Søren Andersen og Hustru, Hinnerup.

Inger Andersen overtog i September 1937 »Meldgaard«, der har været i Slægtens Eje siden 1844. Laden er opført i 1884, Hestestalden i 1906, Stuehuset i 1944 og Kostalden i 1915. Jordtilliggendet er 30 Tdr. Land, og Besætningens Størrelse er 3 Heste, 10 Køer, 18 Stk. Ungkvæg, 25 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Christen Andersen, „Vadum Østergaard“ pr. Lihme.

Gaardejer Christen Andersen er født den 25. Februar 1881 i Viborg som Søn af Jacob Andersen og Hustru og har overtaget sin Ejendom i 1913 med et Jordtilliggende paa 40 Tdr. Land Agerjord og 22 Tdr. Land Hede, Besætningen er paa 9 Heste,

20 Køer, 30 Ungkvæg, 25 Svin og 2 Faar. Gaardejer Andersen har været Medlem af Sogneraadet i 14 Aar, Medlem af Skolekommission og Menighedsraad i 8 Aar og har haft mange andre Tillidshverv, som han dog for nylig har trukket sig tilbage fra.

**Gaardejer Christen Nielsen Andersen,
„Ladekjær“ pr. Salling.**

Gaardejer Christen Nielsen Andersen er født den 6. Oktober 1881 paa »Ladekjær«. Han er gift med Fru Antonine Kristiane Andersen. »Ladekjær« er en gammel Slægtsgaard, men overtoges af Christen Andersen i 1908. Der er et Tilliggende paa 73 Tdr. Land og en Besætning paa 4 Heste, 14 Køer, 14 Stk. Ungkvæg, 20 Svin, 5 Faar og 10 Lam. Fra 1904 til 1907 var Gaardejeren Murersvend i Chicago. Han har været Elev paa Hadsten Højskole. Christen Andersen har været Medlem af Menighedsraadet og Sogneraadet; han er nu Medlem af Mejeriets Bestyrelse og er Formand for Bysmedien.

Gaardejer P. Torsager Andersen, „Nørrebo“, Thisted pr. Viborg.

Gaardejer Peter Torsager Andersen, der er født den 16. Januar 1880 og gift med Andrea Andersen, overtog i 1907 »Nørrebo«. Gaarden stammer fra det 18. Aarhundrede, Stuehuset er opført i 1924, de andre Bygninger senere. Jordtilliggendet er 18 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 2 Heste, 9 Køer, 12 Stk. Ungkvæg og 35 Svin.

Gaardejer Andersen, der oprindeligt er uddannet som Murer, har haft flere Tillidshverv.

Gaardejer Frode Julius Andersen, „Kjærgaard“, Lund pr. Højslev.

»Kjærgaard«, der er 150—200 Aar gammel, blev i 1938 overtaget af Gaardejer Frode Julius Andersen, i hvis Slægts Eje den i hele dette Tidsrum har været. »Kjærgaard« blev flyttet til den nuværende Plads i 1907 af Frode Andersens Fader, Jens Kr. Andersen, der nu oppebærer en Del Tillidshverv, bl. a. Sognefoged, Sogneraadformand og Bestyrelsesmedlem i Skive Diskontobank. Jordtilliggendet er paa 48 Tdr. Land.

Gaardejer Niels Marius Andersen, „Halborg“, Balling.

Gaardejer Niels Marius Andersen er født den 26. December 1899 som Søn af Gaardejer Chresten Andersen og Hustru Mette Kathrine Andersen, f. Jepsen. »Halborg« har i over 100 Aar været Slægtsejendom og er paa 84 Tdr. Land, deraf dog 14 Tdr. Land Eng, og har en Besætning paa 8 Heste, 24 Køer, 48 Ungkvæg, 60 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Jesper Andersen, „Sortbjerggaard“, Hald pr. Højslev.

Gaardejer Jesper Andersen er født den 2. Juni 1912, og hans Hustru, Fru Jenny Andersen, er født den 27. Januar 1917. De overtog »Sortbjerggaard« i 1942 med et Jordtilliggende paa 65 Tdr. Land samt en Besætning paa 4 Heste, 12 Køer, 24 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 3 Faar.

Gaardens Lade er opbygget af Sten fra en Kæmpehøj, som fandtes paa Gaardens Jorder.

Gaardejer Marinus Grove Andersen, „Højgaard“, pr. Lyby.

Gaardejer Marinus Grove Andersen og hans Søster, Clara Kathrine Andersen overtog i 1945 »Højgaard« efter deres Moder Gertrud Andersen Grove, f. Rasmussen. Gaardejer Andersen har desuden været Bestyrer paa Gaarden siden 1940. Gaarden har været i Slægtens Eje siden 1822. Jordtilliggendet er 70 Tdr. Land, og Besætningen er paa 6 Heste, 20 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 40 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Lauritz Grove Andersen, „Ingtrup Overgaard“ pr. Lyby.

Gaardejer Lauritz Grove Andersen, der er født den 1. September 1917, overtog i 1940 Kristian Andersens Gaard, »Ingtrup Overgaard«. Gaarden har et Jordtilliggende paa 80 Tdr. Land, og Besætningen er paa 7 Heste, 24 Køer, 25 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 2 Faar. Hans Hustru er Fru Petra Andersen, f. 29. November 1915 som Datter af Jens Møller og Hustru.

Gaardejer Anthonius Andersen, „Kærgaard“, Futting pr. Thorsø.

Gaardejer Anthonius Andersen overtog »Kærgaard« i 1942 efter Gaardejer Kristian Jensen. Den har et Jordtilliggende paa 43 Tdr. Land, og Besætningens Størrelse andrager 5 Heste, 15 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 14 Svin.

Gaardejer Andersens Hustru er Fru Gudrun Andersen. Gaardejeren har i sin Tid frekventeret Asmildkloster Landbrugsskole.

Gaardejer Anders Lund Andersen, „Kildegaard“, Tindbæk pr. Randers.

Gaardejer Anders Lund Andersen er født den 18. December 1895 og er gift med Fru Katrine Andersen, f. Christensen. »Kildegaard« er en Ejendom paa

36 Tdr. Land, der siden 1918 har tilhørt Gaardejer Andersen og har en Besætning paa 5 Heste, 15 Køer, 15 Ungkvæg, 50 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Ansgar Andersen, Nisset pr. Lemming.

Gaardejer Ansgar Andersen er født den 16. Oktober 1876 i Svostrup Sogn. Hans Hustru er Fru Marie Andersen, født den 16. Februar i Grønbæk Sogn. Ægteparret overtog »Nisset Nørgaard« den 25. Oktober 1929. Den er paa 35 Tdr. Land. Besætningen bestaar af 3 Heste, 28 Stk. Hornkvæg og 20 Svin.

Gaardejer Viggo Ilsø Andersen, „Skærsgaard“, Lee pr. Bjerringbro.

Gaardejer Viggo Ilsø Andersen, der er født den 5. April 1915 og gift med Gudrun Andersen, født den 5. Oktober 1918, overtog i 1941 »Skærsgaard«. Gaardejer Andersens Fader, Gaardejer Christen Madsen Andersen, kom i 1910 til Gaarden, som han købte af Hans Fisker. Jordtilliggendet er 50 Tdr. Land Ager og 17 Tdr. Land Eng samt 50 Tdr. Skov og Bakke. Besætningen er 5 Heste, 15 Køer, 25 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

Gaardejer Andersen er Snefoged samt i Bestyrelsen for Hesteforeningen.

Gaardejer Søren G. Andersen, „Lundgaard“ pr. Balling.

Gaardejer Søren Gudiksen Andersen overtog sin Gaard i Forpagtning i 1922 og som Ejendom i 1927. Han er gift med Fru Frida Kirstine Andersen. »Lundgaard« har et Jordtilliggende paa 69½ Tdr. Land og en Besætning paa 4 Heste, 24 Køer, 42 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

Gaardejer Niels Chr. Andersen, „Hougaard“ pr. Møldrup.

Gaardejer Niels Chr. Andersen er født den 2. Maj 1902 i Pedersminde pr. Nørager og er gift med Fru Amalie Andersen, f. Sørensen.

»Hougaard« er en Ejendom paa ialt 133 Tdr. Land, hvoraf 84 Tdr. Land er Mark og Kær under

Plov og ca. 25 Tdr. Land er beplantet med Naaletræer. Den blev i 1929 overtaget af Gaardejer Andersen, og den har en Besætning paa 7 Heste, 16 Køer, 24 Ungkvæg og 30 Svin.

Gaardejer Chr. Andersen, V. Dølby pr. Hem.

Gaardejer Chr. Andersen er født den 19. Oktober 1902 som Søn af Otto Andersen og Hustru, og han er gift med Hilda Andersen, der er født den 13. Maj 1903 som Datter af Jens Jensen og Hustru. Gaardejer Andersen overtog sin Gaard i 1934.

Jordtilliggendet er 43 Tdr. Land, og Besætningen er paa 3 Heste, 15 Køer, 25 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 1 Faar. Stuehuset er bygget omkring 1820, og ellers er de øvrige Bygninger ca. 150 Aar gamle.

Gaardejer Frederik Andersen, „Solgaard“, Fly pr. Skive.

Gaardejer Frederik Andersen er født den 20. August 1901 som Søn af Gaardejer Hans Chr. Andersen og Hustru Ane Olsen.

Gaardejer Andersen overtog »Solgaard« i 1944 med et Jordtilliggende paa 80 Tdr. Land Aager og 20 Tdr. Land Eng samt 40 Tdr. Hede og Plantage. Besætningen er 8 Heste, 18 Køer, 25 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 4 Faar. Stuehus og Lade er opført i 1876 og Ko- og Hestestalden i 1873. Der er i 1909 opført en ny Kostald.

Husmand Karl Andersen, Fur.

Husmand Karl Andersen er født den 5. August 1884 som Søn af Jens Andersen og Hustru, Fur.

Karl Andersen overtog sin Ejendom i 1932 med et Jordtilliggende paa 9 Tdr. Land, og desuden har han senere tilkøbt 1 Tdr. Land Skov. Besætningen andrager 1 Hest, 3 Køer, 4 Stk. Ungkvæg og 8 Svin.

Gaardejer Alfred Carl Grove Andersen, „Nygaard“, Vinkel pr. Højslev.

Gaardejer Alfred Carl Grove Andersen er født den 11. Marts 1916, og hans Hustru, Fru Dagny Marie Andersen, er født den 10. September 1917. De overtog »Nygaard« den 3. Marts 1945 med et

Jordtilliggende paa 85 Tdr. Land og en Besætning paa 7 Heste, 18 Køer, 34 Stk. Ungkvæg og 40 Svin.

Gaardejer Jens Kristian Andersen, „Skovlund“, Halskov pr. Højslev.

Gaardejer Jens Kristian Andersen er født paa Ejendommen den 5. April 1901 og har overtaget den i 1928 med et Tilliggende paa 19 Tdr. Land, men har i 1929 indkøbt 17 Tdr. Land til Ejendom-

men, hvis Besætning er paa 3 Heste, 8 Køer, 16 Ungkvæg, 15 Svin og 2 Faar. »Skovlund« har i mere end tre Slægtled været Slægtseje.

Gaardejer Rasmus Andersen, „Dalgaarden“ pr. Skægkær.

Gaardejer Rasmus Andersen er født den 24. November 1913 i Sinding. Han er gift med Fru Ingeborg Andersen. Gaardejer Rs. Andersen overtog »Dalgaarden« 1. September 1941. Den er paa 23 Tdr. Land og har en Besætning paa 2 Heste, 17 Stk. Hornkvæg og 15 Svin. Gaardejeren har været Elev paa »Danebod« Højskole.

Branden Kro pr. Roslev ved Kroejer Holger Andersen.

Kroejer Holger Andersen er født den 10. Juni 1908. Sammen med sin Hustru, Fru Ingeborg Andersen, overtog han Branden Kro i Efteraaret 1945. Den gamle, hyggelige Kro er kendt for sin smukke Beliggenhed ved Færgeoverfarten til Fur. Det er ikke nogen stor Virksomhed, men med sine forskellige Fortrin er Kroen stærkt besøgt ogsaa af liggende Gæster Sommeren igennem. Kroejer Andersen har andet Erhverv ved Siden af sin Krovirksomhed, og det er overvejende Fru Andersen, der tager sig af den hotelmæssige Side. Fruen er saare dygtig paa det kulinariske Omraade og forstaar til fulde at hygge om sine Gæster.

Gaardejer Michael Andersen, „Julianelund“ pr. Engesvang.

Biografejer F. Andersen, Bjerringbro.

Gaardejer Alfred P. Andersen, Hammershøj.

Gaardejer Otto Andreasen, „Egely“, Østerbølle pr. Aalestrup.

Gaardejer Otto Andreasen er født i Østerbølle i 1898 som Søn af Andreas Lauersen og Hustru Sidsel Marie Andreasen.

»Egely«s Stuehus er ombygget i 1910, Staldene i

1923 og Laden i 1929. Gaardejer Andreasen overtog »Egely« i 1928 med et Jordtilliggende paa 40 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 2 Heste, 8 Køer, 14 Ungkvæg og 20 Svin.

Skrådermester C. Appelt, Aalestrup.

Skrådermester Carl Appelt er født den 26. April 1886 i Aalsø ved Grenaa og har faaet sin Uddannelse hos Skrådermester Marius Rasmussen, Horsens, og Skrådermester Rasmussen, Brunsgade 46, Aarhus, og købte den 1. April 1911 sin Forretning. Skrådermester Appelt har været Kasserer i Sygehjælpeforeningen siden 1927.

Gaardejer P. Axelsen, Sønderbæk.

Gaardejer Peter Axelsen er født den 9. Marts 1894 i Kverning som Søn af J. Christian Axelsen og Hustru, Maren Axelsen. Hans Hustru, Fru Sofie Axelsen, er Datter af Lars Pedersen og Hustru, Sofie Pedersen. Ægteparrets Gaard er ca. 100 Aar

gammel. Gaardejer Axelsen overtog den i 1923. Stuehuset er det oprindelige, medens Udbygningerne er opført i 1927. Jordarealet andrager 23 Tdr. Land, og der er en Besætning paa 2 Heste, 9 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 15 Svin.

**Gaardejer Peter Jensen Bach, -
„Krejbjerggaard“ pr. Krejbjerg.**

Gaardejer Peter Jensen Bach er født den 8. Juli 1902 som Søn af Gaardejer Jens Chr. Jensen Bach og Hustru, Bodilette Bach, og er gift med Fru Anna Bach, Datter af P. Chr. Gade og Hustru, Mette Gade.

Gaardejer Bach overtog »Krejbjerggaard« i 1931 efter sine Forældre, der erhvervede Ejendommen i 1903. Ejendommen har et Jordtilliggende paa 73 Tdr. Agerjord og 25 Tdr. Land Plantage og Hede og en Besætning paa 7 Heste, 14 Køer, 40 Ungkvæg, 50 Svin og 4 Faar.

**Gaardejer Kristen Bach, „Hulhøjgaard“,
Romlund pr. Ravnstrup.**

Gaardejer Kristen Bach er født i Mammen den 24. Juli 1903 som Søn af Gaardejer Kristen Bach og Hustru Martine Bach og er gift med Fru Agnete Bach, Datter af Søren Madsen og Hustru Kirstine Madsen, Øby. »Hulhøjgaard« er paa 75 Tdr. Land og har en Besætning paa 5 Heste, 20 Køer, 12 Ungkvæg og 20 Svin.

Gaardejer Bach har været Medlem af Skolekommissionen fra 1937 og Menighedsraadet fra 1940 og har været Formand for K. F. U. M. fra 1937 til Dato.

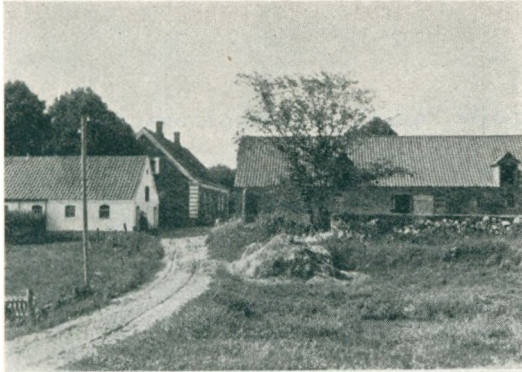
Gaardejer Bach har overtaget sin Ejendom i 1930.

**Gaardejer Peter Christensen Bach,
„Stubberupgaard“, Tindbæk pr. Randers.**

Gaardejer Peter Christensen Bach er født den 29. Juni 1899 som Søn af Gaardejer Kresten Petersen Bach og Hustru Ane Petersen Bach og har været gift med afdøde Fru Maren P. Bach, Datter af Anders Andersen og Hustru Else Marie Andersen. »Stubberupgaard« stammer fra omkring Aaret 1700, og har i de sidste 200 Aar været i Slægtens Eje. Gaardejer Bach har overtaget Ejendommen i 1917 med et Jordtilliggende paa 79 Tdr. Land, og Ejendommens Besætning er paa 7 Heste, 18 Køer, 25 Ungkvæg, 50 Svin og 2 Faar.

**Gaardejer Kristen Bach,
Bjerring pr. Bjerringbro.**

Gaardejer Kristen Bach er født den 1. Oktober 1909 som Søn af Gaardejer Jens Bach og Hustru.

Gaardejer Bach overtog sin Gaard i 1941 med et Jordtilliggende paa 70 Tdr. Land samt en Besætning paa 8 Heste, 45 Køer og 30 Svin. Bygningerne er opført i 1915 af Gaardejer Jens Bach.

Gaardejer Bach har siddet i Sogneraadet siden 1943. Han har desuden gjort et Arbejde for Indre Mission og K. F. U. M. i Sognet.

**Gaardejer Niels Jensen Bach,
„Kandalgaard“, Finderup pr. Viborg.**

Gaardejer Niels Jensen Bach er født den 19. April 1881 som Søn af Gaardejer Jens Peter Sørensen Bach og Hustru Kristiane Bach og er gift med Fru Kristine Jensen Bach, Datter af Kristen Vistesen og Hustru, Jensine Vistesen. »Kandalgaard« blev opført i 1911 og havde da et Jordtilliggende paa 15 Tdr. Land; der hører nu 60 Tdr. Land til Ejendommen, der har en Besætning paa 2 Heste, 8 Køer, 8 Ungkvæg, 6 Svin og 1 Faar.

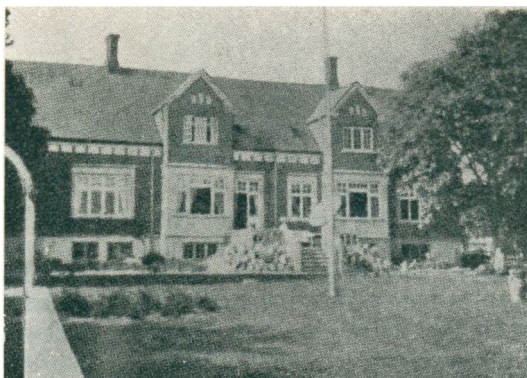
Gaardejer Bach har været Bestyrelsesmedlem i Hesteforsikringen, Brugsforeningen, Husmandsforeningen, Mejeriet m. m.

**Forpagter Karl Viller Jensen Bach,
„Domdalsgaard“, Finderup pr. Viborg.**

Forpagter Karl Viller Jensen Bach er født den 16. Maj 1917 som Søn af Gaardejer Jens Peter Jensen Bach og Hustru Marie Jensen Bach, hvis Gaard han har forpagtet den 1. November 1944. Forpagter Bach er gift med Fru Karen Nielsine Jensen Bach, Datter af Sognefoged Jens Peter Jensen og Hustru, Marie Jensen.

»Domdalsgaard« har altid været i Familien Bachs Eje og har et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land og en Besætning paa 5 Heste, 12 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 15 Svin.

Gaardejer Knud Bach, „Røngegaard“ pr. Ulstrup.

Gaardejer Knud Bach er født den 26. September 1871 som Søn af Gaardejer Jens Nielsen Bach og Hustru Abigael Bach og er gift med Fru Martha Bach, der er født den 2. August 1883. Gaardejer Knud Bach overtog »Røngegaard«, der i ca. 100 Aar har været Slægtseje, i 1892 med et Jordtilliggende paa 105 Tdr. Land. Til Ejendommen hører nu 176 Tdr. Land, og den har en Besætning paa 10 Heste, 30 Køer, 32 Ungkvæg og 20 Svin.

Af Gaardejer Knud Bachs mange Tillidshverv kan nævnes, at han har været Formand for Sdr. Vinge Andelsmejeri, Formand for Randers Mejeriforening, Formand for Langaa Hesteavlsforening, Næstformand for Bjerringbro Andelsslagteri, var i Bestyrelsen for Randers Amts Husholdningsselskab, i Bestyrelsen for Randers By og Omegns Bank, var i Forretningsudvalget for Jydske Brandforsikring og var Formand for Landbrugernes Sammenslutning.

Gaardejer Søren Laugesen Bach, „Ilsø Vestergaard“ pr. Ulstrup.

Gaardejer Søren Laugesen Bach er født den 16. Marts 1897 som Søn af Gaardejer Kristian Laugesen Bach og Hustru Dorthea S. Bach og er gift med Fru Ingrid Bach, Datter af Kristian Olsen og Hustru Dagmar Olsen, Hjorthede.

»Ilsø Vestergaard« stammer fra omkring Aaret

1650 og har i omkring 300 Aar været i Familiens Eje. Gaardens Bygninger er alle ombyggede i Tiden fra 1850 til 1942, og Gaardejer Bach har overtaget Ejendommen i 1919 med et Jordtilliggende paa 100 Tdr. Land. Gaardens Besætning er paa 13 Heste, 24 Køer, 28 Stk. Ungkvæg, 70 Svin og 6 Faar.

Gaardejer Chr. Jensen Bach, „Kjærsgaard“, Bygum pr. Aalestrup.

Gaardejer Chr. Bach er født den 1. Oktober 1903 som Søn af Chr. Jensen Bach og Hustru. Hans Hustru, Mary Bach, er Datter af Gaardejer Niels Therkildsen og Hustru, »Birkegaard«, Ejdrup.

»Kjærsgaard« blev i 1936 overtaget af Gaardejer Bach, og dens Bygninger er sidst opført i 1942.

Dens Jordtilliggende er 52 Tdr. Land, og der er en Besætning paa 6 Heste, 16 Køer, 24 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

Gaardejer Bach er Formand for Aalestrup Andelsmejeri samt Vurderingsmand for Sparekassen for Aalestrup og Omegn.

Gaardejer Niels Bach, „Terpsgaard“, Aalum pr. Randers.

Gaardejer Niels Bach er født den 2. Oktober 1885 som Søn af Kresten Petersen Bach og Hustru Ane Petersen Bach og er gift med Fru Andrea Bach, Datter af Mikkel Kaae og Hustru Jensine Kaae. »Terpsgaard« er fra omkring Aaret 1700; dens Stuehus er opført i 1821, og de øvrige Bygninger er ombyggede i Tiden fra 1916 til 1937. Gaardejer Bach overtog Ejendommen i 1923 med et Jordtilliggende paa 29

Tdr. Land, og Ejendommens Besætning er paa 2 Heste, 10 Køer, 10 Ungkvæg og 25 Svin.

Gaardejer J. R. Bach, „Eriksminde“ pr. Hammel.

Gaardejer Jens Rasmussen Bach er født den 17. Februar 1876 paa sin Slægtsgaard. Han er gift med Fru Mette Bach. »Eriksminde« er paa 33 Tdr. Land; den overtoges af Gaardejer Bach i 1895. Husdyrbesætningen bestaar af 4 Heste, 12 Køer, 12 Stk. Ungkvæg og 10 Svin.

Gaardejer Jakob Back, „Dalgaard“, V. Børsting pr. Skive.

Gaardejer Jakob Back er født den 18. Maj 1904 som Søn af Søren Back og Hustru, og han er gift med Gerda Back, der er født den 29. Januar 1907 som Datter af Søren Bregendahl og Hustru, Thy.

Gaardejer Back overtog »Dalgaard« i 1941 med et Jordtilliggende paa 51 Tdr. Land samt en Besætning paa 6 Heste, 15 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 60 Svin og 2 Faar. Kostalden er bygget i 1910, Lade og Hestestald er en Del ældre, og Stuehuset er mindst 100 Aar gammelt.

Gaardejer Johannes Magnus Pedersen Bak, Feldingbjerg pr. Stoholm.

Gaardejer Johannes Magnus Pedersen Bak er født den 24. Juni 1904, og hans Hustru, Nickoline Bak, er født den 28. September 1914.

Gaardejer Bak overtog sin Gaard, der i 50 Aar har været i Slægtens Eje i 1935. Jordtilliggendet

er 30 Tdr. Land, og Besætningen andrager 3 Heste, 10 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 20 Svin. Kostalden er opført i 1907, Laden i 1925 og Stuehuset i 1935.

Gaardejer Bak har tidligere frekventeret Malling Landbrugsskole.

Gaardejer Chr. Thomsen Bach, Mariehøj pr. Viborg.

Gaardejer Christian Thomsen Bach er født den 29. Oktober 1886 i Batum som Søn af Thomas Pedersen og Hustru, Inge Katrine Pedersen. Hans Hustru, Fru Trine Bach, er Datter af Anders Peder Christensen og Hustru, Maren Christensen. Gaardejer Bach overtog »Mariehøj« i 1913; Gaarden er fra 1889. Der er et Jordareal paa 36 Tdr. Land,

hvoraf 10 Tdr. er Eng og Plantage. Besætningen bestaar af 2 Heste, 7 Køer, 11 Stk. Ungkvæg og 10 Svin. Chr. Th. Bach har været Elev paa Asmildkloster Landbrugsskole i 1909—10. Han er Formand og Kasserer for Foderstofforeningen og har været det i 30 Aar.

Gaardejer Povl Jensen Bak, „Lundesgaard“, Hvinningdal pr. Ø. Bording.

Gaardejer Povl Jensen Bak og hans Hustru Marie Bak overtog 1918 »Lundesgaard«, der er ca. 150 Aar gammel. Stuehuset er opført 1848, Kostalden og Laden samt Stakhus i 1925—1935. Jordtilligendet er 25 Tdr. Land, og Besætningen udgør 2

Heste, 12 Køer, 12 Stk. Ungkvæg, 15 Svin og 1 Faar.

Gaardejer Bak er Sogneraadsmlem og Kommunekasserer.

Gaardejer Marinus Christensen Bak, „Kjærgaard“ pr. Krejbjerg.

Gaardejer Marinus Christensen Bak er født den 2. November 1907 som Søn af Søren Bak og Hustru og er gift med Fru Kristine Bak, f. Moustsen. Ejendommen er opført omkring Aaret 1900, og Gaardejer Bak overtog Ejendommen i 1935 med et Jordtilliggende paa 23 Tdr. Land, og den har en Besætning paa 3 Heste, 8 Køer, 18 Stk. Ungkvæg, 14 Svin og 1 Faar.

Gaardejer Jens Bak, „Ahrensdal“, Hadsten.

Gaardejer Jens Bak er født den 10. November i Glæsborg i Skjød Sogn. Hans Hustru er Fru Karen Bak. Ægteparrets Gaard er 58 Tdr. Land stor og har en Besætning paa 6 Heste, 40 Stk. Hornkvæg og 60 Svin. Gaardejer Jens Bak har været Sogneraadformand i 8 Aar. Han er Medlem af Mejeriets Bestyrelse, Skolekommissionsmedlem i ca. 20 Aar, Medlem af Menighedsraadet i 3 Perioder, i en lang Aarrække Formand for Foredragsforeningen m. m. — Sønnen Arne Bak har haft Gaarden i Forpagtning siden 1942.

Gaardejer Laust Balling, „Hagensager“, Ø. Lyby pr. Lyby

Gaardejer Laust Balling er født den 20. Juni 1902 som Søn af Niels Balling og Hustru Else Balling. Han er gift med Marie Balling, der er født den 28. November 1910 som Datter af Gaardejer Jens Kristensen og Hustru Kirsten Marie Kristensen.

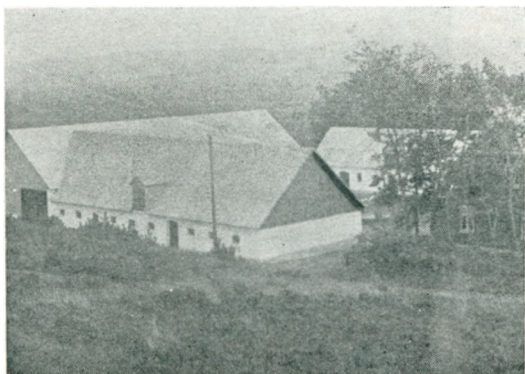
Gaardejer Balling overtog »Hagensager« i 1935 med et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land. Besætningen andrager 6 Heste, 20 Køer, 18 Stk. Ungkvæg og 30 Svin. Stuehuset er opført i 1868.

Gaardejer Balling er Medlem af Sogneraadet, Formand for det kommunale Kornnævn, m. m.

Gaardejer Kresten Bay, „Moselund“, Fastrup pr. Viborg.

Gaardejer Kresten Bay er født den 2. Marts 1902 som Søn af Gaardejer Kristian Bay og Hustru Gine Bay og er gift med Fru Poulina Kristine Bay, Datter af Christian Munk og Hustru Mariane Munk. »Mosegaard«s Stuehus er fra 1911, og Gaardens øvrige

Bygninger er opført i 1942 efter en Brand. Gaardejer Bay overtog Gaarden i 1928 efter sin Fader med et Jordtilliggende paa 47 Tdr. Land. Til Gaarden hører nu 50 Tdr. Land og en Besætning paa 4 Heste, 10 Køer, 12 Ungkvæg, 10 Svin og 2 Faar.

Gaardejer M. P. H. Bay, Øby pr. Vejrumbro.

Gaardejer Mads Peter Hansen Bay er født den 12. December 1902 i Øby som Søn af Jens Hansen Bay og Hustru Ane Bay. Fru Nikoline Bay er Datter af Jens og Marie Vestergaard. Gaardejer Bay overtog »Mølgaard« i 1938 efter sin Fader. Det er en Gaard paa 80 Tdr. Land med en Besætning paa 5 Heste, 14 Køer, 18 Stk. Ungkvæg og 25 Svin. Gaardens Bygninger er genopført i 1928 efter en Ildebrand. »Mølgaard« har været i Slægtens Eje igennem et Par Hundrede Aar. Gaardejer M. P. H. Bay, der tillige er Sognefoged, har deltaget i Kursus paa Haslev Højskole.

Gaardejer Hans Chr. Beck, Graa pr. Kellerup.

Gaardejer Hans Chr. Beck er født den 21. Oktober 1902 i Graa. Hans Hustru er Fru Dagmar Laurine Kirstine Beck, f. Skov. Gaardens Størrelse er 17 Tdr. Land, og der er en Besætning paa 2 Heste, 10 Køer, 8 Stk. Ungkvæg og 15 Svin. Gaardejer Beck har været Elev paa Ollerup Højskole.

Gaardejer Kristen Bech, Vinderslev.

Gaardejer Kristen Bech er født den 26. April 1908. Han er gift med Fru Ida Bech. Gaardejer Kr. Bech var Bestyrer af Gaarden fra 1938, i 1944

blev han Ejer af den. Der er et Tilliggende paa 35 Tdr. Land og en Besætning paa 2 Heste, 20 Stk. Hornkvæg og 1 Svin.

Gaardejer Jørgen Kaastrup Bengaard, „Kirkeby Overgaard“, Kirkeby pr. Roslev.

Gaardejer Jørgen Kaastrup Bengaard er født den 24. Maj 1898 som Søn af Frederik Jørgensen Bengaard og Hustru.

Gaardejer Bengaard overtog »Kirkeby Overgaard« i 1927 med et Jordtilliggende paa 72½ Tdr. Land, hvoraf der er blevet frasolgt 2 Tdr. Land. Besætningen bestaar af 5 Heste, 25 Køer, 30 Stk. Ungkvæg og 40 Svin. Gaardens Bygninger er opført i 1896 efter en Brand samme Aar.

Gaardejer Bengaard har frekventeret saavel Højskole som Landbrugs-skole.

Gaardejer Jens Peder Bentsen, Thorsø.

Gaardejer Jens Peder Bentsen er født den 6. Oktober 1910 som Søn af Søren Bentsen og Hustru Maren Bentsen. Hans Hustru, Fru Vera Bentsen, er født den 16. September 1912 som Datter af Anders P. Andersen og Hustru. Gaardejer Bentsen overtog i 1943 sin Fødegaard med et Jordtilliggende paa 17 Tdr. Land og en Besætning paa 2 Heste, 7 Køer, 8 Stk. Ungkvæg og 6 Svin.

**Gaardejer Christian Berg,
Granlyst pr. Viborg.**

Gaardejer Christian Berg er født den 15. Maj 1890 i Vejrum som Søn af Søren Berg og Hustru, Kirsten Marie Berg. Fru Karoline Berg er Datter af Jens Christian Jensen og Hustru, Andrea Jensen. I 1923 blev Gaardejer Berg Ejer af »Granlyst«. Gaardens Stuehus er opført i 1864, medens Laden er genopført i 1900 efter en Ildebrand. Der er et Jordtilliggende paa 34 Tdr. Land samt Eng. Husdyrbesætningens Størrelse er 3 Heste, 10 Køer, 13 Stk. Ungkvæg og 18 Svin. — Gaardejer Berg er Kasserer i den lokale Gødningsforening og er Medlem af Viborg Andelssvineslagteris Bestyrelse.

**Gaardejer Peter Berthelsen, „Horsdalgaard“,
Vinkel pr. Viborg.**

Gaardejer Peter Berthelsen er født den 4. November 1901 i Truust pr. Faarvang som Søn af Marius Berthelsen og Hustru Anna Berthelsen og er gift med Fru Astrid Berthelsen, Datter af Jens Skjøtt og Hustru Kristine Skjøtt. »Horsdalgaard« stammer fra omkring Aaret 1700; dens Stuehus er opført i 1938 og de øvrige Bygninger i Tiden fra 1925 til 1936. Gaardejer Berthelsen overtog Gaarden i 1942, og den har et Jordtilliggende paa 35 Tdr. Land og en Besætning paa 3 Heste, 14 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

**Gaardejer Niels Peter Berthelsen,
„Tophøigaard“, Øster Herup pr. Lihme.**

Gaardejer Niels Peter Berthelsen er født den 26. August 1882 som Søn af Gaardejer Bertel Kristensen og Hustru og har overtaget sin Ejendom efter sin Fader i 1911 med et Jordtilliggende paa 42 Tdr. Land. Ejendommens Besætning er paa 4 Heste, 15 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og ca. 80 Svin. Gaardejer Berthelsen er Medlem af Sogneraadet, Formand for Brodal Mejeri, i Bestyrelsen for Skive-Vestsalling Jernbane og Formand for Kornnævnet, ligesom han har været Formand for Lihme Foderstofforening og Kommunerevisor.

**Gaardejer Johan Biller, „Hedegaard“,
Vindum pr. Tange.**

Gaardejer Johan Biller er født den 1. Juli 1889 som Søn af Johan Biller og Hustru Karen Marie Biller og er gift med Fru Kirstine Biller, Datter af Hermann Hvam og Hustru Kristine Hvam, Vindum.

»Hedegaard«s Stuehus er opført i 1941, hvorimod de øvrige Bygninger er ombyggede i Aarene fra 1909 til 1917, og Gaardejer Biller har overtaget Ejendommen i 1927 med et Jordtilliggende paa 93 Tdr. Land. Ejendommen har en Besætning paa 4 Heste, 16 Køer, 20 Ungkvæg og 40 Svin.

Propr. E. S. M. Jensen Bilstrup, „Lundholm“, Haasum pr. Skive.

Proprietær Emil Bilstrup er født den 2. April 1900, og hans Hustru Anne Elisabeth Bilstrup er født den 9. Juli 1903. Proprietær Bilstrup overtog »Lundholm« i 1930 med et Jordtilliggende paa ca. 250 Tdr. Land. Besætningens Størrelse andrager 8 Heste, 40 Køer, 80 Stk. Ungkvæg, 35 Svin og 7 Faar. Gaarden stammer fra 1805. Stuehuset er opført i 1857, Udlængerne i 1899. Proprietær Bilstrup er Formand for Mark- og Vejfredudvalget. Han har frekventeret Uldum Højskole og Ladelund Landbrugsskole.

Gaardejer Møller Bisgaard, „Skarppingaard“, Thorup pr. Nørager.

Gaardejer Møller Bisgaard er født den 7. Februar 1908 som Søn af Gaardejer Bisgaard og Hustru. Hans Hustru, Fru Emma Bisgaard, er født den 15. Januar 1915 som Datter af K. O. Gammelgaard og Hustru.

»Skarppingaard« blev overtaget i 1944 af Gaard-

ejer Bisgaard. Dens Stuehus er bygget 1903, Kostalden 1911, Laden 1900 og Hestestalden 1880. Jordtilliggendet er paa 73 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 10 Heste, 24 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 60 Svin og 1 Faar.

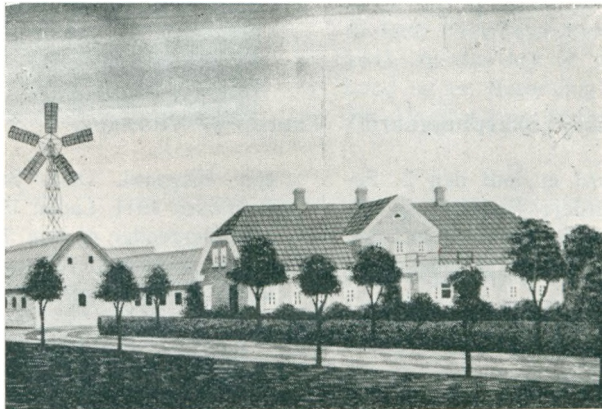

Gaardejerske, Enkefru Maren Bisgaard, „Frydenlund“, Klotrup pr. Aalestrup.

Enkefru Maren Bisgaard er født den 7. Marts 1872 som Datter af Andreas Poulsen og Hustru Birgitte Poulsen, Frydenlund. Fru Bisgaard overtog sin Fødegaard i 1903 sammen med sin nu afdøde Mand, Gaardejer Jacob Bisgaard. »Frydenlund« har i 3 Generationer været i Slægtseje, og Gaarden stammer fra omkring Aar 1815, medens de nuværende Bygninger er opført i Tiden fra 1875—82. Fru Bisgaard har siden sin Mands Død i 1936 drevet Gaarden med Bistand af sin Søn, Henry Bis-

gaard. Der er et Jordtilliggende paa 70 Tdr. Land, samt en Besætning paa 7 Heste, 18 Køer, 24 Stk. Ungkvæg og 40 Svin.

Gaardejer Jacob Bisgaard var i sin Tid Sognefoged i ca. 17 Aar, Medlem af Fjeldsø Sogneraad i 16 Aar, Formand for Fjeldsø Mejeri, Bestyrelsesmedlem for Hobro Andels Svineslagteri, i Repræsentantskabet for Aalestrup Landbobank samt Medlem af Fjeldsø Skolekommission og Menighedsraad.

Gaardejer Alfred Bisgaard, „Vejgaarden“, Klotrup pr. Aalestrup.

Gaardejer Alfred Bisgaard, der er født den 3. Juni 1905 som Søn af Gaardejer Jacob Bisgaard og Hustru Maren Bisgaard er gift med Fru Anna Dagmar Bisgaard, en Datter af Niels Møller Jacobsen Møller og Hustru, Sørine Kirstine Møller.

Gaardejer Bisgaard overtog »Vejgaarden« i 1941, og den har nu et Jordtilliggende paa 85 Tdr. Land samt en Besætning paa 9 Heste, 25 Køer, 34 Stk. Ungkvæg, 45 Svin og 3 Faar. Gaarden er ca. 100

Aar gammel, og det nuværende Stuehus er opført i 1922, medens de andre Længer er opført noget tidligere.

Gaardejer Bisgaard har baade været paa Vestbirk Højskole og Asmild Kloster Landbrugsskole.

A. Bisgaard er Medlem af Menighedsraadet for Gedsted-Fjeldsø og er desuden i Bestyrelsen for Vesthimmerlands Hesteavlforening.

**Gaardejer Søren Sørensen Bisgaard,
„Ettrupgaard“ pr. Aalestrup.**

Gaardejer Søren Sørensen Bisgaard er født den 12. April 1878 som Søn af Gaardejer Søren Sørensen Bisgaard og Hustru Karen Bisgaard, »Stensbækgaard«, Fjeldsø. Hans Hustru, Fru Karen Kirstine Bisgaard, er en Datter af Thomas Christensen og Hustru.

»Ettrupgaard«, der blev overtaget af Gaardejer Bisgaard i 1913, er nyopført i 1913 og 1928, og der har et Jordtilliggende paa 165 Tdr. Land samt en Besætning paa 12 Heste, 40 Køer, 60 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 2 Faar, hvilket er mere end det dobbelte af den oprindelige Stand.

Gaardejeren har i sin Tid frekventeret Malling Landbrugsskole.

Gaardejer Niels Peder Nielsen Bjørn, „Rødhøjgaard“ pr. Hobro.

Gaardejer Niels P. Nielsen Bjørn er født den 24. September 1882 som Søn af Niels Nielsen Bjørn og Hustru Karen Kirstine Nielsen Bjørn. Hans Hustru er Else Marie Nielsen Bjørn, født den 16. Juli 1891 som Datter af Mogens Nielsen og Hustru.

Gaardejer Bjørn overtog »Rødhøjgaard« i 1911,

og der er nu et Jordtilliggende paa 70 Tdr. Land samt en Besætning paa 7 Heste, 18 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 3 Faar.

Gaardejer Nielsen Bjørn har været Medlem af Sogneraadet i 18 Aar, dets Formand i 2 Aar og har desuden haft flere andre Tillidshverv.

Gaardejer Karl Bjerring, Taanum pr. Randers.

Gaardejer Karl Bjerring er født den 15. September 1914 som Søn af Rasmus Bjerring og Hustru Else Marie Bjerring og er gift med Fru Margit Bjerring, Datter af Søren Andersen og Hustru Mathilde Andersen.

Gaardejer Bjerrings Ejendom er fra omkring

1700, og dens Bygninger er med Undtagelse af Kostalden, der er ombygget i 1910, opført i 1850. Gaardejer Bjerring overtog Ejendommen i 1945 med et Jordtilliggende paa 58 Tdr. Land. Ejendommen har en Besætning paa 6 Heste, 20 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

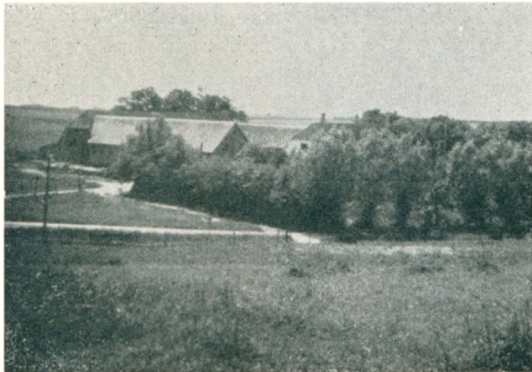
Gaardejer Jens Jacobsen Bjerring, „Karmark“ pr. Bjerringbro.

Gaardejer Jens Jacobsen Bjerring er født den 24. Februar 1901 som Søn af Rasmus Bjerring og Hustru, Else Marie Bjerring, og er gift med Fru Asta Bjerring, Datter af Anders Sørensen og Hustru, Inger Sørensen.

»Karmark« kan føres helt tilbage til Aaret 1200; dens Stuehus er opført i 1916, Laden er ca. 100

Aar gammel, og de øvrige Bygninger er ombyggede omkring 1880.

Gaardejer Bjerring overtog Ejendommen uden Besætning og Avl i Marts 1937 med et Jordtilliggende paa 172 Tdr. Land, hvoraf de 120 Tdr. Land er under Plov. Gaardens Besætning er paa 24 Heste, 35 Køer, 45 Stk. Ungkvæg, 150 Svin og 10 Faar.

Gaardejer Jens Iversen Bligaard, „Bligaard“ pr. Balling.

Gaardejer Jens Iversen Bligaard er født paa Ejendommen den 7. April 1906 som Søn af Gaardejer Iver Iversen Bligaard og Hustru og er gift med Fru Agnes Kirstine Bligaard, Datter af Gaardejer Jeppe Jeppesen og Hustru.

»Bligaard« har været Slægtseje siden 1796, og Gaardejer Bligaard overtog Ejendommen i 1936. Ejendommen har et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land og en Besætning paa 7 Heste, 20 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 4 Faar.

Gaardejerske Fru Marie Hviid Bonde, Greusten pr. Stevnstrup.

Gaardejerske, Fru Marie Bonde, der var gift med Gaardejer Peder Sørensen Bonde, født den 9. Maj 1893 i Greusten, overtog ved sin Mands Død i Februar 1936 Gaarden, som hun siden har drevet. Gaarden har været i hendes Mands Slægt siden 1758. Jordtilligendet er 29 ha. Land. Ejendomsskylden er efter Vurderingen 1. Oktober 1945 Kr. 33.000.

**Gaardejer Martin Marius Broch,
„Østergaard“, Terp pr. Ulstrup.**

Gaardejer Martin Marius Broch er født den 8. Februar 1918 i Terp som Søn af Marius Broch og Hustru, Marie Broch.

»Østergaard« stammer fra omkring Aaret 1700. Gaardens Stuehus er opført i 1850, Kostalden i 1900, Laden i 1941 og Hestestalden i 1943.

Gaardejer Broch overtog Ejendommen i 1939, og den har en Besætning paa 6 Heste, 16 Køer, 18 Stk. Ungkvæg og 45 Svin.

Gaardejer Søren Hans Jensen Bræsk, Vandet pr. Rødkjærbro.

Gaardejer Søren Hans Jensen Bræsk er født den 24. August 1891 som Søn af Gaardejer Jens Jensen Bræsk og Hustru, Maren Jensen Bræsk.

Gaardejer Jensen Bræsk overtog sin Slægtsgaard i 1920 med et Jordtilliggende paa 50 Tdr. Land, hvilket nu er forøget til 56 Tdr. Land. Besætningen andrager 7 Heste, 20 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 50

Svin og 2 Faar. Laden er opført 1901, Stuehuset 1905, Kostalden 1911 og Hestestalden 1926.

Gaardejer Jensen Bræsk har frekventeret Asmild Kloster Landbrugsskole. Han har siddet i Sogneraadet i 10 Aar og sidder desuden i Tilsynsraadet for Sparekassen.

**Gaardejer Chr. Brødløs, „Finsbjerggaard“,
Demstrup pr. Sjørslev.**

Gaardejer Chr. Brødløs er født den 22. August 1886, og hans Hustru, Kristiane Brødløs, er født den 16. Oktober 1888.

»Finsbjerggaard« laa tidligere midt i Byen, men efter en Brand i 1864 blev den flyttet til sin nuværende Plads, og i dette Aar blev ogsaa nye Bygninger opført. Gaarden har i 5 Generationer været i Slægtens Eje, og Gaardejer Brødløs overtog den i 1914. Jordtilliggendet er 50 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 5 Heste, 20 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

Gaardejer Peter Brødløs, Sønderbæk.

Gaardejer Peder Pedersen Brødløs er født den 9. Marts 1912 i Demstrup som Søn af Christian Brødløs og Hustru, Kristiane Brødløs. Fru Gerda Brødløs er Datter af Søren Pedersen og Hustru, Gertrud Pedersen.

Ægteparret overtog »Teglgaard« i 1940. Det er en Gaard paa 24 Tdr. Land med en Besætning paa 2 Heste, 10 Køer, 8 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

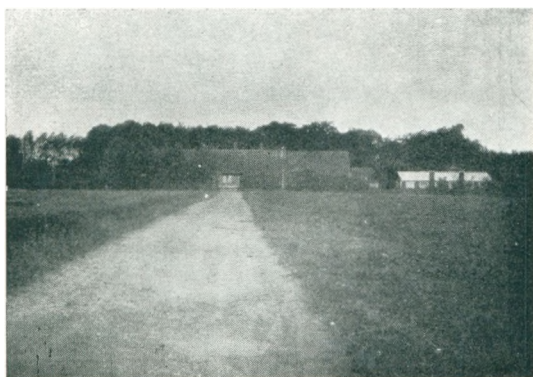
Gaardejeren har været Elev paa Asmildkloster Landbrugsskole.

Gaardejer Anders Ove Sørensen Brøndum, „Toftegaard“, Aalum pr. Randers.

Gaardejer Anders Ove Sørensen Brøndum er født den 14. Januar 1881 som Søn af Gaardejer Søren Christensen Brøndum og Hustru, Jakobine Brøndum, og er gift med Fru Ane Brøndum, Datter af Kristen Nielsen og Hustru, Kristine Nielsen, Læsten.

»Toftegaard« stammer fra omkring Aaret 1700 og er ombygget helt i 1932 og har tilhørt Slægten i flere Generationer. Den nuværende Ejer overtog Gaarden i 1909 med et Jordtilliggende paa 48 Tdr. Land, og den har en Besætning paa 6 Heste, 14 Køer, 16 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

Gaardejer Aage Borgbjerg, „Haurumgaard“, V. Bøstrup.

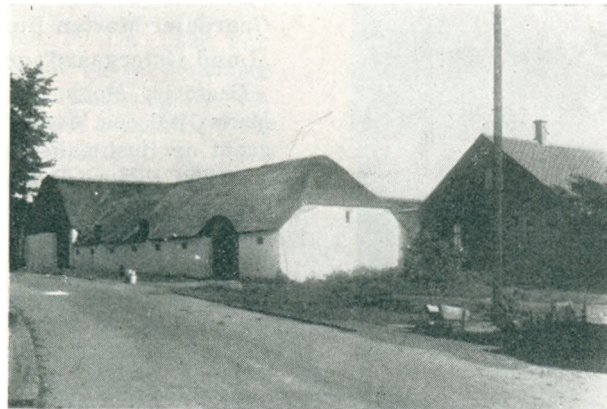
Gaardejer Anton Marius Brøndum, „Grovegaard“, Ø. Fussing pr. Bjerregrav.

Gaardejer Anton Marius Brøndum er født den 13. Marts 1902 som Søn af Gaardejer Mikkel Brøndum og Hustru, Maren Brøndum, og er gift med Fru Katrine Brøndum, Datter af Esper Møller og Hustru, Karen Marie Møller, Vorning.

»Grovegaard« er opført omkring Aaret 1600 og har lige siden 1703 været i Slægten Brøndums Eje. Gaardens Stuehus er opført i 1890, og de øvrige

Bygninger er ombyggede i Aarene fra 1880 til 1932. Gaardejer Brøndum overtog sin Ejendom i 1929, og den har et Jordtilliggende paa 85 Tdr. Land og en Besætning paa 10 Heste, 20 Køer, 40 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

Af Gaardejer Brøndums Tillidshverv kan nævnes, at han er Kommunekasserer og Formand for Vaabenbroderforeningen »Enighed«.

Gaardejer Anders Petersen Bundgaard, „Bundgaard“, Vammen pr. Viborg.

Gaardejer Anders Petersen Bundgaard er født den 3. November 1897 som Søn af Gaardejer Peter Petersen Bundgaard og Hustru, Jensine Petersen Bundgaard, og hans Hustru er Fru Minna Bundgaard, der er Datter af Slagter A. Andersen og Hustru, Ane Andersen, Løgstrup.

»Bundgaard« er en meget gammel Gaard og har, lige saa længe man kan huske tilbage, været i Slægten Bundgaards Eje; dens Stuehus er opført

i 1912, og Gaardens øvrige Bygninger er ombyggede i Tiden fra 1899 til 1924. Gaardejer Bundgaard overtog Ejendommen den 1. November 1927, efter at have taget Præliminæreksamen i København og været paa Asmildkloster Landbrugsskole, med et Jordtilliggende paa 98 Tdr. Land. Ejendommens Besætning er paa 10 Heste, 25 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Mikael Johannes Jensen Bundgaard, „Bundgaard“, Overjulianehede pr. Bording.

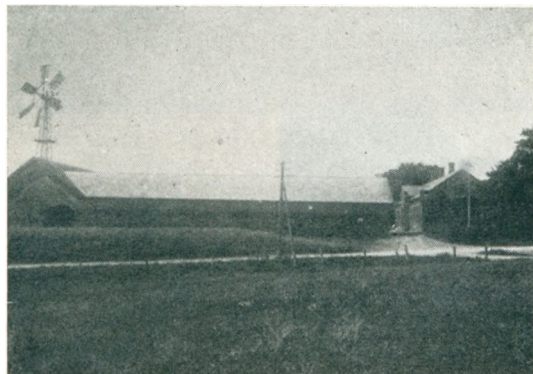
Gaardejer M. Bundgaard er Søn af Gaardejer N. Jensen Bundgaard og Hustru, og han er gift med Mette H. Bundgaard, der er Datter af Boelsmand N. Jensen og Hustru. Gaardejer Bundgaard overtog den 14. Februar 1917 »Bundgaard«, der stammer fra ca. 1870, i hvilket Tidsrum den stadig har været i Familiens Eje. Bygningerne er opført fra 1925 til 1935. Jordtilliggendet er 43 ha Land, og Besætningens Størrelse andrager 7 Heste, 18 Køer, 22 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Anders A. Bundgaard, „Annemosegaard“ pr. Hammershøj.

»Annemosegaard« er en gammel Slægtsejendom paa 70 Tdr. Land, hvis Stuehus er opført i 1866 og Stald og Lade i 1867. Gaarden blev i 1944 overtaget af Gaardejer Anders A. Bundgaard, der er født den 31. Oktober 1912 som Søn af Peder Andersen Bundgaard og Hustru, Jensine Bundgaard,

f. Sørensen. Hans Hustru er Fru Karen Bundgaard, Datter af Anton Christensen og Hustru, Karen Christensen, f. Christensen.

Gaardens Besætning er paa 6 Heste, 16 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 15--16 Svin og 6 Faar.

Gaardejer Morten Bundgaard, „Lund Østergaard“ pr. Skive.

Gaardejer Morten Bundgaard er født den 30. Marts 1900 som Søn af Gaardejer Morten Bundgaard og Hustru, Petrea Bundgaard. Han er gift med Else Kirstine Bundgaard, der er født den 27. Februar 1906 som Datter af Kresten Jacobsen og Hustru, Mette Jacobsen.

Gaardejer Bundgaard overtog i 1930 »Lund Østergaard«, der stammer fra 1825. Gaarden har fra dette Aarstal tilhørt Fru Bundgards Slægt, idet hendes Oldefar købte Gaarden i 1825. Bygningerne er opført efter en Brand i 1914. Jordtilliggendet er 92 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 9 Heste, 25 Køer, 45 Stk. Ungkvæg, 60 Svin og 2 Faar.

**Gaardejer Herman Bust, „Kirkelund“,
Løvel pr. Viborg.**

Gaardejer Herman Bust er født den 4. Juni 1898 som Søn af Gaardejer Christian Bust og Hustru, Marie Bust, og er gift med Fru Dagmar Bust, Datter af Anders P. Christensen og Hustru, Maren Christensen.

»Kirkelund«s Stuehus er opført i 1867, og Ejendommen har i tre Generationer været Slægtseje. Gaardejer Bust har overtaget Ejendommen i 1923 med et Jordtilliggende paa 65 Tdr. Land, hvoraf 15 Tdr. Land er Eng, og den har en Besætning paa 5 Heste, 14 Køer, 19 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Bust er Kasserer i Mejeriet og Formand i Sygekassen.

**Gaardejerske Signe Bækgaard,
„Bækkegaard“ pr. Stoholm.**

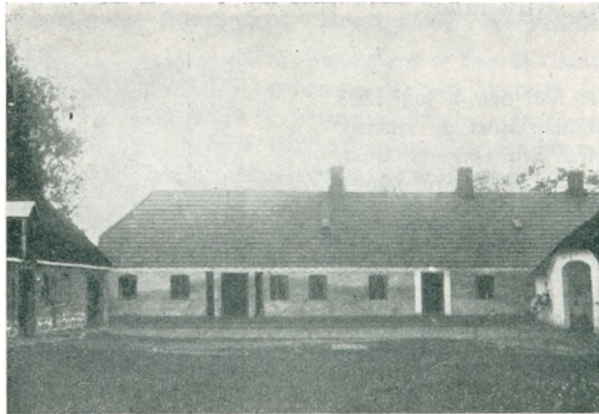
»Bækkegaard«s Ejer, Enkefru Signe Bækgaard, var indtil 29. Oktober 1936 gift med Gaardejer Anders Chr. Bækgaard, der overtog Slægtsejendommen efter sin Fader, Gaardejer Anders Bækgaard. Ejendommen er opført i 1610 og har lige siden været Slægtseje, og Gaardejer Bækgaard overtog den i 1910. Gaarden har et Jordtilliggende paa 100 Tdr. Land Agerjord, 50 Tdr. Land Eng og Kær og 10 Tdr. Land Skov og en Besætning paa 11 Heste, 21 Køer, 45 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 6 Faar. Gaardens Kostald, der er opført i 1928, regnes for at være Amtets bedste.

Gaardejer Jens Edvard Bøgh, „Damgaard“, Amstrup pr. Ulstrup.

Gaardejer Jens Edvard Bøgh er født den 15. September 1897 i Vendsyssel som Søn af Jens Bøgh og Hustru, Maren Katrine Bøgh, og er gift med Fru Emma Bøgh, Datter af Mads P. Christensen og Hustru, Marie Christensen, Nr. Halne.

»Damgaard«s Udlænger er opførte i 1840 og dens Stuehus i 1880, og Gaardejer Bøgh overtog Ejendommen i 1939 med et Jordtilliggende paa 50 Tdr. Land. Gaardens Besætning er paa 4 Heste, 15 Køer, 19 Stk. Ungkvæg og 10 Svin.

Gaardejer Anders Christensen, „Bakkegaard“ pr. Hvam.

Gaardejer Anders Christensen er født den 1. Juni 1884 som Søn af Chr. Pedersen og Hustru, Bolette Pedersen. Hans Hustru, Fru Karen Elisabeth Christensen, er født den 22. Januar 1882 som Datter af Chr. Melgaard og Hustru, Ane Sofie Melgaard.

»Bakkegaard«, som i 4 Generationer har været

Slægtseje, er opført i 1908 efter en stor Bybrand, og den blev i 1924 overtaget af Gaardejer Christensen. Gaarden har et Jordtilliggende paa 75 Tdr. Land samt en Besætning paa 5 Heste, 15 Køer, 25 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 4 Faar. Gaardejer Christensen har fornylig skiftet Besætningen ud til en ren Besætning.

Gaardejer Christen Christensen, „Enggaard“ pr. Gedsted.

Gaardejer Christen Christensen er født den 19. Juli 1882 som Søn af Gaardejer Anders Christensen (Smed) og Hustru, Karen Christensen, Vesterbølle. Hans Hustru, Karoline Christensen, er født den 16. September 1895 som Datter af Kristen Risgaard og Hustru, Jensine M. Risgaard, Svingelbjerg.

»Enggaard« har i flere Generationer været

værende Ejer, Gaardejer Christen Christensen, i 1915. Dens Stuehus er bygget i 1858, Kostalden i 1927, Hestestalden 1882 og Laden 1911. Den har et Jordtilliggende paa 103 Tdr. Land, hvoraf 60 Tdr. Land er under Plov, Resten er Eng, Plantage og Hede. Besætningen bestaar af 8 Heste, 16 Køer, 46 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 5 Faar.

**Gaardejer Niels Peter Christensen,
„Risgaard“, Skals.**

Gaardejer Niels Peter Christensen er født den 2. November 1906, og hans Hustru, Ninna Christensen, er født den 11. August 1906.

Gaardejer Christensen overtog »Risgaard« i September 1941. Han købte Gaarden af Gaardejer Chr. Møldrups, der igen havde købt den af Gaardejer Jacob Nielsen. Stuehuset er opført 1855, Kostald og Lade 1929 og Svinestald 1939. Jordtilliggendet er 53 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 6 Heste, 14 Køer, 26 Stk. Ungkvæg og 35 Svin.

**Gaardejer Niels Vilhelm Christensen, „Hjortdalsgaard“,
Fastrup pr. Viborg.**

Gaardejer Niels Vilhelm Christensen er født den 24. September 1914 som Søn af Gaardejer Kristen Christensen og Hustru Marie Christensen, og hans Hustru er Fru Sigrud Christensen, Datter af Marinus Olsen og Hustru Inge Olsen. »Hjortdalsgaard«s Stuehus er opført i 1870, Hestestald og Lade i 1860 og Kostalden i 1924.

Gaardejer Christensen overtog Gaarden i 1942 efter sin Fader med et Jordtilliggende paa 47½ Tdr. Land, og dens Besætning er paa 4 Heste, 13 Køer, 18 Ungkvæg, 30 Svin og 2 Faar.

**Gaardejer Chr. Christensen, „Damgaard“,
Svingelbjerg pr. Farsø.**

Gaardejer Chr. Christensen er født den 27. Juni 1877 i Vesterbølle Sogn, Svingelbjerg By, og er gift med Fru Mette Marie Christensen, f. Berthelsen.

»Damgaard« har i 4 Generationer været Slægts- ejendom, og Gaardejer Christensen overtog Ejendommen i 1900 med et Jordtilliggende paa 76 Tdr. Land. Gaardejer Christensen har mange Tillids- hverv, hvoraf bl. a. kan nævnes, at han har været Kirkevæрге siden 1907, er Formand for Menigheds- raadet, Medlem af Repræsentantskabet for Brand- kassen »Himmerland«, Kredsformand for Løsøre- brandkassen »Vesthimmerland« og Medlem af Sogneraad, Skolekommission og Børneværn.

Gaardejer Hans Egede Christensen, Sejling.

Gaardejer Hans Egede Christensen er født den 16. Juni 1891 paa Ebstrup Mejeri som Søn af Jens Christian Christensen og Hustru, Fru Susanne Christensen. Fru Amalie Christensen er Datter af Thorvald Johansen og Hustru, Fru Hansine Kirstine Johansen. Gaardejer Christensen overtog »Nørgaard« i 1931. I sin Tid har han været Elev paa Dalum Landbrugsskole. Han er Medlem af Mejeriets Bestyrelse. Til Gaarden hører der 52 Tdr. Land og en Besætning paa 4 Heste, 20 Køer, 20 Stk. Ungkreaturer, 30—40 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Søren Peter Christensen, Selde pr. Roslev.

Gaardejer Søren Peter Christensen er født den 23. April 1912 som Søn af Gaardejer Hans Christensen og Hustru.

Gaardejer Christensen overtog sin Gaard i April 1942 med et Jordtiliggende paa 12 Tdr. Land Ager og 2½ Tdr. Land Eng og Strand. Dette Areal er nu uforandret. Besætningens Størrelse andrager 1 Hest, 5 Køer, 8 Stk. Ungkvæg, 10 Svin og 1 Faar. Stuehuset er opført i 1840, Kostalden i 1920.

Gaardejer Andreas Christensen, „Mellem Vandet Gaard“, Mellem Vandet pr. Rødkjærsgård.

Gaardejer Andreas Christensen er født den 5. November 1896, og hans Hustru, Elisabeth Christensen, er født den 26. Februar 1904.

Gaardejer Christensen overtog »Mellem Vandet Gaard« i 1933 med et Jordtiliggende paa 60 Tdr. Land. Besætningens Størrelse andrager 6 Heste, 22 Køer, 22 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 4 Faar. Indtil 1779 var Gaarden Fæstegaard under »Aunsbjerg«, og ogsaa denne Gaard er kendt fra Blichers Noveller som Opholdssted for Røvere fra Vandet.

Gaardejer Christensen har frekventeret Asmildkloster Landsbrugsskole.

**Gaardejer Niels Chr. Christensen,
Lille Thorup, Ulbjerg pr. Viborg.**

Gaardejer Niels Christian Christensen er født paa Ejendommen den 17. Februar 1881 som Søn af Gaardejer Mogens Christensen og Hustru og er gift med Fru Nielsine Christensen, Datter af Gaardejer Kristoffer Nielsen og Hustru, »Ulstrupgaard«, Ulbjerg Sogn. Gaardejer Christensens Ejendom er ca. 100 Aar gammel og har i tre Generationer været i Slægtens Eje. Ejendommen har et Jordtilliggende paa 50 Tdr. Land og en Besætning paa 6 Heste, 14 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 10 Svin.

Gaardejer Chresten Christensen, Lille Thorup, Ulbjerg pr. Viborg.

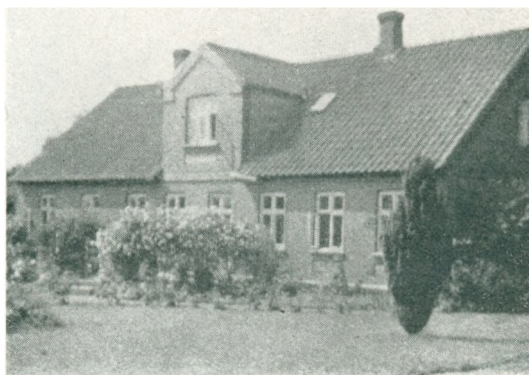
Gaardejer Chresten Christensen er født den 25. Maj 1883 som Søn af Gaardejer Jacob Christensen og Hustru, og han er gift med Jensine Christensen, f. Jørgensen. Gaardejeren overtog sin Gaard, der i ca. 140 Aar har været i Slægtens Eje, i 1905, og den har nu et Tilliggende paa 56 Tdr. Land samt

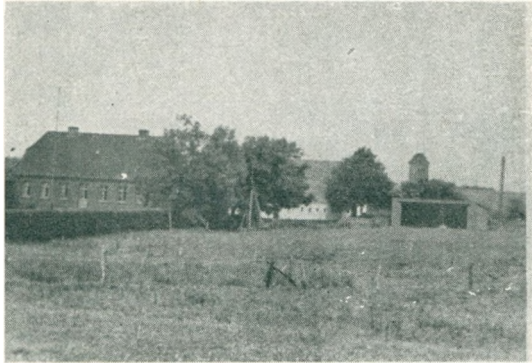
en Besætning paa 5 Heste, 14 Køer, 18 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 5 Faar.

Gaardejer Christensen har siden 1921—29 været Medlem af Ulbjerg-Lynderup Sogneraad og siden 1933 været Formand for dette. Desuden er han Bestyrelsesmedlem af Skals Sparekasse.

**Gaardejer Simon Christensen,
„Ellehavegaard“, Rønge pr. Ulstrup.**

Gaardejer Simon Christensen er født den 11. December 1909 i Rønge som Søn af Chr. Poulsen Christensen og Hustru, Laura Christensen, og er gift med Fru Frida Christensen, Datter af Niels Mortensen og Hustru, Else Marie Mortensen, Sdr. Rind. Gaardejer Christensen overtog »Ellehavegaard«, der lige siden sin Opførelse i 1904 har tilhørt Slægten Christensen, i 1941 med et Jordtilliggende paa 89 Tdr. Land. Ejendommens Besætning er paa 5 Heste, 18 Køer, 24 Stk. Ungkvæg og 25 Svin.

**Gaardejer Peder Christensen, „Overgaard“,
Tholstrup pr. Viborg.**

Gaardejer Peder Christensen er født den 30. April 1903 paa »Overgaard« som Søn af Gaardejer Jens Andersen Christensen og Hustru og er gift med Fru Emma Eline Christensen, Datter af Fester Petersen og Hustru. »Overgaard« har i tre Generationer været Slægtseje, og Gaardejer Christensen har overtaget Ejendommen i 1937 med et Jordtilliggende paa 71 Tdr. Land, heraf 46 Tdr. Land under Plov, 2 Tdr. Land Plantage og 23 Tdr. Land Hede, og Ejendommens Besætning er paa 4 Heste, 12 Køer, 22 Stk. Ungkvæg og 15 Svin.

Gaardejer Aage Møller Christensen, „Bakkevang“, Nøddelund pr. Bjerringbro.

Gaardejer Aage Møller Christensen er født den 22. Juli 1911, og hans Hustru er Fru Jenny Christensen.

Gaardejer Christensen overtog »Bakkevang« i

1939 med et Jordtilliggende paa 28 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 3 Heste, 11 Køer, 14 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

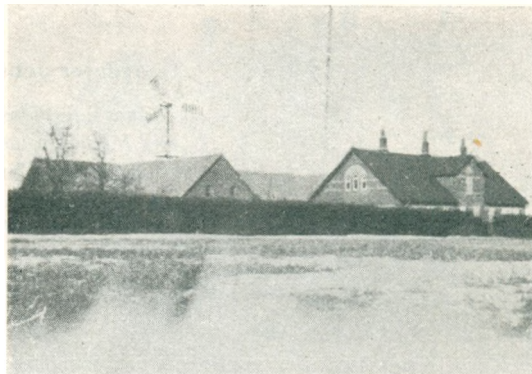
**Gaardejer Richard Villiam Christensen,
„Blokgaarden“ pr. Limested.**

Gaardejer Richard Villiam Christensen er født den 16. August 1915 som Søn af Gaardejer Carl Christensen og Hustru, Kirstine Christensen. Hans Hustru, Fru Astrid Christensen, er født den 2. Maj 1920 som Datter af Jens Jensen og Hustru.

»Blokgaarden«, som er en gammel Gaard fra det 17. Aarhundrede, blev overtaget i 1941 af Gaardejer Christensen. Jordtilliggendet er 60 Tdr. Land, og der er en Besætning paa 9 Heste, 20 Køer, 25 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 2 Faar.

**Gaardejer Jens Skou Christensen,
„Østervang“, Vindum pr. Bjerringbro.**

Gaardejer Jens Skou Christensen er født den 28. Juni 1907 som Søn af Søren Christensen og Hustru, Jensine Nikoline Christensen, og hans Hustru er Fru Marie Magdalene Christensen, Datter af Jens Peter Manborg Jensen og Hustru, Marie Hansine Jensen. Ejendommen »Østervang« stammer fra omkring Aar 1700. Dens Stuehus er opført i 1906, de øvrige Bygninger i 1920 efter en Brand. Gaarden har et Jordtilliggende paa 50 Tdr. Land og en Besætning paa 7 Heste, 20 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Viggo Christensen, Ilbjerg pr. Roslev.

Gaardejer Viggo Christensen er født den 26. Oktober 1901 som Søn af Niels Christensen og Hustru, Lem pr. Brodal.

Gaardejer Christensen overtog sin Gaard den 17. November 1929 med et Jordtilliggende paa 22½ Tdr. Land. Besætningens Størrelse andrager 2 Heste, 9 Køer, 9 Stk. Ungkvæg og 15 Svin. Gaardens Bygninger er opført saaledes: Stuehuset i 1905, Laden i 1905, Kostalden 1885 og Hestestalden i 1905.

Gaardejer Christensen er i Rybjerg Sogneraad siden 1943.

**Gaardejer Marius Christensen,
„Futting Damgaard“ pr. Thorsø.**

Gaardejer Marius Christensen er født den 20. August 1896, og hans Hustru, Fru Kirstine Christensen, er født den 15. Februar 1896.

»Futting Damgaard« blev overtaget af Gaardejer Christensen i 1920 med et Jordtilliggende paa 57 Tdr. Land. Besætningen er 6 Heste, 18 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 2 Faar. Gaardejer Christensen har Kvægopdræt af jydsk sortbroget Malkekvg, Salg af Avlsvdyr. Besætningen er tilkendt Guldmedalje paa det store Landseliteskue paa Bellahøj 1938.

Gaardejer Christensen er Formand for Aftrup Kvægavlerforening, i Bestyrelsen for Hammel Landhoforening, tidligere Bestyrelsesmedlem for Meje-

riet, samt Næstformand for Foreningen jydsk sortbroget Kvægavl.

Gaardejer Jens Christensen, „Skovgaard“, Aasted pr. Durup.

Gaardejer Jens Christensen er født den 7. April 1899 som Søn af Gaardejer Mads Christensen og Hustru.

Gaardejer Christensen overtog »Skovgaard« i 1935. Gaarden stammer fra 1793; Stuehuset er opført i 1919, Udhusene i 1920. Jordtilliggendet er 100 Tdr. Land Ager og 50 Tdr. Land Eng. Besætningens Størrelse andrager 8 Heste, 28 Køer, 60 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 6 Faar.

Gaardejer Christensen har frekventeret saavel Højskole som Landbrugs-skole.

Gaardejer Niels Mølgaard Christensen, „Højvangslund“, Dagbjerg pr. Viborg.

Gaardejer Niels Mølgaard Christensen er født den 27. Juli 1902 som Søn af Gaardejer Chr. Christensen og Hustru, Nielsine Kristine Christensen, Dagbjerg.

»Højvangslund«, der helt fra før 1650 har tilhørt Slægten, blev i 1944 overtaget af Gaardejer Christensen. Kostalden er opført i 1901, Stuehuset i 1913, Laden i 1928 og Hestestalden i 1927. Jordtilliggendet er 70 Tdr. Land Ager og 25 Tdr. Land Skov og Kalkgrave. Besætningens Størrelse andrager 6 Heste, 18 Køer, 27 Stk. Ungkvæg og 30—40 Svin.

Gaardejer Christensen var i 1926—27 Elev paa Asmildkloster Landbrugsskole.

Gaardejer Jens Christensen, Skinnerup pr. Møldrup.

Gaardejer Jens Christensen er født i Skinnerup den 23. November 1891 som Søn af Niels Christensen og Hustru, Ane Christensen, og er gift med Fru Emma Christensen, Datter af Niels Peter Christensen og Hustru, Ane Marie Christensen, f. Poulsen.

Gaardejer Christensens Ejendom er ca. 200 Aar

gammel, og dens Stuehus er opført i 1840, hvorimod Længerne senere er ombygget. Gaardejer Christensen overtog Ejendommen i 1926 med et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land, og Ejendommens Besætning er paa 4 Heste, 12 Køer, 24 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

**Gaardejer Bernhardt Nicolai Christensen,
„Thorsø Østergaard“ pr. Thorsø.**

Gaardejer Bernhardt Nicolai Christensen er født den 23. Marts 1897 som Søn af Gaardejer Søren Christensen og Hustru, Matine Christensen.

»Thorsø Østergaard« blev overtaget i 1943 af Gaardejer Christensen, efter at den i 3 Generationer har været Slægtsgard. Dens Bygninger er med Undtagelse af Stuehuset, som er opført 1897, ældre. Jordtilliggendet er 52 Tdr. Land, og Besætningen andrager 6 Heste, 15 Køer, 15 Stk. Ungkvæg og 10 Svin.

Gaardejer Harald Christensen, „Højgaard“, Thorum pr. Roslev.

Gaardejer Harald Christensen er født den 18. Februar 1915. Han overtog i 1940 »Højgaard« efter sin Fader. Gaarden stammer fra 1900, og i dette Aar er Gaardens Bygninger opført. Jordtilliggendet er 62 Tdr. Land Ager og 10 Tdr. Land Eng. Besætningens Størrelse andrager 6 Heste, 18 Køer, 54 Stk. Ungkvæg, 40 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Christensen har tidligere været paa Landbrugsskole.

**Gaardejer Christian Christensen,
„Ungstrup Østergaard“ pr. Kjellerup.**

Gaardejer Christian Christensen er født den 19. September 1898 som Søn af Gaardejer Rasmus Christensen og Hustru, Ane Katrine Christensen, og er gift med Fru Magda Christensen, Datter af Anton H. Hansen og Hustru, Olivia Hansen.

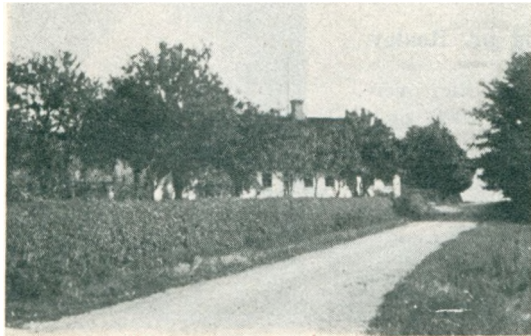
»Ungstrup Østergaard« er genopført efter en Brand i 1917, og Gaardejer Christensen overtog Ejendommen i 1936 efter sin Fader med et Jordtilliggende paa 44 Tdr. Land. Ejendommen har en Besætning paa 5 Heste, 20 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 40—50 Svin.

**Gaardejer N. Lerche Christensen,
Hornbæk pr. Randers.**

Gaardejer Niels Lerche Christensen er Søn af Gaardejer Søren Lerche Christensen og Hustru, Fru Kirstine Marie Lerche Christensen. Gaardejer Lerche Christensen overtog sin Gaard i 1900. Den har et Tilliggende paa 31 Tdr. Land og en Besætning paa 3 Heste, 11 Køer, 8—9 Stk. Ungkvæg og ca. 25 Svin. Gaardejer Lerche Christensen har været Sogneradsformand fra 1904—21 og Amdsraadsmedlem fra 1925—35. Han var Formand for Randers Andelsmejeri fra 1925—38 og er Vurderingsmand for Brandforsikringen samt Brugsforeningens Regnskabsfører.

**Gaardejer Sigurd Thorvald Nygaard
Christensen, „Mosevang“, Løvel pr. Viborg.**

Gaardejer Sigurd Thorvald Nygaard Christensen er født den 2. Juni 1903 som Søn af Gaardejer Rasmus Christen Christensen og Hustru, Marie Maren Christensen, og er gift med Fru Kirstine Marie Nygaard Christensen, Datter af Wisti Wistisen og Hustru, Birgitte Marie Wistisen.

»Mosevang« stammer fra omkring 1690 og har i 7 Slægtled været i Familiens Eje. Gaardejer Christensen overtog Ejendommen i 1931 med et Jordtilliggende paa 66 Tdr. Land, hvoraf de 16 Tdr. Land er Eng, og Ejendommen har en Besætning paa 6 Heste, 18 Køer, 24 Stk. Ungkvæg, 26 Svin og 6 Faar.

Gaardejer Christensen er Formand for den alm. Brandforsikring for Fjends-Nørlyng Herreds Kreds.

**Gaardejer Jeppe Christian Christensen,
„Vadum Møllegaard“ pr. Lihme.**

Enke efter Gaardejer Jeppe Christian Christensen, Fru Inger Christensen, er født den 1. August 1898 som Datter af Bertel Jacobsen Bak og Hustru og overtog sammen med sin Mand »Vadum Møllegaard«, der i 5—6 Generationer har været Slægts-eje, i 1933 med et Jordtilliggende paa 125 Tdr. Land. Til Ejendommen hører nu ca. 100 Hektar Land og en Besætning paa 9 Heste, 22 Køer, 36 Stk. Ungkvæg, 35 Svin og 4 Faar. Gaardejer Christensen havde været Medlem af Sogneraadet, i Bestyrelsen for Brodal Mejeri og Hegnsyndmand.

**Gaardejer Henry Christensen,
„Over Saugstrup“ pr. Jebjerg.**

Gaardejer Henry Christensen er født i Selde, Aasted Sogn, den 26. December 1916 som Søn af Morten Christensen og Hustru og er gift med Fru Inger Christensen, Datter af Jens Andersen og Hustru, »Nørgaard«.

Gaardejer Christensen overtog »Over Saugstrup« den 15. April 1943 med et Jordtilliggende paa ialt 9¼ Tdr. Land, deraf 83 Tdr. Land under Plov. Besætningen er nu paa 7 Heste, 26 Køer, 46 Stk. Ungkvæg, 35 Svin og 8 Faar.

**Gaardejer Sigurd M. Christensen,
Tastum pr. Stoholm.**

Gaardejer Sigurd M. Christensen er født den 15. December 1909 som Søn af Gaardejer Visti Christensen og Hustru, Mette Marie Christensen.

Gaardejer Christensen overtog sin Fødegaard i 1940, efter at den i 3 Generationer har været Slægtseje. Stuehuset er opført i 1910, Udlængerne i 1916. Jordtilliggendet er 57 Tdr. Land Ager og 2½ Tdr. Land Eng. Besætningens Størrelse andrager 4 Heste, 12 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

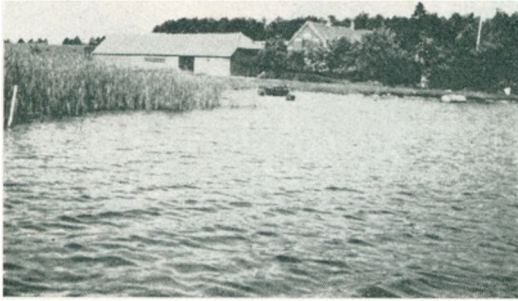
Gaardejer Christensen har fra 1931—32 frekventeret Uldum Højskole.

Gaardejer Ansgar Christensen, Læsten.

Gaardejer Ansgar Christensen er født den 15. Oktober 1894 i Grønbæk Sogn som Søn af Christian Christensen og Hustru, Ane Kirstine Christensen. Han er gift med Fru Gerda Christensen, der er Datter af Niels Christian Vestergaard og Hustru, Inger Vestergaard. Gaardejer Christensen overtog »Hamborggaard« i 1928. Det er en Gaard paa 52 Tdr. Land med en Besætning paa 5 Heste, 18 Køer, 18 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 1 Faar. Gaardejeren har søgt Uddannelse paa Højskolen i Roskilde. I 10 Aar har han været Brugsforeningens Regnskabsfører.

Gaardejer Niels Munch Christensen,

„Kvæholm“ pr. Rindsholm.

**Gaardejer Rasmus Christensen, „Axelseje“,
Tind pr. Bjerringbro.**

Fru Kirstine Christensen, f. Jensen, er født paa »Axelseje« i Aaret 1902 og overtog sammen med sin Mand i 1926 den gennem 7 Generationer Slægtten tilhørende Ejendom. Ejendommen er opført første Gang omkring Aaret 1400, og dens Bygninger er ombyggede i Tiden fra 1901 til 1912. Ejendommen har et Jordtilliggende paa 58 Tdr. Land og en Besætning paa 9 Heste, 20 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Christensen har i 15 Aar været Formand for Menighedsraadet.

**Gaardejer Søren Chr. Christensen,
„Toftegaard“, Bygum pr. Aalestrup.**

Gaardejer Søren Chr. Christensen er født den 21. Juli 1884 som Søn af Chr. Christensen og Hustru, Mariane Christensen. Hans Hustru, Fru Ingeborg Christensen, er en Datter af Frits Emil Petersen og Hustru, Andrea Petersen.

»Toftegaard« blev overtaget i 1920 af Gaardejer Christensen med et Jordtilliggende paa 90 Tdr. Land. Besætningen er paa 11 Heste, 20 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 40 Svin og 4 Faar.

**Gaardejer Niels Storgaard Christensen, „Storgaard“,
Vroue pr. Skive.**

Gaardejer Niels Storgaard Christensen er født den 11. September 1904 og er gift med Fru Jensine Christensen, f. Nygaard. Gaardejer Christensen overtog »Storgaard« i 1932 med et Jordtilliggende paa 69 Tdr. Land Agerjord og 25 Tdr. Land Hede og Plantage. Ejendommens Besætning udgør 4 Heste, 16 Køer, 34 Ungkvæg og 40 Svin.

Gaardejer Niels Peder Christensen, „Thorsø Nygaard“ pr. Thorsø.

Gaardejer Niels Peder Christensen, som er født den 7. December 1903, overtog »Thorsø Nygaard« i 1940. Gaarden er i 1912 flyttet fra Byen til dens nuværende Plads, og den har et Jordtilliggende paa 20 Tdr. Land ialt. Besætningen er 3 Heste, 9 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 15 Svin.

Gaardejer Christensen har i sin Tid frekventeret Asmildkloster Landbrugsskole.

Gaardejer Chr. Christensen, „Kristians Hedegaard“, Vellev.

Gaardejer Christian Christensen er født den 4. November 1882 i Vellev Præstegaard. Hans Hustru er Fru Marie Christensen. »Kristians Hedegaard« er paa 46 Tdr. Land og har en Besætning paa 4

Heste, 22 Stk. Hornkvæg, 20 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Christensen har været Formand for Hesteforsikringen i 20 Aar og har flere andre Tillidshverv.

Gaardejer Niels Peter Christensen, Fur.

Gaardejer Niels Peter Christensen er født den 13. Juli 1883 som Søn af Husmand Christensen Jensen og Hustru. Gaardejer Christensen overtog sin Gaard i 1910 med et Jordtilliggende paa 11 Tdr. Land, der siden Overtagelsen er blevet forøget til 22 Tdr. Land. Besætningens Størrelse andrager 2 Heste, 8 Køer, 16 Stk. Ungkvæg og 7 Svin. Stuehuset er opført i 1908, Laden og Kostalden i 1920.

Gaardejer Anton Christensen, Store Thorup pr. Viborg.

Gaardejer Anton Dusinius Christensen er født i Gedsted den 22. Juli 1886 og har overtaget sin Ejendom, der er opført omkring Aaret 1850, i Aaret 1910 med et Jordtilliggende paa 20 ha Land. Ejendommen har en Besætning paa 3 Heste, 8 Køer, 14 Stk. Ungkvæg, 12 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Niels Christensen, Iller pr. Ans By.

Gaardejer Niels Christensen er født den 27. Oktober 1887. Han overtog i 1923 sin Gaard, der er ca. 65 Aar gammel. Jordtilliggendet er 40 Tdr. Land, og Besætningen er 11 Køer, 12 Stk. Ungkvæg, 12 Svin og 4 Heste.

Gaardejer Christensen har været Medlem af Sogneraadet samt Menighedsraadet.

Gaardejer Chr. Christensen, Foulum pr. Ørum.

Gaardejer Christen Christensen er født den 18. Marts 1872 i Viskum. Han er gift med Fru Martine Christensen. Gaardejeren er uddannet som Smed. Han overtog »Smedegaarden« i 1891; den er

Slægtsgaard. Der er et Jordareal paa 15 Tdr. Land og en Besætning paa 3 Heste, 5 Køer, 5 Stk. Ungkvæg og 7 Svin.

Gaardejer Chr. Christensen, „Munkemark“ pr. Kjellerup.

Gaardejer Jens Christian Emanuel Christensen er født den 2. April 1888 som Søn af Snedker Søren Peter Christensen og Hustru og overtog sin Ejendom i 1921 med et Jordtilliggende paa 28 Tdr. Land. Ejendommen har en Besætning paa 3 Heste, 10 Køer, 16 Ungkvæg og 15 Svin.

Gaardejer Niels Christensen, Terp pr. Ulstrup.

Gaardejer Niels Christensen er født den 3. September 1888 i Hjorthede og er gift med Fru Meta Kirstine Christensen. Ejendommen, der er fra omkring 1700, overtog Gaardejer Christensen i 1923

med et Jordtilliggende paa 30 Tdr. Land, og den har en Besætning paa 2 Heste, 8 Køer, 16 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

Gaardejer P. C. Christensen, „Nygaard“, Mellem Vandet pr. Rødkjærbro.

Gaardejer P. C. Christensen er født den 3. Februar 1895, og hans Hustru Anna Kirstine Christensen er født den 30. September 1896.

Gaardejer Christensen overtog i 1930 »Nygaard«, der er udstykket fra hans Slægtsgaard, Tvillingegaarden »Mellem Vandetgaard«. Bygningerne er opført fra 1930—31. Jordtilliggendet er 47 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 4 Heste, 9 Køer, 10 Stk. Ungkvæg, 36 Svin og 6 Faar.

Oddense Maskinsnedkeri v/ Aage Christensen.

Maskinsnedker Aage Christensen er født i Hem den 1. April 1907 og har lært i Balling og har faaet sin videre Uddannelse paa Fyen og i Silkeborg. Sin Forretning startede han i 1933, og den omfatter Bygnings-snedkeri og Møbelfremstilling. Forretningen beskæftiger nu 13 Medhjælpere.

Oddense og Omegns Brugsforening pr. Balling.

Oddense og Omegns Brugsforening blev etableret i 1906 og ledes af Bestyrer H. C. Christensen, der er født den 31. Maj 1897 i Hjørring. Brugsforeningen har faaet nyt 2-Etages Pakhus i 1930, og i 1935

blev Forretningen udvidet og moderniseret. Brugsforeningens Medlemstal er fordoblet med 100 % i de forløbne Aar.

**Gaardejer og Sognefoged Mads Christensen, „Stenggaard“,
Vadum pr. Lihme.**

Gaardejer Mads Christensen er født i Lihme den 13. April 1879 og har overtaget »Stenggaard« i 1926. Ejendommen har nu et Jordtilliggende paa 34 Tdr. Land. Gaardejer Christensen har været Sognefoged i 30 Aar, har været Medlem af Sogneraadet o. m. m. og er udnævnt til Dannebrogsmænd.

Gaardejer Jørgen Christensen, „Baastrupgaard“, Hjermind pr. Bjerringbro.

Gaardejer Jørgen Christensen er født den 1. Maj 1875 og overtog »Baastrupgaard«, som hans Fader købte i 1866, i 1905 med et Jordtilliggende paa 120

Tdr. Land. Gaardejer Christensen har været Sognefoged i Hjermind Sogn siden 1910 og er Tillidsmand i Privatbankens Bjerringbro-Afdeling.

Gaardejer Niels Carøe Christensen, „Stenhøj“, Lee pr. Bjerringbro.

Gaardejer Niels Carøe Christensen overtog i 1940 »Stenhøj« efter sin Svigerfader, Jens Chr. Nielsen. Den nuværende Ejer har i sin Helhed forbedret Gaarden, og han har bygget den sydlige Fløj.

Gaardejer Christensen, der er uddannet som

Kontrolassistent, har frekventeret Asmildkloster Landbrugsskole.

Jordtilliggendet er 12 Tdr. Land Ager og 3 Tdr. Land Eng og Skov. Besætningen andrager 3 Heste, 6 Køer, 7 Stk. Ungkvæg og 11 Svin.

Gaardejer Martin Christensen, „Tindsgaard“, Borrissø pr. Thorsø.

Gaardejer Martin Christensen, Helstrup Vestergaard.

Gaardejer Martin Christensen er født den 23. Marts 1888. Han er gift med Fru Kirstine Christensen. Gaardejer Christensen overtog Helstrup Ve-

stergaard i 1931. Den er paa 70 Tdr. Land og har en Besætning paa 6 Heste og 2 Føl, 15 Køer, 22 Stk. Ungkvæg og 15 Svin.

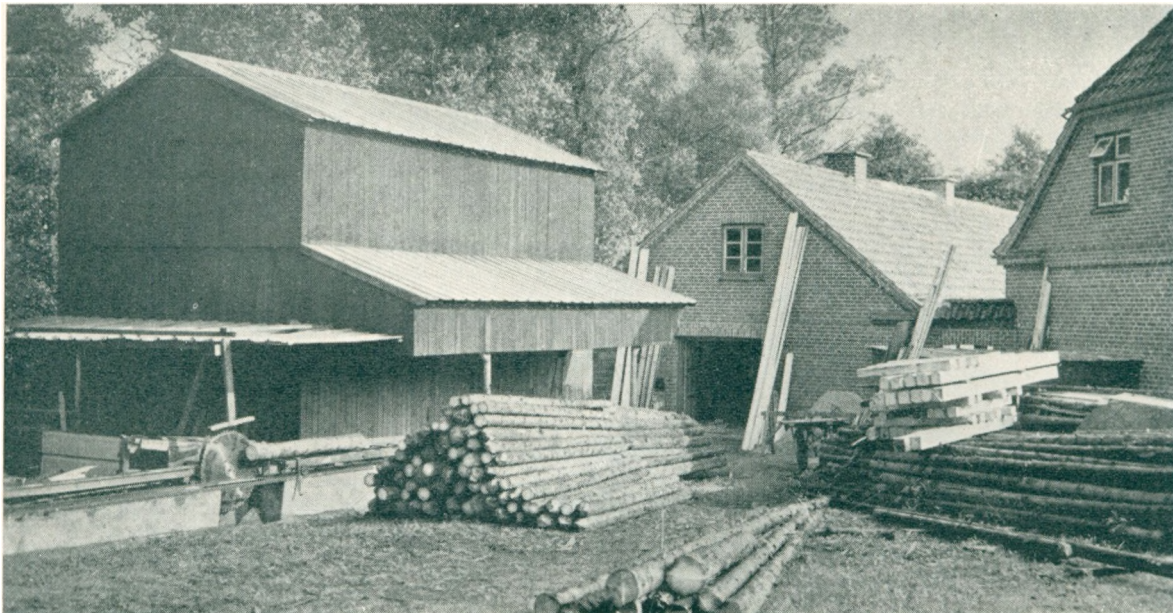
Gaardejer Søren Kristian Christensen, „Højager“, Thorsø Mark pr. Thorsø.

Gaardejer Søren Kristian Christensen er født den 8. September 1890, og hans Hustru er Fru Marie Kirstine Christensen, der er født den 24. December 1897. De overtog »Højager« i 1919 med et Jordtilliggende paa 14 Tdr. Land samt en Besætning paa 2 Heste, 8 Køer, 6 Stk. Ungkvæg og 4 Svin. Gaardejer Christensen er Medlem af Menighedsraadet, og han har i sin Tid frekventeret Hadsten Højskole.

Direktør Christensen, „Søvang“, Højslev St.

Direktør Christensen, „Søvang“, Højslev St.

Snedkermester Chr. Christiansen, Laastrup Savværk og Snedkerværksted.

Snedkermester Christian Christiansen er født den 27. Juni 1908 i Bjerregrav. Han har lært Faget hos Snedkermester J. Jensen i Bjerringbro. Senere har han haft Ansættelse flere forskellige Steder. I 1936 lagde Snedkermesteren Grunden til sin Virksomhed, der efterhaanden har taget et ikke ringe Opsving. I Begyndelsen arbejdede man nærmest med Bygningssnedkeri, men i 1940 udvidedes Forretningen med et Savskæveri. Snedkermester Christiansen har dog anlagt sin Produktion saaledes, at der om Vinteren fremstilles en hel Del Møbler, specielt Skabe, Kommoder, Boghylder o. lign. Snedkerværkstedet blev udvidet ret betydeligt i Sommeren 1945. Indehaveren begyndte sin Virksomhed under beskedne Former, han var alene paa Værkstedet. Nu beskæftiger han 4 Mand.

Gaardejer Jørgen Kristian Christensen, „Vigstrupgaard“, Vinkel pr. Viborg.

Gaardejer Jørgen Kristian Christensen er født den 28. Februar 1880 som Søn af Gaardejer Thomas Kristensen og Hustru Jensine Christensen og er gift med Fru Kristiane Kristensen, Datter af Thomas Christensen og Hustru Karoline Christensen. »Vigstrupgaard« stammer fra omkring Aaret 1640, er genopført i 1906 efter en Lynbrand og har i mange Slægtled været i Familien Christensens Besiddelse. Gaardejer Christensen overtog Ejendommen i 1904 med et Jordtiliggende paa 240 Tdr. Land, men har solgt 100 Tdr. Land fra til en Gaard. Han har samtidig tilkøbt 30 Tdr. Land, saaledes at Gaarden nu drives med 170 Tdr. Land. Gaardens Besætning er paa 14 Heste, 27 Køer, 45 Stk. Ungkvæg, 100 Svin og 9 Faar. Af Gaardejer Christensens Tillidshverv kan nævnes, at han siden 1921 har været Sognefoged i Vinkel Sogn og er Formand for Mejeriet.

Gaardejer Christian Christensen, „Hyldgaard“, Svingelbjerg pr. Farsø.

Gaardejer Christian Christensen er født den 5. Maj 1919 i Vognsild som Søn af Erik Christensen og Hustru, Else Elisabeth Christensen, og er gift med Fru Johanne Marie Christensen, Datter af Jens Bay og Hustru, Norup.

Gaardejer Christensen har overtaget »Hyldgaard« den 1. Oktober 1944 med et Jordtiliggende paa 46 Tdr. Land, og til Ejendommen hører en Besætning paa 3 Heste, 12 Køer, 16 Stk. Ungkvæg, 12 Svin og 2 Faar.

Snedkermester Carl Christensen, Skals.

Snedkermester Carl Christensen er født den 28. Maj 1882 i Højslev. Snedkermester Christensen startede i 1906 Forretningen sammen med nuværende Fabrikant Anton Heshe, her. I 1908 ophævedes

des Kompagniskabet, idet Snedkermester Christensen overtog Forretningen alene. Forretningen, der ligger midt i Byen, omfatter alt, hvad der vedrører Snedker- og Møbelforretning.

**Mølleribestyre Robert Christensen,
Hørup Mølle, Kjellerup.**

Mølleribestyre Robert Christensen er født den 25. Oktober 1909 i Nees og har faaet sin Uddannelse paa Skelhøje og Aulum Mølle.

Møllen, der ejes af Møller M. Svendsen, er opført i 1860, og Bestyre Christensen har været Bestyre af Møllen i 7 Aar.

Møllen forhandler Korn, Foderstoffer og Kunstgødning, og foruden almindelig Møllervirksomhed fremstiller Møllen Mel og Gryn, hvilket den dog først har indført i 1939.

Møllen er en almindelig Vandmølle, der beskæftiger 3 Mand, og dens Omsætning ligger paa mellem 200.000 og 250.000 Kr. om Aaret.

**Gaardejer Jens Christensen,
„Vinderslev Østergaard“ pr. Kjellerup.**

Gaardejer Ejnar Kane Christensen, Torup pr. Ulstrup.

Ejnar Christensen, Fotografisk Atelier, Vestergade, Aalestrup.

**Gaardejer Einer Christiansen,
„Moeslundgaard“, Vinderslev pr. Kjellerup.**

Gaardejer Einer Christiansen er født den 9. Maj 1906 som Søn af Boelsmand Chr. Andersen Christiansen og Hustru, Marie Kirstine. Han er gift med Carla Christiane Christiansen, der er Datter af Gaardejer Søren Lind og Hustru, Ane Kirstine.

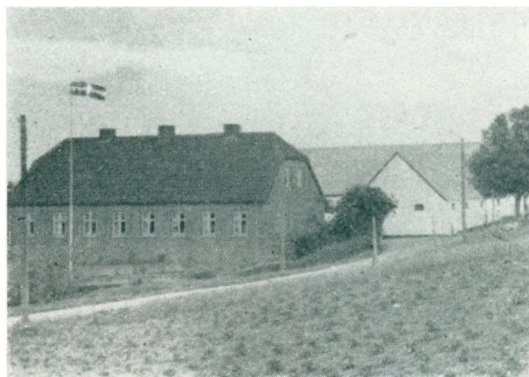
Gaardejer Christiansen overtog »Moeslundgaard« i 1933 med et Jordtilliggende paa 33 Tdr. Land samt en Besætning paa 3 Heste, 14 Køer, 8 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 6 Faar. »Moeslundgaard« er bygget i 1870. Ejendomsskylden er 33.000 Kr.

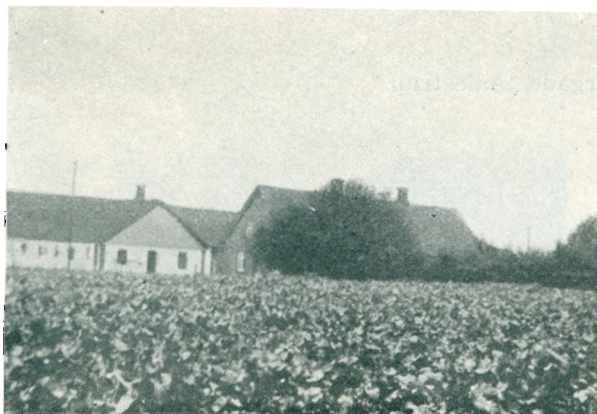
**Gaardejer Chresten Christiansen,
„Hougaarden“, St. Thorup pr. Viborg.**

Gaardejer Chresten Christiansen er født i Tholstrup den 25. Juni 1887 som Søn af Christen Christiansen og Hustru, Ane Christiansen, og er gift med Fru Ane Marie Christiansen, Datter af Dahl Christiansen og Hustru, Ane Kathrine Christiansen. Gaardejer Christiansen har overtaget »Hougaarden« i 1915 med et Jordtilliggende paa 40 Tdr. Land Mark og ca. 20 Tdr. Land Eng og Kjær. Ejendommen har en Besætning paa 5 Heste, 14 Køer, 26 Stk. Ungkvæg og 14 Svin.

Gaardejer Christiansen er Medlem af Ulbjerg-Lynderup Sogneraad og Menighedsraad.

**Gaardejer Jacob Christiansen,
„Gemmegaard“, Rødding pr. Viborg.**

Gaardejer Jacob Christiansen er født den 28. Oktober 1901 paa »Sdr. Impgaard« i Thorning som Søn af Chr. P. Christiansen og Hustru, Margrethe Christiansen, f. Pedersen. Hans Hustru er Fru Alma Christiansen, Datter af Gaardejer Jens Degn og Hustru, Maren Degn, f. Christensen.

»Gemmegaard« har været Selveje fra 1712 og har lige siden været i Slægtens Eje, og Gaardejer Christiansen overtog den i 1932 efter sin Svigermoder. Gaarden har et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land, hvoraf 8 Tdr. Land Eng, og en Besætning paa 5 Heste, 20 Køer, 30 Stk. Ungkvæg og 50 Svin. Gaarden er genopført efter en Brand i 1911.

»Gemmegaard« har faaet sit Navn efter nogle Kæmpehøje, der ligger paa Gaardens Marker, og som kaldes Gemme høje.

**Gaardejer Peder Christiansen, „Elmegaard“,
Laastrup pr. Skals.**

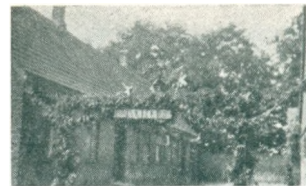

Gaardejer Peder Christiansen er født den 12. Juni 1910 som Søn af Gaardejer Niels Christiansen og Hustru, Mette Christiansen, og hans Hustru er Fru Jenny Christiansen, der er født den 17. Maj 1914 som Datter af Martinus Simmelsgaard og Hustru, Johanne Simmelsgaard, Sdr. Felding.

»Elmegaard« er udstykket fra Laastrup i 1857, og Gaardens Bygninger er ombyggede i Tiden fra 1902 til 1938, og Ejendommen har været Slægts-eje i tre Generationer. Gaardejer Christiansen har overtaget Ejendommen i 1942, og Ejendommen har et Jordtilliggende paa 45 Tdr. Land. Agerjord og 11 Tdr. Land Hede og en Besætning paa 4 Heste, 16 Køer, 25 Stk. Ungkvæg, 25 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Th. P. Wilh. Christiansen, Serup.

Gaardejer Theodor Christiansen er født den 18. April 1882; hans Hustru er Fru Anna Christiansen. »Serup Søndergaard« har et Tilliggende paa 37 Tdr. Land og en Besætning paa 2 Heste, 10 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 12 Svin. Gaardejer Christiansen har været Elev paa Frederiksborg Højskole i 1904.

Gaardejer Kristen Christiansen, „Lokkegaard“, Over Fussing pr. Bjerregrav.

Gaardejer Kristen Christiansen er født den 3. December 1893 som Søn af Frederik Christiansen og Hustru, Nielsine Christiansen, Mygdal pr. Hjørring, og er gift med Fru Anna Christiansen, Datter af Jens Kristian Jensen og Hustru, Jensine Jensen, Rejstrup pr. Sønderbæk.

»Lokkegaard« stammer fra omkring Aaret 1700; dens Stuehus er opført i 1941, og de øvrige Bygninger er ombygget i Aarene 1909—1924. Gaardejer Christiansen overtog Ejendommen i 1922 med et Jordtilliggende paa 72 Tdr. Land. Ejendommen har en Besætning paa 7 Heste, 20 Køer, 25 Stk. Ungkvæg og 80 Svin.

Gaardejer Niels Ciskjær, „Stenhøj“, Selde pr. Roslev.

Gaardejer Niels Ciskjær er født den 30. Maj 1879 som Søn af Gaardejer Johannes Ciskjær og Hustru.

Gaardejeren overtog »Stenhøj« i 1913. Gaarden er 100 Aar gammel, dens Stuehus er opført i 1865, Kostalden i 1905 og Laden i 1920. Jordtilliggendet er 14 Tdr. Land Ager og 5 Tdr. Land Eng og Strand, hvilket er 11 Tdr. Land mere end der var ved Overtagelsen. Besætningens Størrelse andrager 3 Heste, 6 Køer, 7 Stk. Ungkvæg og 9 Svin.

Gaardejer Anders Clausen, „Overgaard“, Hennerup pr. Roslev.

Gaardejer Anders Clausen, der er født den 2. Januar 1902 som Søn af Gaardejer Kristian Clausen og Hustru, overtog i Marts 1944 sin Gaard efter sin Svigerfader, Iver Iversen, der købte den i 1910. De nuværende Bygninger er opført saaledes: Laden 1870, Stuehus og Staldene i 1914. Jordtilliggendet er 90 Tdr. Land og 8½ Tdr. Hartkorn, og Besætningen er paa 11 Heste, 42 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 40 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Clausen har frekventeret saavel Højskole som Landbrugsskole.

Gaardejer Jakob Oaasbjerg, „Eskovgaard“, Floutrup, Selde pr. Roslev.

Gaardejer Jakob Daasbjerg, der er født den 13. Maj 1894, overtog i 1923 »Eskovgaard«. Ved Overtagelsen var Jordtilliggendet 80 Tdr. Land Ager, 14 Tdr. Land Eng og Strand og 7 Tdr. Land Skov, hvilket er uforandret. Besætningens Størrelse andrager 9 Heste, 19 Køer, 41 Stk. Ungkvæg og 28 Svin. Laden er opført i 1872, Kostalden i 1915, Hestestalden i 1890 og Stuehuset i 1895.

Gaardejer Daasbjerg har frekventeret Uldum Højskole.

Gaardejer Ingvard Johansen Daasbjerg, „Daasbjerggaard“, Fly pr. Skive.

Gaardejer Ingvard Johansen Daasbjerg er født den 1. Oktober 1897 og er gift med Fru Karen Daasbjerg, f. Petersen. »Daasbjerggaard« har i over 100 Aar været Slægtsejendom og blev overtaget i 1927 med et Jordtilliggende paa 85 Tdr. Land og en Besætning paa 10 Heste, 22 Køer, 48 Stk. Ungkvæg og 40 Svin.

Gaardejer Dahl Dahlsen, „Sillesborg“, Glerup pr. Gedsted.

Gaardejer Dahl Dahlsen er født den 1. Juni 1878 som Søn af Gaardejer Kristen Dahlsen og Hustru, Petrine Dahlsen. Hans Hustru, Fru Karen Dahlsen, som er Datter af Niels Poulsen og Hustru, Ane Kirstine Poulsen, er født den 10. Oktober 1888.

Gaarden blev overtaget af Gaardejer Dahlsen i 1913 med et Jordareal paa 210 Tdr. Land, hvoraf

der dog er hortsolgt en Del, saaledes at der nu er 73 Tdr. Land. Besætningen bestaar af 8 Heste, 20 Køer, 35 Stk. Ungkvæg og 40 Svin.

Gaardejer Dahlsen har i 31 Aar været Sogneraadsformand, Mejeriformand i 23 Aar og er desuden Formand for Aars Andelsslakteri samt Revisor i Aalestrup Landbobank m. m.

**Gaardejer Aage Jensen Dahl,
„Dahlsgaard“ pr. Bjerringbro.**

Gaardejer Aage Jensen Dahl er født den 6. December 1906 som Søn af Gaardejer Anders Jensen Dahl og Hustru Ane Jensen Dahl. Hans Hustru er Fru Martha Dahl, Datter af Gaardejer Kristian Andersen og Hustru Marie Andersen, Vinkel. »Dahlsgaard« er en gammel Ejendom fra 1733 og har lige siden været i Slægtens Eje, og Gaardens Bygninger er ombyggede i Tiden fra 1897 til 1934. Gaardejer Dahl overtog Ejendommen i 1934 med et Jordtilliggende paa 70 Tdr. Land, og Gaarden har en Besætning paa 7 Heste, 18 Køer, 25 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 8 Faar.

**Gaardejer Peter Dahl, „Toftegaard“,
Løvel pr. Viborg.**

Gaardejer Peter Dahl er født den 15. December 1901 som Søn af Anders Dahl og Hustru, Ane Dahl, »Dahlsgaard« pr. Bjerringbro, og er gift med Fru Elna Dahl, Datter af Hans Rasmussen og Hustru, Mette Marie Rasmussen, Runso pr. Tornled.

»Toftegaard«s Stuehus blev ombygget i 1886 og Udhusene i 1916. Gaardejer Dahl overtog Ejendommen i 1943 med et Jordtilliggende paa 50 Tdr. Land, hvoraf de 8 Tdr. Land er Eng, og Ejendommens Besætning er paa 6 Heste, 18 Køer, 22 Stk. Ungkreaturer og ca. 30 Svin.

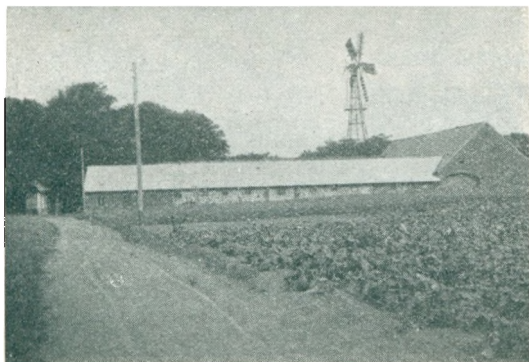
Gaardejer Hans Chr. Dahl, „Korsvejgaard“, Lee pr. Bjerringbro.

Gaardejer Hans Chr. Dahl er født den 5. September 1899 som Søn af Gaardejer Mads Dahl og Hustru, Marie Dahl. Hans Hustru, Jensine Rasmine Dahl, er født den 25. Januar 1899 som Datter af Thomas Rasmussen og Hustru, Mathilde Rasmussen.

Gaardejer Dahl overtog »Korsvejgaard« i 1925.

Hans Svigerfader opførte i 1924 Gaarden, men overdrog den saa Aaret efter til Svigersønnen. — Jordtilliggendet er 24 Tdr. Land Ager og 8 Tdr. Land Eng. Besætningen andrager 3 Heste, 10 Køer, 14 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

Gaardejer Dahl har frekventeret Hadsten Høj-skole.

**Gaardejer Johannes Jensen Dalgaard,
„Bakkegaard“, Rybjerg pr. Roslev.**

Gaardejer Johannes Jensen Dalgaard er født den 10. Juli 1893 som Søn af Gaardejer Jens Kristian Dalgaard og Hustru, Lyby.

Gaardejer Dalgaard overtog »Bakkegaard« i 1924 med et Jordtilliggende paa 73 Tdr. Land, Hartkorn 5 Tdr. 3 Skp. 0 Tdh. 2 Mb. — Besætningens Størrelse andrager 5 Heste, 20 Køer, 44 Stk. Ungkvæg, 25 Svin og 4 Faar. Stuehuset er opført i 1870, Laden i 1876, Kostalden i 1883 og Hestestalden i 1900.

Grdm. Jens Dalgaard, Sdr. Teglgård, Viborg.

Ejeren af Sdr. Teglgård, Gaardmand Jens Dalgaard, er født den 15. September 1880 i Hee. Hans Hustru er Fru Ane Marie Dalgaard. Stuehus og Kostald er bygget i 1910, Laden i 1897. Gaarden overtoges af Jens Dalgaard i 1909. Den er nu paa 65 Tdr. Land Jord. Besætningen er paa 4 Heste, 12 Køer, 14 Stk. Ungkvæg, 6 Svin og 5 Faar.

Gaardejer Frede Dalgaard, Sdr. Ørum pr. Højslev.

Gaardejer Frede Dalgaard er født den 4. April 1907 som Søn af Niels Peter Dalgaard og Hustru, Else Dalgaard. Han overtog Gaarden efter sin Morbroder, Peter Petersen, i 1940. Gaarden har et Jordtilliggende paa 45 Tdr. Land og desuden 25 Tdr. Land Hede.

Gaardejer Peter Petersen har gennem 2 Perioder været Sogneraadformand.

**Gaardejer Frederik Frederiksen Dalsgaard, „Dalsgaard“,
Gedsted.**

Gaardejer Frederik Frederiksen Dalsgaard er født den 17. Marts 1898 og er gift med Fru Ane Kirsten Dalsgaard, født 21. August 1898.

Gaardejer Dalsgaard overtog »Dalsgaard« i 1931 med et Tilliggende paa 125 Tdr. Land samt en Besætning paa 10 Heste, 20 Køer, 31 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 4 Faar. Gaardejer Dalsgaard er i Bestyrelsen for Mejeriet og Repræsentant for Aars Slagteri.

**Gaardejer Alfred Paarup Dalsgaard, „Øster Dalsgaard“,
V. Børsting pr. Skive.**

Gaardejer Alfred Paarup Dalsgaard er født den 20. Maj 1891, og hans Hustru, Magda Dalsgaard, er født den 2. Marts 1905. Gaardejer Dalsgaard overtog sin Slægtsgaard i 1933. »Øster Dalsgaard« har et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land, og Besætningens Størrelse andrager 6 Heste, 18 Køer, 25 Stk. Ungkvæg og 40 Svin. Stuehuset er opført i 1863, Hestestalden i 1898, Laden i 1908 og Kostald og Svinestald i 1937.

**Gaardejer Chr. J. Dalsgaard,
„Dalsgaard“ pr. Højslev.**

Gaardejer Chr. J. Dalsgaard er født den 18. September 1873 som Søn af Chr. Jensen og Hustru, Else Marie Jensen. Hans Hustru, Fru Bergliot Dalsgaard er født den 8. August 1885 som Datter af P. Beck og Hustru, Mathilde Beck.

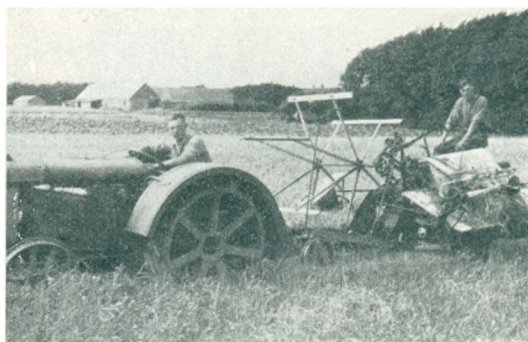
»Dalsgaard«, som blev overtaget af Gaardejer Dalsgaard i 1918, er opført efter en Brand i 1906, og den har siden 1870 været Slægtsgaard. Gaardejer Dalsgaards Enke har siden Mandens Død i 1935 drevet Gaarden med en Bestyrer. Jordtilliggendet er 140 Tdr. Land, og Besætningen er 11 Heste, 32 Køer, 50 Stk. Ungkvæg, 18—20 Svin og 6 Faar.

**Gaardejer Erik Andersen Dalsgaard,
„Planbjerggaard“, Nr. Lem pr. Brodal.**

Gaardejer Erik Andersen Dalsgaard er født den 16. Januar 1896 som Søn af Gaardejer Andersen Christensen Dalsgaard og Hustru, Johanne f. Poulsen. Hans Hustru, Jenny Dalsgaard, er født den 26. Juli 1910 som Datter af Peter Ravn og Hustru, Katarine Ravn.

Gaardejer Dalsgaard overtog »Planbjerggaard« i 1926 med et Jordtilliggende paa 48½ Tdr. Land Ager samt 12 Tdr. Land Hede og Plantage. Besætningen andrager 3 Heste, 13 Køer, 19 Stk. Ungkvæg, 16 Svin og 2 Faar. Gaarden er i 1904 udflyttet til sin nuværende Plads, og i samme Aar er Bygningerne opført.

**Gaardejer Søren Peter Dalsgaard,
„Rørbækgaard“, Løvel pr. Viborg.**

Gaardejer Søren Peter Dalsgaard er født den 15. April 1883 som Søn af Gaardejer Ole Dalsgaard og Hustru, Ane Kirstine Dalsgaard, og gift med Fru Agnete Dalsgaard, Datter af Kristen Kristensen Nørregaard og Hustru, Nielsine Kirstine Nørregaard.

»Rørbækgaard« stammer fra omkring 1690 og har i 7 Generationer været Slægtseje, og Gaardejer Dalsgaard har overtaget Ejendommen i 1910 med et Jordtilliggende paa 65 Tdr. Land, hvoraf 19 Tdr. Land er Eng. Ejendommens Besætninger er paa 6 Heste, 16 Køer, 40 Stk. Ungkvæg, 40 Svin og 4 Faar.

**Gaardejer Ejler Thomsen Damgaard,
„Henriksminde“, Selde pr. Roslev.**

Gaardejer Ejler Thomsen Damgaard er født den 10. Juni 1916 som Søn af Gaardejer Elias Thomsen Damgaard og Hustru.

»Henriksminde«, der er opført i 1880, blev overtaget af Gaardejer Damgaard i 1942. Jordtilliggendet er 17 Tdr. Land Ager og 4 Tdr. Land Eng. Besætningens Størrelse andrager 3 Heste, 7 Køer, 13 Stk. Ungkvæg og 17 Svin.

**Gaardejer Kristian Damgaard,
Selde pr. Roslev.**

Gaardejer Kristian Damgaard er født den 6. Oktober 1884 som Søn af Gaardejer Kresten Damgaard og Hustru.

Gaardejer Damgaard overtog i 1911 sin Gaard, der er 95 Aar gammel. Bygningerne er opført i 1852. Jordtilliggendet er 10 Tdr. Land Ager og 6 Tdr. Land Strand. Besætningens Størrelse andrager 2 Heste, 5 Køer, 3 Stk. Ungkvæg og 2 Svin.

**Gaardejer Søren Damgaard,
„Damgaard“, Hem St.**

Gaardejer Søren Damgaard er født den 4. April 1877 som Søn af Gaardejer Jens Damgaard og Hustru, Inge Damgaard. Han er gift med Katrine Damgaard, der er født den 11. Januar 1882 som Datter af Gaardejer Andreas Sørensen og Hustru, Else Sørensen, »Toftegaard«.

Gaardejer Damgaard overtog sin Fødegaard »Damgaard« i 1912. Jordtilliggendet er 46 Tdr. Land, og Besætningen andrager 4 Heste, 20 Køer, 60 Svin og 2 Faar. Stuehuset er opført i 1913, Køstalden i 1914.

Gaardejer Damgaard er Indehaver af forskellige Tillidshverv.

Gaardejer Chresten Damgaard, „Vittrupgaard“, Vroue pr. Skive.

Gaardejer Chresten Damgaard er født den 1. December 1901, og hans Hustru, Rigmor Johanne Damgaard, er født den 1. November 1905.

Gaardejer Damgaard overtog »Vittrupgaard« i 1934 med et Jordtilliggende paa 70 Tdr. Land samt en Besætning bestaaende af 7 Heste, 22 Køer, 30 Stk. Ungkvæg og 50 Svin. »Vittrupgaard« har siden 1688 været Slægtseje; dens Bygninger er opført i 1895 efter en Brand.

Gaardejer Oluf Damgaard, „Damgaard“, V. Børsting pr. Skive.

Gaardejer Oluf Damgaard er født den 29. Maj 1908, og hans Hustru, Anna Ellen Margrethe Damgaard, er født den 18. April 1914.

Gaardejer Oluf Damgaard overtog »Damgaard« i 1937. Gaarden kan i 5 Generationer føres tilbage i Slægten. Jordtilliggendet er 86 Tdr. Land Ager og 3½ Tdr. Land Skov. Besætningen udgøres af 7 Heste, 20 Køer, 40 Stk. Ungkvæg, 60 Svin og 3 Faar. Gaardejer Damgaard har frekventeret Uldum Højskole og Malling Landbrugsskole.

Gaardejer Christen Vistisen Damsgaard, Rødding.

Gaardejer Christen Vistisen Damsgaard er født den 12. September 1883. Hans Hustru er Fru Jakobine Marie Damsgaard, f. Jakobsen. »Batumsøgaard« har tilhørt Slægten i 5 Generationer. Den overtoges af Gaardejer Damsgaard i 1910. Der er 70 Tdr. Land Jord, hvoraf 20 Tdr. er Eng og Plantage. Besætningen er paa 6 Heste, 19 Køer, 21 Stk. Ungkvæg og 70 Svin.

Gaardejer Børge Chr. Danielsen, „Fladsgaard“, Stoholm St.

Gaardejer Børge Chr. Danielsen er født den 9. Juni 1911 som Søn af Mejeribestyrer D. C. Danielsen og Hustru, Ellen Danielsen. Hans Hustru, Anna Danielsen, er født den 20. November 1914 som Datter af M. Vestergaard og Hustru, Marie Vestergaard.

Gaardejer Danielsen overtog »Fladsgaard« i Marts 1935 med et Jordtilliggende paa 100 Tdr. Land samt 12 Tdr. Land Skov. Besætningen andrager 7 Heste, 22 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 60 Svin og 4 Faar. Stuehuset er opført i 1919, Lade og Hestestald i 1911 og Kostald i 1850.

Engelbrecht Dam

Reserveret

Gaardejer Mikkel Danielsen, Fur.

Gaardejer Mikkel Danielsen er født den 3. December 1903 som Søn af Gaardejer Daniel Mikkelsen. Gaardejer Danielsen overtog Gaarden i 1931 med et Jordtilliggende paa 7 Tdr. Land, der nu er

forøget til 17 Tdr. Land. Besætningen bestaar af 2 Heste, 5 Køer, 12 Stk. Ungkvæg og 9 Svin.

Gaardejer Danielsen er Regnskabsfører i Brugsforeningen og Medlem af Bestyrelsen for Fur Gæstehjem.

Gaardejer Bertil J. Dath, „Smedegaard“ pr. Lihme.

Gaardejer Bertil Hansen Dath er født paa Ejendommen den 17. Maj 1877 som Søn af Gaardejer Jens Kristian Petersen Dath og Hustru og er gift med Fru Mathilde Dath, Datter af Anders Jørgensen og Hustru. »Smedegaard« har i 5 Generationer været Slægtseje, og Gaardejer Dath har overtaget

Ejendommen i 1910. Ejendommen har et Jordtilliggende paa 90 Tdr. Land og en Besætning paa 7 Heste, 20 Køer, 40 Stk. Ungkvæg, 40 Svin og 4 Faar. Gaardejer Dath har tidligere været Medlem af Sogneraadet.

Gaardejer Magnus Davidsen, Bredsgaarde pr. Ravnstrup.

Gaardejer Magnus Davidsen er født den 15. Marts 1901 som Søn af Kristen Davidsen og Hustru, Mette Marie Davidsen, og er gift med Fru Kristine Davidsen, Datter af Jens Jensen og Hustru, Hallum. Gaardejer Davidsens Gaard har siden 1800

været i Slægtens Eje, og Gaardejer Davidsen overtog den i 1932, og den har et Tilliggende paa 86 Tdr. Land samt en Besætning paa 5 Heste, 12 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og ca. 40 Svin.

Gaardejer Kristian Davidsen, „Bjerget“, Boller pr. Ravnstrup.

Gaardejer Kristian Davidsen er født paa »Bjerget« den 29. April 1909 som Søn af Gaardejer Jens Davidsen og Hustru, Mette Marie Davidsen, og er gift med Fru Sigrig Davidsen, Datter af Landstingsmand Johansen og Hustru, Løgstrup.

Gaardejer Davidsen overtog »Bjerget«, der stammer fra 1834 og har tilhørt Slægten Davidsen, i 1939 med et Jordtilliggende paa 80 Tdr. Land og en Besætning paa 6—7 Heste, 14 Køer, 16 Stk. Ungkvæg, 40—50 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Søren Bjerg Davidsen, Boller pr. Ravnstrup.

Gaardejer Søren Bjerg Davidsen er født den 1. Oktober 1906 som Søn af Jens Davidsen og Hustru, Mette Marie Davidsen, og er gift med Fru Henriette Noline Davidsen, Datter af Niels Lundsgaard og Hustru, Kirstine Henriksen Lundsgaard, Romlund. Gaardejer Davidsen overtog sin Gaard i 1936 ved dens Opførelse, og Gaarden har et Jordtilliggende paa 40 Tdr. Land, hvoraf de 30 Tdr. Land er opdyrket, og en Besætning paa 3 Heste, 9 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 10—12 Svin.

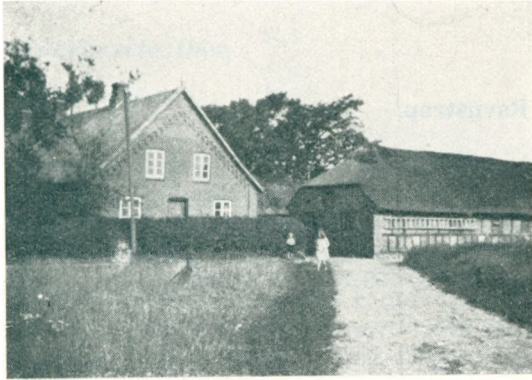

Gaardejer Christian Chr. Degn, „Kjærsholm Møllegaard“ pr. Kjellerup.

Gaardejer Christian Christensen Degn er født den 22. August 1907 som Søn af Gaardejer Anders Christensen og Hustru og er gift med Fru Margrethe Degn, Datter af Kristen Kristensen Risgaard og Hustru.

»Kjærsholm Møllegaard«, der har været Slægts-eje gennem tre Generationer, blev overtaget af Gaardejer Degn i 1939 med et Jordtilliggende paa 63 Tdr. Land Agerjord og 30 Tdr. Land Eng og Plantage, og Ejendommens Besætning er paa 6 Heste, 22 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, ca 20 Svin og 5 Faar.

**Gaardejer Niels Munch Dengsø,
„Østergaard“, Tindbæk pr. Randers.**

Gaardejer Niels Munch Dengsø er født den 8. November 1883 som Søn af Kristen Dengsø og Hustru, Maren Dengsø, og er gift med Fru Edel Munch Dengsø, Datter af Jens Jensen og Hustru, Hanne Jensen. »Østergaard«s Bygninger er opført i 1885, og Gaardejer Dengsø har overtaget Ejendommen i 1923 med et Jordtilliggende paa 43½ Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 4 Heste, 14 Køer, 18 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 7 Faar. Gaardejer Dengsø har været Medlem af Sogneraadet i 4 Aar og er Medlem af Menighedsraadet.

Gaardejer Eivind Dideriksen, „Knudsminde“, Vejerslev Mark pr. Thorsø.

Gaardejer Eivind Dideriksen er født den 25. Februar 1915 som Søn af Rs. Dideriksen og Hustru, Ane Marie Dideriksen. Hans Hustru, Marie Dideriksen, er født den 25. Marts 1915 som Datter af Søren Dorup og Hustru.

»Knudsminde« blev overtaget af Gaardejer Di-

driksten i 1944. Først havde Gaardejeren været Bestyrer for sin Moder fra 1932—40 og fra 1942—44. De to mellemliggende Aar var en Broder, Tage Dideriksen, hjemme som Bestyrer. Jordtilliggendet er 50 Tdr. Land, og Besætningen er 4 Heste, 20 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

**Gaardejer Jens Dissing,
„Hvidbjerggaard“ pr. Løgstrup.**

Gaardejer Jens Dissing er født den 18. April 1870 som Søn af Gaardejer Niels Jensen og Hustru Else, f. Dissing, og er gift med Kathrine Brøndbjerg, Datter af Jens Brøndbjerg, Staby.

»Hvidbjerggaard« blev i 1849 købt af Latin-skolen i Viborg og har siden været i Familiens Eje. Dissing overtog Gaarden i 1915, den har et Areal paa 70 Tdr. Land. Han aftjente sin Værnepligt som Løjtnant i Rytteriet, har været Sogneradsmedlem i 10½ Aar, Revisor i Skals Sparekasse i 24 Aar, Revisor i Skals Mejeri over 30 Aar, Medlem af Menighedsraad, Opdrætter af jydsk Kvæg.

Gaardejer Anders Chr. Dollerup, Gørup pr. Viborg.

Gaardejer Anders Christian Dollerup er født i Knudstrup den 16. April 1885 som Søn af Husmand Peter Dollerup og Hustru, Else Kathrine Dollerup, f. Iversen, og hans Hustru er Fru Ane Dollerup, der er født den 27. September 1872 som Datter af Gaardejer Kristian Stigsen, »Vordegård«, Kjølsern.

Gaardejer Dollerups Ejendom er ca. 200 Aar

gammel og har været i Slægtens Eje i 4 Generationer. Gaardejer Dollerup har overtaget Ejendommen i 1922 med et Jordtilliggende paa 100 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 11 Heste, 16 Køer, 35 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 7 Faar.

Gaardejer Dollerup er Formand for Kommunens Kornnævn.

Gaardejer Konrad Kristin Dollerup, „Østergaard“ pr. Aalestrup.

Gaardejer Konrad Kristin Dollerup er født den 16. Juli 1887 som Søn af Peder Dollerup og Hustru, Else Kathrine Dollerup. Hans Hustru, Fru Poulina Dollerup, er født den 5. November 1891 som Datter af Jens Markusen og Hustru, Ane Markusen.

»Østergaard«, som blev overtaget af Gaardejer Dollerup i 1926, har nu et Tilliggende paa 88 Tdr. Land, da der er solgt 15 Tdr. Land fra, og desuden

en Besætning paa 7 Heste, 18 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 40 Svin og 2 Faar. Stuehuset er opført 1928, Kostalden 1929, Hestestalden i 1870 og Laden i 1890.

Gaardejer Dollerup har været Kommunekasserer i 10 Aar, Sogneradsmedlem i 14 Aar samt Bestyrelsesmedlem for Aalestrup Sparekasse.

**Gaardejer Alfred Døssing,
„Thorshøjgaard“ pr. Rødkjærsgade.**

Gaardejer Alfred Døssing er født den 11. November 1911 som Søn af Rasmus Johannes Døssing og Hustru, Inger Katrine Døssing, og er gift med Fru Dagmar Døssing, Datter af Jens Chr. Jensen og Hustru, Annine Jensen.

»Thorshøjgaard« stammer fra omkring Aaret 1700, og dens Bygninger er opførte i 1910—11, og Gaarden blev overtaget af Gaardejer Døssing i 1935 med et Jordtilliggende paa 67 Tdr. Land. Gaarden har en Besætning paa 8 Heste, 25 Køer, 25 Stk. Ungkvæg og 75 Svin.

Gaardejer Olaf Dissing, „Eskely“ pr. Roslev.

Gaardejer Olaf Marinus Søndergaard Dissing er født den 16. September 1918. Han er Søn af Gaardejer Niels Dissing og Hustru. »Eskely« har et Tilliggende paa 20 Tdr. Land og en Besætning paa 3 Heste, 11 Køer, 18 Stk. Ungkvæg og 12 Svin. Stuehuset er opført i 1878, Laden i 1876 og Svinehuset i 1934.

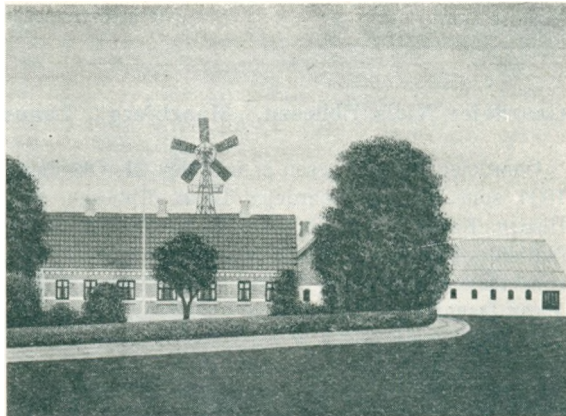
Gaardejer Kristian Dyhrberg, Mogenstrup pr. Jebjerg.

**Gaardejer Karl Drejer (Nielsen),
„Guldagergaard“ pr. Simested.**

Gaardejer Karl Drejer (Nielsen) er født den 24. Marts 1903 som Søn af Niels Drejer Nielsen og Hustru, Marie Drejer Nielsen. Hans Hustru, Fru Edith Drejer Nielsen, er født den 30. Marts 1921 som Datter af Frederik Jørgensen og Hustru.

»Guldagergaard« stammer fra det 17. Aarhundrede og har i mange Generationer været Slægts-eje, og den blev i 1933 overtaget af Gaardejer Drejer Nielsen. Jordtilliggendet er 96 Tdr. Land, og Besætningen er 12 Heste, 26 Køer, 30 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

Gaardejer Drejer Nielsen har frekventeret Vestbirk Højskole.

Gaardejer Aksel Duch, „Thorning Søndergaard“ pr. Kjellerup.

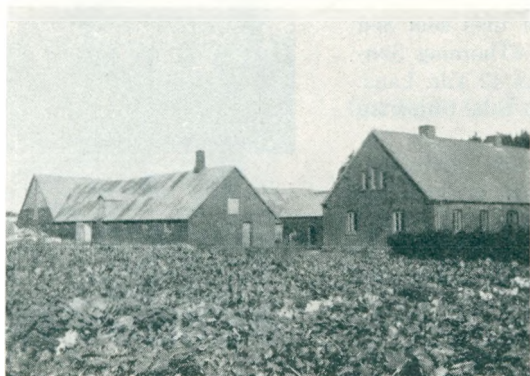
Gaardejer Aksel Duch er født i Thorning den 4. August 1899 som Søn af Gaardejer Emil Ferdinand Duch og Hustru og overtog »Thorning Søndergaard« efter sin Fader i 1931 med et Jordtilliggende paa 42 Tdr. Land. Ejendommen har en Besætning paa 3 Heste, 12 Køer, 16 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

Gaardejer Niels Ebbesen, „Maarbjerg“, Laanum pr. Stoholm.

Gaardejer Niels Ebbesen er født den 21. Oktober 1904 som Søn af Gaardejer Laust Ebbesen og Hustru, Karen Marie Ebbesen. Hans Hustru, Ane Mathilde Ebbesen, er født den 8. Oktober 1903 som Datter af David Davidsen og Hustru, Inge Marie Davidsen.

Gaardejer Ebbesen overtog »Maarbjerg«, der er en gammel Slægtsgaard, i 1932. Stuehuset er opført i 1898, Laden i 1907 og Hestestald og Kostald i 1903—04. Jordtilliggendet er 30 Tdr. Land, og Besætningen er paa 3 Heste, 11 Køer, 14 Stk. Ungkvæg og 10 Svin.

Gaardejer Niels Chr. Ebbesen, Røgind pr. Højslev.

Gaardejer Niels Chr. Ebbesen er født den 28. Januar 1906 som Søn af Gaardejer Jeppe Ebbesen og Hustru, Mette Ebbesen, Laanum.

Gaardejer Ebbesen overtog sin Gaard, hvis Stuehus er opført i 1905, i 1941. Jordtilliggendet var da 40 Tdr. Land, og det samme Areal findes stadig. Besætningens Størrelse andrager 2 Heste, 12 Køer, 16 Stk. Ungkvæg og 25 Svin.

Gaardejer Ebbesen har fra 1927—1928 frekventeret Versbæk Højskole.

Gaardejer Jørgen Eggertsen, „Galgehøjgaard“ pr. Aalestrup.

Gaardejer Jørgen Eggertsen er født den 10. Juli 1912 paa »Galgehøjgaard« som Søn af Gaardejer Eggert Eggertsen og Hustru, Ane Eggertsen. Hans Hustru, Fru Maren Eggertsen, er født den 23. Februar 1917 som Datter af Thomas Støttrup og Hustru, Lille Thorup.

»Galgehøjgaard« er udstykket i 1904 fra »Kær-

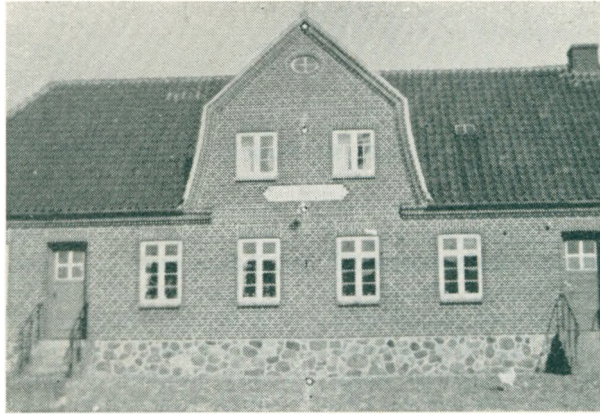
tottegaard« og blev i 1941 overtaget af Gaardejer Eggertsen, i hvis Families Eje den har været i flere Slægtled. Stuehuset er opført 1904, Kostalden 1929, Hestestalden 1928 og Laden 1915. Gaarden har nu et Jordtilliggende paa ca. 99 Tdr. Land og en Besætning bestaaende af 10 Heste, 24 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Andreas Eggertsen, „Stenildmosegaard“ pr. Gedsted.

Gaardejer Andreas Eggertsen er født den 10. Marts 1909 i Knudstrup som Søn af Gaardejer Eggert Eggertsen og Hustru, Ane Eggertsen. Hans Hustru, Fru Marie Eggertsen, er født den 10. April 1912 som Datter af Chr. Pedersen og Hustru, Marie Pedersen, Nørdom.

»Stenildmosegaard«s Stuehus er opført 1851,

medens de øvrige Bygninger er opført i 1943 efter en Brand. Tilliggendet er det samme som ved Overtagelsen, nemlig 140 Tdr. Land. Eggertsen købte Gaarden den 1. April 1942 uden Besætning, men nu holdes der en Besætning paa 12 Heste, 20 Køer, 35 Stk. Ungkvæg og lidt Svin.

Gaardejer Peter Andreas Eggertsen, „Kjærtotegaard“, Knudstrup pr. Aalestrup.

Gaardejer Peter Andreas Eggertsen er født den 29. August 1880 som Søn af Gaardejer Andreas Eggertsen og Hustru, Ane Kirstine Eggertsen, »Kjærtotegaard«, Knudstrup pr. Aalestrup. Hans Hustru, Fru Elma Jørgine Eggertsen, er født den 6. April 1889 som Datter af Kresten M. Kristensen og Hustru.

»Kjærtotegaard« har i mange Slægtled tilhørt Familien, og den blev overtaget af den nuværende

Ejer i 1911. Stuehuset og Hestestalden er opført 1930, Kostalden i 1917 og Laden 1902. Gaardens Tilliggende er paa 80 Tdr. Land, hvoraf en Del er Hede og Skov, og den har en Besætning paa 8 Heste, 20 Køer, 25 Stk. Ungkvæg og 40 Svin.

Det kan her nævnes, at Gaardejer Eggertsens Fader, Andreas Eggertsen, var den første her paa Egnen, som kørte Selvbinder, og dette skete i Aaret 1904.

Gaardejerske Fru Andrea Kirkegaard, Rødkærbro.

I 1923 overtog Fru Andrea Kirkegaard sin Slægtsgaard, der har været i Familiens Eje i over 60 Aar. Bygningerne er opført ca. 1859. Der er et Jordareal paa 25 Tdr. Land, og Besætningens Størrelse er 2 Heste og 1 Føl, 7 Køer, 3 Stk. Ungkvæg og 6 Svin. — Ejnar Martinus Enevoldsen har været Bestyrer paa Gaarden siden 1928.

Gaardejer Jens M. Erhardt, „Bøstruplund“, Bøstrup.

Gaardejer Jens M. Erhardt overtog »Bøstruplund« i 1915 efter Anthon Jensen. Der var da et Jordtilliggende paa 50 Tdr. Land, men Gaardejer Erhardt har siden frasolgt 16 Tdr. Land til en Svigersøn. Besætningen er 3 Heste, 14 Køer, 14 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

Gaardejer Erhardt har tidligere været Sogneraadsmlem samt haft en Del andre Tillidshverv.

Boelsmand Anders Chr. Eriksen, Mammen pr. Bjerringbro.

Boelsmand Anders Chr. Eriksen er født den 9. Marts 1892, og hans Hustru, Bodil Marie Eriksen, er født den 5. Januar 1901.

Chr. Eriksen overtog sin Gaard i 1923 med et

Jordtilliggende paa 18 Tdr. Land. Besætningen andrager 2 Heste, 9 Køer, 9 Stk. Ungkvæg og 20 Svin. Ejendommen stammer fra ca. 1872, Stuehuset er opført i 1936 og Udbygningerne i 1939.

Gaardejer Jens Eriksen,

Børre pr. Bjerringbro

Gaardejer Thorvald Eriksen, Selde pr. Roslev.

Gaardejer Thorvald Eriksen er født den 26. Juli 1895 som Søn af Gaardejer J. Eriksen og Hustru.

Gaardejer Eriksen overtog sin Gaard, der er meget gammel, i 1930. Stuehus og Kostald er opført i 1904, Lade og Østerhus i 1917. Jordtilliggendet er 22 Tdr. Land Ager og 7 Tdr. Land Eng. Besætningens Størrelse andrager 2 Heste, 16 Køer, 4 Stk. Ungkvæg, 5 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Eriksen har frekventeret saavel Højskole som Landbrugsskole.

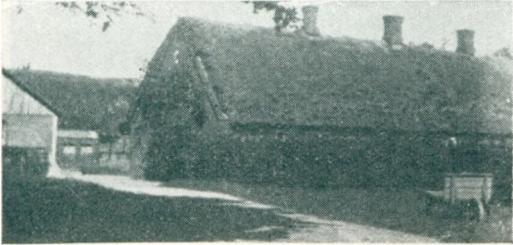
Gaardejer Erik Eriksen, „Meldgaard“, Daugbjerg pr. Viborg.

Gaardejer Erik Eriksen er født den 12. Februar 1884 som Søn af Gaardejer Jens Eriksen og Hustru. Han er gift med Katrine Eriksen, Datter af Gaardejer Ivar Lauritzen og Hustru.

Gaardejer Eriksen overtog i 1906 sin Slægtsgaard »Meldgaard«; Kostald, Hestestald og Lade er opført i 1899, Stuehuset i 1924. Jordtilliggendet er 120 Tdr. Land, idet der er tilkøbt 80 Tdr. Land siden Overtagelsen. Besætningens Størrelse andrager 6 Heste, 16 Køer, 28 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

Gaardejer Eriksen er Kasserer i Mejeriet.

**Gaardejer Karl Lindor Erlandsson,
„Tjærbækgaard“, Houlbjerg.**

Gaardejer Karl Lindor Erlandsson er født den 31. Oktober 1896 i Alghult i Sverige. Han er Søn af Erland Karlson og Hustru, Fru Kristina Karlson. Gaardejer Erlandsson er gift med Fru Karen Erlandsson, Datter af Lærer J. P. Møller og Hustru, Fru Dorthe Møller, Ødis Skole.

»Tjærbækgaard« har et Jordtilliggende paa 42½ Tdr. Land og en Besætning paa 5 Heste, 14 Køer, 15 Stk. Ungkreaturer og 15—20 Svin.

Gaardejer Erlandsson har gennemgaaet Landbrugsskole i Sverige. Han overtog sin Gaard efter Chr. Vestergaard den 1. August 1933.

**Gaardejer Holger Espersen,
Rybjerg pr. Roslev.**

Gaardejer Holger Espersen er født den 20. Marts 1896 som Søn af Gaardejer Kristian Espersen og Hustru, Jebjerg.

Gaardejer Espersen overtog Gaarden den 24. April 1927. Stuehuset er opført i 1845, Laden i 1888, Kostalden i 1927 og Hestestalden i 1934. Jordtilliggendet er 30 Tdr. Land Ager og 1 Td. Land Eng. Besætningens Størrelse andrager 4 Heste, 13 Køer, 17 Stk. Ungkvæg og 19 Svin. Ejendomsskylden er 41,200 Kr. og Grundskylden er 22,500 Kr.

Gaardejer Mogens Espersen, „Abildgaard“ pr. Krejbjerg.

Gaardejer Mogens Espersen er født den 5. Oktober 1886 og er gift med Fru Kristine Espersen, f. Dalgaard. Gaardejer Espersen overtog »Abild-

gaard« i 1925 med et Jordtilliggende paa 26 Tdr. Land. Gaardejer Espersen er Registerfører i Sogneraadet og har været Medlem af Mejeribestyrelsen.

Gaardejer A. Hede Espersen, „Kirkegaard“, Balling.

Gaardejer Anders Hede Espersen er født den 24. Oktober 1907 i Volling. Hans Hustru er Fru Else Margrethe Espersen, f. Bengaard. I 1934 overtog Gaardejer Espersen »Kirkegaard« efter sin Fader.

Der er et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land og en Besætning paa 6 Heste, 18 Køer, 40 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Søren Fischer, „Damgaard“, Terp pr. Ulstrup.

Gaardejer Søren Fischer, der afgik ved Døden i 1944, var gift med Fru Laura Fischer, der er Datter af Marten Broch og Hustru, Mette Marie Broch, Terp. Fru Fischer driver sammen med Sønnen Jens Marius Fischer Ejendommen, der er fra 1700 og

har et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land og nu i 4 Slægtled har tilhørt Slægten. Ægteparret Fischer overtog Ejendommen i 1922. Gaardens Besætning er paa 7 Heste, 17 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Søren Chr. Fischer, „Damgaarden“, Gullev pr. Bjerringbro.

Gaardejer Søren Chr. Fischer er født den 23. Maj 1884 og har i 1934 overtaget »Damgaarden«, der stammer fra 1830 og har et Jordtilliggende paa 33 Tdr. Land. Ejendommens Besætning er paa 6 Heste, 12 Køer, 2 Stk. Ungkvæg og 3 Svin.

Gaardejer Fischer er Formand for Vandværket og har beklædt forskellige kommunale Tillidshverv. Gaardejer Fischers Hovedbeskæftigelse er Hestehandel.

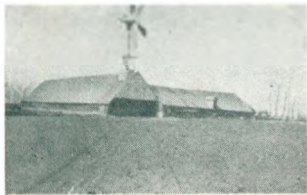
Gaardejer Peter Kjeldsen Fisker, „Lille Fuglsang“ pr. Vejrumbro.

Gaardejer Peter Kjeldsen Fisker er født den 2. December 1890 som Søn af Gaardejer Kresten Fisker og Hustru, Karen Mine Fisker, og er gift med Fru Sine Fisker, Datter af Kresten Iversen og Hustru, Marie Iversen, Mammen.

»Lille Fuglsang« har været Slægtseje lige siden 1739, og Gaardejer Fisker har overtaget Ejendommen den 1. November 1927 med et Jordtilliggende paa 95 Tdr. Land, deraf 56 Tdr. Land under Plov. Gaarden har en Besætning paa 6 Heste, 18 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 40 Svin.

Gaardejer Fisker er Medlem af Sogneraadet og Kasserer i Brugsforeningen.

Gaardejerske, Fru Anne Faarkrog, Balling.

Fru Anne Faarkrog har drevet »Faarkrog« videre efter sin Mands Død. Det er en Gaard paa 75 Tdr. Land, og Besætningens Størrelse er 6 Heste, 20 Køer, 25 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 4 Faar. Fru Faarkrog har en Datter hjemme paa Gaarden, og det er Hensigten, at en Søn til sin Tid skal overtage »Faarkrog«.

Gaardejer Niels Chr. Feddern, „Nedergaard“, Tange St.

Gaardejer Niels Chr. Feddern er født den 19. April 1902 som Søn af Gaardejer Hans Chr. Feddern og Hustru, og han er gift med Fru Otta Dagmar Feddern.

Gaardejer Feddern overtog i 1925 »Nedergaard«, der er ca. 245 Aar gammel; Stuehuset er opført

1845, de øvrige Bygninger i 1907. Jordtilliggendet er 30 Tdr. Land, og Besætningen er 3 Heste, 14 Køer, 14 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

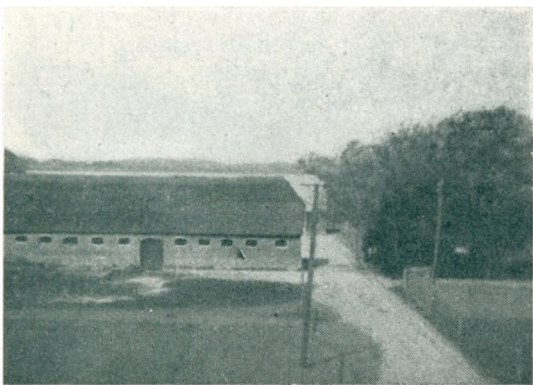
Gaardejer Feddern er Formand for Foderstofforeningen samt Vurderingsmand for alm. Brandforsikring.

Gaardejer Anton Nielsen Flarup, Hammershøj St.

Gaardejer Anton Nielsen Flarup er født den 1. Oktober 1898 som Søn af Gaardejer Peder Nielsen Flarup og Hustru, Karen Marie, Hammershøj. Hans Hustru, Margrethe Flarup, er Datter af Gaardejer Søren Eriksen og Hustru, Kirsten Eriksen, Overfussing.

Gaardejer Flarup overtog sin Gaard i 1936, og denne har siden 1827 været Slægtseje. Laden er opført i 1863, Stuehuset i 1909 og Kostalden i 1929. Jordtilliggendet er nu 53 Tdr. Land, og Besætningen andrager 6 Heste, 16 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 2 Faar.

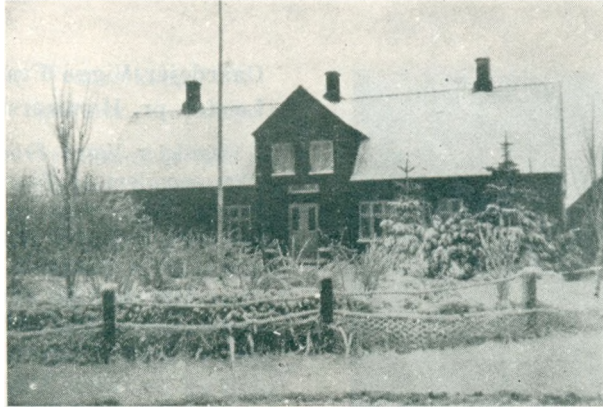

Gaardejer Søren Foged, „Fogedgaard“, Ll. Thorum pr. Roslev.

Gaardejer Søren Foged er født den 25. April 1905 som Søn af Gaardejer Laust Madsen og Hustru, og han er gift med Anna Foged.

»Fogedgaard« har siden sin Oprindelse i 1660 været i Gaardejer Fogeds Slægts Eje. De nuværende Bygninger er opført i 1875. Gaardejer Foged overtog Gaarden i November 1928. Dens Jordtilliggende er 88 Tdr. Land, og Besætningens Størrelse andrager 7 Heste, 18 Køer, 44 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 1 Faar.

Gaardejer Foged har frekventeret saavel Højskole som Landbrugsskole.

Gaardejer A. Chr. Foged, Sønderbæk.

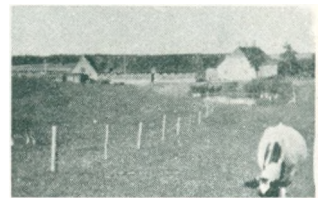
Gaardejer Anton Christensen Foged er født den 26. August 1874 i Vorning. Forældrene var Christian Nielsen Foged og Hustru, Kirsten Foged. Hans Hustru, Fru Mariane Foged, er Datter af Jens Nielsen Søgaard og Hustru, Severine Søgaard. »Brunsgaard«, der har været i Slægtens Eje i 3

Generationer, er ca. 100 Aar gammel. Bygningerne er de oprindelige; dog er de ombygget 1915—18. Gaardejer Foged overtog »Brunsgaard« i 1901. Der hører et Jordareal paa 50 Tdr. Land til Gaarden, og dens Besætning er paa 5 Heste, 16 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

Gaardejer Peter Fonager, „Skovgaard“, Tindbæk pr. Randers.

Gaardejer Peter Fonager er født den 13. November 1898 og er gift med Fru Kristine Fonager. Gaardejer Fonager overtog »Skovgaard« i 1924 med Jordtilliggende paa 74 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 6 Heste, 20 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 60 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Fonager er Formand for Sogneraad, Skolekommission og Medlem af Menighedsraadet.

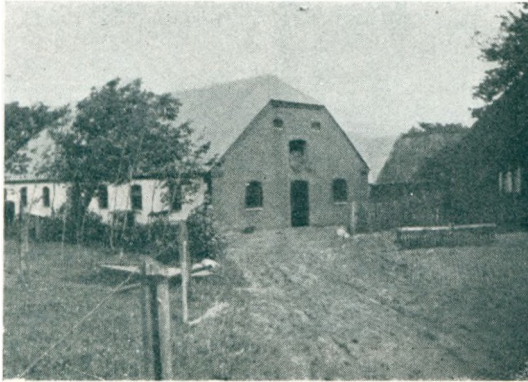
Gaardejer Aksel Frandsen, „Damgaard“, Rybjerg pr. Roslev.

Gaardejer Aksel Frandsen er født den 28. September 1912 i Haasum som Søn af Gaardejer Kristian Frandsen og Hustru.

Gaardejer Frandsen overtog »Damgaard«, der er meget gammel, den 10. April 1940. Stuehuset og Hestestalden er opført i 1795, Kostalden i 1930 og Laden i 1938. Jordtilliggendet er 78 Tdr. Land, hvilket er det samme som ved Overtagelsen. Besætningens Størrelse andrager 8 Heste, 24 Køer, 35 Stk. Ungkvæg og 22 Svin. Ejendomsskylden er 54,300 Kr., og Grundskylden er 36.000 Kr.

Gaardejer Frandsen har frekventeret saavel Højskole som Landbrugs-skole.

**Gaardejer Viggo Frandsen,
Læsten pr. Hammershøj.**

Gaardejer Viggo Frandsen er født den 17. Juli 1909 som Søn af Gaardejer Frands Frandsen og Hustru, Anne Frandsen. Hans Hustru, Fru Vera Frandsen, er Datter af Christian Frandsen og Hustru, Kirsten Frandsen. »Dahlgaard« stammer fra 1885; den overtoges af Gaardejer Frandsen i 1935. Den bestaar af 36 Tdr. Land og har en Besætning paa 4 Heste, 13 Køer, 16 Stk. Ungkvæg og 15 Svin.

Gaardejer Frandsen har frekventeret Ladelund Landbrugsskole.

Gaardejer Hans Frandsen, Læsten.

Gaardejer Hans Peter Frandsen er født den 18. August 1892 i Silkeborg som Søn af Peter Frandsen og Hustru, Caroline Frandsen. Fru Kirstine Frandsen er Datter af Christen Andersen og Hustru, Madsine Andersen. »Læsten Østergaard« er ca. 200 Aar gammel; Stuehuset er opført i 1882, Udlængerne i 1915. Den har tilhørt Slægten igennem 10 Generationer. Gaardens Tilliggende er 54 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 5 Heste, 10 Køer, 15 Stk. Ungkvæg, 25 Svin og 1 Faar.

Gaardejer Frandsen er Sognefoged for Læsten Sogn og Medlem af Sogneraadet i Nørrebæk—Sønderbæk.

**Gaardejer Jens Chr. Frandsen,
„Vestergaard“ pr. Højslev.**

Gaardejer Jens Chr. Frandsen er født den 28. Juli 1887 som Søn af Jens Frandsen og Hustru Ane Frandsen. Hans Hustru, Fru Mathilde Frandsen er født den 13. September 1899 som Datter af Søren Sørensen Bach og Hustru Kathrine Sørensen Bach.

Gaardejer Frandsen overtog »Vestergaard« i 1918 med et Jordtilliggende paa 115 Tdr. Land. Besætningen er 8 Heste, 22 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 100 Svin og 2 Faar. »Vestergaard« stammer fra 1719 og har siden den Tid været i Slægtens Eje.

**Gaardejer Otto Thorup Frederiksen,
„Ll. Taarupgaard“ pr. Sparkær.**

Gaardejer Otto Thorup Frederiksen er født den 31. Juli 1897 som Søn af Søren Frederiksen og Hustru Abalone Frederiksen og er gift med Fru Johanne Frederiksen, Datter af Niels Faurholdt og Hustru Maren Faurholdt, Ørum. »Ll. Taarupgaard« er omkring 300 Aar gammel og blev overtaget af Gaardejer Frederiksen i 1934 med et Jordtilliggende paa 82 Tdr. Land, hvoraf 16 Tdr. Land er Eng. Fra Gaarden er der tidligere udstykket tre andre Gaarde. Den har en Besætning paa 8 Heste, 18 Koer, 28 Ungkvæg, 32 Svin og 3 Faar.

**Gaardejer Alfred Kjeldbjerg Frederiksen, „Kjeldbjerggaard“
pr. Skive.**

Gaardejer Alfred Kjeldbjerg Frederiksen er født den 23. December 1901 og er gift med Fru Ester Jensen Frederiksen, f. Vroue. »Kjeldbjerggaard« er opført i 1887, og Gaardejeren overtog Ejendommen den 1. Maj 1937 med et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land Agerjord og 10 Tdr. Land Skov og Mergelgrav. Besætningen er paa 6 Heste, 20 Køer, 30 Stk. Ungkvæg og 60 Svin.

Fru Gaardejer Jensine Frederiksen, Hingeballe pr. Kellerup.

Fru Gaardejer Jensine Frederiksen overtog sammen med sin nu afdøde Mand, Gaardejer Niels Frederiksen, sin Gaard i 1912. Niels Frederiksen døde i 1929. Gaarden har et Tilliggende paa 18 Tdr. Land Jord og en Besætning paa 2 Heste, 9 Køer, 6 Stk. Ungkvæg og 14 Svin. Gaardens Stuehus er opført i 1845.

**Gaardejer Heine Frederiksen, „Meldgaard“,
Hestbæk pr. Roslev.**

Gaardejer Frederiksen er født den 27. Juni 1907 som Søn af Gaardejer Kristian Frederiksen og Hustru. »Bundgaard« Odderne.

Gaardejer Frederiksen overtog »Meldgaard« i 1936 med et Jordtilliggende paa 48 Tdr. Land, der senere er blevet forøget med 6 Tdr. Land. Besætningens Størrelse andrager nu 6 Heste, 16 Køer, 35 Stk. Ungkvæg og 22 Svin. Laden er opført i 1910, ligeledes Kostalden, Stuehuset i 1918 og Hestestalden i 1920.

Gaardejer Sigurd Villadsen Fremmerslev, Balling.

Gaardejer Sigurd Villadsen Fremmerslev er født den 9. Maj 1907 i Valling som Søn af Jacob Peter Villadsen og Hustru og er gift med Fru Ingrid Fremmerslev, Datter af Mads Stædahl og Hustru.

Gaardejer Fremmerslevs Ejendom er opført for omkring 100 Aar siden, og Gaardejereren har overtaget den i 1932 med et Jordtilliggende paa 45 Tdr. Land. Ejendommen har en Besætning paa 2 Heste, 12 Køer, 22 Ungkvæg og 20 Svin.

Gaardejer Vald. Frandsen, „Egely“, Vellev.

Gaardejer Valdemar Frandsen er født den 8. December 1900 i Vellev. Han er gift med Fru Emilie Frandsen, f. Møller. Gaardejer Frandsen overtog »Egely« i 1936. Den er paa 40 Tdr. Land og har en Besætning paa 4 Heste, 16 Køer, 16 Stk. Ungkvæg og 25 Svin. Ejendomsskylden er 26.400 Kr.

Gaardejer Kristian Nielsen Fruergaard, „Bækgaard“, Lund pr. Højslev.

Gaardejer Kristian Nielsen Fruergaard overtog den 10. Maj 1936, efter 12 Aars Ophold i Argentina, »Bækgaard«, der er udstykket fra Ørslevkloster i 1934. Jordarealet er 80 Tdr. Land, og Besætningen er 4—5 Heste, 16 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 12 Faar.

Gaardejer Jens Fruelund, Thorsø.

Gaarden »Fruedal« i Thorsø Sogn er bygget i 1850. Søren Sørensen Fruelund købte en Hedelod af Th. Pedersens Gaard i Thorsø paa 15 Tdr. Land, som han og hans Hustru Magotha Fruelund da opbyggede deres Ejendom paa. Han var med i 64 Krigen, og Hustruen var alene med 3 Børn, 1 Søn og 2 Døtre. Aaret 1879 overgav de Ejendommen

til Sønnen Søren Fruelund og Hustru, Bodil Marie Fruelund. De indkøbte da 16. Tdr. Land af en Naboejendom, og samtidig byggede de en Vindmølle, og begyndte Mølleri og Savværk, og da det blev saa stort, at det ikke kunde drives ved Vindkraft, byggede de et Vandværk og drev saa baade Mølleri og Savværk til Aaret 1906. Da Banen kom til Thorsø besluttede Søren Fruelund at flytte Savværket ind til Thorsø, hvor hans Søn driver det endnu. Hans anden Søn, Kr. Nielsen Sørensen Fruelund, fik Gaarden og drev den til sin Død 1942. Saa overtog Sønnen Jens Terkildsen Fruelund den, og sammen med Moderen driver han den nu.

Gaarden er paa 31 Tdr. Land og har en Besætning paa 3 Heste, 12 Køer, 16 Ungkvæg, 17 Grise og 2 Faar. Jens Fruelund har været Elev paa Slangrup Landbrugsskole.

**Gaardejer Arnold Jørgensen Fruergaard,
Højslev Kirkeby pr. Højslev.**

Gaardejer Arnold Jørgensen Fruergaard er født den 20. Maj 1897 som Søn af Jørgen Nielsen Fruergaard og Hustru Inger Kirstine Fruergaard. Hans Hustru, Fru Noline Fruergaard, er født den 24. December 1896 som Datter af Søren Chr. Jensen og Hustru Noline Jensen.

Gaardejer Fruergaard overtog sin Gaard i 1929 med et Jordtilliggende paa 42 ha Land. Besætningen er nu paa 6 Heste, 20 Køer, 25 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

Gaardejer Fruergaard har frekventeret Malling Landbrugsskole.

**Gaardejer Reginald Fruergaard,
„Frøerlund“, St. Thorup pr. Viborg.**

Gaardejer Reginald Fruergaard er født den 14. Oktober 1913 som Søn af Gaardejer Kresten Fruergaard og Hustru Karen Fruergaard, og hans Hustru er Fru Anna Fruergaard, Datter af Ingvar Michaelson og Hustru. »Frøerlund« er ca. 200 Aar gammel og har i 3 Generationer været Slægtseje.

Gaardejer Fruergaard overtog Ejendommen i 1938 med et Jordtilliggende paa 70 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 6 Heste, 13 Køer, 22 Ungkvæg, 25 Svin og 3 Faar.

Gaardejer Niels Nielsen Fruergaard, Lund pr. Højslev.

Gaardejer Niels Nielsen Fruergaard overtog sin Gard i 1905. Denne var i 1902 blevet delt mellem ham og hans Broder, Kristian Nielsen Fruergaard. Jordtilliggendet er 45 Tdr. Land og Besætningen 4 Heste, 12 Køer, 14 Stk. Ungkvæg og 10 Svin. En gift Søn, Jens N. Fruergard, er hjemme paa Gaarden, som han skal overtage inden længe.

Gaardejer Fruergaard har tidligere haft en Del Tillidshverv.

**Gaardejer Kristian Nielsen Fruergaard, „Hørdalsgaard“,
Lund pr. Højslev.**

Gaardejer Kristian Nielsen Fruergaard overtog i 1902 ca. 40 Tdr. Land, udstykket fra Niels Nielsen Fruergaards Gaard i Lund, og lod opføre de nuværende Bygninger. Gaardens Tilliggende er nu 43 Tdr. Land, idet der senere er tilkommet 3 Tdr. Land. Besætningen bestaar af 3 Heste, 25 Stk. Hornkvæg, 16 Svin og 2 Faar. En Søn, Sigurd Fruergaard, har næsten hele Tiden været hjemme og er nu Medejer af Gaarden.

Gaardejer Jens Færk, Fur.

Gaardejer Jens Færk er født den 20. Februar 1881 som Søn af Jens Andersen Færk og Hustru. Gaardejer Færk købte sin Gaard og overtog den i 1916 med et Jordtilliggende paa 14 Tdr. Land. Besætningen er paa 2 Heste, 5 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 6 Svin. Udhusene er opførte i 1897 og Stuehuset i 1904.

Cyklehandler Johannes Foldbjerg, Stoholm St.

Cyklehandler Johannes Foldbjerg er født den 21. Juni 1909 i Mønsted Sogn. Cyklehandleren grundlagde sin Forretning i 1927 under de mest beskedne Forhold, men med Flid og Dygtighed har han oparbejdet en udmærket Virksomhed, der i Dag beskæftiger 3 Svende. Nye Udvidelser er foretaget de senere Aar, og flere vil følge.

Cyklehandler Foldbjerg er Medlem af K. F. U. M.-Spejdernes Bestyrelse og Medlem af Skive Cyklehandlerforenings Bestyrelse.

**Gaardejer Aksel V. Gaardsted,
„Poulsminde“, Vraa pr. Viborg.**

Gaardejer Aksel Vilhelm Gaardsted er født den 5. December 1900 som Søn af Gaardejer Hans Peder Gaardsted og Hustru, Rasmine Christine Gaardsted, f. Andersen. Hans Hustru er Fru Frederikke Marie Gaardsted, Datter af Poul Jensen og Hustru, Mette Marie Jensen, f. Møller.

»Poulsminde« har i 4 Generationer været Slægts-eje, Gaardejer Gaardsted overtog Ejendommen i 1924. Den har et Jordtilliggende paa 64 Tdr. Land, hvoraf 4 Tdr. Land er Eng og 15 Tdr. Land Plantage og Hede, og dens Besætning er paa 3 Heste, 14 Køer, 14 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 2 Faar.

**Gaardejer Jacob Marius Gad,
„Sønderupgaard“, Vammen pr. Viborg.**

Gaardejer Jacob Marius Gad er født den 23. April 1900 som Søn af Pastor Laurids Gad og Hustru, Marie Gad, Dalsgaard Præstegaard pr. Løgstrup, og er gift med Fru Margrethe Gad, Datter af Gaardejer Anders Petersen og Hustru, Kobberbrogaard pr. Mejlskov.

»Sønderupgaard« omtales første Gang i Historien ved et Ejerskifte den 6. April 1392 og blev overtaget af sin nuværende Ejer den 25. April 1930. Den har et Jordtilliggende paa 90 Tdr. Land foruden en Del Eng og en Besætning paa 9 Heste, 27 Køer, 31 Stk. Ungkvæg, 22 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Gad har været Medlem af Sogneraad og Skolekommission.

Gaardejerske Enkefru Bodil Goul, „Vinde Vestergaard“ pr. Skive.

Gaardejerske, Enkefru Bodil Goul overtog i 1942 efter sin Mand, Peter Gouls Død »Vinde Vestergaard«, der nu bestyres af en Søn, Marius Goul. Vinde Vestergaard er købt i 1903, og dens Jordtilliggende er 78 Tdr. l. and. Besætningen er paa 8 Heste, 25 Køer, 40 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 2 Faar. Afdøde Gaardejer Goul havde en Mængde Tillidshverv, af hvilke bl. a. kan nævnes: Form. f. Landboforen. f. Salling, i Bestyrelsen for Slagteriet og Menighedsraadet samt Medlem af Sogneraadet m. m.

Gaardejer Villun Ginnerup, „Vestergaard“, Gedsted.

Gaardejer Villun Ginnerup er født den 24. Juni 1886 paa »Vestergaard« som Søn af Gaardejer Peder Hansen Ginnerup og Hustru, Kirsten Ginnerup. Hans Hustru er Fru Sørine Ginnerup, født den 29. September 1894 som Datter af Lars Sørensen og Hustru, Ane Kirstine Sørensen.

I 1917 overtog Gaardejer Ginnerup »Vestergaard«, der siden 1811 har været i hans Slægts Eje. Stuehuset er opført i 1860, Kostald og Lade

1904 og Hestestalden 1880. Jordtilliggendet er 70 Tdr. Land, og Besætningens Størrelse er 7 Heste, 18 Køer, 24 Stk. Ungkvæg, 40 Svin og 6 Faar.

Gaardejer Ginnerup har i 15 Aar været Sognefoged, desuden er han Kasserer og Sekretær i Landboforeningen Vesthimmerland, Formand for Tilsynsraadet for Gedsted Sparekasse samt flere andre Tillidshverv.

Gaardejer Anders Gjandrup (Sørensen), Sønderbæk.

Gaardejer Anders Gjandrup (Sørensen) er født den 14. Maj 1881 i Hammershøj. Forældrene var Niels Nørregaard Sørensen og Hustru, Madsine Nørregaard Sørensen, født Andersen. Gaardejeren er gift med Fru Kirstine Gjandrup (Sørensen), Datter af Herman Jensen Harboe og Hustru, Ane Marie Harboe, født Thomsen.

Gaardejer Gjandrup overtog sin Gaard i 1903

efter sin Fader; før denne havde Bedstefaderen ejet den. Ejendommen er ca. 70 Aar gammel. Bygningerne er opført i 1865. Jordtilliggendet andrager 42 Tdr. Land, og der er en Besætning paa 4 Heste, 13 Køer, 12 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

I de unge Aar var Gaardejer Gjandrup Elev paa Dalbyneder Højskole.

Gaardejer N. E. L. Glud, Vejrumbro.

Gaardejer Niels Edvard Laursen Glud er født den 17. September 1897 i Lysgaard som Søn af Søren Glud og Hustru, Marie Glud. Han er gift med Fru Kristine Levring Glud, Datter af Martin Levring og Hustru, Karen Levring.

»Thanrisgaard«, der stammer fra omkring 1700, overtoges af Gaardejer Glud i 1935. Stuehuset i sin nuværende Form er opført i 1898, medens de

øvrigte Bygninger er fra ca. 1900. Jordtilliggenet er paa 62 Tdr. Land, og Besætningen udgøres af 9 Heste, 16 Køer, 16 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

Gaardejer Glud har været Elev paa Asmildkloster Landbrugsskole. Han har været Forvalter paa Herregaardene »Tjele«, »Aunsbjerg« og »Tryggevælde«. Gaardejeren er Formand for Sygekassen og har tillige andre Tillidshverv.

Gaardejer Viktor Laursen Godsk, „Vestergaard“, Aalbæk pr. Lihme.

Gaardejer Viktor Laursen Godsk er født den 24. Juli 1902 i Vejlbj by som Søn af Jens Kristian Godsk og Hustru, Marie Godsk, og er gift med Fru Elisabeth Godsk, Datter af Niels Nielsen og Hustru, Kristine Nielsen.

»Vestergaard« er en meget gammel Ejendom, som Gaardejer Godsk overtog i 1930 med et Jordtilliggende paa 38 Tdr. Land Agerjord og 6 Tdr. Land Eng, og Ejendommen har en Besætning paa 3 Heste, 15 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

Gaardejer Godsk er Medlem af Skolekommissionen.

Gaardejer Jens Chr. Goue, „Højborg“, Hindborg.

Gaardejer Jens Christian Goue er født den 6. Oktober 1908 og er gift med Fru Petra Goue.

Gaardejeren overtog »Højgaard« i 1934. Den er paa 62 Tdr. Land og har en Besætning paa 7

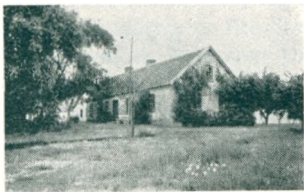
Heste, 20 Køer, 35 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 2 Faar. Samtlige Gaardens Bygninger er opført efter en Ildebrand i 1910.

**Gaardejerske Kirstine Marie Gregersen,
„Vejsgaard“, Tastum pr. Stoholm.**

Gaardejerske, Frk. Kirstine Marie Gregersen er født den 23. Februar 1897 som Datter af Gaardejer Kr. S. Gregersen og Hustru, Nickoline Gregersen.

Frk. Gregersen overtog »Vejsgaard« i 1941, og den har været i Slægtens Eje i 150 Aar. Stuehuset er opført i 1842, de to af Udhusene i 1907, medens Kostalden er meget ældre, maaske fra samme Aars-tal som Stuehuset. Jordtilliggendet er 40 Tdr. Land, og Besætningens Størrelse andrager 3 Heste, 15 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 20—25 Svin.

**Gaardejer Søren Peder Nielsen-Grøn, „Vandsiggaard“,
Ulbjerg pr. Viborg.**

Gaardejer Søren Peter Nielsen-Grøn er født i Klakring den 1. August 1884 som Søn af Niels Chr. Nielsen-Grøn og har overtaget den 40 Aar gamle »Vandsiggaard« i 1909 med et Jordtilliggende paa 83 Tdr. Land. Til Ejendommen hører nu 50 Tdr. Land Mark og 25 Tdr. Land Plantage og en Besætning paa 5 Heste, 12 Køer, 12 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

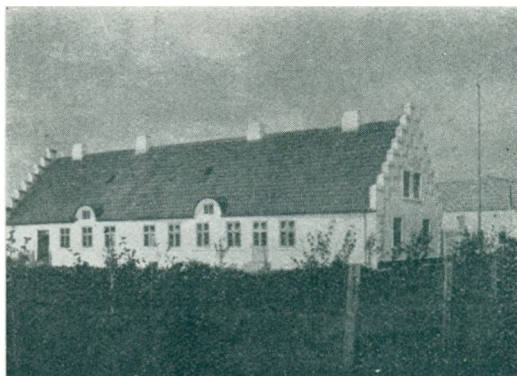
**Gaardejer Anders Gundersen, „Havrehøj“,
Østerbølle pr. Aalestrup.**

Gaardejer Anders Gundersen er født den 1. August 1878 som Søn af Sognefoged Niels Gundersen og Hustru, Ane Gundersen. Anders Gundersen blev i Februar 1908 gift med Petrine Justesen, Datter af Sognefoged Just Justesen og Hustru, Mette Justesen, f. Jensen, Hvam. 1. April samme Aar overtog de Gaarden »Havrehøj« i Østerbølle, som da havde et Jordtilliggende paa 24 Tdr. Land, siden er der 3 Gange tilkøbt Jord, saaledes at Jordarealet nu udgør 44 Tdr. Land. Besætningen er 8 Heste, 32 Kreaturer samt 40 Svin. Gaardejer Gundersen har været med til at oprette de fleste af Egnens Andelsforeninger og har været Formand i dem alle paa nær Sparekassen.

**Gaardejer Niels Gudiksen,
„Baadsgaard“ pr. Krejbjerg.**

Gaardejer Niels Gudiksen er født den 9. November 1911 som Søn af Gudik Gudiksen og Hustru, Mette Gudiksen, og er gift med Fru Helga Gudiksen, Datter af Jens Christensen Hag og Hustru, Kirstine Christensen Hag, Randers.

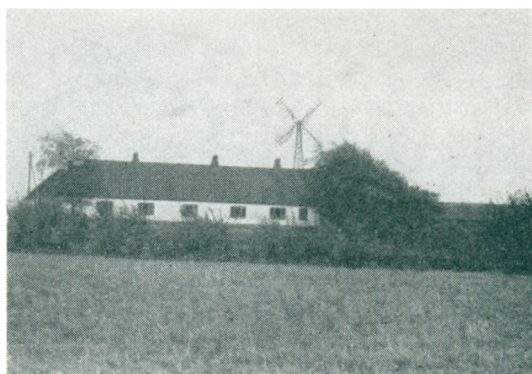
Gaardejer Gudiksen har overtaget »Baadsgaard« i 1936 med et Jordtilliggende paa 132 Tdr. Land, men har i 1938 udskilt 62 Tdr. Land fra Ejendommen, der har en Besætning paa 6 Heste, 18 Køer, 25 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

**Gaardejer Jens Chr. Gudiksen, „Haugaard“,
Hvidbjerg pr. Skive.**

Gaardejer Jens Chr. Gudiksen er født den 9. November 1909 som Søn af Jens Peter Gudiksen og Hustru, Johanne Gudiksen. Hans Hustru, Fru Esther Gudiksen, er født den 28. August 1911 som Datter af Niels Haldborg Madsen og Hustru.

»Haugaard«s Stuehus er ca. 100 Aar gammelt, og Kostalden er 40 Aar gammel. Den blev overtaget af Gaardejer Gudiksen i 1934 med et Jordtilliggende paa 33 Tdr. Land. Der er nu 62 Tdr. Land samt en Besætning paa 6 Heste, 18 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 7 Faar.

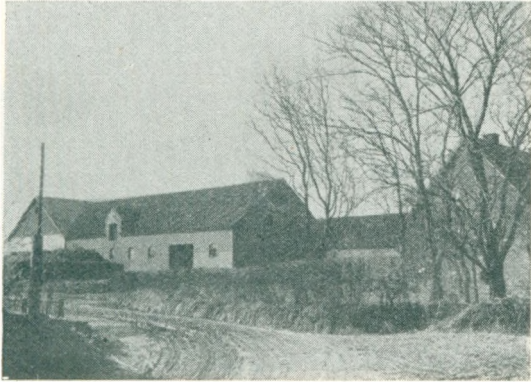

**Gaardejer Knud Gudiksen, „Hesthave“,
Spøttrup.**

Gaardejer Knud Gudiksen er født den 5. Januar 1917 som Søn af Gaardejer Gudik Gudiksen og Hustru, Mette Gudiksen, og er gift med Fru Inga Gudiksen, Datter af Tømrer Chr. Knudsen og Hustru, Karen Knudsen.

»Hesthave« er en Ejendom paa 120 Tdr. Land, og den har gennem 4 Generationer været Slægts-eje; dens Stuehus er opført i Aaret 1700, og Udbygningerne er ombyggede i 1915—16. Besætningen er paa 8 Heste, 40 Køer, 40 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 7 Faar.

**Gaardejer Anders Haarbo,
„Vestergaard“, Skals.**

Gaardejer Anders Haarbo er født den 4. August 1895, og hans Hustru, Petra Haarbo, er født den 4. Februar 1900.

Gaardejer Haarbo overtog »Vestergaard« i 1927, og den har i 5 Generationer været Slægtseje. Gaarden menes at være udstykket fra »Lynderupgaard«. Gaarden er sandsynligvis ombygget omkring 1750. Jordtilliggendet er 60 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 8 Heste, 16 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 25 Svin og 6 Faar.

Gaardejer Haarbo har frekventeret Skals Højskole og Dalum Landbrugsskole.

**Gaardejer Peder Pedersen Haargaard,
„Klostergaarden“, Vejerslev pr. Thorsø.**

Gaardejer Peder Pedersen Haargaard er født den 21. Maj 1887 som Søn af Peder Pedersen Haargaard og Hustru, Karen Marie Haargaard. Hans Hustru, Fru Jenny Haargaard, er født den 15. Juli 1898 som Datter af Niels Kristian Ravn og Hustru, Mariane Ravn.

»Klostergaarden«, som i 3 Generationer — maa-
ske flere — har været Slægtseje, blev overtaget af
Gaardejer Haargaard i 1912 med et Jordtilliggende
paa 63 Tdr. Land samt en Besætning paa 5 Heste,
20 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 40 Svin.

**Bestyrer Jens Peter Rasmussen Haargaard,
„Klaremose“ pr. Thorsø.**

Bestyrer Jens Peter Rasmussen Haargaard er født den 28. April 1900 som Søn af Hans Kr. R. Haargaard og Hustru, Kristiane Haargaard. Hans Hustru, Fru Ingrid Haargaard, er født den 11. Marts 1912 som Datter af Jens Peder Jensen og Hustru, Christine Jensen.

»Klaremose« blev opført i 1852 af Jens Jensen (Skov), 1877 afstaaet til Chr. Rasmussen Haargaard, og 1888 overtog H. Haargaard og Hustru, Krestine (f. Jensen), »Klaremose« med et Jordtilliggende paa 26 Tdr. Land. Besætningen er paa 2 Heste, 10 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 10 Svin.

Bestyrer Haargaard har fra 1921—22 frekventeret Ollerup Højskole.

Hammershøj Kro og Bio ved R. J. Poulsen.

Indehaveren af Hammershøj Kro og Bio er Kroejer Rasmus Johan Poulsen, der er født den 28. April 1898 i Skanderup. Kroejer Poulsen begyndte sin Løbebane ved Statsbanerne, hvor han var Trafikassistent indtil 1928, gik derefter over i Handelen og købte Hammershøj Kro i 1938. Kroejer Poulsen har været Marketender ved Hæren og har flere Gange forestaaet Restaurationerne ved store Bondestævner og har derigennem erhvervet sig gode Forudsætninger for at kunne drive en Restaurationsvirksomhed.

Hammershøj Kro er blevet etableret engang i

det 16. Aarhundrede, og dens forrige Indehaver hed Kristian Jacobsen. Biografen har Kroejer Poulsen imidlertid selv søgt Bevilling til, og den 6. Februar 1944 aabnede Hammershøj Bio for første Gang, og da Virksomheden ligger midt i Byen, har den alle Muligheder for med begge Grene drevet paa en god og forretningsmæssig Maade at kunne blive en ganske rentabel Forretning.

Kroejer Poulsen har ikke glemt Kroen for Biografens Drift, idet han tænker paa at føje en Etage til Kroen og der indrette 15 fuldt moderne Gæsteværelser i Løbet af indeværende Aar.

**Gaardejer Karl Sørensen Halkjær,
„Rajsagergaard“, Aalum pr. Randers.**

Gaardejer Karl Sørensen Halkjær er født den 28. Marts 1887 i Randers og er gift med Fru Marie Halkjær, f. Poulsen. »Rajsagergaard« er opført i 1844 og blev overtaget den 28. Januar 1922 med et Jordtilliggende paa 30 Tdr. Land, og den har en Besætning paa 3 Heste, 10 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 25 Svin.

**Gaardejer Anton Handberg,
„Lykkeborg“ pr. Viborg.**

Gaardejer Anton Handberg er født i Viborg den 15. December 1881 som Søn af Skomager Handberg og Hustru, Else Kirstine Handberg, og er gift med Fru Margrethe Handberg, Datter af Smed Germansen og Hustru, Vammen.

Gaardejer Handberg overtog »Lykkeborg« i 1910 med et Jordtilliggende paa 16 Tdr. Land. Nu har Ejendommen et Tilliggende paa 45½ Tdr. Land og 4½ Tdr. Land Eng, og Besætningen er paa 4 Heste, 18 Køer, 15 Stk. Ungkvæg og 20 Svin. I 1912 fik Ejendommen Vindmotor.

Gaardejer Handberg er Medlem af Domsognets Menighedsraad og Voldgiftsmand.

Gaardejer Hans Færk Hansen, Fur.

Gaardejer Hans Færk Hansen er født den 3. Marts 1897 som Søn af Gaardejer Jens Hansen og Hustru. Gaardejer Hansen overtog sin Gaard i 1926 med et Jordtilliggende paa 16 Tdr. Land. Besætningens Størrelse andrager 1 Hest, 5 Køer, 9 Stk. Ungkvæg og 6 Svin. Udbygningerne er opført i 1923, Staldene i 1883.

Gaardejer Jens Chr. Emanuel Hansen, „Nygaard“, Trevad pr. Skive.

Gaardejer Jens Chr. Emanuel Hansen er født den 3. August 1906 og er gift med Fru Serene Hansen, f. Vestergaard. »Nygaard« er opført i 1914 og blev overtaget den 1. November 1943 af Gaard-

ejer Hansen med et Jordtilliggende paa 43 Tdr. Land Agerjord og 3 Tdr. Land Skov og Grusgrave samt en Besætning paa 3 Heste, 10 Køer, 15 Stk. Ungkvæg og 24 Svin.

Gaardejer Kristen Hansen, Aidt Mark pr. Thorsø.

Gaardejer Kristen Hansen overtog i 1941 sin Svigerfader, Peder Hylkjær's Gaard. Den har et Jordtilliggende paa 17 Tdr. Land og en Besætning bestaaende af 2 Heste, 6 Køer, 6 Stk. Ungkvæg og 6 Svin. Gaardejer Hansen er født den 13. Marts 1908, og hans Hustru, Fru Jensine Marie Hansen, er født den 9. September 1907.

**Gaardejer Peter Chr. Hansen,
Søby pr. Højslev.**

Gaardejer Peter Chr. Hansen er født den 26. Oktober 1901 som Søn af Gaardejer Søren Hansen og Hustru, Mette Marie Hansen. Hans Hustru, Magda Hansen, er født den 18. Oktober 1914 som Datter af Søren Sørensen og Hustru, Dorthea Sørensen, Rønbjerg.

Gaardejer Hansen overtog sin Gaard i 1939. Det er en gammel Slægtsgaard, der er opført i 1871 paa sin nuværende Plads. Gaarden har før ligget inde i Byen og haft et større Jordtilliggende, men den blev udstykket i 1897. Til Gaarden hører et Areal paa 74 Tdr. Land, hvoraf 50 Tdr. Land Ager, Resten Eng og Plantage. Besætningens Størrelse er 6 Heste, 18 Køer, 36 Stk. Ungkvæg, 25—30 Svin og 8 Faar.

Reserveret

K. H.

Aalum og Sjørup Savværk pr. Randers v/ Kr. Hansen.

Forpagteren af Aalum Savværk, Savværksejer Kristian Hansen, er født den 15. August 1911 i Kerte Sogn paa Fyen og overtog Savværket i Forpagtning den 15. Januar 1943 efter Savværksejerne Jakob Jakobsen og M. Christensen. Savværket, der driver almindelig Savværksforretning, fremstiller

især Emballage og Generatorbrænde og beskæftiger ialt 5 Mand.

Savværksejer Kristian Hansen ejer sammen med Broderen, H. S. Hansen, »Sjørup Savværk«, der drives under Navnet Brdr. Hansen.

Gaardejer Peder Høst Hansen, Faardal pr. Ørum, Sønderlyng.

»Mergelbjerggaard« var oprindelig Fæstegaard fra »Tjele«; Hovedbygningen er opført i ca. 1700, Udbygningerne henholdsvis 1883 og 1916. Den nuværende Ejer, Gaardejer Peder Høst Hansen, overtog Gaarden i 1932. Gaardejeren er født den 8. Marts 1914 i Overlund som Søn af Hans Hansen og Hustru, Maren Hansen; han er gift med Fru

Marie Hansen, Datter af Anthon Haugaard og Hustru, Kirstine Haugaard.

Til Gaarden hører et Jordareal paa 79 Tdr. Land. Besætningens Størrelse er paa 10 Heste, 22 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 60 Svin og 2 Faar, hvilket er en ret væsentlig Forøgelse siden Overtagelsen.

Gaardejer Kresten Møller Hansen, »Dybdal« pr. Gedsted.

Gaardejer Kresten Møller Hansen er født den 15. Juli 1894 som Søn af Kristian Hansen og Hustru, Anna Marie Hansen. Hans Hustru, Fru Kirstine Hansen, er født den 2. Februar 1894 som Datter af Gaardejer Anthon Nielsen og Hustru, Anna Margrethe Nielsen, Gl. Ullits.

»Dybdal« som i mange Generationer har været i Slægtens Eje, blev overtaget den 1. April 1919

af Gaardejer Kresten Møller Hansen. »Dybdal«, som er udflyttet fra Gedsted By, har et Jordtilliggende paa 98 Tdr. Land og en Besætning bestaaende af 8 Heste, 22 Køer, 35 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 4 Faar.

Gaardejer Hansen har siden 1937 været Sogneraadsformand, og desuden er han Formand for Socialudvalget og Børneværnet.

**Gaardejer Harald Hansen,
„Langhøjgaard“ pr. Lihme.**

Gaardejer Harald Hansen er født paa Ejendommen den 29. Juli 1907 som Søn af Gaardejer Thomas Hansen og Hustru, Else Hansen, og er gift med Fru Marie Hansen, Datter af Niels Andreas Jensen og Hustru, Ane Kirstine Jensen.

»Langhøjgaard« er opført omkring 1880 og har i tre Generationer været Slægtseje. Gaardejer Hansen overtog Ejendommen i 1934 med et Jordtilliggende paa 42 Tdr. Land, og den har en Besætning paa 3 Heste, 18 Køer, 15 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

Gaardejer Hansen har været Snefoged i to Perioder og er Formand for Hesteforsikringen.

**Gaardejer Johannes Hansen,
„Bredablik“ pr. Lihme.**

Gaardejer Johannes Hansen er født den 6. Februar 1898 i Hede som Søn af Thomas Hansen og Hustru, Else Hansen, og er gift med Fru Alma Hansen, Datter af Peder Christen Christensen og Hustru, Emma Christensen.

»Bredablik« er opført i 1927, og den blev samme Aar overtaget af Gaardejer Hansen med et Jordtilliggende paa 21 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 2 Heste, 9 Køer, 8 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

**Gaardejere Karl Alfred Hansen og
Ejnar Chr. Hansen, „Bjerggaard“,
Søby pr. Højslev.**

Gaardejer Karl Alfred Hansen er født den 27. Juni 1907, og Gaardejer Ejnar Chr. Hansen er født den 23. Januar 1903 som Sønner af Gaardejer Søren Hansen og Hustru, Mette Marie Hansen.

Brødrene overtog »Bjerggaard« i 1943 med et Jordtilliggende paa 52 Tdr. Land. Besætningens Størrelse andrager 4 Heste, 17 Køer, 33 Stk. Ungkvæg og 30 Svin. Stuehuset er opført i 1862, Læden i 1898, Hestestalden i 1911 og Kostalden i 1903.

Karl Hansen har fra 1936—37 frekventeret Malling Landbrugsskole, og Ejnar Hansen har fra 1926—27 besøgt Krabbesholm Højskole.

Gaardejer Jørgen Johannes Hansen, Mammen pr. Bjerringbro.

Gaardejer Jørgen Johannes Hansen er født den 19. August 1889 som Søn af Folketingsmand Rasmus Hansen og Hustru og er gift med Fru Birgitte Hansen, Datter af Peder Germansen og Hustru. Ejendommen, der i ca. 60 Aar har været Slægtseje, overtog Gaardejer Hansen i 1919 med

et Jordtilliggende paa 31 Tdr. Land, og dens Besætning er paa 3 Heste, 10 Køer, 10 Ungkvæg og 30 Svin.

Gaardejer Hansen er bl. a. i Bestyrelsen for Viborg Landøkonomiske Forening og for Bjerringbro Andelssvineslagteri.

Gaardejer Niels Hansen, „Bjerringgaard“, Bjerring pr. Bjerringbro.

Gaardejer Hansen overtog »Bjerringgaard« med et Jordtilliggende paa 50 Tdr. Land. Besætningen andrager 6 Heste og 40 Kreaturer. Gaarden hører ikke til de gamle Slægtsgaarde, men den bærer absolut Præg af at være under særdeles god Føring.

Gaardejer A. M. Hansen, Sinding pr. Skægkær.

Gaardejer Mortensen Hansen er født den 13. December 1870 i Sinding som Søn af Gaardejer Søren Hansen og Hustru, Fru Martine Hansen. »Kirkegaard« har været Slægtsgaard igennem mange Generationer. Den overtoges af A. M. Hansen i 1900. Gaardejeren har været Elev paa Dalum Landbrugsskole og Ry Højskole. Der er et Tilliggende paa 76 Tdr. Land og 18 Tdr. Skov. Besætningen bestaar af 7 Heste, 45 Stk. Hornkvæg og 10 Svin. Gaardejer Hansen har tidligere været Medlem af Sogneraadet, Mejeribestyrelsen og Brugsforeningen.

**Gaardejer Villum Hansen,
Fusager pr. Sparkær.**

Gaardejer Villum Hansen er født den 10. Marts 1907 i Fusager som Søn af Gaardejer Hans Chr. Hansen og Hustru Maren Hansen, f. Kristensen. Hans Hustru er Fru Dagmar Hansen, Datter af Chr. Eriksen og Hustru Signe Eriksen, Sparkær.

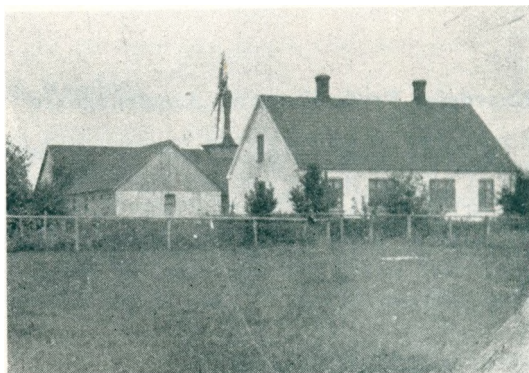
Gaarden var paa 61 Tdr. Land, hvoraf en Del var Hede, som nu er opdyrket. I 1931 købte en Broder til Hansen 30 Tdr. Land, og derefter overtog Gaardejer Hansen Ejendommen paa 31 Tdr. Land efter sin Fader i 1931. Ejendommen har en Besætning paa 2 Heste, 10 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 12 Svin.

**Gaardejer Niels Hansen, „Højvang“,
Borre pr. Bjerringbro.**

Gaardejer Niels Hansen er født den 16. April 1898 i Borridsø som Søn af Gaardejer Karl Hansen og Hustru Jensine Hansen. Hans Hustru, Fru Marie Hansen, er født den 17. Marts 1902 som Datter af Jens Koudal og Hustru Karen Koudal.

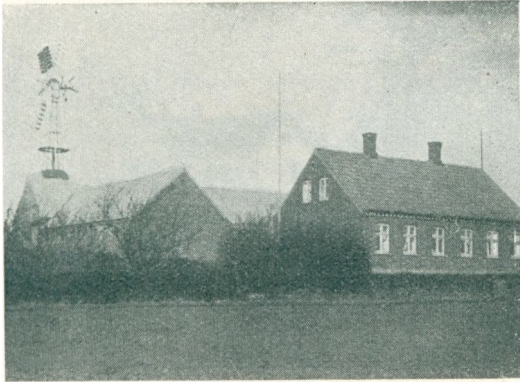
Gaardejer Hansen overtog »Højvang« i 1941 efter sin Fader, der overtog den i 1915; Bygningerne er opført 1907. Gaardens Jordtilliggende er 36 Tdr. Land, og Besætningen er 3 Heste, 12—14 Køer, 16 Stk. Ungkvæg og 25—30 Svin.

**Gaardejer Mogens Thisted Hansen,
„Stenagergaard“, Vindum pr. Bjerringbro.**

Gaardejer Mogens Thisted Hansen er født den 18 April 1904 som Søn af Gaardejer Hans Peter Hansen og Hustru Ane Marie Hansen, og hans Hustru er Fru Kirstine Thisted Hansen, Datter af Martin Mogensen og Hustru Jensine Kirstine Mogensen. »Stenagergaard« er fra omkring 1700 og har i 4 Slægtled været Slægtseje, og blev i 1935 overtaget af Gaardejer Mogens Hansen med et Jordtilliggende paa 70 Tdr. Land og en Besætning paa 5 Heste, 26 Køer, 30 Ungkvæg, 60 Svin og 3 Faar.

Enkefru, Gaardejerske Sine Hansen, Selde.

Enkefru, Gaardejerske Sine Hansen er født den 28. Marts 1887 som Datter af Kristian Dahl og Hustru. Fru Hansens Mand var Fisker, indtil Ægteparret for 30 Aar siden købte Gaarden, som nu Fru Hansen driver efter Mandens Død i 1944.

Ejendommen har et Jordtilliggende paa 23½ Tdr. Land, og der hører en Besætning paa 2 Heste, 9 Køer, 15 Stk. Ungkvæg og 20 Svin til Ejendommen.

Gaardejer Frode Hansen, „Lopdrupgaard“ pr. Lerbjerg.

Gaardejer Frode Hansen er født den 14. Marts 1911 i Lyngaa. Han er gift med Fru Grethe Hansen. »Lopdrupgaard« har aldrig været Fæstegaard. Stuehuset er opført i 1869, Udbygningerne i 1879. Jordarealet er paa 103 Tdr. Land, og der er en Besætning paa 8 Heste, 32 Køer, 38 Stk. Ungkvæg

og 100 Svin. Frode Hansen, der har været Elev paa Tune Landboskole, overtog sin Gaard den 1. November 1934. Han er i Bestyrelsen for Skjød Brugsforening og for Hammelegnens Kvægavlforening m. k. S., ligesom han er Medlem af Kornnævnet.

Gaardejer Søren Kristian Hansen, „Bøchergaard“, Søndergaarde pr. Fur.

Gaardejer Søren Kristian Hansen er født den 30. Juni 1891 som Søn af Gaardejer Søren Hansen og Hustru Inger Hansen.

Gaardejer Hansen overtog »Bøchergaard« i 1924. Jordtilliggendet er 38 Tdr. Land Ager, 4 Tdr. Land Skov og 1 Tdr. Land Eng. Besætningens Størrelse

andrager 4 Heste, 10 Køer, 25 Stk. Ungkvæg, 17 Svin og 7 Faar. Gaarden laa tidligere i Nederby, men blev i 1801 udflyttet til Søndergaarde.

Gaardejer Hansen er Formand for Tilsynsraadet for Fur Sparekasse, Formand for Beskæftigelsesudvalget, Formand for Læplantningslauget m. m.

**Gaardejer Villum Hansen,
Kølsing pr. Løgstrup.**

Gaardejer Villum Hansen er født den 27. April 1881 som Søn af Gaardejer Villum Hansen og Hustru og er gift med Fru Clara Hansen. Gaardejer Hansens Ejendom er fra 1865, og har lige siden været i Slægtens Eje. Gaardens Stuehus er ombygget i 1910, Laden i 1930, og de øvrige Bygninger stammer fra Opførelsen. Gaardejer Hansen overtog Ejendommen i 1910 med et Jordtilliggende paa 30 Tdr. Land og en Besætning paa 2 Heste, 10 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 12 Svin. Gaardejer Hansen er Kommunalrevisor og Formand for Mejeriet samt fhv. Formand for det sociale Udvalg og Sygekassen.

Gaardejer Alfred Hansen, „Aagaarden“, Venning pr. Randers.

Gaardejer Alfred Hansen er født den 22. September 1910 som Søn af Martin Hansen og Hustru Rasmine Hansen og er gift med Fru Anna Hansen, Datter af Jens Lassen og Hustru, Else Marie Lassen, Venning. »Aagaarden« stammer fra omkring Aaret 1700; dens Stuehus og øvrige Bygninger

med Undtagelse af Kostalden, der er ombygget i 1926, er ombyggede i 1850, og Gaardejer Hansen har overtaget Gaarden i 1944 med et Jordtilliggende paa 73 Tdr. Land. Ejendommen har en Besætning paa 7 Heste, 17 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 25 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Hans Hansen, „Sindinggaard“,

Gaardejer Hans Hansen er født den 2. April 1896 som Søn af Hans Jensen Hansen og Hustru Kirstine Hansen, Vester Skerninge, og er gift med Fru Sigrid Hansen, Datter af P. Nielsen og Hustru, »Højvang«, Onsild. Gaardejer Hansen overtog »Sindinggaard«, hvis Stuehus er opført i 1900 og Udbygningerne i 1928, i 1936 med et Jordtilliggende paa 132 Tdr. Land. Gaardens Besætning er paa 4 Heste, 20 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

Gaardejer Anders Peter Hansen, Hjerk pr. Roslev.

Gaardejer Anders Peter Hansen er født den 5. Mai 1914 i Hjerk som Søn af Gaardejer Anders P. Hansen og Hustru og har overtaget sin Ejendom i 1937 med et Jordtilliggende paa 50 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 6 Heste, 12 Køer, 26 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 3 Faar.

Gaardejer Laurits Hansen, Grønbæk.

Gaardejer Laurits Hansen er født den 10. Oktober 1872 og har overtaget »Grønbæk Vestergaard« i 1918 med et Jordtilliggende paa 29 Tdr. Land,

og Ejendommen har en Besætning paa 4 Heste, 10 Køer, 9 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

Husmand Anders Justesen Hansen, Hvidbjerg pr. Skive.

Husmand Anders Justesen Hansen er født den 17. November 1903 som Søn af Søren Møller og Hustru Nielsine Møller.

Ejendommen, som er ca. 190 Aar gammel, blev

overtaget af Anders Hansen i 1928 med et Jordtilliggende paa 14 Tdr. Land. Der er nu 18 Tdr. Land samt en Besætning paa 2 Heste, 8 Køer, 8 Stk. Ungkvæg og 16 Svin.

Gaardejer H. Sehested Hansen, Ebstrup.

Gaardejer Henning Sehested Hansen er født den 28. August 1915 i Seerup. Han er gift med Fru Ragnhild Sehested Hansen. Fra 1937—1941 havde Gaardejeren »Ebstrup Vestergaard« i Forpagtning; sidstnævnte Aar blev han Ejer af den. Der er 40 Tdr. Land og en Besætning paa 4 Heste, 36 Stk. Hornkvæg og 20 Svin.

Gaardejer Anders L. Hansen, „Lindegaard“, Hingealle.

Gaardejer Anders Lauridsen Hansen er født den 30. April 1914 paa »Lindegaard«. Han er gift med Fru Nelly Kirstine Hansen. Gaardejeren har været Elev paa Haslev Landbrugsskole. Han overtog sin Gaard 1. Januar 1945. Den er paa ca. 22 Tdr. Land og har en Besætning paa 2 Heste, 22 Stk. Hornkvæg og 25 Svin.

Gaardejer Christian Hansen, „Bøgely“, Thorning Nørremark pr. Kjellerup.

Gaardejer Christian Hansen er født i Ravnholt den 8. September 1893 som Søn af Gaardejer Søren Hansen og Hustru og overtog »Bøgely« i 1917 med et Jordtilliggende paa 24 Tdr. Land. Ejendommens Besætning er paa 2 Heste, 10 Køer, 14 Stk. Ungkvæg og 12 Svin. Gaardejer Hansen har været Formand for Thorning Kvægavlsforening og i Mejeri-bestyrelsen.

Husmand Poul Magnus Hansen, Haurum pr. Bøstrup.

Husmand Poul Magnus Hansen er født den 21. September 1898, og hans Hustru, P. Hansen, er født den 4. Juli 1900.

Poul Hansen overtog sin Ejendom, der i 4 Generationer har tilhørt Slægten, i 1939. 1. Generation var Niels Christensen (Bondede), 1772, gift med Ane Kirstine Simonsdatter, Svejstrup Skovfogedbolig. 2. Generation var Jens Jensen (Savngyde), f. 6. Oktober 1832, gift med Ane Kathrine, f. Jensen (Gramslev 15. November 1835), gift 1871. 3. Generation var Jens Jørgensen (Aidt Sogn), f. 9. Juli 1871, gift med Kirstine, f. Jensen (Havrum Sogn, 2. Juni 1874. — Bygningerne er opført i 1875. Jordtilliggendet er 14 Tdr. Land, og Besætningen er 2 Heste, 7 Køer, 6 Stk. Ungkvæg og 6—7 Svin.

Husmand Hansen er Formand for Haurum Brugsforening m. m.

Gaardejer Claus Hans Hansen, Jebjerg pr. Jebjerg.

Gaardejer Hanghøj, Jebjerg.

Gaardejer Søren Hasager, „Hasagergaard“, Skjød pr. Lerbjerg.

Gaardejer Søren Hasager er født den 5. December 1904 som Søn af fhv. Gaardejer Søren Marius Hasager, (død 21/3 1944) og Hustru Fru Mathilde Hasager. Han er gift med Fru Sinne Hasager, der er Datter af Niels Chr. Justesen, Bjerringbro, tidl. Ejer af Torupgaard ved Ulstrup.

»Hasagergaard« er paa 120 Tdr. Land og har en Besætning paa 12 Heste, 31 Køer, 47 Stk. Ungkreaturer og ca. 100 Svin. Paa Gaarden findes tillige en Bæverfarm med ca. 20 Avlsdyr. Gaardejer Hasager har været Elev paa Graasten Landbrugsskole, Uldum Højskole og Askov Højskole. Han har desuden været Elev hos flere fremragende Landmænd.

Gdr. S. Jensen Hartvig, „Stilledal“, Højbjerg pr. Rødkjærbro.

Gaardejer Sigurd Jensen Hartvig, der er Søn af Claus Jensen Hartvig og Hustru, overtog i 1927 »Stilledal«, der i 3 Generationer har tilhørt Slægten. Gaarden er ca. 85 Aar gammel, og Bygningerne stammer fra samme Tidsrum. Jordtilliggendet er 22 Tdr. Land, og Besætningens Størrelse andrager 2 Heste, 8 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 10. Svin. Gaardejer Hartvig er i Bestyrelsen for Højbjerg Brugsforening og Rødkjærbro Andelsmejeri.

Gaardejer Martin Hartvig, „Tange Søgaard“, Tange.

Gaardejer Martin Hartvig, der er født den 6. August 1894, overtog i 1932 Slægtsgaarden »Tange Søgaard«. Gaarden er udstykket fra Vindum Overgaard: Stuehuset er opført i 1893, de øvrige Bygninger i 1935. Jordtilliggendet er 39 Tdr. Land,

og Besætningen er 2 Heste, 9 Køer, 9 Stk. Ungkvæg og 15 Svin.

Gaardejer Hartvig har fra 1937 til 1946 været Sogneraadformand og siden 1934 Direktør for Sparekassen for Højbjerg Sogn.

Gaardejer Otto Haubo, Rødning pr. Spøttrup

Gaardejer Otto Haubo er født den 10. Juli 1896 i Naurup som Søn af Christen Haubo og Hustru. Johanne Haubo og overtog den ca. 100 Aar gamle Ejendom i 1925 med et Jordtilliggende paa 24 Tdr. Land. Til Ejendommen hører en Besætning paa 2 Heste, 8 Køer, 12 Ungkvæg og 35 Svin.

Gaardejer Johannes Haubro, „Enghavegaard“, Svingelbjerg pr. Farsø.

Gaardejer Johannes Haubro er født i Svingelbjerg i 1895 som Søn af Gaardejer Peder Haubro og Hustru Kristine Haubro og er gift med Fru Jensine Haubro, Datter af Niels Jensen og Hustru, Svingelbjerg.

»Enghavegaard« har i tre Generationer været i Slægtens Eje, og Gaardejer Haubro har overtaget Ejendommen i 1924 med et Jordtilliggende paa 65 Tdr. Land. Ejendommens Besætning er paa 7 Heste, 14 Køer, 22 Stk Ungkvæg og 25 Svin.

**Gaardejer Anthon Marinus Jensen Haubro,
Østerbølle pr. Aalestrup.**

Gaardejer Anton Marinus Jensen Haubro er født 1892 som Søn af Gaardejer Peder Haubro og Hustru Kirstine Haubro. Hans Hustru, Fru Marie Haubro, er Datter af Niels Mortensen og Hustru, Svingelhjerg.

Gaardejer Haubro overtog sin Gaard i 1921 med et Jordtilliggende paa 42 Tdr. Land. Besætningen er 3 Heste, 12 Køer, 12 Stk. Ungkvæg og 25 Svin. Stuehuset er opført 1940, Hestestalden 1928.

**Gaardejer Anton Haubro, „Højgaard“,
St. Thorup pr. Viborg.**

Gaardejer Anton Emil Haubro Jensen er født i Louns den 26. Juni 1906 som Søn af Knud Haubro Jensen og Hustru og er gift med Fru Johanne Haubro Jensen, Datter af Jens Ulstrup og Hustru.

»Højgaard« stammer fra 1863, og er nu ved at blive ombygget. Gaardejer Haubro har overtaget Ejendommen i 1933, og den har et Jordtilliggende paa 31 Tdr. Land Mark og 30 Tdr. Land Eng. Besætningen er paa 8 Heste, 20 Kvier, 20 Svin og 5 Faar.

Gaardejer Christian Haugaard, „Haugaard“, Vammen pr. Viborg.

Gaardejer Christian Haugaard er født den 2. Marts 1902 som Søn af Gaardejer Kjeld Haugaard og Hustru, Eriksmine Haugaard.

»Haugaard«s Stuehus er ca. 100 Aar gammelt, og de øvrige Bygninger er omkring 50 Aar gamle, og den nuværende Ejer overtog den gennem flere

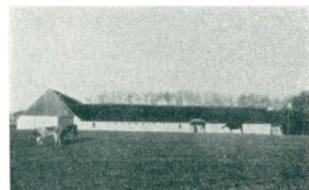
Generationer gamle Slægsgaard i 1937 med et Jordtilliggende paa 100 Tdr. Land, men har nu solgt 24 Tdr. Land fra Ejendommen, hvis Besætning er paa 4 Heste, 12 Køer, 16 Stk. Ungkvæg, 15 Svin og 8 Faar.

Gaardejer Laust Hede, Haasum pr. Ramsing.

Gaardejer Laust Hede er født den 11. Juni 1877 og hans Hustru, Kartrine Hede, er født den 20. Juni 1884. Gaardejer Hede overtog sin Gaard i 1903, efter at den i godt 100 Aar har været Slægtseje. Jordtilliggendet er 40 Tdr. Land Ager, 30 Tdr. Land opdyrket Kær og 30 Tdr. Land Eng og Kær. Besætningen udgøres af 6 Heste, 20 Køer, 35 Stk. Ungkvæg og 80 Svin. Gaarden kan føres helt tilbage til 1794. Dens Bygninger er nyopførte efter en Brand i 1907, og i 1922 blev der tilbygget et Svinehus.

Gaardejer Knud Hedegaard, „Hedegaard“, Balling.

Gaardejer Knud Hedegaard er født den 23. April 1910 som Søn af Gaardejer Jens Nielsen Hedegaard og Hustru og er gift med Fru Kirstine Hedegaard, f. Møller. »Hedegaard« er fra omkring 1700 og har et Jordtilliggende paa 72 Tdr. Land og en Besætning paa 8 Heste, 17 Køer, 42 Stk. Ungkvæg, 35 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Johs. Hedegaard, „Mosevang“, Paarup pr. Engesvang.

Gaardejer Johs. Hedegaard er født i 1915 som Søn af Gaardejer Th. Hedegaard og Hustru, og han er gift med Anna Hedegaard. Gaardejeren overtog »Mosevang« i 1943; den stammer fra omkring

1885, og dens Stuehus er opført i 1914, de øvrige Bygninger i 1925. Jordtilliggendet er 25 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 2 Heste, 8 Køer og 8 Stk. Ungkvæg.

Gaardejske, Fru Nikoline Hedegaard, Hvidding.

Fru Nikoline Hedegaard er født den 24. September 1874 i Faxstrup. Forældrene var Niels Nielsen og Hustru Ane Nielsen. Friens Ægtefælle, Gaardejer Christian Hedegaard, døde den 18. Februar 1937. Han var født den 10. Oktober 1877 som Søn af Gaardejer Christen Hedegaard og Hustru, Sidsel Kristine Hedegaard. »Mosegaard« er ca. 150 Aar gammel. Ægteparret overtog den i 1908. Stuehuset

er opført i 1882, Laden i 1925, Kostalden i 1916 og Hestestalden i 1936. »Mosegaard« bestaar af 72 Tdr. Land opdyrket Jord, medens 28 Tdr. Land er Skov og Mose. Der er en Besætning paa 10 Heste, 18 Køer, 27 Stk. Ungkvæg, 40 Svin og 2 Faar. Grundskylden andrager 25,000 Kr., Ejendomsskylden 12,000.

**Gaardejer Johan Hedegaard,
„Højagergaard“, Hjorthede pr. Bjerringbro.**

Gaardejer Johan Hedegaard er født den 13. August 1913 som Søn af Niels Nielsen Hedegaard og Hustru Karen Hedegaard og er gift med Fru Else Hedegaard, Datter af Hans P. Hansen og Hustru, Højbjerg.

»Højagergaard« er ca. 100 Aar gammel, og Gaardejer Hedegaard overtog Ejendommen i 1937 med et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land. Ejendommens Besætning er paa 7 Heste, 16 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Martin Hellerup, Hellerup Gaarde pr. Ravnstrup.

Gaardejer Martin Hellerup er født den 11. Juni 1903 som Søn af Gaardejer Jens Frederiksen og Hustru Kristiane Frederiksen og er gift med Fru Mette Hellerup, Datter af Jens Kristian Davidsen og Hustru Mette Davidsen. Ejendommen, der i mere end 5 Generationer har været Slægtens Eje,

overtog Gaardejer Hellerup i 1934 med et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land, og Ejendommen har nu et Tilliggende paa 67 Tdr. Land og en Besætning paa 4 Heste, 18 Køer, 15—20 Ungkvæg, 10 Svin og 1 Faar.

**Gaardejer Jacob Hellerup,
„Hellerupgaarde“ pr. Ravnstrup.**

Gaardejer Jacob Hellerup er født den 3. December 1880 paa Gaarden som Søn af Gaardejer Anders Jensen Hellerup og Hustru Frederikke Hellerup og er gift med Ane Hellerup, Datter af Johannes Jensen og Hustru, Bredsgaard. Gaarden har i mindst 4 Generationer været i Slægtens Eje, og Jacob Hellerup overtog Gaarden i 1907 med et Jordtilliggende paa 169 Tdr. Land. I 1936 udstykkede han to Gaarde paa ca. 40 Tdr. Land hver til to Sønner, og til Gaarden hører der nu 84 Tdr. Land, og dens Besætning er paa 4 Heste, 15 Køer, 22 Stk. Ungkvæg og 19 Svin.

**Gaardejer Jens Jensen Hellerup,
„Papsøgaard“, Thorn pr. Kjellerup.**

Gaardejer Jens Mikael Jensen Hellerup er født den 7. Juli 1880 i Stenholt Kragelund som Søn af Gdr. Jens Christian Jensen og Hustru Laurine Jensen, f. Poulsen. »Papsøgaard« har i 3—4 Generationer været Slægtseje, og Gaardejer Hellerup har overtaget Ejendommen i 1921 med et Jordtilliggende paa 56 Tdr. Land. Ejendommen har en Besætning paa 6 Heste, 18 Køer, 18 Stk. Ungkvæg og 20 Svin og 1 Faar. Gaardejer Hellerup har i en lang Aarrække været Revisor i Hvam Brugsforening.

**Gaardejer H. D. Hermansen,
„Engholm“, Hinge.**

Gaardejer H. D. Hermansen er født den 11. Juli 1867 i Hinge. Han er Søn af Gaardejer Niels Hermansen og Hustru, Mette Kirstine Hermansen. Hans Hustru, Fru Ane Thomine Hermansen, er Datter af Gaardejer Damsgaard og Hustru, Vinderslev. Bygningen af »Engholm« paabegyndtes i 1759. Den er opført af Kampesten. Tilliggendet andrager 58½ Tdr. Land, og der er en Besætning paa 16 Køer, 22 Stk. Ungkvæg og 12 Svin. Gaardejer Hermansen overtog »Engholm« i 1895.

Møbefabriken „THELNA“ v/ Th. Hermansen, Klejstrup pr. Hobro.

Fabrikant Th. Hermansen er født den 12. November 1910 i Hærup og kom i Lære hos Snedkermester S. Bundsgaards Tømrer- og Snedkerforretning, hvorefter han i 5 Aar var ansat hos Snedkermester Silemann Jacobsen, Aalestrup, og overtog den 15. Marts 1937 sin Læremesters Forretning, og han

optog straks ved Overtagelsen Møbefabrikationen, specielt Stykmøbler og Spisestuer. Fabriken nedbrændte i 1942, men blev genopført med en betydelig Udvidelse og beskæftiger nu 10 Mand. Virksomheden forhandler nu Møbler en gros til Møbelhandlere over hele Landet.

Gaardejer Svend Damsgaard Hermansen, Hinge St.

Gaardejer Martin Madsen Hesselholt, „Hesselholtgaard“ pr. Vejrumbro.

Gaardejer Martin Madsen Hesselholt er født den 21. Oktober 1909 som Søn af Gaardejer Ole Madsen Hesselholt og Hustru Marie Hesselholt og er gift med Fru Nora Hesselholt, der er Datter af Thorvald Hjaltelin og Hustru Marie Hjaltelin. — »Hesselholtgaard« er en Ejendom paa 100 Tdr. Land, der stammer fra omkring 1700 og i 4 Slægtled har været i Familiens Eje. Gaardens Stuehus er opført i 1870 og de øvrige Bygninger i 1912—13. Gaarden overtoges i 1941 og har en Besætning paa 8 Heste, 28 Køer, 30 Stk. Ungkvæg, 75 Svin og 5 Faar.

Gaardejer Poul Holm, „Gammel Grønbjerggaard“, pr. Kjellerup.

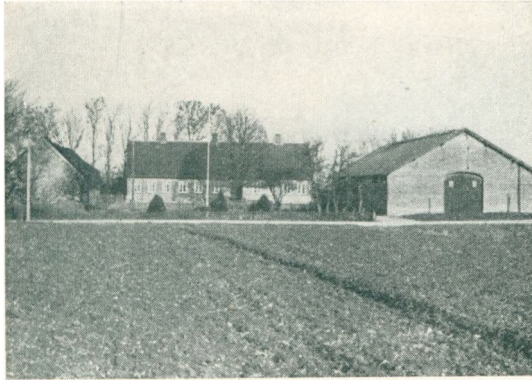
Gaardejer Poul Holm er født den 16. September 1903 som Søn af Gaardejer Søren Peter Holm og Hustru og overtog Ejendommen i 1940 med et Jordtilliggende paa 33 Tdr. Land og 40 Tdr. Land Hede og Plantage. Ejendommen har en Besætning paa 3 Heste, 24 Stk. Kreaturer og 30 Svin.

Gaardejer Peter A. Hjulmand, Vium pr. Sjørslev.

Gaardejer Peter Andersen Hjulmand er født paa Ejendommen som Søn af Gaardejer Chr. Andersen Hjulmand og Hustru og overtog sin Ejendom, der har været Slægtseje i mindst 6 Generationer, i 1919 med et Jordtilliggende paa 25 Tdr. Land. Besætningen udgør 2 Heste, 10 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

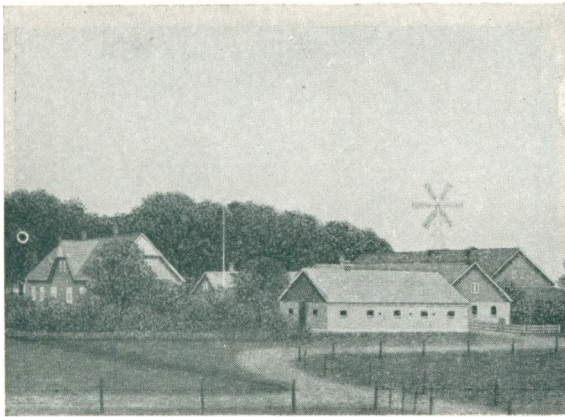

**Gaardejer Ejnar Hoberg, „Liseborg“,
Levring pr. Hindbjerg.**

Gaardejer Ejnar Hoberg er født den 18. Marts 1916 som Søn af Martin Hoberg og Hustru, Maren Hoberg, og er gift med Fru Erna Hoberg, Datter af Niels Jakobsen og Hustru, Johanne Jakobsen, Almind.

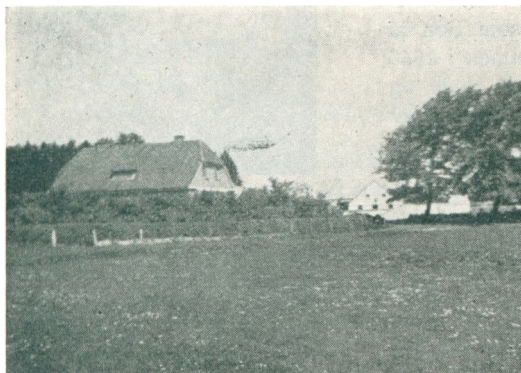
»Liseborg«s Stuehus er opført i 1890, og Gaardens øvrige Bygninger er ombyggede i Tiden fra 1890 til 1927. Gaardejer Hoberg overtog sin Ejendom i 1938 med et Jordtilliggende paa 42 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 3 Heste, 17 Køer, 8 Stk. Ungkvæg og 45 Svin.

**Gaardejer Jens Jørgen Hoberg,
„Graagaard“ pr. Kjellerup.**

Gaardejer Jens Jørgen Hoberg er født den 16. Juli 1906 som Søn af Martin Hoberg og Hustru, Maren Hoberg, og er gift med Fru Oda Hoberg, der er Datter af Christian Madsen og Hustru, Jensine Madsen.

Gaardejer Hoberg overtog Ejendommen den 4. Oktober 1933 med et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land Agerjord og 35 Tdr. Land Højmose. Ejendommen har en Besætning paa 12 Heste, 32 Køer, 35 Stk. Ungkvæg og 80 Svin.

**Gaardejer Gustav Holmberg,
Hvenestrup pr. Simsted St.**

**Gaardejer Anders Vistisen Holmgaard,
„Holmgaard“, Laanum pr. Stoholm.**

Gaardejer Anders V. Holmgaard er født den 28. April 1876 som Søn af Gaardejer Jens Vistisen og Kirstine Vistisen, Laanum. Hans Hustru, Mathilde Holmgaard, er født den 23. Januar 1886 som Datter af Gaardejer Jens Eriksen og Hustru, Kathrine Eriksen, Daugbjerg pr. Viborg. Gaardejer Jens Vistisen er født i Laanum. Gaardejer Jens Eriksen, Daugbjerg, er født i Lee, Bjerringbro.

Gaardejer A. Vistisen Holmgaard overtog »Holmgaard« i 1904 med et Jordtilliggende paa 72 Tdr. Land. Besætningen androg dengang 3 Heste, 7 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 10—12 Svin. Nu andrager den 5 Heste, 17 Køer, 25 Stk. Ungkvæg og 25—30 Svin. Stuehuset er opført i 1861, Laden i 1890, Kostalden i 1912 og Hestestalden i 1937.

**Gaardejer Karl Hoppe, „Espagergaard“,
Rødding pr. Viborg.**

Gaardejer Karl Hoppe er født den 15. August 1909 i Faarup som Søn af Gaardejer Jens Hoppe og Hustru, Marie Hoppe, f. Bagger, og er gift med Fru Alma Hoppe, Datter af Jens Bech og Hustru, Kristine Bech.

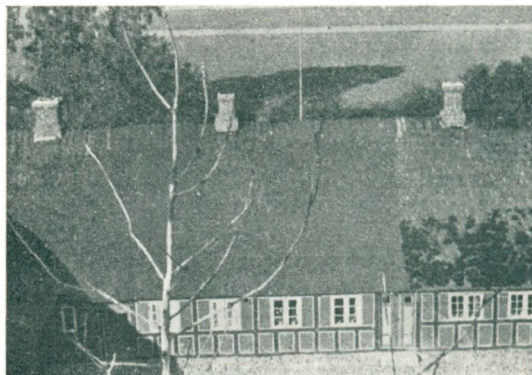
»Espagergaard« har i tre Generationer været Slægtseje, og Gaardejer Hoppe overtog Ejendommen i 1939. Ejendommen har et Jordtilliggende paa 22 Tdr. Land og en Besætning paa 2 Heste, 10 Køer, 5 Stk. Ungkvæg, 8 Svin og 1 Faar.

**Gaardejer Jens Hougaard, „Damgaard“,
Aalum pr. Randers.**

Gaardejer Jens Hougaard er født den 31. August 1904 som Søn af Gaardejer Lars Hougaard og Hustru, Ane Marie Hougaard.

»Damgaard« stammer fra omkring Aaret 1700, og Gaarden har lige siden 1847 været Slægtsejendom. Gaardens Stuehus er opført 1837 og de øvrige Bygninger omkring Aaret 1870. Gaardejer Hougaard har i 1936 overtaget Ejendommen med et Tilliggende paa 56 Tdr. Land og har siden indkøbt 8 Tdr. Land, og Gaardens Besætning udgør 7 Heste, 18 Køer, 26 Stk. Ungkvæg, 25 Svin og 2 Faar. Gaardejer Hougaard er bl. a. Sogneraadsmlem.

**Gaardejer Jens Jensen Haugaard,
„Søndergaard“, Grønning pr. Jebjerg.**

Gaardejer Jens Jensen Haugaard er født den 3. Maj 1890 som Søn af Boelsmand Jens Kr. Haugaard og Hustru, Nielsine Haugaard, Lyby. Hans Hustru, Poulina Haugaard, er Datter af Poul Krestensen og Hustru, Else Krestensen, Øster Grønning pr. Jebjerg.

Gaardejer Haugaard overtog »Søndergaard« i April 1916. Stuehuset er opført i 1928, de øvrige Bygninger noget tidligere. Jordtilliggendet er 57 Tdr. Land samt 15 Tdr. Land Hede, og Besætningens Størrelse andrager 4 Heste, 15 Køer, 8 Stk. Ungkvæg, 20 Svin og 2 Faar. Ejendomsskylden er Kr. 42.000.

Gaardejer Jens Hougaard, Nørbæk.

Gaardejer Jens Hougaard er født den 23. Januar 1883 i Nørbæk. Forældrene var Christian Christiansen og Hustru, Anna Christiansen. Fru Anne Hougaard er Datter af Mads Bakker og Hustru, Sofie Bakker. Gaardejer Hougaard overtog »Nørbæk Hougaard« i 1906. Gaardens Stuehus er opført i 1924, Kostalden i 1909, medens de øvrige Udbygninger er bygget i 1924. Der hører 120 Tdr. Land Mark og Eng, 26 Tdr. Land Skov og Hede samt

7 Tdr. Land Granplantage til »Nørbæk Hougaard«. Husdyrbestanden er paa 9 Heste, 25 Køer, 45 Stk. Ungkvæg, 60 Svin, 4 Faar og 5 Lam. — Gaardens Bygninger er brandforsikret for 120.000 Kr., Løsøret for 90.000 Kr. — Gaardejer Hougaard, der tillige er Sognefoged og Formand for Mejeriet, har i sin Tid været Elev paa Malling Landbrugsskole.

Gaardejer Jens Marius Hove, Haurum pr. Bøstrup.

Gaardejer Jens Marius Hove er født den 3. April 1908 som Søn af Gaardejer Søren Hove og Hustru, Jensine Hove.

Gaardejer Hove overtog sin Gaard efter Faderen i 1938. Kostalden er opført i 1941, ellers er de øv-

rige Bygninger opført i 1902. Jordtilliggendet er 20 Tdr. Land. Besætningens Størrelse andrager 2 Heste, 9 Køer, 11 Stk. Ungkvæg og 10 Svin.

Gaardejer Hove er i Mejeribestyrelsen.

Gaardejer Jens Jensen Hovgaard, Skjød pr. Hammel.

Gaardejer Jens Jensen Hovgaard er født den 26. Maj 1882 i Røgind. Forældrene var Møllejer Peter Hovgaard Jensen og Hustru. Han er gift med Fru Laura Hovgaard. Ægteparret overtog »Helstrup« den 25. August 1929. Gaarden er paa 22 Tdr. Land.

Gaardejer Martin Husum, „Langagergaard“ pr. Hvam.

Gaardejer Martin Husum er født den 6. September 1906 som Søn af Gaardejer Peter Husum og Hustru, Martine Husum. Hans Hustru, Fru Sigrid Husum, er født den 5. November 1916 som Datter af Folketingsmand Laust Nørskov (Venstre, Løvel Kredsen) og Hustru, Elise Nørskov.

»Langagergaard« er opført omkring 1900 og har i 150 Aar været i Slægtens Eje. Gaarden er smukt beliggende ved Landevejen Hvam—Aalestrup, til sidstnævnte kun 1 km. Dens Marker er jævne og

af udmærket Bonitet, og alt er samlet om Gaarden. Vang og Markskel er beplantet med levende Hegn Seljerøn og Tjørn. Den nuværende Ejer overtog den i 1938 med et Jordtilliggende paa 100 Tdr. Land, deraf 10 Tdr. Land Eng. Besætningen var 10 Heste, af jydsk Race, 30 Køer, 40 Stk. Ungkvæg af hollandsk Race og ca. 50 Svin.

Gaardejer Martin Husum har i sin Tid frekventeret saavel Asmildkloster Landbrugsskole som Vestbirk Højskole.

Gaardejer Rs. Kr. Hvam, Mausing pr. Kjellerup.

Gaardejer Rasmus Kristian Hvam er født den 12. December 1900 som Søn af Gaardejer Jørgen Jensen Hvam og Hustru, Fru Ane Katrine Hvam. Han er gift med Fru Helga Hvam, Datter af Christian Rasmussen og Hustru, Fru Ane Rasmussen. Gaardejer Hvam overtog »Mausing Nygaard« efter sin Fader i 1933. Der er et Jordtilliggende paa 56 Tdr. Land, hvoraf ca. 12 Tdr. er Eng og Skov. Besætningen bestaar af 4 Heste, 18 Køer, 18 Stk. Ungkvæg, 50 Svin og 1 Faar. »Mausing Nygaard« er anerkendt som Avlscenter for Svin af dansk Landrace.

Gaardejer Jens Hvas, „Dalsgaard“, Mammen pr. Bjerringbro.

Gaardejer Jens Hvas er født den 14. December 1904 og er gift med Fru Agnete Hvas, f. Muldgaard. »Dalsgaard« er fra 1799 og har lige siden været Slægtseje. Gaardejer Hvas overtog Gaarden i 1933 med et Jordtilliggende paa 75 Tdr. Land, og Ejendommens Besætning er paa 7 Heste, 23 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 4 Faar.

Øster Velling Vandmølle v/ Charles F. Hviid, Randers.

Øster Velling Vandmølle kan føres helt tilbage til omkring Aaret 1200 og ejes af Møller Charles Frederiksen Hviid, der er født paa Ejendommen den 16. December 1911. Møller Hviid har overtaget Forretningen i 1945 efter at han i 14 Aar har været Bestyrer i denne for sin Moder.

Møllen driver hovedsagelig Kornmaleri og Sædrenseri og har i 1940 udvidet Virksomheden til ogsaa at omfatte et Savværk, der specielt fremstiller Generatorbrænde, ligesom der i 1944 oprettedes eget Elektricitetsværk. Til Møllen hører et Landbrug paa 14 Tdr. Land.

Gaardejer Jens Christensen Højgaard, „Højgaard“, Skals Mark pr. Skals.

Gaardejer Jens Christensen Højgaard er født den 18. September 1898, og hans Hustru, Kristine Christensen Højgaard, er født den 12. Maj 1903.

Gaardejer Højgaard overtog i 1928 »Højgaard«, der i 3 Generationer har været Slægtseje. Gaarden har i sin Tid ligget i Skals By ved Kroen, men blev ved Byjordens Udskiftning i 1801 flyttet til sin nuværende Plads. Jordtilliggendet er 65 Tdr. Land, og Besætningen bestaar af 6 Heste, 13 Køer, 23 Stk. Ungkvæg, 10 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Højgaard har frekventeret Skals Højskole og Asmildkloster Landbrugsskole. Han er i Skolekommissionen.

Gaardejer Jens Sigurd Højlund, „Højgaard“, Vellev pr. Ulstrup.

Gaardejer Jens Sigurd Højlund er født den 6. November 1900, og hans Hustru, Petre Højlund, er født den 23. November 1906. Gaardejer Højlund overtog »Højgaard« i 1928 med et Jordtilliggende paa 18 Tdr. Land. Besætningens Størrelse andrager 4 Heste, 10 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 10 Svin. Gaardens Stuehus er opført 1910 og Udbygningerne 1938—39. Ejendomsskylden er Kr. 21.000, og Grundskylden er Kr. 11.200.

Gaardejer Emil Wissing Højlund, „Skældbygaard“, Sjørslev St.

Gaardejer Emil Wissing Højlund er født den 21. Maj 1913, og hans Hustru, Marie Højlund, er født den 12. Maj 1911 som Datter af Jørgen Nørregaard og Hustru.

Gaardejer Højlund overtog »Skældbygaard« den 1. April 1939. Gaarden var tidligere en gammel Slægtsgaard, hvilket ikke mere er Tilfældet. I 1928 nedbrændte Gaarden, men der er nu rejst pæne nye Bygninger. Jordtilliggendet er 26 Tdr. Land, og Besætningens Størrelse andrager 3 Heste, 12 Køer, 12 Stk. Ungkvæg og 25 Svin.

Gaardejer Højlund har frekventeret Asmildkloster Landbrugsskole.

Gaardejer Kristian Carl Vissing Højlund, Vinkel pr. Viborg.

Gaardejer Kristian Carl Vissing Højlund, der bestyrer Gaarden for sin Moder, er født den 4. Juni 1916 som Søn af Gaardejer Jens Højlund og Hustru, Karen Vissing Højlund. Gaarden er fra omkring Aaret 1700 og har i 4 Generationer været Slægtseje. Dens Stuehus er ombygget i 1864 og de øvrige Bygninger i 1914—19. Den har et Jordtilliggende paa 39 Tdr. Land og en Besætning paa 6 Heste, 14 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

Gaardejer Peter Højlskov, „Skovhue“ pr. Højslev.

Gaardejer Peter Højlskov er født paa »Skovhue« den 6. April 1882 og har overtaget Ejendommen i 1914 med et Jordtilliggende paa 19½ Tdr. Land. Ejendommens Jordtilliggende er nu 23 Tdr. Land,

og den har en Besætning paa 2 Heste, 7 Køer, 9 Stk. Ungkvæg og 10 Svin. Gaardejer Højlskov har været Medlem af Menighedsraadet i 5—6 Aar.

Gaardejer Ths. H. Høstgaard, Balling pr. Balling.

Gaardejer Thomas Holgersen Høstgaard er født den 16. November 1883. Han er gift med Fru Margrethe Høstgaard, f. Møller. »Bilgrau« har et Tilliggende paa 120 Tdr. Land og en Besætning paa 10 Heste, 75 Stk. Hornkvæg og 100 Svin. Foruden at være Sogneraadsformand har Gaardejer Høstgaard flere andre Tillidshverv.

„Moselund“ Tørvefabrik v/ Hans Henriksen.

»Moselund« — selve Gaarden — kan føre sin Historie helt tilbage til Tiden før Reformationen. Man kan gaa ud fra, at der i samme Tidsrum er blevet fremstillet Tørv omend ikke under samme Former og i samme Omfang som i den nyere Tid. Imidlertid begyndte man for ca. 100 Aar siden at fabrikere Tørv rent industrimæssigt. — Efter Fabrikant Fr. Henriksens Død i 1940 overtog Sønnen, Fabrikant Hans Henriksen den store Virksomhed. Hans Henriksen er født den 3. Juni paa »Mose-
lund«. En af Tørvebrugets tidligere Ejere, Ritmester

Rahbech, indførte Vandælteværk, hvorved Produktionsmulighederne forøgedes i væsentlig Grad. Under forrige Krig fremstilledes uhyre Mængder Tørv, men under Verdenskrig II naaede man en Produktion paa 17—18 Mill. Tørv aarlig. Endvidere er man gaaet over til at fabrikere Tørvestrøelse; den aarlige Kapacitet andrager 30—40,000 Baller. Til »Moselund« hører et Areal paa 700 Tdr. Land. Tørvefabrikken beskæftiger i Sæsonen 150—200 Mand.

**Gaardejer Niels Nielsen Ibh,
„Sønderladegaard“, Vinkel pr. Viborg.**

Gaardejer Niels Nielsen Ibh er født den 8. December 1900 som Søn af Gaardejer Laurids Ibh og Hustru, Kirstine Ibh, og får været gift med Fru Marie Ibh, Datter af Karl Kühll og Hustru, Jutta Kühll; Hustruen er nu afgaaet ved Døden.

»Sønderladegaard« stammer fra 1793 og er Slægtsejendom paa 4. Led. Den har et Jordtilliggende paa 85 Tdr. Land og en Besætning paa 6 Heste, 18 Køer, 22 Stk. Ungkvæg og 35 Svin.

Gaardejer Ibh er Sogneradsformand og Medlem af Tilsynsraadet for Viborg og Omegns Sparekasse.

**Gaardejer Holger Østergaard Ibsen,
Amstrup pr. Ulstrup.**

Gaardejer Holger Østergaard Ibsen er født den 18. November 1912 i Amstrup Sogn som Søn af Gaardejer Christian Ibsen og Hustru, Maren Ibsen.

Holger Østergaard Ibsens Gaard har i tre Generationer været i Slægtens Eje, og Gaardejer Ibsen har overtaget Ejendommen i Oktober 1944.

Gaardens Jordtilliggende er paa 52½ Tdr. Land, og den har en Besætning paa 5 Heste, 12 Køer, 18 Stk. Ungkvæg og 20 Svin.

**Gaardejer Visti Anton Carl Iglso, „Vestergaard“,
Sjorup pr. Viborg.**

Gaardejer Visti Anton Carl Iglso er født den 3. August 1899 som Søn af Gaardejer Mads Peter Iglso og Hustru. »Vestergaard« stammer fra 1634, og Gaardejer Iglso overtog Ejendommen i 1929 med et Jordtilliggende paa 60 Tdr. Land Agerjord og 8 Tdr. Land Hede, og Ejendommen har en Besætning paa 5 Heste, 16 Køer, 30 Stk. Ungkvæg og 35 Svin.

Gaardejer C. Bach Ilsøe, Nørbæk pr. Taarup.

Gaardejer Christian Bach Christensen Ilsøe er født den 31. August 1895 i Nørbæk som Søn af Christian Christensen Ilsøe og Hustru, Jensine Ilsøe. Hans Hustru, Fru Gudrun Ilsøe, er Datter af Niels Nielsen og Hustru, Jensine Nielsen.

»Kalagergaard« er ca. 85 Aar gammel; Gaardejer Ilsøe hører til 3. Generation paa Gaarden. Stuehuset er opført i 1914, medens de øvrige Byg-

ninger er fra omkring 1863. Til Gaarden hører der et Jordareal paa 92 Tdr. Land samt 11 Tdr. Land Skov. Der er en Besætning paa 8 Heste, 17 Køer, 28 Stk. Ungkvæg, 30 Svin, 2 Faar og 4 Lam. Ejendomsskylden er 44.000 Kr.

I sine yngre Dage var Gaardejer Ilsøe Elev paa Frederiksborg Højskole. Han er Mejeriets Revisor og er Medlem af Sogneraadet.

Gaardejer P. Hollerup Ilsøe, Sønderbæk.

Gaardejer Peder Hollerup Ilsøe er født den 2. November 1900 i Nørbæk som Søn af Gaardejer Christian Ilsøe og Hustru, Jensine Ilsøe. Gaardejer Ilsøe er gift med Fru Kirstine Ilsøe, der er Datter af Peder Jacobsen Hougaard og Hustru, Jensine Hougaard. Ægteparrets Ejendom »Bakkegaard« er ca. 100 Aar gammel; Udlængerne er opført i 1939. Den overtoges af Gaardejeren i 1930. Der er nu et Jordareal paa 54 Tdr. Land samt 10 Tdr. Land Eng. Der er en Besætning paa 7 Heste, 16 Køer, 24 Stk. Ungkvæg og 60 Svin. Gaardejer Hollerup Ilsøe har deltaget i Kursus paa Vivild Højskole; han er Formand for Brugsforeningen.

Gaardejer Hans Bundgaard Iversen, Øster Breum pr. Jebjerg.

Gaardejer Hans Bundgaard Iversen er født den 10. Februar 1895 som Søn af Johannes Iversen og Hustru, Karen Iversen, Grønning. Hans Hustru, Stine Iversen, er født den 9. Februar 1893.

Gaardejer Iversen overtog sin Gaard i 1921 med et Jordtilliggende paa 18 Tdr. Land. Besætningens Størrelse andrager 2 Heste, 7 Køer, 9 Stk. Ungkvæg og 8 Svin. Gaarden stammer fra 1835, Stuehuset er opført i 1865 og Udbygningerne i 1910.

Gaardejer Ejnar Ingmar Iversen, „Hellinggaard“ pr. Nørager.

Gaardejer Ejnar Ingmar Iversen er født den 28. Marts 1897 som Søn af Aksel Iversen og Hustru, Else Marie Iversen. Hans Hustru er Fru Mariane Iversen, der er født den 27. September 1898 som Datter af Poul Bundgaard og Hustru, Jensine Bundgaard.

Gaardejer Iversen overtog »Hellinggaard« i 1932 med et Jordtilliggende paa 72 Tdr. Land samt en Besætning paa 10 Heste, 18 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 25 Svin.

Gaardejer Iversen har i sin Tid frekventeret Vilkilde Højskole. Han er Sogneraadmedlem og har desuden flere andre Tillidshverv.

Gaardejer Jens Jensen Iversen, „Kølsøgaard“ pr. Bjerringbro.

Gaardejer Jens Jensen Iversen er født den 28. Maj 1881 som Søn af Gaardejer Laust Jensen og Hustru, Edel Jensen, og er gift med Fru Else Marie Jensen, Datter af Kristen Jensen og Hustru, Marie Kirstine Jensen.

»Kølsøgaard« blev omkring 1800 udstykket fra »Vindum Overgaard« og har lige siden været i

Slægtens Eje, og den blev overtaget af Gaardejer Iversen i 1907 med et Jordtilliggende paa 48 Tdr. Land og har en Besætning paa 5 Heste, 16 Køer, 20 Stk. Ungkvæg, 30 Svin og 2 Faar.

Gaardejer Iversen er bl. a. Medlem af Sogne- og Menighedsraad.

Gaardejer Jens Foged Iversen, Grinderslev pr. Jebjerg.

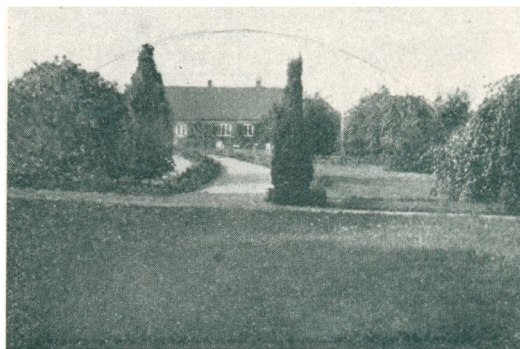
Gaardejer Chr. Iversen, Hjerk pr. Roslev.

Gaardejer Christian Iversen er født i Skive den 20. Juli 1905 som Søn af Iver Iversen og Hustru og har overtaget sin Ejendom, der er opført i 1916, i 1928 med et Jordtilliggende paa 27 Tdr. Land. Ejendommen har en Besætning paa 2 Heste, 8 Køer, 18 Ungkvæg og 25 Svin. Gaardejer Iversen er bl. a. Kommunekasserer.

**Gaardejer Jacob Jacobsen, „Lille Engborg“,
Vinde pr. Skive.**

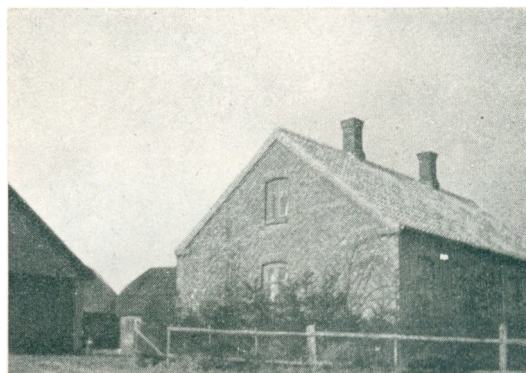
Gaardejer Jacob Jacobsen er født den 22. April 1897 som Søn af Kresten Jacobsen og Hustru, Mette Jacobsen. Han er gift med Magda Jacobsen, der er Datter af Gaardejer Peter Gaul og Hustru, Maren Gaul, »Vinde Vestergaard«.

Gaardejer Jacobsen overtog »Lille Engborg« i Februar 1930. Jordtilliggendet er 50 Tdr. Land, og Besætningens Størrelse andrager nu 4 Heste, 16 Køer, 22 Stk. Ungkvæg og 50 Svin.

**Gaardejer Jacob Jacobsen, „Nørregaard“,
Gammelstrup pr. Stoholm.**

Gaardejer Jacob Jacobsen er født den 1. Februar 1873 i Skive Landsogn som Søn af Jacob Petersen og Hustru og er gift med Fru Ane Karoline Jacobsen, Datter af Johan Gotlieb Thomsen og Hustru. »Nørregaard« stammer fra 1865, dens Bygninger er ombygget i Tiden fra 1910 til 1938, og Gaardejer Jacobsen har overtaget Gaarden i 1899. Gaardens Jordtilliggende er paa 35 Tdr. Land, deraf 23 Tdr. Land under Plov, og den har en Besætning paa 3 Heste, 7 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 10 Svin. Gaardejer Jacobsen har været Medlem af Mejeribestyrrelse, Sogne- og Menighedsraad m. m.

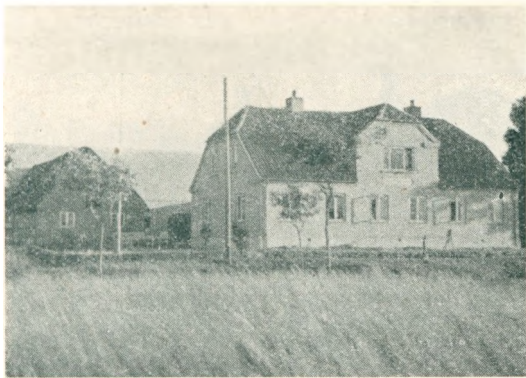

**Gaardejer Jens Fr. Jakobsen,
Thorning Overby pr. Kjellerup.**

Gaardejer Jens Frederik Jakobsen er født den 15. Januar 1898 i Mammen som Søn af Hans Christian Jakobsen og Hustru, Hansigne Martine Jakobsen, og er gift med Fru Erna Katrine Jakobsen, Datter af Niels Petersen og Hustru, Maren Petersen.

Gaardejer Jakobsen overtog sin Ejendom i 1928 med et Jordtilliggende paa 26 Tdr. Land, og Ejendommen har en Besætning paa 2 Heste, 10 Køer, 10 Stk. Ungkvæg og 40—50 Svin.

**Gaardejer Peder Jakobsen,
Læsten pr. Sønderbæk.**

Gaardejer Peder Jakobsen er født den 27. Marts 1905 i Læsten som Søn af Jakob Jakobsen og Hustru, Else Marie Jakobsen. Hans Hustru, Fru Kirstine Jakobsen, er Datter af Anders Andersen og Hustru, Dorthe Andersen.

»Stensgaard« er opført i 1834. Samtlige Bygninger er dog meget yngre, saaledes er Stuehuset opført i 1937. Gaardejer Jakobsen tilhører 4. Generation paa Gaarden. Jordtilliggendet andrager 72 Tdr. Land, og der er en Besætning paa 5 Heste, 12 Køer, 18 Stk. Ungkvæg og 30 Svin.

**Gaardejer Mads Jacobsen,
„Skimmelhøjgaard“, Finderup pr. Viborg.**

Gaardejer Mads Jacobsen er født den 29. September 1901 som Søn af Frederik Jacobsen og Hustru, Aninie Jacobsen, og er gift med Fru Signe Jacobsen, Datter af Simon Bach og Hustru, Ane Marie Bach.

»Skimmelhøjgaard« er fra 1850, og Gaardejer Jacobsen overtog Gaarden i 1929 med et Jordtilliggende paa 50 Tdr. Land. Gaardens Besætning er paa 4 Heste, 9 Køer, 5 Stk. Ungkvæg, 14 Svin og 3 Faar.

Gaardejer Jacobsen er Formand for Husmandsforeningen.

Bestyrer Hans Martinus Jakobsen, „Thorsgaard“, Midstrup pr. Hindbjerg.

Bestyrer Hans Martinus Jakobsen er født den 18. Februar 1918 som Søn af Gaardejer Kresten Jakobsen og Hustru, Karoline Jakobsen. Bestyrer Jakobsen bestyrer »Thorsgaard« for sin Fader, der bor i Bjerringbro og tillige ejer Gaarden »Vester-

vang« i Bjerring. Jakobsen blev Bestyrer den 1. Januar 1945 paa Ejendommen, der har et Jordtilliggende paa 34 Tdr. Land og en Besætning paa 4 Heste, 16 Køer, 20 Stk. Ungkvæg og 40 Svin.